

Jens Evald, Bjørn Graae,
Niels Gangsted-Rasmussen,
Preben Stuer Lauridsen,
Jan Pedersen og Jørgen Verner

Idræt & Jura

Nyt Juridisk Forlag
1997

Idræt & Jura
1. udgave, 1. oplag

© 1997 by Nyt Juridisk Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Omslag: Morten Højmark
Forsidefoto: Michael Paras/Nordfoto
Tryk: Narayana Press, Gylling

Printed in Denmark 1997
ISBN 87-89319-31-1

Nyt Juridisk Forlag
Gothersgade 133
Postboks 2126
1015 København K

Telefon: 33 95 97 00
Telefax: 33 95 99 97
e-mail: fl@djoeff.dk

Homepage: <http://www.djoeff.dk/flhome.htm>

Indholdsfortegnelse

Forord	XI
KAPITEL 1. Indledning	1
<i>af Jens Evald</i>	
1. Samfundet og idrætten	1
2. Juraen og idrætten. Oversigt over bogens emner	3
KAPITEL 2. Idrættens organisation	5
<i>af Jens Evald</i>	
1. Idrættens organisation i Danmark	5
1.1. Historisk oversigt	5
1.2. Danmarks Idræts-Forbund	6
1.2.1. Det juridiske grundlag	6
1.2.2. Idégrundlag og formål	7
1.2.3. Medlemskab og organisation	7
1.2.4. Ledelsesstrukturen	8
1.3. Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger	10
1.3.1. Det juridiske grundlag	10
1.3.2. Idégrundlag og formål	10
1.3.3. Medlemskab og organisation	10
1.3.4. Ledelsesstrukturen	11
1.4. Dansk Firmaidrætsforbund	12
1.4.1. Det juridiske grundlag	12
1.4.2. Idégrundlag og formål	12
1.4.3. Medlemskab og organisation	12
1.4.4. Ledelsesstrukturen	13
1.5. Idrætssamvirkerne	14
1.5.1. Generelt	14
1.5.2. Det juridiske grundlag	14
1.5.3. Idégrundlag og opgaver	14
1.5.4. Medlemskab	15
1.5.5. Ledelsesstrukturen	15
1.6. Team Danmark	15
1.6.1. Det juridiske grundlag	15
1.6.2. Formål	15
1.6.3. Ledelsesstrukturen	16
1.7. Samlet oversigt over idrættens organisering	17

Indholdsfortegnelse

2. Det økonomiske grundlag for idrættens virksomhed	17
2.1. Generelt	17
2.2. Fordelingen af de økonomiske tilskud	18
3. Idrættens organisation internationalt	19
3.1. Generelt	19
3.2. Danmarks Idræts-Forbund	20
3.3. Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger	20
3.4. Dansk Firmaidrætsforbund	20

KAPITEL 3. Foreningsret

af Preben Stuer Lauridsen

1. Indledning	21
2. Vedtægterne	22
3. Generalforsamlingen	27
3.1. Alment	27
3.2. Generalforsamlingens forløb	28
4. Klubbens interne forhold i øvrigt	33
5. Klubbens forhold udadtil	36

KAPITEL 4. Idrættens tvistbehandling

af Bjørn Graae

1. Indledning og historie	41
2. Den foreningsretlige tvistløsning	42
3. Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg	43
3.1. Sammensætning	43
3.2. Amatør- og ordensudvalgets kompetence	44
3.3. Processen	45
3.3.1. Sagsbehandlingen i voldgiftssager	45
3.3.2. Amatør- og ordensudvalgets sagsbehandling i øvrige sager	45
3.4. Forskellige sagstyper	47
3.4.1.	47
3.4.2.	47
3.4.3.	48
3.4.4.	48
3.4.5.	48
4. Danmarks Idræts-Forbunds Dopingnævn	49
4.1. Dopingnævnets sammensætning	50
4.2. Dopingnævnets kompetence	51
4.3. Processen	53
4.4. Sanktionerne	54
5. Domstolskontrol	55

KAPITEL 5. Erstatning og idræt

af Jørgen Verner

1. Indledende bemærkninger om erstatning og forsikring	57
--	----

2. Erstatning efter de almindelige erstatningsregler (culpareglen)	58
2.1. Generelt om culpareglen, om erstatningsydelserne og om forældelse af erstatningskravet	58
2.2. Plan for den videre fremstilling	59
2.3. Skader der opstår som følge af selve idrætsudøvelsen	60
2.3.1. Idrætsudøveren kommer til skade som følge af fysisk kontakt med andre idrætsudøvere	60
2.3.2. Andre skader der skyldes selve idrætsudøvelsen	61
2.3.2.1. Indledende bemærkninger	61
2.3.2.2. Skader der overgår officials	61
2.3.2.3. Skader på andre idrætsudøvere m.fl. der rammes af vildfarne sportsrekvisitter	62
2.3.2.4. Skader på tilskuere der rammes af vildfarne sportsrekvisitter	62
2.4. Skader der skyldes fejl eller mangler ved idrætsfaciliteterne	63
2.4.1. Skader der overgår idrætsudøvere	63
2.4.2. Skader der overgår tilskuere	64
2.5. Skader der overgår udenforstående	65
3. Dækning gennem privatforsikring	66
3.1. Ulykkesforsikringsdækning	66
3.1.1. Definition af begrebet ulykkestilfælde	66
3.1.2. Ankenævnet for Forsikring	66
3.1.3. Forældelsesfrist for fremsættelse af krav mod forsikringsselskabet ...	66
3.1.4. Begrebet »ulykkestilfælde« efter praksis fastlagt af Ankenævnet for Forsikring	67
3.1.5. Forskellige tilfældegrupper	68
3.1.5.1. Indledende bemærkninger	68
3.1.5.2. Skader der skyldes kontakt med andre idrætsudøvere	68
3.1.5.3. Skader der skyldes idrætsfaciliteternes (idrætsbanernes) tilstand	69
3.1.5.4. Skader der skyldes fysisk kontakt med idrætsrekvisitter m.v.	69
3.1.5.5. Andre skadetilfælde	70
3.1.6. Kommentarer til ankenævnets praksis	70
3.1.7. Højesteretsdommen af 28. november 1978 og kommentarer hertil ...	72
3.1.8. Ingen forsikringsdækning ved deltagelse eller træning i farlig idræt ..	73
3.1.9. Efterfølgende »forbedrede« forklaringer om hændelsesforløbet	75
3.1.10. Ulykkesforsikringens forskellige former og ulykkesforsikringens ydelser	75
3.2. Livsforsikringsdækning	76
3.3. Tingsforsikringsdækning	76
4. Dækning gennem arbejdsskadeforsikring	78
4.1. Om arbejdsskadeforsikringslovens dækning af idrætsudøvere og om begrebet ulykkestilfælde	78
4.2. Spørgsmålet om der foreligger et ansættelsesforhold ved deltagelse i et enkelt arrangement	80
4.3. Ydelserne i henhold til arbejdsskadeforsikringsloven	85

4.4. Ulykkestilfælde under deltagelse i firmaidræt	86
4.5. Ulykkestilfælde der overgår andre persongrupper end idrætsudøvere	86
KAPITEL 6. Straf og idræt	91
<i>af Bjørn Graae</i>	
1. Idrættens strafferetlige placering	91
2. Almindelige strafbarhedsbetingelser	92
3. Strafarter	94
4. Den aktive idrætsudøvers strafansvar	95
5. Strafansvar for andre personer	97
6. Straffesagers behandling	99
KAPITEL 7. Kontrakter i idrætten	101
<i>af Niels Gangsted-Rasmussen</i>	
1. Ansættelsesretten uden for og inden for idrættens verden	101
1.1. Generelt om idrætskontrakter	101
1.2. Sager ved de almindelige domstole og ved voldgiftsretter	101
1.3. Ansættelse uden for idrættens verden og retsgrundlaget for ansættelsen	102
1.3.1. Loven om ansættelsesbeviser	102
1.3.2. Funktionærloven	103
1.3.3. Konkurrenceklausuler og bod	103
1.3.4. Ansattes rettigheder i øvrigt	104
1.3.5. Ansættelsesforholdets ophør – opsigelse – ophævelse	104
1.4. Ansættelse inden for idrættens verden	105
1.4.1. Er professionelle idrætsudøvere omfattet af funktionærloven?	105
1.5. Ansattes grundrettigheder	106
1.5.1. Opsigelsesvarsel	106
1.5.2. Bod og beskæring af erhvervsudøvelse – aftalelovens § 38	106
1.5.3. Rimeligt forhold mellem forseelse og sanktion	106
1.5.4. Aftaler i strid med almindelig handlemåde – aftalelovens § 36	106
1.5.5. EU-traktatens grundsikrede rettigheder	107
2. Den organiserede idræt og EF-Domstolens dom fra 1995 i Bosman-sagen	107
3. Spillerkontrakter	108
3.1. Standardkontrakter – DBUs	108
3.2. Spillerkontraktens forside	109
3.2.1. Specielt om åremålsansættelse – Kan tidsbegrænsede kontrakter tilsidesættes?	109
3.3. Spillerkontraktens afsnit 1 – arbejdstider, træning, ferie	111
3.4. Spillerkontraktens afsnit 2 – rettigheder og pligter, løn, reklamekontrakter ..	111
3.5. Spillerkontraktens afsnit 3 – klubsifte	113
3.6. Spillerkontraktens afsnit 4 – straf, misligholdelse, godkendelse, spillercertifikat	114
3.6.1. Tilbageholdsret i spillercertifikatet	116
4. EU-Retten kommer stadig tættere på idrættens regler. Danmarks Idræts-Forbunds EU-udvalg	118

5. Trænerkontrakter	120
5.1. Generelt om trænere og funktionærer	120
5.2. Trænerens rettigheder og pligter	120
5.3. Opsigelse	121
6. Sponsoraftaler	121
KAPITEL 8. Skat og idræt	125
<i>af Jan Pedersen</i>	
1. Skatter og afgifters betydning for idræt	125
2. Beskatning af idrætsklubber og idrætsforeninger	126
2.1. Idrætsforeningens skattemæssige status	127
2.2. Beskatning af idrætsforeningens indtægter og udgifter	128
2.3. Beskatning af selskaber m.v.	129
3. Moms og idræt	130
3.1. Momspligt	130
3.2. Momsregistrering	130
3.3. Momspligtig omsætning – salgsmoms/udgående moms	131
3.3.1. Salg af varer	131
3.3.2. Salg af service- og tjenesteydelser	131
3.3.3. Momsfritagelse for velgørende arrangementer	132
3.4. Momspligtig omsætning – købsmoms/indgående moms	133
4. Beskatning af trænere, ledere og officials	133
4.1. Lønnede trænere, ledere, kontorpersonale etc.	134
4.1.1. Løn, honorarer etc.	134
4.1.2. Godtgørelse af afholdte udgifter	134
4.1.3. Befordringsgodtgørelser, befordringsfradrag	135
4.1.4. Navnlig om udenlandske trænere	136
4.2. Ulønnede trænere, ledere, officials etc.	136
5. Beskatning af idrætsudøvere	137
5.1. Professionelle idrætsudøvere	138
5.1.1. Professionelle holdidrætsudøvere	138
5.1.2. Professionelle individuelle idrætsudøvere	140
5.2. Amatøridrætsudøvere	142
6. Beskatning af sponsorbidrag og gaver til almenvelgørende formål	143
7. Skatte- og afgiftslovgivningens pligter og ansvar	144
Bilag 1	145
Bilag 2	153
Domsregister	157
Stikordsregister	159

Forord

Denne bog er udarbejdet til brug for undervisningen i faget idrætsjura ved den nye idrætsuddannelse på Aarhus Universitet, som begynder den 1. september 1997. Bogen indeholder en gennemgang af en række juridiske spørgsmål, som knytter sig til den organiserede idræt i Danmark. Det er derfor forfatternes håb, at bogen kan dække også et behov i det øvrige danske idrætsliv.

I slutningen af december måned 1996 besluttede arbejdsgruppen for idrætsuddannelsen på Aarhus Universitet, at uddannelsen skal have idrætsjura som et af sine teoretiske fag. Som medlem af denne arbejdsgruppe kontaktede jeg i begyndelsen af januar 1997 de øvrige forfattere, som alle med kort varsel indvilligede i at deltage i arbejdet med bogen.

Bogen er således skrevet af seks forfattere, der hver især er ansvarlig for deres eget kapitel og de holdninger, som kommer til udtryk dér.

Redaktionsudvalget (Bjørn Graae og undertegnede) har forsøgt at samordne kapitlerne, men enkelte gentagelser har ikke helt kunnet undgås.

Med undtagelse af Preben Stuer Lauridsens bog »*Idrætsjura*« fra 1983 er dette den første samlede fremstilling af idrætsjuraen i Danmark. Forfatterne vil derfor være taknemlig for påvisning af fejl eller mangler samt forslag til forbedringer, herunder emnevalg, med henblik på at gøre fremtidige udgaver endnu bedre.

En særlig tak til sekretærerne Birte Husum og Jytte Mønster, der med vanlig dygtighed og overblik har udført manuskriptarbejdet.

Det har ikke været muligt at tage hensyn til retsafgørelser og litteratur fremkommet efter 1. juni 1997.

Jens Evald
Århus, juni 1997

KAPITEL 1

Indledning

af Jens Evald

1. Samfundet og idrætten

Det kan være nyttigt at fremhæve det selvfølgelige, at idræt er en integreret del af samfundet. Har man til stadighed dette for øje, er det lettere at forstå, at idrætsudøverne og idrætsorganisationerne har pligter og rettigheder i forhold til hinanden og i forhold til samfundet som helhed. Idrætsudøveren er, uanset om han er eliteorienteret eller breddeorienteret, individualist eller holdspiller, samfundsborger med de muligheder og begrænsninger, der følger heraf. Idrættens udvikling og historie må derfor ses i sammenhæng med det øvrige samfunds udvikling.

Samfundet og idrætten har siden slutningen af forrige århundrede gennemgået store forandringer. Samfundet har bevæget sig *fra* den såkaldte retsstat, hvormed menes den borgerlige, liberale statsform, der prægede det 19. århundrede, og som først og fremmest lagde vægt på individet, *til* den statsform, vi har i dag, nemlig velfærdsstaten, som først og fremmest lægger vægt på fællesskabet. I takt med den stigende materielle velstand er arbejdstiden forkortet, ligesom legemligt arbejde på flere og flere livsområder er blevet mekaniseret. Det har på den ene side betydet en tryk, men muligvis ensformig tilværelse for mange mennesker, og på den anden side øget mulighederne og behovet for et aktivt idrætsliv.

Idrætten har udviklet sig til at være den mest omfattende folkelige bevægelse overhovedet med mere end 1,5 millioner organiserede medlemmer, og tre nye specialforbund har i 1997 søgt om optagelse i Danmarks Idræts-Forbund.

Idrætslivet i dag udfolder sig på mange forskellige niveauer, lige fra det topprofessionelle niveau til den folkelige idræt eller breddeidrætten. Det er ikke et spørgsmål om et »enten eller«, men om et »både og«. Breddeidrættens selvforståelse – at det er bredden, som skaber eliten – betød helt frem til 1970, at eliteidrætten i Danmark havde trange kår. Uden at komme nærmere ind på diskussionen om, hvorvidt eliteidræt og breddeidræt er uforenelige størrelser, skal det blot konstateres, at idrætten herhjemme kan opdeles i flere kategorier: For det *første* er der den professionelle elitesport, hvor den enkelte udøver lever af sin sport, f.eks. professionelle fodboldspillere og cykelryttere. For det *andet* er der en række idrætsudøvere, som modtager økonomisk støtte fra Team Danmark, hvorfra støtten primært ydes til udgifter til daglig træning, træningslejre, konkurrencedeltagelse, lønkomensation m.v. For det *tredje* er der den organiserede og foreningsbaserede idræt, hvor amatørbegrebet og folkeligheden holdes i hævd. For det *fjerde* er der skoleidrætten og studenteridrætten. For det *femte* er der

firmaidrætten. For det *sjette* er der den uorganiserede idræt, dvs. de idrætsaktiviteter, som ikke dyrkes i hovedorganisationerne, f.eks. jogging, rulleskøjtning, skiløb, cykling og fodbold i parken eller på parkeringspladsen. For det *syvende* er der den såkaldte »købeidræt« eller »supermarkedsidræt«, som er kendetegnet ved, at idrætsudøveren køber eller lejer timer i et helsecenter, en squashbane, et faldskærmscenter m.v. En nærmere undersøgelse vil sikkert vise, at idrætten kan inddeles i endnu flere kategorier; men man må være opmærksom på, at mange mennesker har forskellige idrætsaktiviteter, som betyder, at de falder inden for flere eller mange kategorier. Er en idrætsudøver medlem af f.eks. en kajakklub (som er medlem af Dansk Kano- og Kajakforbund, der igen er medlem af Danmarks Idræts-Forbund) og af en gymnastikforening (som er medlem af en amsforening i Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger), og cykler han frem og tilbage mellem sit arbejde og det helsecenter, hvor han træner et par gange om ugen i løbet af vinteren, er idrætsudøveren medlem af to hovedorganisationer, samtidig med at han dyrker uorganiseret idræt og er en del af »supermarkedsidrætten«. En inddeling eller kategorisering af idrætten fortæller således ikke noget konkret om samspillet mellem de forskellige idrætsaktiviteter.

Idrætten har selvsagt udviklet sig gennem de sidste 100 år. Udviklingen er dog ikke entydig, og her skal alene peges på nogle enkelte udviklingstendenser. Hvad angår den professionelle eliteidræt, er det særligt den intensive mediedækning, som falder i øjnene. Det gælder både tv, radio og den skrevne presse. Det er ikke kun de store idrætsbegivenheder, som de Olympiske Lege og Europa- og Verdensmesterskaberne i forskellige idrætsgrene, der dækkes minutøst, men f.eks. også den hjemlige Superliga i fodbold og den engelske Premier League, hvorfra der i vinterhalvåret ugentligt transmitteres fodboldkampe. Ofte transmitteres de engelske kampe samtidig både i Norge, Sverige og Danmark. Den europæiske sportskanal EuroSport transmitterer ugentligt sammendrag af kampe fra alle de større europæiske fodboldturneringer, ligesom alle større idrætsbegivenheder transmitteres dagligt. Konkurrencen i Danmark mellem de forskellige tv-stationers sportskanaler er stor, og den har her yderligere fået konkurrence af den kommercielle sportskanal TvS. Tv-dækningen af fodbold har i dag nået et sådant omfang, at præsidenten for det europæiske fodboldforbund UEFA, Lennart Johnsson, har udtalt, at der sendes for meget fodbold på tv, til skade for fodboldspillet og dets udøvere. En undersøgelse af tv-sendetid på DR og TV 2 i 1996, foretaget af analysefirmaet Sponsor & Sport Analyse og offentliggjort i Danmarks Idræts-Forbunds blad *Idrætsliv*, 23. maj 1997, viser, at DR og TV 2 massivt koncentrerer sig om fodbold (omkring 232 timer), cykling (omkring 122 timer) og håndbold (omkring 87 timer). Til sammenligning kan nævnes, at roporten fik ca. 20 minutters sendetid og idrætsgrene som kapgang, bowling, cricket og fægtning fik under ét minuts sendetid. Hertil kommer, at tv-rettigheder kan handles uden hensyn til nationale interesser i at kunne følge kampe, hvor landets egne idrætsfolk medvirker. Den professionelle elitesport drives i dag som forretning, og målestokken er sportslig og økonomisk succes.

Sponsoraftaler er for mange idrætsgrene den største indtægtskilde. Der stilles således stadig større krav til idrætsudøverne om at præstere et godt resultat, som er modydelsen til de sponsor-millioner, der for visse klubbers vedkommende er to-cifrede. Den omstændighed, at de professionelle sportsudøvere lever af deres sport, betyder, at sportsudøverne på en række områder har fælles interesser, som eksempelvis vedrører landsholdsdeltagelse, spillerkontrakter, kollektive, kommercielle aftaler og forsikringer. Den 19. maj 1997 dannede de tre foreninger: Spillerforeningen (fodbold), Håndboldspillerforeningen og Sportsudøverforeningen, para-

plyorganisationen Danske Elitesportsudøveres Forening (DEF) med det formål at varetage de enkelte sportsudøveres interesser på de nævnte områder.

Den organiserede og foreningsbaserede idræt er det seneste år kommet under pres fra kulturministeriet. Kulturminister Ebbe Lundgaard har således fremført det synspunkt, at idrætsorganisationerne, som årligt modtager omkring 500 millioner kroner af tipsmidlerne, må påtage sig et større socialt ansvar ved i højere grad at medvirke til at forebygge og løse sociale problemer. Det drejer sig først og fremmest om integration af idrætssvage grupper, som f.eks. indvandrere og flygtninge. Dette kan efter kulturministerens opfattelse ske på flere måder: For det *første* ved at vægte den del af leder- og instruktøruddannelserne, som gør det muligt for kursisten at arbejde på et bredere felt end i dag. For det *andet* ved at være med til at bygge mindre, alternative idrætsanlæg. For det *trede* ved at arbejde med nye foreningsformer. For det *fjerde* ved at overveje andre rekrutteringsformer end i dag, hvor en forening blot er åben for alle. Bag kulturministerens »tilbud« til idrætsorganisationerne ligger – uanset sprogdragten – den trussel, at ministeren »lægger et snit i tipsforhandlingerne«, som indebærer, at idrætten får færre penge. Medens Danmarks Idræts-Forbund foreløbigt har meldt sig klar til en dialog om de sociale opgaver, har Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger givet udtryk for, at man vil gå i dialog, men at man hellere ser tipsmidlerne beskåret end giver køb på foreningsfriheden. Begge organisationer er i øvrigt af den opfattelse, at de i forvejen varetager de nævnte sociale opgaver.

Hvad angår skoleidrætten, er der i kulturministerens redegørelse om idrætspolitik fra 4. februar 1997 peget på, at skolerne og deres tilhørende arealer yderligere kan omdannes til velegnede aktivitetsområder for på den måde at fastholde børnenes idrætsaktivitet op gennem årene. Derved kan man også bidrage til at mindske det frafald, som kan konstateres blandt de større børn og unge, og muligvis aktivere de unge, der ellers ikke ville være aktive idrætsudøvere.

Handicapidrætten er såvel nationalt som internationalt blevet mere og mere synlig i det samlede idrætsbillede. Dansk Handicap Idræts-Forbund (DHIF) blev stiftet i 1971 og har i dag knap 20.000 medlemmer fordelt på 319 foreninger. På elitesiden har dansk handicap-idræt markeret sig som en af de bedste i verden.

2. Juraen og idrætten. Oversigt over bogens emner

Udviklingen fra retsstat til velfærdsstat har betydet en væsentlig forøgelse i antallet af love, som udgår fra folkettinget. Selvom idrætten er baseret på et foreningssystem, dvs. en opbygning som hviler på det private initiativ til at organisere sig, og som grundlæggende betyder, at idrætten opstiller sine egne regler, så omfattes idrætten af samfundets almindelige love og regler. En lang række offentlige love har således direkte betydning for idrætten, f.eks. tipsloven, eliteidrætsloven, folkeoplysningsloven, skatte- og momslovene, aftaleloven, forsikringsaftaleloven, markedsføringsloven, lov om butikstid, arbejdsmiljøloven, ferieloven, færdselsloven, ligestillingsloven, erstatningsansvarsloven og straffeloven.

Den foreningsbaserede idræt indgår i en foreningsstruktur, som er behandlet i *kapitel 2: Idrættens organisation*. I kapitlet gives en oversigt over idrættens nationale og internationale organisation med fokus på de tre landsdækkende hovedorganisationer: Danmarks Idræts-Forbund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger og Dansk Firmaidrætsforbund samt Team

Kapitel 1. Indledning

Danmark og de kommunale idrætssamvirker. I kapitlet beskrives de tre hovedorganisationers, Team Danmarks og idrætssamvirkernes juridiske grundlag, medlemskab, organisation og ledelsesstruktur, ligesom det økonomiske grundlag for idrættens virksomhed omtales.

Idrætten bygger på frivilligt medlemskab af en forening, hvilket indebærer en lang række juridiske konsekvenser, som er behandlet i *kapitel 3: Foreningsret*. I kapitlet behandles spørgsmål i tilknytning til foreningsdannelsen, vedtægterne og generalforsamlingen. Herudover omtales medlemmernes rettigheder og pligter over for foreningen, medlemseksklusion, ytringsfrihed m.v.

Som noget ganske særligt har idrættens verden sit eget tvistbehandlingssystem, der behandles i *kapitel 4: Idrættens tvistbehandling*. Sådanne tvister kan f.eks. opstå, hvis en idrætsudøver, som er medlem af Danmarks Idræts-Forbund, overtræder forbundets ordens- og amatørregler eller i strid med dopingreglerne har indtaget ulovlige medikamenter. I kapitel 4 behandles tvistbehandlingssystemet med hovedvægten lagt på Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg og dopingnævn. Endvidere omtales kort mulighederne for at indbringe sager for de almindelige domstole, som tidligere er afgjort af enten amatør- og ordensudvalget eller dopingnævnet.

Idrætsudøvelse betyder risiko både for, at man kommer til at forvolde skade, og selv kommer til at lide skade. Det kan være såvel legemsbeskadigelse, der kaldes personskaade, som skade på ting, der kaldes tingsskaade. I *kapitel 5: Erstatning og idræt* behandles spørgsmål i tilknytning til en indtruffet person- eller tingsskaade, f.eks. om der er mulighed for at få skaden dækket af en ulykkesforsikring.

Det forekommer, at en idrætsudøver ud over at overtræde organisationernes kamp- eller spilleregler også overtræder straffelovens bestemmelser. Slår en ophidset fodboldspiller dommeren i ansigtet med en knyttet næve, fordi spilleren er utilfreds med dommerens kendelser, må han forvente at blive stillet til ansvar efter straffeloven. Eksemplerne er få, og det er vanskeligt at afgøre, om der er sket en forøgelse af straffelovsovertrædelser inden for idrætsverdenen. I *kapitel 6: Straf og idræt* behandles idrættens strafferetlige placering, de almindelige strafbarhedsbetingelser, den aktive idrætsudøvers strafansvar m.v.

Der findes i mange af landets idrætsforeninger stadig ulønnede ledere og personer, som uden vederlag vier deres liv til foreningsarbejdet. For den professionelle sportsudøver rejser der sig imidlertid mange juridiske spørgsmål, som er forbundet med hans eller hendes ansættelsesforhold. Dette er nærmere behandlet i *kapitel 7: Kontrakter i idrætten*. Erfaringen viser, at både foreningerne og de aktive idræts- og sportsudøvere har vanskeligt ved at forstå skatte- og momslovgivningen. I *kapitel 8: Skat og idræt* behandles de juridiske problemer, som vedrører skatte- og momslovgivningen.

Idrættens organisation

af Jens Evald

1. Idrættens organisation i Danmark

1.1. Historisk oversigt

Danmark er med sine mere end 13.000 idrætsforeninger med rette blevet kaldt et foreningsglad land. Grundlaget for idrættens organisation i Danmark er resultatet af en historisk udvikling, som kort beskrives her.

Dansk idræt er, i modsætning til f.eks. idrætten i Norge og Sverige, ikke organiseret i én enhed. Der findes således i dag tre landsdækkende idrætsorganisationer i Danmark, nemlig *Danmarks Idræts-Forbund* (DIF), *Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger* (DGI) og *Dansk Firmaidrætsforbund* (DFIF), der bl.a. samarbejder gennem *Idrættens Fællesråd*, som dannedes i 1967.

I 1993 skete den foreløbigt seneste fusion af to store idrætsorganisationer, idet *Dansk Idræts-Forbund* (DIF) blev fusioneret med *Danmarks Olympiske Komité* (DOK), som tog navnet *Danmarks Idræts-Forbund* (DIF). DIF er behandlet nedenfor i afsnit 1.2.

I 1896 dannedes på et møde på restaurant Søpavillonen i København *Dansk Idræts-Forbund* (DIF). Trods en invitation til at deltage i mødet udeblev De Danske Skytteforeninger, og dermed strandede også DIF's ønske om at samle alle idrætsaktiviteter i ét forbund. Uden medlemmer stod DIF imidlertid ikke, idet 18 idrætsforeninger og den i 1889 stiftede *Dansk Boldspil-Union* (DBU) allerede havde indmeldt sig ved DIF's stiftelse. I 1905 stiftedes *Danmarks Olympiske Komité* (DOK) for at skaffe økonomiske midler til dansk deltagelse i OL-stævnet i Athen (1906). Fra og med Athen 1906 har DOK stået for arrangementen af den danske deltagelse i de Olympiske Lege.

I 1992 fusioneredes de to store folkelige organisationer *De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger* (DDGU) og *De Danske Skytte- Gymnastik- og Idrætsforeninger* (DDSG&I) og tog navnet *Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger* (DGI). DGI er behandlet nedenfor i afsnit 1.3.

I 1861 dannedes efter engelsk forbillede *De Danske Skytteforeninger* (DDS), hvis primære formål var at styrke landets forsvar, men hvor medlemmerne ved siden af riffelskydning også dyrkede bl.a. gymnastik og cricket. I 1919 ændredes navnet til *De Danske Skytte- og Gymnastikforeninger* (DDS&G). Baggrunden var de stigende interessemodsatninger mellem skytterne og gymnasterne, der bl.a. skyldtes den økonomiske særstatus, som skytterne af historiske grunde nød. Skytternes andel af statsmidlerne var således større end gymnasternes. I 1929 førte interessemodsatningerne til, at DDS&G blev sprængt. Langt hovedparten af gymnasterne forlod DDS&G og stiftede *De Danske Gymnastikforeninger* (DDG). For DDS&G betød sprængningen en tiltrængt modernisering af organisationen, hvorved idrætten blev ligestillet med skydning og gymnastik. Dette markere-

Kapitel 2. Idrættens organisation

des i 1930 med en ændring af navnet til *De Danske Skytte- Gymnastik- og Idrætsforeninger* (DDSG&I). Foreningen fik ny formålsparagraf, som betød, at tilknytningen til forsvaret blev fjernet. Det hed således i formålsparagraffen: »Foreningens formål er gennem sine virkemidler at skabe en vågen, sund, dansk ungdom«. I 1965 blev *De Danske Gymnastikforeninger* (DDG) lagt sammen med *De Danske Ungdomsforeninger* og tog navnet *De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger* (DDGU).

I 1946 dannedes *Dansk Firmaidrætsforbund* (DFIF). Firmaidræt på klubplan var imidlertid ikke noget nyt. Således stiftedes *Firma-Klubbernes Boldspil Union* (FKBU) allerede i 1921, og i 1927 organiseredes *Handels- og Kontorstandens Boldspil Union* (HKBU). I provinsen stiftedes i 1933 *Århus Firma Sport*, og i Odense blev *Firmasport Klubbernes Sammenslutning* en realitet i 1940. DFIF er behandlet nedenfor i afsnit 1.4.

Af andre store idrætsforbund kan nævnes *Dansk Arbejder Idrætsforbund* (DAI), som blev stiftet i 1929. Forbundet skulle alene være en interesseorganisation for arbejderidrætten inden for rammerne af Dansk Idræts-Forbund. Imidlertid vedtog DAI i 1930 forskellige meget radikale love, som betød, at DAI gik fra at være en interesseorganisation til at blive en klassekamporganisation. At politik blev kædet direkte sammen med idrætten, kom i klart modsætningsforhold til DIF's neutrale idrætsarbejde, og i 1930 brød DIF med DAI. Bruddet betød et drastisk fald i medlemstallet i DAI, idet bl.a. Arbejdernes Idrætsklub (stiftet 1895) valgte at være medlem af DIF. I 1943 blev DAI og DIF enige om en sammenslutningsaftale, og DAI indtrådte derefter som specialforbund i DIF, som det stadig er medlem af.

I 1967 etableredes *Idrættens Fællesråd* som et samarbejdsorgan mellem Dansk Idræts-Forbund, De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger og De Danske Skytte- Gymnastik- og Idrætsforeninger. Siden 1977 har Idrættens Fællesråd sammen med et særligt kontaktudvalg været bindeled mellem kulturministeriet og idrætsorganisationerne.

I 1985 etableredes *Team Danmark*, hvis fulde navn er Den selvejende Institution til Fremme af Dansk Eliteidræt. Ved årsskiftet 1979/80 havde kulturministeren nedsat det såkaldte eliteidrætsudvalg, hvori hovedorganisationerne (DIF, DOK, DDGU, DDSG&I og DFIF) var repræsenteret. Udvalget fremlagde i 1983 Betænkning nr. 992 om eliteidrætten i Danmark, hvor det bl.a. blev foreslået, at der skulle oprettes en selvejende institution – kaldet Dantop – til fremme af dansk eliteidræt på en social og samfundsmæssigt forsvarlig vis. På grundlag af betænkningen udarbejdedes i 1984 en eliteidrætslov (lov nr. 643 af 19.12.1984 om eliteidrættens fremme. Loven er ændret ved lov nr. 764 af 14.12.1988). Team Danmark er behandlet nærmere nedenfor i afsnit 1.5.

1.2. Danmarks Idræts-Forbund

1.2.1. Det juridiske grundlag

Det juridiske grundlag for Danmarks Idræts-Forbund er de regler, som forbundet selv har udarbejdet, og som betegner sig som »Love for Danmarks Idræts-Forbund, 1995«. Der er selvsagt ikke tale om love i gængs forstand, dvs. de regler, der vedtages af folketinget i overensstemmelse med reglerne i Grundloven, og som gælder for alle borgere. Lovene for Danmarks Idræts-Forbund – samt de øvrige organisationers regelsæt – er kun gældende for organisationernes egne medlemmer. Danmarks Idræts-Forbund nedsatte i 1997 en arbejdsgruppe, som skal gennemgå DIF's love, lovregulativer og reglementer med henblik på en revision. Arbejdsgruppen skal give en orientering om det foreløbige arbejde på DIF's budgetmøde i maj 1998, og eventuelle ændringsforslag forventes fremsat på DIF's årsmøde i december 1998.

Danmarks Idræts-Forbunds lovhæfte, 1995, består af tre kapitler. Kapitel 1 indeholder »love for Danmarks Idræts-Forbund«, kapitel 2 indeholder »lovregulativer«, og kapitel 3 indeholder »reglementer«. Forskellen mellem »love«, »lovregulativer« og »reglementer« er ikke ganske klar.

Kapitel 1 (love) indeholder 28 paragraffer, der alle vedrører forbundets interne opbygning, herunder hvem der kan optages som medlem, jf. § 3.

Kapitel 2 (lovregulativer) indeholder lovregulativerne I-V og har følgende indhold:

- Lovregulativ I: Regler for medlemskab af Danmarks Idræts-Forbund
- Lovregulativ II: Lovregulativ for Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg
- Lovregulativ III: Danmarks Idræts-Forbunds voldgiftsregler
- Lovregulativ IV: Danmarks Idræts-Forbunds dopingregulativ
- Lovregulativ V: Propositioner for Danmarks Idræts-Forbunds ærestegn.

Kapitel 3 (reglementer) indeholder reglementerne I-IV og har følgende indhold:

- Reglement I: Fællesbestemmelser for Danmarks Idræts-Forbunds danmarksmesterskaber
- Reglement II: Forretningsorden for de i lovens § 25 nævnte amtsudvalg samt valg til disse
- Reglement III: Kommissorium for Danmarks Idræts-Forbunds amtsudvalg
- Reglement IV: Forretningsorden for de i lovens § 26 nævnte amtsudvalgsforsamlinger.

Danmarks Idræts-Forbunds repræsentantskab er organisationens øverste myndighed (kapitel 1, § 10), se nærmere nedenfor i afsnit 1.2.4. I § 10 fastlægges, hvem der kan ændre organisationens love. Det hedder således i § 10: »Forandringer i Danmarks Idræts-Forbunds love kan kun ske på et årsmøde med mindst to tredjedele af de tilstedeværende stemmer«. Bestemmelsen omtaler kun ændringer af »love«, men omfatter – trods uklarheden – formentlig også ændringer i »lovregulativer« og »reglementer«. De omtalte »reglementer« kan, selvom det ikke fremgår af lovene, ændres af bestyrelsen. Dette bør tydeliggøres i den kommende revision af lovhæftet.

1.2.2. Idégrundlag og formål

Det fremgår af lovhæftet, at forbundet er uafhængigt af politiske, økonomiske og religiøse interesser, og at forbundet har til opgave at virke for fremme af dansk idræt samt idrættens udbredelse i det danske samfund (kapitel 1, § 1). Det præciseres bl.a. i bestemmelsen, at forbundet skal virke for udbredelse og beskyttelse af den olympiske idé, ligesom forbundet skal fremme og igangsætte aktiviteter, der sikrer udbredelsen af idrætten på tværs af aldersmæssige, uddannelsesmæssige, kønsmæssige og sociale forskelle i overensstemmelse med det enkelte individs behov og ønsker. Forbundet skal endvidere fremme mulighederne for idrætsligt set dårligt stillede grupper af befolkningen.

1.2.3. Medlemskab og organisation

Det er kun *specialforbundene* for de enkelte idrætsgrene, som f.eks. Dansk Boldspil Union (DBU) og Dansk Kano og Kajak Forbund (DKF), der kan blive medlem af forbundet. Undtagelser hertil er Dansk Handicap Idræts-Forbund, Dansk Arbejder Idræts-Forbund, KFUM's Idrætsforbund og Dansk Militært Idrætsforbund, der alle er tværidrætslige forbund, men som alligevel er medlemmer af DIF. Endvidere er Grønlands Idræts-Forbund tilknyttet forbundet som såkaldt »servicenydende medlem«. I dag er Danmarks Idræts-Forbund hovedorganisation for 57 specialforbund, der repræsenterer omkring 11.000 medlemsforeninger med i alt ca. 1,5 millioner medlemmer.

Kapitel 2. Idrættens organisation

Danmarks Idræts-Forbunds lovhæfte indeholder i kapitel 2, lovregulativ I, regler for medlemskab af Danmarks Idræts-Forbund. I lovregulativ I, § 1, opstilles en række forskellige betingelser, som specialforbundene skal opfylde for at kunne blive medlemmer. Opfylder en organisation nogle, men ikke alle betingelserne, er der mulighed for, at organisationen kan optages som såkaldt »sportsforbund«, »associeret medlem« eller »servicenydende medlem«. De to førstnævnte har tale-, men ikke stemmeret i Danmarks Idræts-Forbunds kompetente organer, medens sidstnævnte medlemskategori hverken har tale- eller stemmeret i de nævnte organer.

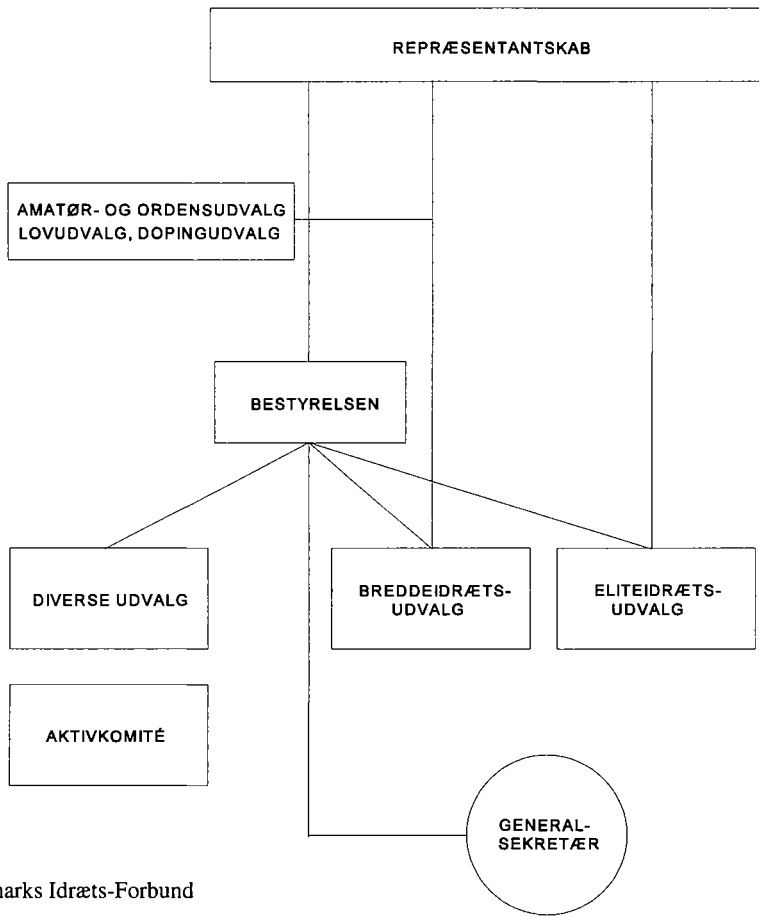
Danmarks Idræts-Forbund er en paraplyorganisation for specialforbundene, som primært arbejder på *landsplan*.

På *amtsplan* finder man Danmarks Idræts-Forbunds amtsudvalg, som først og fremmest varetager kontakten til de amtslige myndigheder (kapitel 1, § 25).

På *kommunalt plan* er det landets omkring 180 *idrætssamvirker*, som varetager idrættens kommunale interesser. Idrætssamvirkerne er ikke formelt integreret i Danmarks Idræts-Forbund, men er lokale sammenslutninger af idrætsforeninger. Idrætssamvirkerne er behandlet nedenfor i afsnit 1.5.

1.2.4. Ledelsesstrukturen

Organisatorisk oversigt

Kilde: Danmarks Idræts-Forbund

Danmarks Idræts-Forbunds ledelsesstruktur består i et *repræsentantskab*, en *bestyrelse* og en række *udvalg*.

Repræsentantskabet består af repræsentanter fra specialforbundene, DIF's bestyrelse samt associerede forbund, sportsforbund og DIF's amtsudvalg (kapitel 1, § 10). Alle specialforbund med et medlemstal til og med 50.000 har to stemmeberettigede repræsentanter. For hver påbegyndt 50.000 medlemmer ud over de første 50.000 har specialforbundet yderligere én stemmeberettiget repræsentant. Repræsentantskabet indkaldes to gange årligt: til budgetmøde i maj/juni og til årsmøde i november/december, hvor hovedlinierne for organisationens arbejde tilrettelægges.

Bestyrelsen vælges af repræsentantskabet. Bestyrelsen forestår den daglige ledelse og har 10 medlemmer, der udover formanden og næstformanden består af: Den internationale olympiske Komité's repræsentant i Danmark, to medlemmer af økonomiudvalget, formanden for eliteidrætsudvalget, formanden for breddeidrætsudvalget samt tre øvrige medlemmer (kapitel 1, § 10).

Eliteidrætsudvalget nedsættes af repræsentantskabet og har fem medlemmer (kapitel 1, § 14). Udvalget forestår bl.a. det løbende arbejde med at udtage idrætsfolk til de Olympiske Lege og tilrettelæggelsen og gennemførelsen af Danmarks deltagelse i de Olympiske Lege.

Breddeidrætsudvalget nedsættes ligeledes af repræsentantskabet og har syv medlemmer (kapitel 1, § 15). Udvalget forestår bl.a. uddelingen af puljetilskud til forbund og klubber.

Amatør- og ordensudvalget, der også vælges af repræsentantskabet og har fem medlemmer, afgør stridigheder mellem personer og organisationer under Danmarks Idræts-Forbund (kapitel 1, § 19). Der stilles krav om, at formanden og et af de andre medlemmer eller en af suppleanterne skal have juridisk uddannelse og om muligt erfaring i dommergerning (kapitel 1, § 18). Siden 1993 har udvalgets formand været landsdommer. Danmarks Idræts-Forbund udarbejdede i 1995 en vejledning vedrørende behandling af sager i amatør- og ordensudvalget, og af denne fremgår det, at sagsbehandlingen i udvalget bygger på en praksis, som i meget høj grad er påvirket af den måde, egentlige retssager behandles på ved domstolene. Amatør- og ordensudvalget er behandlet nærmere nedenfor i kapitel 4.

Lovudvalget vælges af repræsentantskabet og består af fire medlemmer (kapitel 1, § 24). Udvalgets opgave er bl.a. at sikre, at de af repræsentantskabet vedtagne lovændringer teknisk indarbejdes i Danmarks Idræts-Forbunds love. Der stilles overraskende nok ikke krav om, at udvalgets medlemmer skal eller bør have juridisk eller tilsvarende relevant uddannelse. De nuværende medlemmer af lovudvalget har dog alle en juridisk uddannelse.

Dopingnævnet nedsættes af repræsentantskabet og består udover formanden af to faste medlemmer (kapitel 1, § 23). Til hver sags behandling indbydes som rådgiver yderligere en repræsentant, som udpeges af den medlemsorganisation, hvorunder den pågældende sag henhører. Nævnet har til opgave at afgøre alle sager om overtrædelse af Danmarks Idræts-Forbunds dopingregulativ (kapitel 2, lovregulativ IV). Dopingnævnet er behandlet nærmere nedenfor i kapitel 4.

Aktivkomitéen vælges af og blandt de idrætsudøvere, som har deltaget i de Olympiske Lege inden for de seneste tre olympiader. Komitéen rådgiver Danmarks Idræts-Forbunds bestyrelse og eliteidrætsudvalg i eliteidrætsspørgsmål.

Herudover eksisterer forskellige udvalg, som er udpeget af bestyrelsen. Det gælder bl.a. *Dopingkontroludvalget*, som forestår dopingkontrollen af idrætsudøvere og indbringer dopingsager for dopingnævnet.

1.3. Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger

1.3.1. Det juridiske grundlag

Det juridiske grundlag for Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger er de vedtægter, som landsforeningen vedtog ved sammenslutningen af DDSG&I og DDGU i 1992. Vedtægterne er senest ændret ved landsforeningens årsmøde i november 1995.

Vedtægten består af §§ 1-16, som har følgende overskrifter:

§ 1: Navn; § 2: Formål; § 3: Hjemsted; § 4: Associeringsaftale; § 5: Medlemsforhold; § 6: Årsmøde; § 7: Ekstraordinært årsmøde; § 8: Hovedbestyrelsen; § 9: Hovedbestyrelsens arbejde; § 10: Tegningsret; § 11: Landsledelsen; § 12: Aktivitetsudvalg; § 13: Regnskab; § 14: Fonde; § 15: Vedtægtsændringer; § 16: Opløsning. Herudover indeholder DGI's vedtægtshæfte vedtægter for DGI's hjælpefond og DGI's lånefond.

1.3.2. Idégrundlag og formål

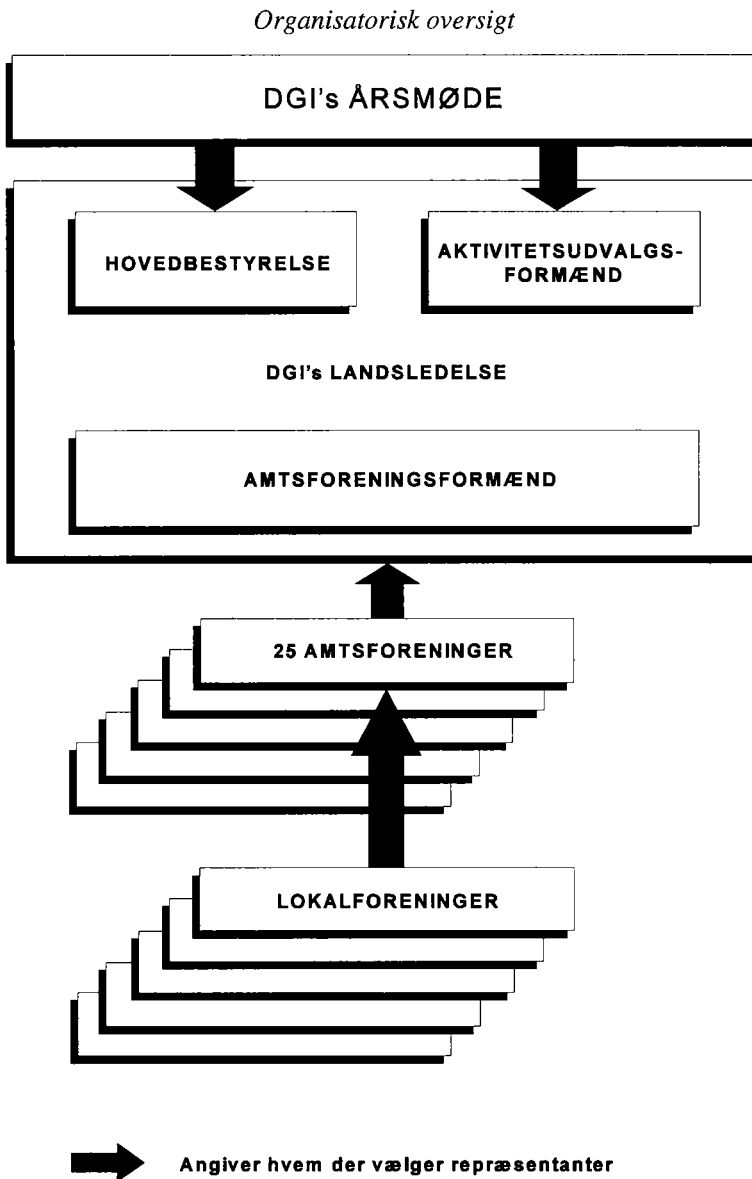
Det fastslås i vedtægtens § 2, at Danske Gymnastik- og Idrætsforeningers formål er ved idræt og andet kulturelt virke at styrke det frivillige foreningsarbejde for at fremme den folkelige oplysning.

1.3.3. Medlemskab og organisation

Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger har *amtsforeninger* som medlemmer (§ 5 stk. 2). I dag (1997) har DGI 25 amtsforeninger som medlemmer, der samlet repræsenterer 5.813 lokalforeninger og ca. 1,5 millioner medlemmer. De 25 amtsforeninger svarer til antallet af amtskommuner før kommunalreformen i 1970. I dag er der som bekendt 14 amtskommuner.

Landsforeningen har indgået en associeringsaftale med De Danske Skytteforeninger (DDS). I aftalen er De Danske Skytteforeningers politiske og økonomiske selvstændighed fastlagt i forhold til Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (§ 4).

1.3.4. Ledelsesstrukturen

Kilde: Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger

Årsmødet er Danske Gymnastik- og Idrætsforeningers højeste myndighed (§ 6). Stemmeberettigede ved årsmødet er hovedbestyrelsen, formændene for Danske Gymnastik- og Idrætsforeningers aktivitetsudvalg og 400 delegerede fra amtsforeningerne og De Danske Skyttefor-

eninger, hvoraf de 360 delegerede kommer fra amtsforeningerne, og de 40 delegerede kommer fra De Danske Skytteforeninger.

Landsledelsen nedsættes af landsforeningen (§ 11). Landsledelsen består af hovedbestyrelsen, aktivitetsformænd, formænd for tværfaglige udvalg og amtsformænd samt fire repræsentanter for De Danske Skytteforeninger. Landsledelsen udtaler sig om principielle politiske og holdningsmæssige spørgsmål samt om overordnede økonomiske prioriteringer til vejledning for hovedbestyrelsen (§ 11, stk. 4).

Hovedbestyrelsen er landsforeningens daglige ledelse og højeste myndighed mellem to årsmøder (§ 8). Hovedbestyrelsen – med undtagelse af formanden for De Danske Skytteforeninger – vælges på årsmødet. Hovedbestyrelsen består af ni medlemmer: formanden, næstformanden, formanden for De Danske Skytteforeninger samt seks hovedbestyrelsesmedlemmer.

Årsmødet kan nedsætte eller nedlægge såkaldte *aktivitetsudvalg* (§ 12). Formændene for aktivitetsudvalgene vælges på årsmødet, medens udvalgsmedlemmerne vælges på aktivitetsmøderne i januar og maj måned, hvortil repræsentanter fra amtsforeningerne inviteres. Det fremgår ikke af vedtægterne, hvilke arbejdsopgaver aktivitetsudvalgene har. Herudover nedsætter landsledelsen *tværfaglige udvalg* vedrørende børneidræt og ældreidræt samt et handicapudvalg.

1.4. Dansk Firmaidrætsforbund

1.4.1. Det juridiske grundlag

Det juridiske grundlag for Dansk Firmaidrætsforbund er de regler, der senest blev ændret på repræsentantskabsmødet den 19. november 1995, og som benævnes »Love for Dansk Firmaidrætsforbund«.

Dansk Firmaidrætsforbunds lovhæfte, 1995, består af §§ 1-26, som har følgende overskrifter:

§ 1: Navn; § 2: Formål; § 3: Medlemskab; § 4: Ansøgning om optagelse; § 5: Udmeldelse; § 6: Medlemspligter; § 7: Forbundets ledelse; § 8: Repræsentantskabsmødet; § 9: Ekstraordinært repræsentantskabsmøde; § 10: Formandsmødet; § 11: Kredse; § 12: Forbundsbestyrelsen; § 13: Idrætsudvalget; § 14: Lovudvalget; § 15: Uddannelsesudvalget; § 16: Aktivitetsudvalget; § 17: Øvrige udvalg; § 18: Kontrolkomitéen; § 19: Tegningsret; § 20: Regnskab og revision; § 21: Tilskud; § 22: Særlige formål; § 23: Hædersbevisninger; § 24: Optagelsesbetingelser; § 25: Eksklusion og § 26: Opløsning.

1.4.2. Idégrundlag og formål

Det hedder i lovhæftets § 2, at forbundets formål er gennem arbejdspladsen og familien at stimulere interessen for idræt, motion og samvær.

1.4.3. Medlemskab og organisation

Som medlemmer i Dansk Firmaidrætsforbund kan optages *lokale sammenslutninger, landsammenslutninger, organisationer og forbund* (§ 3).

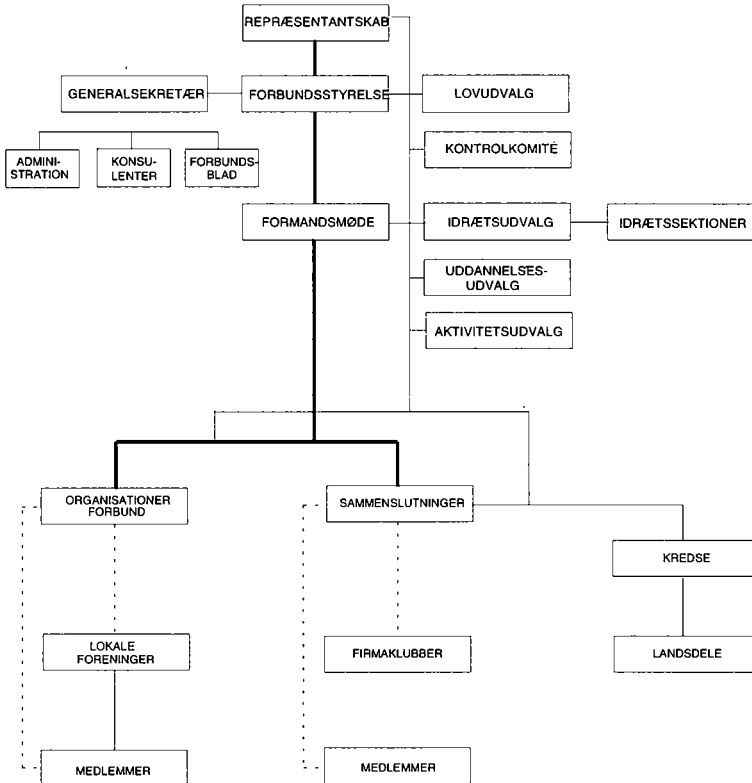
I de enkelte virksomheder er der etableret klubber, der er organiseret sammen med klubber fra andre virksomheder – de såkaldte *lokale sammenslutninger*. Forbundets lokale sammenslutninger er inddelt i *kredse*, der er bestemt af amtsgrænserne (amtskredse) (§ 11). Amtskredsene er opdelt i tre landsdele: Nord, Syd og Øst.

Da DFIF i 1969 vedtog at opdele de forskellige sammenslutninger i kredse bestemt af geografien, stod man tilbage med tre landsdækkende sammenslutninger. Disse tre sammenslut-

ninger blev placeret i en selvstændig kreds kaldet *landskredsen*. I 1996 var der otte landsdækkende sammenslutninger, herunder DSB Fritid, Postens Idræts- og Fritidsforbund (PIF) og Dansk Taxi Sport. I dag er DFIF hovedorganisation for ca. 235.000 medlemmer.

1.4.4. Ledelsesstrukturen

Organisatorisk oversigt m.v.

Kilde: Dansk Firmaidrætsforbund

Ledelsesstrukturen består i et *repræsentantskab*, en *forbundsstyrelse*, et *formandsmøde* og forskellige permanente *udvalg*.

Forbundets højeste myndighed er *repræsentantskabet*, der omfatter forbundsstyrelsen, permanente udvalg, kontrolkomitéen, kredsformænd og (max.) fire repræsentanter fra hver sammenslutning, organisation og forbund (§ 8).

Forbundsstyrelsen, som varetager den daglige ledelse, vælges på det ordinære repræsentantskabsmøde i november. Forbundsstyrelsen består af formanden, næstformanden og tre medlemmer.

Formandsmødet afholdes ordinært hvert år i sidste halvdel af april samt alle lige år i november. Udover forbundsstyrelsen omfatter formandsmødet formændene for de permanente

udvalg, kredse, sammenslutninger, organisationer og forbund samt kontrolkomitéen. Formandsmødets opgaver består bl.a. i at fremme samarbejdet i DFIF og i at medvirke til udvikling af nye opgaver og aktiviteter i forbundet (§ 10).

Idrætsudvalget, der består af tre personer, vælges af repræsentantskabet. Udvalget varetager forbundets idrætsvirksomhed (§ 13). *Lovudvalget* vælges af repræsentantskabet og består af tre personer. Udvalgets opgave er at løse »pålagte lov- og vedtægtsmæssige opgaver samt tvistigheder« (§ 14). *Uddannelsesudvalget*, der består af tre personer, vælges af repræsentantskabet (§ 15). Udvalget varetager forbundets uddannelsesvirksomhed, herunder først og fremmest uddannelsen af idrætsledere. *Aktivitetsudvalget*, der også vælges af repræsentantskabet, består af indtil fem personer (§ 16). Udvalget tager sig af motions- og familieaktiviteter, som ikke er underlagt idrætsudvalget. Udvalget har stået bag en række landsdækkende motionskampagner, f.eks. Danmark-Stafetten, Tour de Pedal og LøbeTouren. Udover de netop nævnte udvalg kan repræsentantskabet, formandsmødet og forbundsstyrelsen nedsætte udvalg til løsning af særlige opgaver (§ 17).

Kontrolkomitéen består af tre personer, der vælges af repræsentantskabet. Komitéen fører kontrol med, om de økonomiske dispositioner i forbundet er lovlige (§ 18). En af komitéens opgaver er at behandle og indstille budgettet til forbundsstyrelsen. En anden opgave er at foretage kritisk revision af forbundets regnskab og tilse, at de økonomiske midler bliver brugt i overensstemmelse med DFIF's vedtægter, retningslinier og de vedtagne budgetter.

1.5. Idrætssamvirkerne

1.5.1. Generelt

Med kommunalreformen og kommunesammenlægningerne i 1970, hvorved de mindre sognekommuner blev sammenlagt med de større købstadskommuner, opstod særligt i de mindre idrætsforeninger en frygt for at blive »glemt og klemte« i de nye storkommuner. Det var derfor naturligt, at idrætsskubberne i de enkelte kommuner dannede en interesseorganisation – et idrætssamvirke – som først og fremmest skulle stå som bindeled mellem det kommunale idrætsudvalg og idrætsskubberne. Landet over er der i dag (1997) omkring 180 idrætssamvirker. I Århus er Idrætssamvirket paraplyorganisation for 171 medlemsklubber med omkring 83.000 medlemmer. I det følgende beskrives idrætssamvirkernes juridiske grundlag, organisation mv. med udgangspunkt i *Idrætssamvirket i Århus*.

1.5.2. Det juridiske grundlag

Det juridiske grundlag for Idrætssamvirket i Århus er det af sammenslutningen udarbejdede regelsæt, der betegnes »love«.

Idrætssamvirkets love omfatter § 1-15 og har følgende overskrifter:

§ 1: Navn; § 2: Formål; § 3: Opgaver; § 4: Medlemskab; § 5: Henvendelse; § 6: Repræsentantskabet; § 7: Repræsentantskabsmødet; § 8: Dagsorden; § 9: Valg til bestyrelsen; § 10: Ledelsen; § 11: Regnskab og revision; § 12: Kontingent for Idrætssamvirket; § 13: Udmeldelse og eksklusion; § 14: Ærestegn og § 15: Ophævelse.

1.5.3. Idégrundlag og opgaver

Det fremgår af § 2, at Idrætssamvirkets idégrundlag er at skabe »så optimale forhold som muligt« for udøvelse af motions-, bredde- og eliteidræt, herunder forvalte de til rådighed stillede pengemidler og repræsentere foreningerne over for myndigheder og institutioner.

Idrætssamvirket har i lovene formuleret fem hovedopgaver, som vedrører en dynamisk *idrætspolitik*, *information* af medlemsforeningerne om Idrætssamvirkets arbejde, herunder orientering om ny lovgivning, forhandlinger med kommunen mv., *uddannelse* af såvel nuværende som kommende ledere og instruktører og støtte til *udvikling* af medlemsforeningerne (§ 3).

1.5.4. Medlemskab

Det fremgår af § 4, at enhver i Århus kommune hjemmehørende idrætsforening under en af hovedorganisationerne kan optages som medlem. Idrætssamvirkets bestyrelse træffer beslutning om, hvorvidt en anmodning om optagelse kan imødekommes.

1.5.5. Ledelsesstrukturen

Idrætssamvirkets højeste myndighed er *repræsentantskabet* (§ 6). Repræsentantskabet dannes af medlemsforeningerne, således at foreninger med 1-100 aktive medlemmer har en repræsentant, foreninger med 101-500 aktive medlemmer har to repræsentanter, foreninger med 501-1000 aktive medlemmer har tre repræsentanter, og foreninger med over 1000 aktive medlemmer har fire repræsentanter. Repræsentantskabsmødet afholdes én gang årligt i tiden mellem 15. februar og 15. marts.

Bestyrelsen, der består af syv medlemmer, vælges af repræsentantskabet og leder arbejdet i Idrætssamvirket, jf. §§ 9-10. Bestyrelsen afholder bestyrelsesmøde mindst én gang om måneden.

Herudover er der i Idrætssamvirket nedsat et *forretningsudvalg*, et *projektudvalg*, et *idrætsudvalg* og et *kursusudvalg*.

1.6. Team Danmark

1.6.1. Det juridiske grundlag

Det juridiske grundlag for Team Danmark er den tidligere omtalte eliteidrætslov (lov nr. 643 af 19.12.1984 om eliteidrættens fremme, som ændret ved lov nr. 764 af 14.12.1988).

Eliteidrætsloven indeholder §§ 1-10. I § 1 fastlægges lovens formål. I § 2 fastslås, at Team Danmark ledes af et repræsentantskab og en bestyrelse. I § 3 bestemmes, hvilke medlemmer repræsentantskabet har. I § 4 fastlægges repræsentantskabets kompetenceområde. I § 5 bestemmes bestyrelsens sammensætning. I § 6 fastlægges bestyrelsens kompetenceområde. I § 7 fastslås en pligt til for Team Danmark at indsende budget, regnskab og beretning til kulturministeren. § 8 er ophævet, og i § 9 hedder det, at loven træder i kraft den 1. januar 1985, medens § 10 bestemmer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

1.6.2. Formål

Det fremgår af eliteidrætslovens § 1, at Team Danmark skal varetage den overordnede planlægning af eliteidrætten i Danmark.

Lovens § 1, nr. 1-8, opregner Team Danmarks hovedopgaver, der udover den overordnede planlægning vedrørende eliteidrætten nævner følgende opgaver:

1. I samarbejde med kommuner og amtskommuner at udforme træningsfaciliteter for eliteidrætten.
2. At formidle trænings- og instruktionsmuligheder for eliteidrætsudøvere over 15 år.
3. At formidle idrætsforskningens resultater til instruktører, trænere og aktive.
4. At styrke den idrætsmedicinske rådgivning og service.

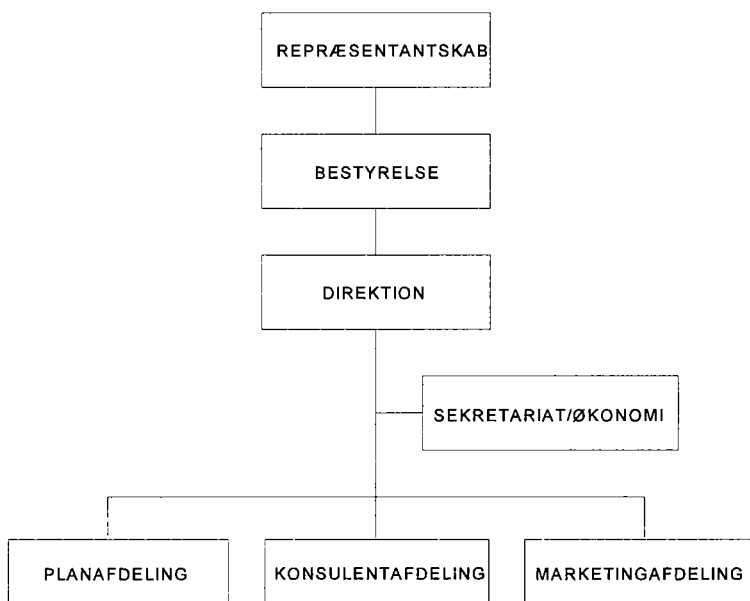
Kapitel 2. Idrættens organisation

5. At etablere uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige og sociale støtteforanstaltninger for eliteidrætsudøvere og herunder yde fornøden konsulentbistand til disse.
6. At yde individuel økonomisk støtte til eliteidrætsudøvere.
7. At varetage markedsføring og salg af rettigheder og ydelser i forbindelse med eliteidræt.

Til at løse disse forskellige opgaver er der, udover repræsentantskabet, bestyrelsen og direktionen, nedsat tre forskellige afdelinger: *plan-, konsulent- og marketingafdelingen*, jf. nedenfor.

1.6.3. Ledelsesstrukturen

Organisatorisk oversigt

Kilde: Team Danmark

Repræsentantskabet er Team Danmarks øverste myndighed og består af 24 medlemmer, der er udpeget af 15 forskellige idrætsorganisationer, kommuner, universiteter mv. (§ 3). Repræsentantskabet afholder møde to gange om året, hvor blandt andet årsregnskab og budgetter forelægges.

Bestyrelsen består af syv medlemmer, hvoraf fem vælges af repræsentantskabet, og to udpeges af kulturministeren, herunder den person, som skal være formand (§ 5). Bestyrelsen afholder månedlige møder og forestår gennem *direktionen* ledelsen af Team Danmark.

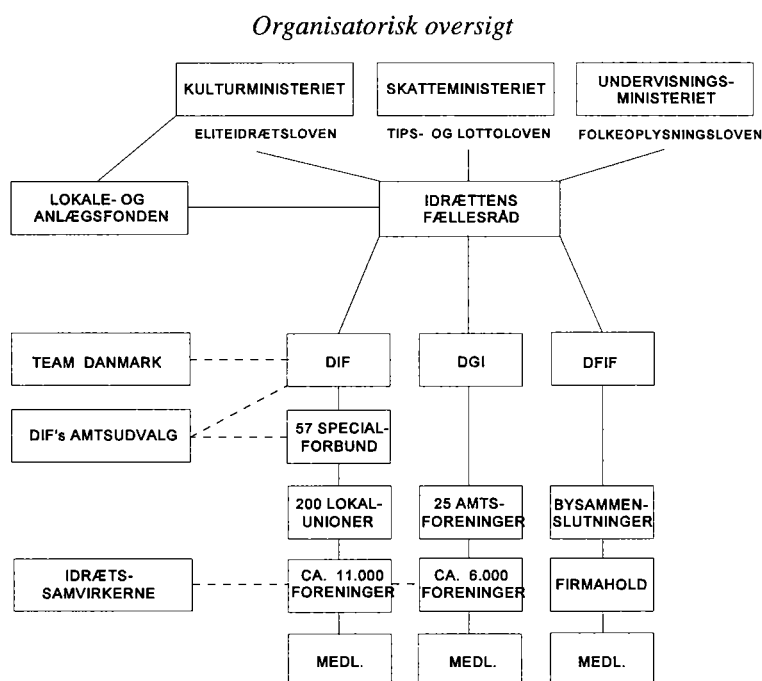
Konsulentafdelingen har forskellige funktioner i forhold til specialforbundene. En af opgaverne er at være sekretariat for Danmarks Idræts-Forbunds dopingkontroludvalg. Sekretariatet tilrettelægger al dopingkontrol under træning og konkurrence. Til denne dopingkontrol er der tilknyttet 37 kontrollanter fordelt over hele landet.

2. Det økonomiske grundlag for idrættens virksomhed

Planafdelingens opgave er bl.a. i samarbejde med de enkelte specialforbund, amter og kommuner at etablere eliteidrætscentre. Der er hidtil etableret 23 elitecentre og 87 træningscentre på 30 steder i landet.

Marketingafdelingen beskæftiger sig bl.a. med samarbejde med erhvervslivet om hovedsponsorater og salg og markedsføring af TV-rettigheder.

1.7. Samlet oversigt over idrættens organisering

Kilde: Danmarks Idræts-Forbund

2. Det økonomiske grundlag for idrættens virksomhed

2.1. Generelt

Det er ikke en overdrivelse at sige, at idrætten er afhængig af offentlig støtte. Støtten ydes dels som direkte økonomisk tilskud fra Tiptjenestens spil (tips og lotto), dels i form af gratis leje af kommunale idrætsanlæg og dels som tilskud til private idrætsanlæg.

Det er ikke noget nyt, at idrætten modtager økonomisk tilskud fra det offentlige. Således modtog De Danske Skytteforeninger økonomisk støtte fra staten allerede fra foreningens oprettelse i 1861. Men det var først med oprettelsen af *Dansk Tiptjeneste A/S*, som blev etableret ved lov nr. 278 af 9. juni 1948 med staten som hovedaktionær, at der for alvor blev tilført idrætten store økonomiske beløb.

Kapitel 2. Idrættens organisation

Tipsloven åbnede således op for »saakaldet »Tipning« i Forbindelse med Idræts- og Væddekamp«. Af indskuds-summen gik 50% til gevinster, mens staten fik 15% i afgift beregnet af den del af gevinstbeløbet, der oversteg 200 kr. Overskuddet fra tipningen skulle anvendes dels til »Idrættens Fremme«, dels til støtte for »Ungdommens Friluftsliv« og dels til »kulturelle, velgørende eller andre almenyttige Formaal«. Overskuddet blev fordelt efter en nærmere beskrevet fordelingsnøgle, således at overskud til og med 1 mill. kr fuldt ud tilfaldt idrætsformål, af beløb på 1 mill. kr og til og med 2. mill. kr. tilfaldt 80% idrætsformål, over 2 mill. kr. og til og med 3 mill. kr. tilfaldt 60% idrætsformål, og af beløb på over 3 mill. kr. og til og med 4 mill. kr. tilfaldt 30% idrætsformål. Af beløb herudover tilfaldt 10% idrætsformål. *Tipsloven* fastlagde endvidere de enkelte organisationers andel af tipsmidlerne. Dansk Idræts-Forbund fik således 50%, De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeningers skytteafdeling fik 20%, og 20% gik til idræts- og gymnastikarbejdet inden for De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger og De Danske Gymnastikforeninger.

Tipsloven er ændret 16 gange siden 1948. Som oftest har ændringerne i *tipsloven* tilsigtet enten en ændring i fordelingen af overskuddet til fordel for idrætten eller en forøgelse af overskuddet i form af afgiftsnedsættelser. I 1988 fik Tipstjenesten med ændringen af *tipsloven* mulighed for at arrangere lottospil, og i 1992 fik Tipstjenesten mulighed for at arrangere andre spil, lotterier og væddemål, bortset fra sådanne, som er omfattet af lov om totalisatorspil, lov om spillekasinoer eller lov om gevinstopsparing.

Lovens fulde navn er i dag lovebekendtgørelse nr. 655 af 28.7.1995 om visse spil, lotterier og væddemål. Af det overskud, der tildeles idrætten, tilfalder 45% Danmarks Idræts-Forbund, 43% tilfalder Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, og 5% tilfalder Dansk Firmaidrætsforbund, jf. lovens § 7, stk. 2.

Siden 1984 har omsætningen af spil i Dansk Tipstjeneste været støt stigende. Omsætningen var således i 1984/85 1,192 milliarder kroner og i 1994/95 5,636 milliarder kroner, hvoraf alene Lotto i 1994/95 omsatte for 2,614 milliarder kroner, medens den øvrige omsætning i 1994/95 fordelte sig på spil som Tips (498 millioner) Oddset (573 millioner), Viking Lotto (855 millioner), Quick (636 millioner), Fortuna (278 millioner) og Mandags Chancen (182 millioner). Af disse midler modtager de tre hovedorganisationer DIF, DGI og DFIF i alt o. 500 millioner kroner årligt (1996).

Idrætten finansieres også af midler, som tildeles i medfør af *folkeoplysningsloven* (lovebekendtgørelse nr. 560 af 20. juni 1996). Loven har til formål at yde økonomisk støtte til folkeoplysende virksomhed. Folkeoplysende virksomhed omfatter blandt andet den virksomhed, som finder sted i børne- og ungdomsforeninger samt i fritids- og ungdomsklubber. Endvidere er fritidsundervisning for voksne omfattet af loven. Efter loven er det kommunen, som forpligtes til at yde økonomisk tilskud samt at anvise lokaler til »folkeoplysende virksomhed«. De økonomiske tilskud gives først og fremmest for at nedbringe udgifterne til leder- og lærerløn. Sådanne tilskud ydes bl.a. ikke til sports- og konkurrencepræget virksomhed og gymnastik, herunder motionsgymnastik (jf. bilag til bekendtgørelse nr. 1008 af 14.12.1995 om støtte til folkeoplysning). Der tildeles årligt omkring 2 milliarder kroner i medfør af folkeoplysningsloven.

2.2. Fordelingen af de økonomiske tilskud

Danmarks Idræts-Forbund er udelukkende finansieret af overskuddet fra Tipstjenestens spil og modtager godt 230 millioner kroner om året.

Knap to tredjedele af Danmarks Idræts-Forbunds tipspenge går til aktivitetsbestemte udgifter til specialforbund, foreninger mv., enten som direkte tilskud til forbundene eller som indirekte tilskud i form af uddannelsestilbud,

konsulentbistand, drift af idrætsslægeværelser, kollektive forsikringer mv. 12% af tipspengene er ved lov forlods afsat som tilskud til Team Danmark samt Dansk Boldspil Union. 9% af tipspengene går til breddeidrætsaktiviteter, andre 9% går til fælles administration, bl.a. information mv., 7% af tipsmidlerne går til ejendomsdrift og afskrivninger, først og fremmest til Idrættens Hus i Brøndby, og endelig er der afsat knap 1% til eliteidrætsaktiviteter primært i forbindelse med Olympiaden.

Team Danmark modtager et direkte tilskud fra tipsmidlerne ud over tilskud fra Danmarks Idræts-Forbund. Midlerne til Team Danmark (og Danmarks Olympiske Komité) udgør »indtil 1,4%« af omsætningen i Tiptstjenesten (tipslovens § 6 A, stk. 1, nr. 1). I 1995 udgjorde tilskuddene 54,6 millioner kroner til Team Danmark og 2,4 millioner kroner til Danmarks Olympiske Komité.

Dansk Firmaidrætsforbund modtog i 1996 omkring 25 millioner kroner, og *Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger* modtog i 1996 223 millioner kroner.

Af DGIs indtægter i 1997 tildeles De Danske Skytteforeninger forlods 38 millioner kroner, og 25,1 millioner kroner indgår i en fælles kursuspulje for De Danske Skytteforeninger og De Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger. Landsforeningen DGI modtager 65,8 millioner kroner, og de 25 amtsforeninger skal dele 73,2 millioner kroner. Der er endvidere afsat 5 millioner kroner til rejseudligning i forbindelse med deltagelse i stævner, og 6,7 millioner er afsat til lån og tilskud til idrætsbyggeri. Der er afsat 2,2 millioner til udvikling af EDB-systemerne i DGI.

En mindre del af tips- og lottomidlerne tilfalder *Lokale- og Anlægsfonden*, som i 1994 blev nedsat i medfør af tipsloven (§ 7, stk. 5). Dette beløb udgjorde i 1996 49,32 millioner kroner. Fondens bestyrelse består af tre medlemmer, der er udpeget af Danmarks Idræts-Forbund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger og Dansk Firmaidrætsforbund, et medlem udpeges af Dansk Ungdoms Fællesråd, og tre medlemmer udpeges af kulturministeren, der ligeledes udpeger formanden. *Lokale- og Anlægsfondens* opgave er blandt andet at give tilskud til etablering af idrætsbyggeri, væresteder og klublokaler. Udover uddelingen af tipsmidler uddeler Lokale- og Anlægsfonden hvert år renterne af sin grundkapital. Grundkapitalen udgør i alt 120 millioner kroner.

3. Idrættens organisation internationalt

3.1. Generelt

Det er næppe muligt at give en sammenfattende beskrivelse af idrættens internationale organisation, eftersom den både er omfattende og særdeles kompliceret. De følgende afsnit vil derfor først og fremmest fokusere på, hvordan de tre danske hovedorganisationer indgår i den internationale organisationsstruktur.

En række europæiske idrætsforbund samarbejder blandt andet gennem *European Sport Conference (ESC)*, som blev grundlagt i 1973 i Wien. ESC finansieres af den østrigske stat og har indtil 1999 hovedsæde i Wien. Der er i ESC nedsat en eksekutiv komité, som realiserer de beslutninger, der vedtages på de kongresser, som afholdes hvert andet år.

Som et eksempel på en verdensomspændende organisation kan nævnes *International Assembly of National Confederation of Sports (IANCS)*. Organisationen har imidlertid kun begrænset tilslutning og vil derfor ikke blive omtalt yderligere. De øvrige internationale organisationer vil blive omtalt i de følgende afsnit.

3.2. Danmarks Idræts-Forbund

Danmarks Idræts-Forbund er den af hovedorganisationerne, som har den længste tradition for internationalt samarbejde. Det betyder, at Danmarks Idræts-Forbund i dag indgår i en meget omfattende organisationsstruktur.

For det *første* indgår specialforbundene i et samarbejde med de nordiske, europæiske og internationale specialforbund, som atter er med i *Sammenslutningen af internationale specialforbund (GAISF – General Assembly of International Sport Federations)*. Som eksempel kan nævnes Dansk Boldspil Union (DBU), som er medlem af UEFA (den europæiske fodbold-sammenslutning) og FIFA (det internationale fodboldforbund).

For det *andet* indgår Danmarks Idræts-Forbund som olympisk komité i et samarbejde med *Sammenslutningen af europæiske nationale olympiske komitéer (EOC)* og *Sammenslutningen af nationale olympiske komitéer (ANOC)*, som alle er underlagt den *Internationale Olympiske Komités (IOC)* charter.

For det *tredje* indgår Danmarks Idræts-Forbund som såkaldt rigsidrætsforbund i samarbejde med andre rigsidrætsforbund. I Norden er der etableret en *Nordisk Fælleskomité*, som bl.a. samarbejder med andre landes rigsidrætsforbund gennem *Europæiske non-governmentale sportsorganisationer (ENGSO)* og i *Sammenslutningen af nationale rigsforbund (IANOS)*.

For det *fjerde* indgår Danmarks Idræts-Forbund sammen med kulturministeriet i idræts-samarbejdet i *Nordisk Råd*, *Europarådet* og *UNESCO* (Intergovernmental Committee for Physical Education and Sport, forkortet ICPEs). Herudover har Danmarks Idræts-Forbund kontakt til EU-Kommissionen og EU-Parlamentet for derigennem at varetage dansk idræts interesser.

3.3. Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger

Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger indgik før 1995 ikke i noget internationalt samarbejde. I februar 1995 dannedes i København med initiativ fra Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger sammenslutningen *International Sport and Culture Association (ISCA)* med deltagere fra 24 lande.

3.4. Dansk Firmaidrætsforbund

Allerede i 1960 blev de første spæde skridt taget til dannelse af en paraplyorganisation for europæiske firmaidrætsorganisationer, men først i 1974 dannedes en egentlig organisation med navnet *European Federation for Company Sports (EFCS)*. I 1995 var der 21 medlemslande med i alt 4,5 millioner medlemmer. EFCS har siden 1977 hvert andet år arrangeret en firmasportsfestival. I 1985 blev denne afholdt i Danmark, nærmere bestemt Middelfart, med 3.000 deltagere fra 15 forskellige lande.

Foreningsret

af Preben Stuer Lauridsen

1. Indledning

Næsten alle danske idrætsklubber er *foreninger*. Det betyder, at klubbernes forhold i juridisk forstand skal bedømmes efter den danske foreningsret, eller kort: foreningsretten, og dennes regler. Dette gælder både for forholdet *indadtil*, dvs. mellem klubberne og deres medlemmer, og forholdet *udadtil*, dvs. i forholdet mellem klubben og omverdenen. Men foreningsretten styrer naturligvis ikke alt. Både i medlemmernes indbyrdes og i deres og klubbens forhold til andre mennesker, klubber og organisationer gælder samtidig de almindelige regler i dansk ret om bl.a. aftaler, erstatning og ansvar. Samtidig er en del klubber efterhånden opdelt i flere afdelinger, hvor f.eks. én del er såkaldt »professionelt« organiseret, mens en anden er »amatør« klubben. Mens den sidste så i juridisk forstand (stadig) er en almindelig forening, er den første tit organiseret og udskilt som det, jurister med en for andre mennesker måske lidt underlig betegnelse kalder et »selskab«, dvs. typisk et anpartsselskab eller et aktieselskab. For disse »selskaber« gælder de almindelige regler for sådanne virksomheder, dvs. anparts- og/eller aktieselskabslovgivningen, og alle de regler af regnskabsmæssig og anden karakter, der knytter sig hertil. Er »selskabet« ligefrem et børsnoteret aktieselskab, gælder naturligvis også de særlige børsregler, herunder også de såkaldt børsretlige regler.

Alligevel er det en god idé at kende foreningsrettens grundregler og deres betydning for idrætsklubberne. Man kan nemlig sige, at det er her, det hele starter (og slutter) for næsten alle almindelige medlemmer i en idrætsklub.

Danmark har i modsætning til så mange andre lande ikke en *lovgivning* om eller for foreninger. Vi kan altså med andre ord ikke »blot« anskaffe os de relevante lovsamlinger og slå op i dem, når vi vil vide noget mere om foreningsretten. Vi må i stedet holde os til den juridiske praksis, herunder ikke mindst den domstolspraksis, der i tidens løb er vokset op, dels fordi juristerne har interesseret sig for foreningerne og er begyndt at skrive om dem, og dels fordi foreningernes medlemmer har været uenige om et eller andet og i mangel af enighed er gået til domstolene med deres strid. Vi jurister plejer ikke at være så kede af, at der mangler en lovgivning på et bestemt område. Vi gør nemlig så blot det, vi plejer at gøre, dvs. kigger på andre retsområder, som ligger tæt op ad foreningerne, og prøver forsøgsvis at bruge nogle af de grundlæggende regler fra disse andre områder, samtidig med at vi – naturligvis – bruger den desværre temmelig sparsomme domstolspraksis, der findes.

Resultatet er, at mens vi vel kan sige ganske meget om de grundlæggende foreningsretlige regler, må vi samtidig erkende, at vi er på noget mere usikker grund, når vi skal tage stilling til mange indviklede detailspørgsmål. Men på en interessant måde bidrager de danske idrætsklubbers øverste organisationer selv til udviklingen af foreningsretten gennem bl.a. de afgørelser, som træffes af DIF's ordens- og amatørudvalg.

Med en noget forældet terminologi plejer vi at sige, at der i foreningsretten skal sondres mellem på den ene side de såkaldt »ideelle« foreninger og på den anden side de andre foreninger af mere »økonomisk« karakter. Typiske eksempler på det sidste er landbrugets andelsforeninger, som især tidligere gav anledning til mange retssager, og hvorfra vi i virkeligheden har fået en stor del af foreningsretten overleveret.

Vi plejer også at sige, at idrætsklubberne er eksempler på de »ideelle« foreninger, dvs. foreninger der ikke varetager medlemmernes økonomiske interesser, men blot har et »selskabeligt« eller fritidsagtigt formål – underforstået: hvor domstolene ikke gider blande sig ret meget i, hvad medlemmerne foretager sig eller skændes om!

I yderpunkterne kan der nok stadig være noget om snakken. Og man skal især være opmærksom på, at jo mere idrætten oparbejder sit eget »retssystem« med organer, der virker som »interne domstole«, desto mindre vil de almindelige domstole nok være tilbøjelige til at blande sig i idrætslige forhold. Man skal alligevel nok ikke lægge nogen større vægt på sondringen mellem de »ideelle« og de »økonomiske« foreninger. Dels spiller økonomien som bekendt en voksende rolle i alle idrætsklubber, dels anerkender retssystemet i stigende grad også andre end de rent økonomiske interesser som betydningsfulde, og dels er alle de grundlæggende foreningsregler med sikkerhed de samme for de to typer foreninger. Og ikke mindst i de senere år har bl.a. tyske og amerikanske domstole i flere tilfælde sat sig helt udover idrættens egne afgørelser i sager, hvor den enkelte idrætsudøver havde betydelige både personlige og økonomiske interesser på spil. Det har ikke mindst atletikkens både nationale og internationale organisationer fået at mærke.

2. Vedtægterne

Vedtægterne er det juridiske grundlag for klubbens eksistens og virksomhed. Som altovervejende hovedregel skal alle tvivlsspørgsmål afgøres ud fra klubbens vedtægter, der så at sige er klubbens grundlov. Vedtægterne bør derfor være så gennemtænkte som overhovedet muligt og formuleres med en nøjagtig og sikker hånd. Det afgørende er ikke, at der skrives meget i vedtægterne, men at der skrives umisforståeligt og præcist. Af og til hævdes det, at skriftlige vedtægter ikke er nødvendige. Juridisk er det for så vidt korrekt nok. Der findes lande som f.eks. England, der ingen skreven forfatning har, og der findes også foreninger, som ingen skrevne vedtægter har. Et eksempel er den fornemme og gamle »Juridisk Forening«, hvor foreningsstridigheder til gengæld heller aldrig forekommer, bl.a. fordi man kun mødes til foredrag og spisning cirka én gang om måneden, og ellers intet foretager sig.

Man må alligevel anbefale, at enhver idrætsklub bruger skrevne vedtægter. Til gengæld må man også håbe, at man ikke blot skriver andre klubbers vedtægter af, men med juridisk assistance indgående og nøje overvejer, hvad man har behov for at skrive i vedtægterne. Vedtægterne kan blive af afgørende betydning i mange sager, og allerede derfor bør der gøres et grundigt arbejde med nedskrivningen. Mange stridigheder vil kunne forhindres gennem

ordentlige vedtægter. Desværre er det helt almindeligt, at selv store og kendte idrætsklubber og -organisationer arbejder med regler og vedtægter, der er formuleret så dårligt, at man ved at læse dem kan komme i tvivl om selv de mest elementære ting og få en mistanke om, at »koncipisterne« måske aldrig har lært dansk! DBU's håndbøger er i vid udstrækning eksempler herpå.

Som en kort brugsanvisning kan vi sige, at ordentlige vedtægter for en idrætsklub i hvert fald må indeholde en nøje angivelse af klubbens navn, adresse og formål og af dens organisatoriske tilhørsforhold samt regler om, hvem der kan blive medlemmer af klubben, og hvordan indmeldelse og optagelse sker.

Der må ligeledes være præcise regler om indskud og kontingent, om eksklusion og udmeldelse og om, hvorledes klubben internt fungerer og er opbygget organisatorisk; reglerne for generalforsamlingernes afholdelse, og for hvad en generalforsamling kan og skal tage stilling til, er her i forgrunden.

I daglig tale er generalforsamlingen klubbens højeste myndighed. Dette er også rigtigt i juridisk forstand. Strengt taget er den allerhøjeste klubmyndighed nu ikke generalforsamlingen som sådan men den særlige type af generalforsamling, som kan ændre selve vedtægterne, det vil normalt sige ved én eller to generalforsamlinger med en såkaldt kvalificeret majoritet. Men bortset herfra er det korrekt at sige, at generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed, så at sige dens *lovgiver*. Sammenligner vi med den opbygning, vi kender fra det omkringliggende samfund, så svarer vedtægterne som nævnt til den danske grundlov og generalforsamlingen til den *grundlovgivende* forsamling. Bestyrelsen og udvalg under bestyrelsen svarer til *regeringen* og til administrationen (ministerierne). Hvis klubben har et særligt organ til at tage stilling til f.eks. karantænesager, bøder og eksklusion, svarer disse organer til vore almindelige *domstole*.

Det vil være fornuftigt i vedtægterne af fastslå, at generalforsamlingen har den øverste myndighed i alle klubbens anliggender. Generalforsamlingen kan således tage stilling til alle spørgsmål, i hvilke dens kompetence ikke i vedtægterne udtrykkeligt er udelukket. Spørgsmål, som klart falder uden for klubbens formål, kan dog ikke behandles på generalforsamlingen. Afgørelsen herom er dirigentens, se nærmere herom nedenfor. Vedtægterne må også fastlægge terminerne for generalforsamlingens afholdelse, f.eks. således, at ordinær generalforsamling afholdes hvert år i en bestemt måned.

Indkaldelse og dirigentvalg, som er yderst vigtige, bør vedtægterne også udtale sig om. Man kan f.eks. have en bestemmelse om, at generalforsamlingen, der ledes af en på denne valgt dirigent, som ikke må være medlem af bestyrelsen, indkaldes af bestyrelsen med et rimeligt, kortere varsel ved udsendelse af dagsorden eller ved bekendtgørelse i klubbens officielle blad.

Vedtægterne bør videre fastslå, at forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, herunder medlemsforslag til ændringer i vedtægterne, skal være bestyrelsen i hænde inden en vis frist før generalforsamlingen. Vedtægterne må også fastslå, hvem der kan stemme på en generalforsamling. Man kan f.eks. forestille sig, at alene klubbens seniormedlemmer har adgang til og stemmeret på generalforsamlingen, mens f.eks. passive medlemmer – hvis sådanne er forudsat i vedtægterne – skal have været medlemmer af klubben i et vist tidsrum.

Dagsorden for den ordinære generalforsamling vil typisk være:

1. Valg af dirigent
2. Formanden aflægger beretning om årets virksomhed
3. Forelæggelse af det reviderede regnskab til godkendelse
4. Fastsættelse af kontingent m.v.
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer
6. Valg af revisorer
7. Behandling af indkomne forslag
8. Eventuelt

Vedtægterne må tage stilling til generalforsamlingens beslutningsdygtighed. Man kan f.eks. have en regel, hvorefter klubben på generalforsamlingen, der er beslutningsdygtig uanset de fremmødtes antal, træffer beslutninger ved simpelt stemmeflertal. Man kan supplere med, at ændringer i og tilføjelser til vedtægterne kræver, at to tredjedele af de afgivne stemmer er *for* forslaget. Typisk vil man også have regler om selve afstemningsformen, f.eks. gående ud på, at for så vidt der fremsættes krav derom af et vist mindretal af de fremmødte medlemmer, skal afstemninger foregå skriftligt, og at stemmeret i øvrigt kun kan udøves ved personligt fremmøde. Vedtægterne må tillige gøre det muligt for bestyrelsen at indkalde til ekstraordinær generalforsamling, når den finder anledning dertil, og vedtægterne bør ligefrem pålægge bestyrelsen pligt hertil, når blot et mindretal af klubbens medlemmer eller enkelte bestyrelsesmedlemmer skriftligt forlanger dette med angivelse af, hvad de ønsker behandlet. Indvarslingen finder så sted på den i vedtægterne angivne måde og skal, når den sker ifølge begæring fra medlemmerne, finde sted senest en kortere periode efter begæringens modtagelse i bestyrelsen.

Vedtægterne bør også udtale sig om bestyrelsen og dens arbejde og sammensætning. Vedtægterne kan f.eks. foreskrive, at klubben ledes af en bestyrelse, der består af et mindre, helst ulige antal medlemmer, samt eventuelt nogle få suppleanter, som vælges på generalforsamlingen. Bestyrelsens medlemmer vælges ofte for f.eks. to år ad gangen, således at det i en bestyrelse på eksempelvis fem medlemmer er således, at to medlemmer afgår ved den første ordinære generalforsamling, de tre andre ved den næstfølgende, og så fremdeles. Bestyrelsen kan inden for disse grænser så selv beslutte sin nærmere afgangsorden samt suppleanternes afgangsorden. Endelig kan vedtægterne bestemme, at bestyrelsen blandt sine medlemmer vælger en formand samt en næstformand, der fungerer i formandens forfald, og at klubben tegnes af formanden sammen med f.eks. endnu et bestyrelsesmedlem. Ved salg eller pantsætning af fast ejendom tegnes klubben dog sædvanligvis af den samlede bestyrelse.

Det kan dog også være praktisk at lade generalforsamlingen vælge både formand, næstformand og kasserer, hvis man foretrækker det. Om det på generalforsamlingen og bestyrelsesmøderne passerede bør vedtægterne foreskrive, at der i en protokol indføres et referat, som for generalforsamlingens vedkommende underskrives af dirigenten og bestyrelsen, og for bestyrelsesmødernes vedkommende af de tilstedeværende bestyrelsesmedlemmer.

Vedtægterne bør indeholde forskrifter om bestyrelsesmøderne og om klubbens daglige drift m.v. Det kan f.eks. være således, at formanden indkalder til bestyrelsesmøde, når han finder det fornødent, eller når et mindre antal, evt. blot ét, af bestyrelsens medlemmer ønsker det. Bestyrelsesmøder skal dog under alle omstændigheder afholdes jævnligt og i hvert fald forud for alle vigtige beslutninger. Formanden leder forhandlingerne. Bestyrelsen er normalt beslut-

ningsdygtig, når blot en mindre del af dens medlemmer er til stede. Afgørelser træffes sædvanligvis ved almindeligt flertal. I tilfælde af stemmelighed giver formandens stemme udslaget. Herudover fastsætter bestyrelsen normalt selv sin forretningsorden. Vedtægterne giver som oftest mulighed for, at bestyrelsen kan nedsætte et forretningsudvalg bestående af f.eks. formanden eller næstformanden samt yderligere ét eller to medlemmer. Forretningsudvalget kan evt. supplere sig med et medlem uden for bestyrelsen. Forretningsudvalget er tit berettiget til at handle på klubbens vegne i mindre sager, der ikke tåler udsættelse, men har i så fald pligt til at forelægge sagen til efterfølgende godkendelse for bestyrelsen på førstkommende møde.

Den daglige drift af klubbens anlæg og klubbens administration varetages i de fleste tilfælde af lønnet personale, og som leder kan ansættes en forretningsfører.

Administrationen fører på bestyrelsens vegne et medlemskartotek samt bogholderi og regnskab, der til enhver tid udviser klubbens drift og økonomiske stilling på en overskuelig måde. Regnskabsåret er mest praktisk lig med kalenderåret.

Regnskabet revideres af de på generalforsamlingen valgte revisorer, der til enhver tid kan forlange sig samtlige bilag og kassebeholdningen forevist, og som over for bestyrelsen er pligtig at gøre opmærksom på dispositioner, som de finder uforsvarlige eller regnskabsmæssigt betænkelige. Samtidig med, at regnskabet foreligger til klubbens årlige generalforsamling, skal de kritiske revisorer (helst) skriftlige beretning foreligge. Bestyrelsen kan derudover være berettiget til at antage en honorarlønnet, statsautoriseret revisor.

Det er meget vigtigt, at vedtægterne så nøje som muligt beskriver reglerne og betingelserne for eksklusion og karantæne. Disse skridt giver ofte anledning til alvorlig strid, og ikke helt sjældne er eksemplerne på, at et flertal i klubbens bestyrelse og/eller på generalforsamlingen handler retsstridigt over for ét eller flere medlemmer. Det vil være både fornuftigt og rimeligt, om foreningens vedtægter opbygges f.eks. således, at bestyrelsen i ekstraordinære tilfælde kan ekskludere et medlem, som på en særlig grov måde har tilsidesat sine medlemspligter. Bestyrelsen skal dog forinden have givet det pågældende medlem adgang til at udtale sig. Afgørelsen skal begrundes, og det vil være bedst, om hele bestyrelsen eller et kvalificeret flertal af bestyrelsens medlemmer har stemt *for* den, samt at helst alle har været til stede ved afgørelserne.

Den ekskluderede kan altid forlange sagen forelagt for en generalforsamling. Bestyrelsen skal i så fald indkalde til en ekstraordinær generalforsamling, med mindre den ordinære generalforsamling er umiddelbart forestående. Eksklusionen skal være optaget som særskilt punkt på dagsordenen, og det pågældende medlem skal have adgang til at udtale sig.

Har et medlem på grov måde tilsidesat sine medlemsforpligtelser, uden at dette giver anledning til eksklusion, kan bestyrelsen evt. idømme det pågældende medlem karantæne i et bestemt, kortere tidsrum, f.eks. indtil tre måneder. Tilsidesætter det pågældende medlem herefter fortsat sine medlemsforpligtelser, bør spørgsmålet om eksklusion kunne afgøres ved simpelt stemmeflertal i bestyrelsen. Reglen om behandling på en generalforsamling finder dog tilsvarende anvendelse.

Vedtægterne kan bestemme, at klubbens aktive medlemmer ikke uden bestyrelsens tilladelse må deltage i konkurrencer for andre klubber og forbund inden for de sportsgrene, som udøves af klubben.

Beslutningen om klubbens ophør kan normalt kun træffes på to hinanden følgende og i den anledning specielt indkaldte generalforsamlinger, der holdes med et vist hverken for stort eller

lille interval, f.eks. med en måneds mellemrum. Beslutningen om ophør skal på begge disse generalforsamlinger vedtages med to tredjedele af de afgivne stemmer.

Bestemmelser om afvikling af visse af klubbens forpligtelser, samt om salg af ejendele og lignende i likvidationstilfælde, tages dog ofte ved simpelt stemmeflertal.

Selvom idrætsklubben er en privat forening, som staten ikke stiller særlige krav til, kan klubben ikke i sine vedtægter bestemme, ganske hvad den har lyst til. Først og fremmest skal klubbens formål naturligvis være lovligt. Man kan altså ikke gyldigt stifte en klub, som har til formål at arrangere f.eks. bil-væddeløb på offentlige gader og veje.

Men dernæst stilles der ifølge domstolenes praksis en række andre krav til foreninger og deres vedtægter, og disse krav gælder naturligvis også for sportsklubber. Der er f.eks. medlemsrettigheder, som ingen klub kan fratage sine medlemmer, uanset hvad klubbens vedtægter måtte gå ud på. Og det økonomiske ansvar over for omverdenen kan en forening eller en klub som altovervejende hovedregel ikke fritage sig for gennem sine vedtægter. Omvendt kan man jo heller ikke skrive alt i vedtægterne. Vedtægterne siger f.eks. sjældent eller aldrig noget om selve generalforsamlingens praktiske forløb. Dette betyder ikke, at der ingen regler gælder herfor. Generalforsamlingen skal vi senere se nærmere på, men vi kan allerede her nævne et par ting: Uanset om det ikke udtrykkeligt måtte være nævnt i en klubs vedtægter, gælder det f.eks., at et forslag kun kan behandles, såfremt det er optaget som punkt på dagsordenen. Under punktet »Eventuelt« kan foretages en almindelig drøftelse af tanker og ideer, men der kan ikke træffes beslutninger. Er et forslag korrekt fremsat, kan omvendt ethvert medlem på selve generalforsamlingen fremsætte ændringsforslag hertil. Men hvis et fremsat forslag i realiteten indeholder f.eks. en vedtægtsændring, kan det til gengæld kun behandles efter reglerne herom, hvilket bl.a. betyder, at det skal være fremsat rettidigt som forslag til vedtægtsændring. Som almindeligt forslag skal det derfor afvises af dirigenten. Videre gælder som almindelig regel, at selvom vedtægterne end ikke indeholder regler om generalforsamlingens afholdelse, så skal generalforsamling afholdes med regelmæssige mellemrum. Det gælder også, at generalforsamlingen som klubbens højeste myndighed kan behandle og træffe beslutning i enhver sag, som generalforsamlingen ikke efter vedtægterne ganske utvetydigt, og helst også udtrykkeligt, er afskåret fra at tage stilling til. Hvis vedtægterne blot indeholder f.eks. en i almindelige vendinger holdt regel om, at bestyrelsen leder klubben, afskærer dette ikke generalforsamlingen fra at tage stilling i sager om f.eks. karantæne og evt. ophæve en bestyrelsesbeslutning herom. Generalforsamlingen kan således også ophæve en aftale, som bestyrelsen måtte have indgået. At ophævelsen så evt. kan medføre f.eks. et økonomisk ansvar, er en anden ting; forslaget skal behandles, og hvis en dirigent i strid med reglerne afviser at lade generalforsamlingen behandle et korrekt stillet forslag, kan forslagsstilleren ved de almindelige domstole få generalforsamlingen dømt til at behandle sagen.

Endelig beskytter domstolene i vidt omfang også klubbens mindretal og forlanger f.eks., uanset hvad vedtægterne måtte sige, at medlemskksklusioner altid skal kunne forlanges forelagt på en generalforsamling som et særligt punkt, hvorunder det pågældende medlem bl.a. skal have adgang til at udtale sig. Vi skal nedenfor se nærmere på netop eksklusionsproblematikken.

Endelig må man være opmærksom på, at en klubs skrevne vedtægter til en vis grad kan være blevet suppleret gennem klubbens praksis, som kan udfylde og supplere og undertiden endog ændre vedtægterne. Man skal imidlertid her være opmærksom på, at en klub ikke gennem sin praksis kan ændre de grundlæggende foreningsregler. Man kan således ikke hverken

i skrevne vedtægter eller gennem praksis fratage det enkelte medlem eller udenforstående tredjemand deres rettigheder i f.eks. eksklusionssager eller i sager om erstatning for skade-gørende handlinger eller kontraktsbrud.

Det samme gælder for en række af de basale regler vedrørende generalforsamlingen. Disse regler kan ikke ændres af hverken vedtægter eller praksis. Medlemmerne må f.eks. altid have krav på, at der i hvert fald én gang om året holdes generalforsamling, og at bestyrelsen på denne generalforsamling i det mindste afgiver en beretning og fremlægger et regnskab. Det kan også altid forlanges, at der i forvejen sker en eller anden slags indkaldelse og publiceres en eller anden form for dagsorden.

Men ellers kan klubbens praksis som nævnt i et vist omfang supplere klubvedtægterne. Dette gælder naturligvis især for vedtægtsregler, der er upræcise, eller hvor vedtægterne slet intet indeholder om et bestemt spørgsmål. Men hvis vedtægterne udtrykkeligt sikrer de menige medlemmer visse rettigheder, f.eks. i forbindelse med valg af dirigent på generalforsamlingen, kan selv en fast og langvarig praksis i modsat retning, f.eks. for at bestyrelsesformanden leder generalforsamlingen, næppe godkendes.

3. Generalforsamlingen

3.1. Alment

Vi vil nu gennemgå de grundlæggende regler for generalforsamlingen. Mere end en orientering tillader pladsen dog ikke. Interesserede læsere, som vil vide mere, kan med fordel anskaffe sig Kristian Mogensens bog *»Håndbog for dirigenter«* (Gads Forlag, 1992), som er langt den bedste danske fremstilling og indeholder en meget grundig og kyndig gennemgang, som tilmed også kan forstås af læsere, der ikke er juridisk uddannede.

Ikke mindst burde enhver bestyrelse og enhver dirigent skaffe sig mere detaljeret kendskab til især reglerne for en generalforsamlings afholdelse. Der er nemlig mange detaljer at være opmærksom på. For blot at nævne ét eksempel bør bestyrelsen altid sørge for, at det reserverede lokale er stort nok, for hvis man flytter en generalforsamling fra det i indkaldelsen opgivne sted til et andet, risikerer man, at generalforsamlingen bliver ugyldig.

Den første generalforsamling, som afholdes i en nydannet forening, vil være den stiftende (konstituerende). Denne generalforsamling er hverken ordinær eller ekstraordinær, men den er nødvendig for, at foreningen overhovedet kan stiftes og komme i gang som en forening. Indkaldelsen til den stiftende generalforsamling kan ske ved f.eks. en offentlig bekendtgørelse eller annoncering, hvorved alle og enhver eller bestemte grupper i f.eks. et lokalområde opfordres til at møde op. Indbydelsen kan f.eks. indeholde forslag til foreningens navn og formål samt til vedtægter. Den kan dog efter omstændighederne være mundtlig.

Mødet må på normal vis vælge en dirigent, som enhver kan foreslå. De mennesker, der møder op på den stiftende generalforsamling, vil normalt være helt frit stillet med hensyn til, om de overhovedet vil være med i foreningen. På den anden side er det klart, at selvom et flertal af de fremmødte måtte vedtage ikke at stifte foreningen, så afholder dette ikke et mindretal fra alligevel at slutte sig sammen i en (anden) forening, nemlig mindretallets. Ved mødet har hver fremmødt én stemme. I et eventuelt fremlagt udkast til vedtægter kan der på mødet frit gøres ændringer ved almindeligt stemmeflertal.

Når foreningen er dannet, vil de senere generalforsamlinger være enten ordinære eller ekstraordinære. Juridisk er der i og for sig ingen forskel på de to typer af generalforsamlinger. Forslag, som vedtages på den ekstraordinære generalforsamling, er lige så gyldige og bindende som forslag, der vedtages på den ordinære generalforsamling. Forskellen mellem de to typer ligger, som navnet også siger, først og fremmest i tidshorizonten: Den ordinære generalforsamling skal finde sted regelmæssigt, typisk én gang om året, bl.a. til aflæggelse af beretning og fremlæggelse af regnskab samt til valg af bestyrelse og revisorer m.v. Er der i vedtægterne intet fastsat, afholdes ordinær generalforsamling én gang om året. Uanset vedtægterne har medlemmerne i øvrigt som nævnt altid krav på én årlig generalforsamling, hvor der i hvert fald skal gives en beretning og ske fremlæggelse af regnskab. Afholdelse af to eller flere årlige, ordinære generalforsamlinger kræver på den anden side en særlig hjemmel i vedtægterne.

Ekstraordinære generalforsamlinger afholdes efter særlige vedtægtsregler herfor og sædvanemæssigt med begrænsede emner. Et typisk emne for den ekstraordinære generalforsamling er forelæggelsen af forslag til vedtægtsændringer, som er vedtaget på den ordinære generalforsamling (hvis der kræves to vedtagelser), eller som må optages på en ny generalforsamling, fordi den første ikke var beslutningsdygtig.

Hvor mærkeligt det end kan lyde, er en generalforsamling beslutningsdygtig, hvis der udover dirigenten blot møder ét medlem. Stiller vedtægterne krav om et større fremmøde, gælder dette dog naturligvis ikke.

3.2. Generalforsamlingens forløb

En generalforsamling har følgende forløb:

Der skal ved både ordinære og ekstraordinære generalforsamlinger vælges en dirigent.

I de faste foreningsmøder, f.eks. ved bestyrelsesmøderne, er formanden, eller i hans forfald næstformanden, født mødeleder. Men ved generalforsamlinger skal der altid vælges en mødeleder, dvs. en dirigent. Indtil dirigentvalget, der normalt foregår ved almindelig stemmeflerhed, er foretaget, leder bestyrelsesformanden generalforsamlingen.

Undtagelsesvis kan man se foreningsvedtægter, der bestemmer, at f.eks. bestyrelsesformanden altid leder generalforsamlingerne. Er dette tilfældet, kan generalforsamlingen ikke vælge en anden dirigent, men den kan altid udtale sin mistillid til mødelederen. Og fremsættes et sådant forslag, har mødelederen pligt til at lade det komme til afstemning. Der kan også forekomme vedtægter, som bestemmer, at den af bestyrelsen foreslåede kandidat til dirigentposten kun kan forkastes med kvalificeret majoritet eller ligefrem er født dirigent. Sådanne vedtægter er ikke ulovlige, men de bør ikke forekomme. Generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed, og det har ingen mening at begrænse generalforsamlingens kompetence og gøre den til et slags forretningsudvalg for bestyrelsen. Det hører med til demokratiets spilleregler, at en bestyrelse kan risikere at få valgt en anden dirigent end den af bestyrelsen selv foreslåede.

Dirigentvalget er særdeles vigtigt. Dirigenten leder resten af generalforsamlingen og skal ubetinget adlydes. Mod dirigentens afgørelser har forsamlingen i realiteten ingen retsmidler. Skulle det undtagelsesvis ske, at dirigenten helt overskrider sine beføjelser, kan der dog fremsættes forslag om, at han afsættes, og en ny dirigent vælges. Et sådant forslag kan ikke sættes til debat, og der kan ikke fremsættes ændringsforslag eller modforslag; det skal straks sættes under afstemning. Herudover kan et medlem kun til forretningsordenen påpege eventuelle

dirigentfejl eller, som en sidste udvej, beslutte sig for eventuelt senere at anlægge sag ved de almindelige domstole for at få ulovlige afgørelser ændret.

Dirigentsvalget skal derfor foregå nøgternt og ordentligt. Dette stiller særlige krav til den bestyrelsesformand, som leder valget. Bestyrelsesformanden må ikke misbruge sin rolle til at søge at få bestyrelsens kandidat valgt, men skal nøjes med ganske kort at byde velkommen og derefter straks stille forslag om valg af dirigent. Når forslaget er stillet, må bestyrelsesformanden spørge, om der er andre forslag. Er der ikke det, er den foreslåede normalt valgt uden afstemning. Men hvis der stilles krav om afstemning, skal en sådan foretages. Og hvis der viser sig et flertal mod den pågældende kandidat, er han eller hun ikke valgt; der må så stilles nyt forslag. Er der forslag om andre kandidater, skal der naturligvis altid stemmes.

Der stemmes da først om den af bestyrelsen foreslåede kandidat. Vælges han med et flertal af ja-stemmer, er valget afsluttet. Er dette ikke tilfældet, fortsætter afstemningen med den eller de følgende kandidater i den orden, hvor der er stillet forslag, indtil en af dem har opnået flertal.

Dirigenten bør være en upartisk, kyndig og helst anset person. Han bør inden mødet gøre sig bekendt med dagsordenen og kende foreningens vedtægter. Medlem af klubben behøver dirigenten ikke nødvendigvis at være, medmindre vedtægterne forlanger noget sådant.

Dirigenten skal lede mødet på en neutral måde og bestemmer formen for behandlingen af de spørgsmål, der foreligger til debat. Juridiske spørgsmål om f.eks. vedtægternes fortolkning hører under dirigenten. Men dirigenten har naturligvis pligt til at træffe korrekte afgørelser, og ethvert rettidigt og i rigtig form fremsat forslag skal dirigenten lade behandle på generalforsamlingen. Dirigenten kan ikke afvise at lade forslag, som er opført på dagsordenen, komme til debat og afstemning med henvisning til, at han f.eks. anser forsamlingen for at være uegnet til at træffe afgørelse i sagen.

Så snart dirigenten er blevet valgt, starter den »rigtige« generalforsamling. Dirigenten udpeger først en protokolfører. Medmindre vedtægterne siger andet, vil denne normalt være medlem af bestyrelsen.

Dirigenten skal herefter konstatere generalforsamlingens lovlighed, idet han undersøger, om kravene til indkaldelsen og andre eventuelle vedtægtskrav er opfyldt. Indkaldelsen skal angive, om der indkaldes til ordinær eller ekstraordinær generalforsamling, og den skal indeholde dagsordenen. På dagsordenen skal bestyrelsen optage ikke blot egne forslag men også rettidigt indkomne forslag fra medlemmerne. Indkaldelsen skal oplyse, hvor sådanne forslag kan fås udleveret. I denne forbindelse må det huskes, at møde ved repræsentant (fuldmægtig) i idrætsklubber ofte kun vil være tilladt, hvis der er en særlig hjemmel herfor i vedtægterne. Uanset vedtægterne har medlemmerne altid krav på, at der sker en eller anden form for indkaldelse med dagsorden inden generalforsamlingen. Er generalforsamlingens sted, dato og klokkeslet i forvejen fastsat i vedtægterne, kan meddelelse herom måske undtagelsesvis undlades. Udsendelse af dagsorden er dog stadig nødvendig.

Dirigenten bør endelig spørge forsamlingen, om nogen har indvendinger mod generalforsamlingens lovlige indkaldelse. Er dette ikke tilfældet, kan indsigelse ikke senere rejses. Men medlemmer, som ikke har været til stede, kan senere rejse sag ved domstolene om generalforsamlingens lovlighed.

Dirigenten oplæser herefter dagsordenen for generalforsamlingen. Dirigenten kan, når saglige grunde nødvendiggør det, ændre rækkefølgen eller slå punkter sammen.

Afstemningen skal dog altid ske punkt for punkt i overensstemmelse med dagsordenen. Dirigenten bestemmer afstemningstidspunkterne, men disse bør dog normalt følge debatternes forløb. Dirigenten kan ikke lade punkter udgå uden forsamlingens samtykke. Noget andet er, at senere punkter kan bortfalde, såfremt de i realiteten allerede er behandlet sammen med et tidligere punkt.

Herefter aflægger formanden beretning. Når beretningen er aflagt, skal der gives lejlighed til debat. Debattørerne får normalt ordet i den rækkefølge, de melder sig. Man kan ikke reservere sig taletid, før mødet er startet. Medlemmerne har taleret, men stiller flere eller mange i fællesskab et forslag, kan dirigenten forlange, at de vælger sig en ordfører. Dirigenten påser, at ytringsfrihedens grænser ikke overskrides, f.eks. med sigtelser og injurier, og kan om nødvendigt fratage en taler ordet. Ved tumult kan dirigenten hæve eller udsætte mødet. Selv kan dirigenten ikke tage ordet. Der må gives vide rammer for kritik. Afæskes bestyrelsen oplysninger, afgør den selv, og ikke dirigenten, om den vil give disse oplysninger. Der kan fremsættes særskilt forslag, såkaldt motiveret dagsorden, til misbilligelse af bestyrelsens handlinger, eventuelt i form af et mistillidsvotum. Vedtages et sådant forslag, bør bestyrelsen naturligvis straks stille sit mandat til rådighed.

Såfremt et sådant forslag, eller et forslag om at forkaste beretningen, respektive stemme om dens godkendelse, ikke er fremsat, afslutter dirigenten punktet med at erklære beretningen for vedtaget.

Efter beretningen fremlægges årsregnskabet.

Fremlæggelsen af regnskabet for det forgangne år til godkendelse sker altid på den ordinære generalforsamling. Dirigenten bør påse, at regnskabet er underskrevet af hele bestyrelsen samt forsynet med revisors påtegning. Mener dirigenten, at regnskabet er mangelfuldt, må generalforsamlingens opmærksomhed henledes på dette, og protokollen må tilføres en bemærkning herom.

Herefter gives der mulighed for debat. Såfremt punktet kan afsluttes med, at regnskabet godkendes, forsyner dirigenten dette med en påtegning herom. Godkendes regnskabet, betyder dette, at generalforsamlingen samtidig afstår fra senere at gøre et ansvar gældende mod bestyrelsen, medmindre (naturligvis) denne ligefrem har ført medlemmerne bag lyset. Sædvanligvis vil regnskabs godkendelse ikke kræve afstemning, men fremsættes der forslag herom, må en afstemning gennemføres. Kan regnskabet ikke godkendes, er bestyrelsen samtidig afskåret fra at disponere på grundlag af det.

Når regnskabet er godkendt, vil næste punkt normalt være fastsættelse af kontingent og eventuelle gebyrer. Vedtægterne afgør, for hvor lang en periode fastsættelsen gælder, men det normale er årvis forud. Fastsættelsen sker ved almindeligt flertal, medmindre vedtægterne undtagelsesvis skulle kræve andet.

Der skal herefter foretages valg af bestyrelsesmedlemmer. Valg af bestyrelse eller en del af den sker på den ordinære generalforsamling. Bliver suppleringsvalg senere nødvendige, hører disse hjemme på en ekstraordinær generalforsamling.

Det fornuftige vil være, at vedtægterne hjemler ganske almindeligt flertalsvalg. Er vedtægterne tavse, bruges flertalsvalg.

Hvis vedtægterne undtagelsesvis skulle kræve valg ved forholdstal, må dette ske. Den nærmere gennemførelse af sådanne valg kan være yderst besværlig og skal ikke gennemgås her. Der er mindst seks forskellige metoder, hvoraf den såkaldt største-brøks-metode formentlig er den mest velkendte.

Dirigenten må altid være opmærksom på muligheden for at lade foretage skriftlig afstemning. Vedtægternes bestemmelse herom er afgørende. Ofte er det fastsat, at skriftlig afstemning skal foretages, såfremt blot et vist mindre antal af de fremmødte forlanger det. Er dirigenten i tvivl om, hvorvidt en afstemning ved håndsoprækning kan praktiseres ordentligt og betryggende, skal der altid bestemmes skriftlig afstemning. Med blot et lille antal kandidater kan skriftlig afstemning være nødvendig.

Ved afstemningen anføres de foretrukne kandidater ved navne, eller efter hvilket system dirigenten anordner, på stemmesedlen. Indeholder stemmesedlen andet end det ønskede, er den i princippet ugyldig. Der bør altid anføres det ønskede antal navne. Men hvis en stemmeseddel undtagelsesvis skulle indeholde færre navne, må den godkendes, med mindre vedtægterne bestemmer andet. Flere navne gør stemmesedlen ugyldig. Kræver vedtægterne, at et bestemt antal medlemmer skal være mødt op og deltage i afstemningen (såkaldt quorum), for at denne er gyldig, tæller ugyldige stemmesedler ikke med. Blanke sedler tæller derimod med; at stemme blankt (»stemmer ikke«) er også at stemme.

Er der kun én kandidat, vælges han eller hun ved simpelt flertal. Er der flere kandidater til kun én plads, er den valgt, som opnår de fleste stemmer (såkaldt relativt flertal). Er der flere kandidater til flere poster, er afstemningens resultat lidt vanskeligere at gøre op. Det sædvanlige og enkleste er, at der stemmes på én gang, således at hver stemmeberettiget har et antal stemmer, som svarer til det antal poster, der skal besættes. Stemmerne kan dog ikke placeres på én og samme kandidat, men må fordeles over posterne. Kan man kun gå ind for én eller et færre antal af kandidaterne, må man nøjes med at anføre denne eller disse. Når afstemningen på denne måde sker frit blandt kandidaterne, der altså ikke er bundet til f.eks. listeplaceringer eller lignende, er igen den kandidat valgt, som opnår de fleste stemmer. I praksis betyder dette, at den kandidat vælges først, som har de fleste stemmer. Herefter er den kandidat valgt, som opnår næstflest stemmer, osv., indtil samtlige pladser er besat. Opnår to eller flere kandidater samme antal stemmer, må der foretages lodtrækning. Men den, som måtte tabe en sådan lodtrækning, er naturligvis berettiget til en post, såfremt hans eller hendes stemmetal er til det, og der stadig er poster at besætte.

Efter bestyrelsesvalget skal der vælges revisor.

Revisorerne bør altid vælges af generalforsamlingen, og vedtægtsregler i modsat retning er uheldige. Revisorerne bør være uafhængige af bestyrelsen. I øvrigt kan der om afstemningen henvises til det ovenfor sagte.

Når revisorerne er valgt, skal indkomne forslag behandles. Indkomne forslag kan høre hjemme på såvel den ordinære som den ekstraordinære generalforsamling.

Dirigenten oplæser de indkomne forslag i den orden, hvori de er indkommet. Forslagsstillerens navn oplæses, og forslaget tekst læses ligeledes højt for forsamlingen.

Det er naturligvis vigtigt, at forsamlingen nøje ved, hvad der behandles. Herefter giver dirigenten ordet til forslagsstilleren, således at denne kan redegøre for sit forslag, og der åbnes for debat. Så længe debatten er åben, kan der stilles ændringsforslag til det stillede forslag. Er debatten blevet erklæret for afsluttet af dirigenten, kan ændringsforslag ikke længere fremsættes. En debat kan lukkes, når dirigenten skønner, at den har været udtømmende. Ændringsforslag til ændringsforslag kan også fremsættes. Fremsættelsen af ændringsforslag bør så vidt muligt også ske skriftligt.

Da der på generalforsamlingen kun kan ske behandling og afstemning om forslag, der er optaget på den udsendte dagsorden, er det vigtigt, at dirigenten meget nøje påser, at et stillet

ændringsforslag holder sig inden for rammerne af det forslag, som det angiver at ville ændre – det såkaldte hovedforslag. Man kan ikke, hverken her eller ved andre dagsordenspunkter, smugle et i realiteten nyt forslag ind på generalforsamlingen ved at kalde det et ændringsforslag. Er der stillet forslag om eksklusion af et medlem, kan generalforsamlingen vedtage eller forkaste forslaget, og der kan fremsættes ændringsforslag om f.eks. i stedet at give en advarsel eller (måske) karantæne. Men der kan ikke stilles ændringsforslag om, at et andet medlem ekskluderes, selvom det under debatten skulle vise sig, at dette andet medlem måtte være den mest »skyldige« i det forhold, som man er utilfreds med. Eller stilles der (under dagsordenens punkt om kontingentvedtagelse) forslag om, at klubben forhøjer sine kontingenter med et bestemt beløb, kan der fremsættes ændringsforslag om at nedsætte dette beløb, om at beholde de gældende kontingenter eller endog om at formindske disse. Men det kan ikke foreslås, at klubben bruger kontingentpengene på en ny måde. Det er dirigenten, som afgør, om et under debatten fremsat forslag er et ændringsforslag eller et nyt forslag, som derfor må afvises. Finder dirigenten, at der er tale om et ægte ændringsforslag, skal dette enten debatteres for sig eller sammen med hovedforslaget, alt efter dirigentens skøn over, hvad der er mest praktisk.

Når debatten er afsluttet, skal forslagene sættes under afstemning, medmindre de forinden trækkes tilbage. Trækkes et hovedforslag tilbage, bortfalder ændringsforslagene. Men andre kan genfremsætte hovedforslag. I så fald opretholdes ændringsforslagene, medmindre de trækkes tilbage. Forinden afstemningen klargør dirigenten ved oplæsning nøje, hvad der er hovedforslag, og hvad der er ændringsforslag, og han eller hun fortæller, hvordan der skal stemmes.

Den normale fremgangsmåde ved afstemningen vil være, at der først stemmes om ændringsforslagene, således at det mest vidtgående først sættes under afstemning, og at eventuelle andre herefter i rækkefølge kommer til afstemning. Vedtages et mere vidtgående forslag, bortfalder de mindre vidtgående. Rækkefølgen for behandling af forslag bestemmes i øvrigt af dirigenten. Medmindre vedtægterne skulle bestemme andet, sker alle vedtagelser med almindelig stemmeflerhed blandt de medlemmer, som deltager i afstemningen, dvs. med flere ja- end nej-stemmer. Kræves der deltagelse af et bestemt antal stemmeberettigede, skal man også her medtælle de medlemmer, som stemmer »stemmer ikke« (eller blankt), blandt de i afstemningen deltagende. I selve afstemningen kan dirigenten naturligvis også deltage, under forudsætning af at han eller hun er medlem af klubben. Der kan kun stemmes for eller imod. Står stemmerne lige, er forslaget bortfaldet. At lade bestemte stemmer (f.eks. formandens) være afgørende i disse tilfælde, vil kræve en aldeles udtrykkelig vedtægtshjemmel. At en deltager har stemt for et ændringsforslag, der vedtages, forpligter ham ikke til senere også at stemme for det således ændrede hovedforslag.

Er der fremsat forslag til ændring i vedtægterne, må vedtægternes regler herom naturligvis følges. En almindelig regel er, at vedtægtsændringer kun kan vedtages med kvalificeret majoritet, eventuelt på to generalforsamlinger. Vedtages forslaget på den ordinære generalforsamling, har bestyrelsen da pligt til at indkalde en ny ekstraordinær generalforsamling, selvom bestyrelsen måtte være imod ændringsforslaget. I det hele taget kan generalforsamlingen altid vedtage, at der skal afholdes en ny generalforsamling, og bestyrelsen har herefter pligt til at sørge for, at dette sker. Hvis der under behandlingen af et forslag om ændring af vedtægterne bliver fremsat et ændringsforslag til hovedforslaget (om vedtægtsændring), kan selve ændringsforslaget vedtages med almindeligt flertal; men det »nye« forslag skal naturligvis stadig vedtages med kvalificeret flertal.

Vanskelige, men heldigvis yderst sjældne, spørgsmål kan opstå ved forslag om ændringer i vedtægternes ændringsregler. Hovedsynspunktet må dog være, at vedtægternes ændringsregler også skal følges i disse tilfælde.

Endelig vil både den ordinære og den ekstraordinære generalforsamling ofte blive afsluttet med et punkt om »eventuelt«. Under dette punkt kan nye sager optages til almindelig drøftelse. Men der kan ikke træffes beslutninger, med mindre samtlige klubbens medlemmer, og altså ikke blot de fremmødte, har givet deres samtykke hertil. Baggrunden er naturligvis, at alle medlemmer i forvejen skal vide, hvad der vil kunne besluttes på en tilstundende generalforsamling.

4. Klubbens interne forhold i øvrigt

Vi vil herefter se på nogle andre af klubbens interne forhold.

Medlemskab af en forening medfører både rettigheder og pligter. Lad os imidlertid starte før selve medlemskabet og spørge, om man undertiden kan have ret til at forlange sig optaget i en forening? Om man altså ligefrem kan have krav på at blive optaget?

Svaret er som altovervejende hovedregel benægtende: Man har ikke krav på optagelse. Der findes ganske vist en del tilfælde, hvor visse grupper af mennesker har en mere eller mindre klar pligt til at være medlemmer af bestemte foreninger, f.eks. af bestemte fagforeninger, og i disse tilfælde vil sådanne foreninger normalt ikke kunne afslå optagelsen. Men bortset herfra kan en forening selv bestemme, hvem den vil optage som medlem. For idrætsklubber gælder dette vist helt undtagelsesfrit.

Det er dog klart, at idrætsklubberne bør administrere deres optagelse af medlemmer sagligt og ligeligt. Og hvis dette ikke sker, vil en vraget ansøger sikkert med fordel kunne klage til de stedlige, kommunale myndigheder. Langt de fleste idrætsklubber modtager offentlige tilskud, og klubberne vil derfor nok være lydhøre over for en henvendelse fra den pågældende kommune. Hvis klubben skulle udøve racediskrimination eller diskriminere etnisk, nationalt eller religiøst ved afgørelsen om medlemsoptagelse, vil dette dog normalt ikke i sig selv være omfattet af straffelovens § 266 b, men kan vel være det af andre lovbestemmelser. Nogen myndighedspraksis på området findes dog mig bekendt ikke. Diskrimination af en hvilken som helst art bør naturligvis ikke forekomme, og forekommer mig bekendt heller ikke.

Omvendt vil et medlem altid frit kunne afgøre, om og hvornår han vil meldes ud af en forening. Hvis der i vedtægterne er fastsat bestemte udmeldelsesterminer og -varsler, må disse naturligvis overholdes. Dette betyder dog normalt kun, at betaling af kontingent må ske, indtil rettidig udmeldelse kan finde sted. Men hvis klubben på sin side ikke har overholdt sine forpligtelser over for medlemmet, eller forudsætningerne for medlemskab helt har ændret sig, f.eks. hvis kontingenterne på én gang forhøjes helt ekstraordinært meget, gælder de normale terminer og varsler ikke; medlemmet kan her straks melde sig ud. Egentlige udmeldelsesgebyrer findes mig bekendt ikke og vil næppe heller være lovlige. Undertiden bestemmes det i en forenings vedtægter, at udmeldelse kun kan ske i bestemte former, f.eks. skriftligt til klubbens kontor. Dette er selvsagt også en fornuftig ordning, men absolut kan den ikke gælde. Hvis et medlem f.eks. kan bevise, at han mundtligt har givet klar besked om udmeldelsen og udmeldelsestidspunktet til en foreningsrepræsentant, vil dette være bindende for foreningen.

Under normale forhold består et medlems pligter over for klubben kun i at betale sit kontingent rettidigt og i øvrigt overholde klubbens regulativer for bl.a. benyttelse af de faciliteter, som klubben råder over. Nogen videregående pligt har medlemmet ikke. Man bestemmer selv, om man vil deltage i f.eks. klubbens arrangementer.

Medlemmet har til gengæld ret til, i overensstemmelse med vedtægterne og eventuelle klubregulativer, at udnytte klubbens anlæg og faciliteter. Men det er klart, at klubbens økonomiske forhold i længere eller kortere perioder kan medføre begrænsninger heri, som medlemmerne må respektere. Noget tilsvarende gælder for de særlige træningsfordele, som klubberne ofte giver deres elite og andre konkurrenceidrætsfolk, og som jo efter sagens natur begrænser de øvrige medlemmers udfoldelsesmuligheder. Hvis det enkelte medlem (»motionisten«) ikke er enig i sådanne dispositioner, må han tage spørgsmålet op til diskussion og eventuel afstemning i klubbens kompetente forsamlinger. I sidste instans må medlemmet vælge at forlade klubben.

Medlemmet har selvsagt ret til at give møde ved alle arrangementer, som klubben står for. Ret til at overvære bestyrelsesmøder har et medlem ikke, med mindre klubbens vedtægter, eller måske bestyrelsens forretningsorden, undtagelsesvis skulle hjemle noget sådant. I sidstnævnte tilfælde er det endda ikke sikkert, at medlemmet har påtalekompetence.

Det enkelte klubmedlem har naturligvis altid taleret på generalforsamlingen inden for de rammer, som den valgte dirigent bestemmer. Bestyrelsen kan ikke på forhånd udelukke et medlem eller fratage ham taleret. Dette kan heller ikke gøres gennem karantæne eller eksklusion.

Ethvert medlem har endvidere ret til, i det omfang og på den måde som vedtægterne fastsætter det, at fremsætte forslag af enhver art til vedtagelse på generalforsamlingen. Uanset forslagets karakter har bestyrelsen pligt til loyalt at sørge for, at forslaget udsendes. Medmindre forslaget f.eks. har et klart strafbart indhold, kan bestyrelsen ikke på forhånd afvise forslaget, uanset om det efter bestyrelsens mening klart måtte stride mod vedtægterne. Det er den på generalforsamlingen valgte dirigent, som eventuelt har denne kompetence. På generalforsamlingen har de enkelte medlemmer i øvrigt pligt til at rette sig loyalt efter dirigentens anvisninger. Mener et medlem, at dirigenten begår fejl og måske endda overskrider sin kompetence, må medlemmet alligevel under generalforsamlingen rette sig efter dirigentens afgørelse. Midlet mod en urigtig dirigentafgørelse er som tidligere nævnt enten at foreslå dirigenten afsat eller senere at søge sin ret ved de almindelige domstole. Forinden det kommer så vidt som til at foreslå dirigenten afsat, kan et utilfreds medlem dog altid og uden for talerækken bede om at få »ordet til forretningsordenen« og herunder, til dirigentens overvejelse, påtale de formelle fejl, som medlemmet mener, at dirigenten begår.

Dirigenten kan afvise forslag, som strider mod vedtægterne men ikke er fremsat, som de burde, dvs. som forslag til ændring i vedtægterne, eller som er ulovlige eller ligger klart uden for klubbens formål. Forslag om at gøre en idrætsskabs anlæg til atomvåbenfri zone – som tidligere er forekommet – kan dirigenten således med fuld juridisk ret afvise. Virkningen af en afvisning er bl.a., at medlemmerne ikke har krav på en afstemning om forslaget.

Undertiden kan et medlem ekskluderes.

Dette vil for det første kunne ske i tilfælde af en tilstrækkelig omfattende kontingentrestance. En restances betydning vil naturligvis bero på vedtægterne. Hvis ophør af medlemskab på grund af en kontingentrestance ifølge vedtægterne kun kan ske ved eksklusion, må denne fremgangsmåde følges. Det ekskluderede medlem vil da altid kunne forlange eks-

klusionen indbragt for en generalforsamling, jf. herom straks nedenfor. Ofte vil det imidlertid være således, at en egentlig eksklusion ikke er nødvendig ved kontingentrestancer af en vis størrelse, men at der i stedet sker en automatisk fortabelse af medlemskabet. I sådanne tilfælde slettes medlemmet derfor uden videre og vil ikke kunne forlange spørgsmålet indbragt for en generalforsamling. Til gengæld vil medlemmet have krav på igen at blive optaget som medlem, når kontingentrestancen er bragt ud af verden. Hvis et sådant medlem gentagne gange er i restance, og bestyrelsen ikke længere vil finde sig i medlemmets slendrian, må den gå frem efter reglerne for eksklusion.

For det andet vil eksklusionen kunne ske, såfremt et medlem groft, og normalt også gentagne gange, på trods af påtale forser sig mod klubbens regler eller på illoyal måde modarbejder klubbens interesser.

Eksklusionsbestemmelserne i klubbernes vedtægter er ofte helt ubestemte og intetsigende. Klubberne bør derfor bestræbe sig så meget som overhovedet muligt på at præcisere deres vedtægtsbestemmelser om eksklusion (og karantæne). Det er en selvfølge, at ingen eksklusion bør kunne finde sted, uden at det medlem, som man tænker på at ekskludere, i god tid forinden nøje har fået oplyst, for det første at man påtænker dette, og for det andet hvad grunden hertil er. Endelig skal for det tredje medlemmet have fået lejlighed til at udtale sig. Og det er stadig sådan, at den ekskluderede, både efter fast retspraksis og efter DIF's regler, har krav på at få eksklusionen behandlet på en generalforsamling, hvor han selv har ret til at være tilstede og udtale sig, og hvor eksklusionen skal være optaget som et særligt punkt på dagsordenen. Overholdes dette ikke, er eksklusionen ugyldig.

Man ser undertiden klubvedtægter, som bestemmer, at kompetencen til at ekskludere et medlem er hos bestyrelsen, og at bestyrelsens afgørelse er endelig. Dette ændrer intet i det just sagte.

Der er adskillige domme og afgørelser fra DIF's amatør- og ordensudvalg, som også i sådanne tilfælde fastslår, at den ekskluderede har krav på en generalforsamlingsbehandling. Og domstolene kan under alle omstændigheder tage stilling til eksklusionen.

Når dette er sagt, må det til gengæld tilføjes, at hvis klubberne har overholdt de *formelle* regler, som vi just har omtalt, så skal man ikke regne med, at hverken domstolene eller idrættens egne organer vil gå dybt ind i en prøvelse af, om eksklusionen indholdsmæssigt er i orden. Som nævnt er eksklusions- og karantænebestemmelserne i vedtægterne som oftest temmelig bredt formuleret; man arbejder normalt med det, vi jurister plejer at kalde retlige standarder, og anderledes kan det nok ikke være.

Men at det er vanskeligt at gøre reglerne helt præcise og udtømmende, er ingen undskyldning for at havne i den modsatte grøft og gøre dem helt intetsigende. Har klubben imidlertid gjort, hvad den kan, vil dette nok for en efterprøvelse medføre, at man må give klubben et vist spillerum. Parret med en vis generel uvilje mod at blande sig for meget i en privat forenings indre forhold, som man jo som udenforstående alligevel ikke rigtig kan bedømme, vil myndighederne i de fleste tilfælde nok være forsigtige og ikke efterprøve klubbens skøn over, om en eksklusion har været berettiget. Man vil nok kun gribe ind over for klare eksempler på magtmisbrug. Men selve hjemlen for en eksklusion vil man kontrollere, og jo mere præcise vedtægterne er, desto mindre kan klubben gå udover, hvad vedtægterne siger.

Ud over eksklusion har idrætsklubberne ligesom de øvrige foreninger ofte andre, og mindre dramatiske, midler at bringe i anvendelse over for genstridige medlemmer, som overtræder skrevne eller uskrevne klubregler. Afgørende er atter vedtægterne. Men under forudsætning

af, at hjemlen er i orden, vil man kunne anvende karantæne eller undertiden måske endog foreningsbøder. I begge tilfælde må bestyrelsen eller det foreningsorgan, til hvem afgørelsen er henlagt, følge den formelle fremgangsmåde, som er skitseret ovenfor: Medlemmet må gøres bekendt med grundlaget for klagerne, og han må høres, inden afgørelsen træffes. Specielt for så vidt angår eventuelle bøder, er det klart, at kun vedtægtsmæssige bøder af en mindre størrelse vil kunne være lovlige efter dansk ret. Uanset hvad klubbens vedtægter bestemmer, vil man i retspraksis næppe godkende bøder af en blot noget betydelig økonomisk værdi.

Ved både eksklusion og andre straffende foranstaltninger bør en idrætsklub imidlertid huske, at den på et bestemt punkt ligner alle andre foreninger og derfor skal være åben for medlemsdebat. Der skal være vide rammer for både meninger og ordvalg. Vi taler ikke alle sammen det samme sprog, og man bør ikke være alt for sart over for hinanden. Principielt gælder straffelovens forbud mod æreskrænkelser (»injurier«) også i foreninger, men grænserne ligger nok længere ude.

Den omstændighed, at et medlem har fremført en ramsaltet kritik af klubbens politik og af arbejdet i dens styrende organer, bør i hvert fald aldrig føre til straffeforanstaltninger. Som eksklusionsgrund vil det ikke blive godkendt i retspraksis. Strafbare sigtelser mellem medlemmerne bør dog nok betragtes med større alvor, se bl.a. straffelovens § 267-268.

Medlemmet har ytringsfrihed over for omverdenen og offentligheden med hensyn til, hvad der foregår i en forening. Men der er dog visse grænser for, hvad klubbens medlemmer kan fortælle videre af fortrolige oplysninger om klubbens forhold. Hvor grænserne går, kan ikke siges i almindelighed. Det er klart, at medlemmerne har fuld frihed til at deltage i den almindelige idrætspolitiske debat og herunder har ret til offentligt at kritisere også sportslige idealer og arrangementer, som medlemmernes egne klubber ellers hylder. Dette er da også fastslået af DIF's amatør- og ordensudvalg.

Hvis et medlem ekskluderes ulovligt, opstår spørgsmålet om de juridiske konsekvenser heraf. I princippet vil klubben kunne dømmes ved de almindelige domstole til at anerkende eksklusionens ulovlighed og til at genoptage det (ulovligt) ekskluderede medlem. I de normale tilfælde vil der herudover næppe kunne opstå konsekvenser. Men det kan ikke på forhånd afvises, at klubben i særlige tilfælde kan komme til at betale en vis erstatning, hvis medlemmet ligefrem skulle have lidt et tab ved eksklusionen. Den mistede glæde ved (ikke) at kunne dyrke sin sport erstattes derimod ikke efter dansk ret.

Det er en selvfølge, at et klubmedlem har pligt til at overholde samfundets almindelige regler og love.

5. Klubbens forhold udadtil

Vi vil afslutningsvis se nærmere på forholdet til omverdenen. Statsmagten har altid betragtet de private foreninger med en vis mistro. Det er i og for sig ikke så mærkeligt, for enhver forening bærer på en måde kimen i sig til at blive en slags stat i staten. Vi behøver blot at tænke på 1700-tallets the- og kaffehuse (og andre private klubber), der blev forbudt af enevælden i de store europæiske lande, fordi man anså dem for farlige. Når de veluddannede borgere mødtes her, kunne de jo udveksle tanker og meninger, der kunne være farlige for statsmagten – og jo faktisk også blev det under revolutionerne!

Juridisk er en forening opbygget ganske i analogi med statsmagtens eget retssystem, det vil sige med nogle organer, der laver reglerne, og andre organer, som bestyrer foreningen og bl.a. i praksis sørger for, at reglerne følges. Og såfremt foreningen har en stor medlemskare og tilsvarende økonomisk og politisk slagkraft, besidder den en effektiv indre struktur og ydre styrke, der kan gøre den til en betydningsfuld faktor, som statsmagten kun vanskeligt kan styre gennem de sædvanlige midler til retlig og social kontrol. I de tidligere kommunistiske lande var det bl.a. derfor også en selvfølge, at idræt – også af propagandaårsager – måtte dyrkes i statsligt regi.

Den danske forfatning beskytter foreningsfriheden i Grundlovens § 78, som bl.a. siger, at borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed. I denne forstand kan altså enhver starte en idrætsforening, uden at staten kan blande sig i det.

Grundlovens beskyttelse er imidlertid, i lighed med f.eks. beskyttelsen af ytringsfriheden i § 77, af formel karakter. En forening er ulovlig, hvis dens formål (og driften efter dette formål) er ulovlig, men lovlig, hvis formålet er lovligt. Det afhænger med andre ord helt af lovgivningen, om en forening er lovlig. Grundloven forbyder kun, at lovgivningsmagten udøver forudgående censur mod de private foreninger. Lovgivningsmagten kan altså ikke vedtage en lov, som forlanger, at borgeren f.eks. skal ansøge om tilladelse til at oprette en forening, og regeringen kan heller ikke administrativt opløse en forening. Men der er intet i vejen for, at det ved lov bestemmes, i hvilket omfang foreningsvirksomhed overhovedet er lovlig.

Når vi ser bort fra religiøse foreninger, jf. § 67, er der derfor ingen indholdsmæssigt sikret foreningsfrihed i Grundloven.

En række love regulerer forskellige former for erhvervsvirksomhed; men der findes dog for tiden ingen lovgivning, som direkte forsøger at gribe ind i den form for privat foreningsvirksomhed, som de danske amatøridrætsklubber udøver.

Men hvis idrætsklubben ønsker at drive en del af selve klubben som professionel klub, må man organisere den som et erhvervsdrivende selskab. Noget andet gælder for det enkelte medlems status. Hvornår en idrætsudøver skal betragtes som professionel i idrætsretlig forstand, er ikke let at afgøre. Nogen helt præcis og alment gyldig definition er, så vidt jeg ved, aldrig blevet givet og kan vel næppe heller gives. Interesserede læsere kan selv studere DIF's årbøger herom.

Også for den type af forening, som det erhvervsdrivende selskab udgør, gælder, at deltagerne som hovedregel indbyrdes kan aftale, hvad de vil. Der gælder, hvad man ofte kalder den selskabsretlige kontraktsfrihed. Men i f.eks. de spørgsmål, som vedrører deltagerens ansvar for selskabets gældsforpligtelser, gælder der naturligvis visse begrænsninger; man kan jo ikke lade deltagerne i selskabet frit råde over, hvordan selskabets kreditorer skal være stillet.

Normalt vil man vælge at organisere klubben som et aktieselskab eller et anpartsselskab. Disse selskaber og deres forhold er gennemgribende reguleret i lovgivningen herom. Vi kan ikke gennemgå disse regler her. De falder uden for idrættens område og under den særlige selskabsretlige lovgivning. Men det er nok på sin plads at advare almindelige mennesker mod at forsøge at stifte erhvervsdrivende idrætsklubber på egen hånd. Hvis man f.eks. ønsker at stifte et aktieselskab eller et anpartsselskab, bør man altid søge juridisk og økonomisk rådgivning. Der er til selskabsformen knyttet vigtige problemer vedrørende både det privatretlige og offentligretlige ansvar, bl.a. i relation til skattelovgivningen, og disse problemers løsning egner sig for fagfolk og kun for dem.

Nogle korte, helt almene bemærkninger kan dog være på sin plads. Den enkleste form for selskab er det såkaldte interessentskab, som simpelthen stiftes ved en aftale mellem deltagerne. Deltagerne kaldes interessenter af den simple grund, at de har interesse i selskabet og dets drift. Et interessentskab, som driver en idrætsklub, vil end ikke skulle anmeldes til Handelsregisteret. Normalt vil det dog nok ikke være en god idé at drive en professionel idrætsklub som et interessentskab. Blandt andet er det nemlig sådan, at interessenterne kommer til at hæfte over for selskabets, dvs. klubbens, kreditorer på en måde, som man kalder personlig og solidarisk, dvs. at hver eneste interessent hæfter for hele klubbens gæld, og med alt hvad interessenten selv ejer. Man kan i interessentskabet ikke begrænse sin risiko til kun at omfatte den kapital, man har skudt ind i foretagendet. Tilbage er der i hovedsagen kun de nævnte aktieselskaber og anpartsselskaber. I både aktieselskabet og anpartsselskabet er den risiko, som de enkelte aktionærer eller anpartshavere løber, begrænset. Deltagerne hæfter ganske vist solidarisk for klubbens gæld, dvs. at de hver især hæfter for hele gælden, sådan at en (selskabs) kreditor kan søge sig fyldestgjort i hele selskabsformuen uanset sit kravs oprindelse. Men den enkelte deltager hæfter til gengæld kun med det indskud, han eller hun har foretaget i selskabet (klubben).

I relation til hæftelsen og risikoen herved er der ingen forskel mellem at vælge at organisere en idrætsklub som et aktieselskab eller som et anpartsselskab. Anpartsselskabet er på mange måder enklere at håndtere og beregnet på først og fremmest mindre erhvervsdrivende selskaber. Blandt andet er anpartsselskabet lettere at stifte og administrere, og den ifølge loven krævede stiftelseskapital er mindre.

Det juridiske ansvar og den hæftelse, som den »normale«, danske amatøridrætsklub kan have over for omverdenen, er begrænset. Men der er dog et vist juridisk ansvar forbundet med at drive selv den såkaldt »ideelle« foreningsvirksomhed.

Det er vistnok en udbredt opfattelse blandt almindelige mennesker, at de private foreninger nærmest står uden for loven. Men dette beror på en misforståelse. Det er klart, at hvis en klub indgår aftaler og kontrakter, er den naturligvis bundet ved disse, ganske som alle andre mennesker og foreninger ville være det.

Aftalen behøver ikke at være skriftlig. En mundtlig aftale er efter dansk ret lige så bindende som en skriftlig. Hvis det kan bevises eller sandsynliggøres, hvad aftalen går ud på, vil klubben blive dømt efter den. Betydningfuldt nok er det imidlertid kun selve klubben, og ikke de enkelte medlemmer, heller ikke f.eks. bestyrelsens medlemmer, der hæfter for aftalen og vil blive bundet af den.

Grunden er, at medkontrahenten, som klubben har indgået aftalen med, normalt netop ved, at det er en forening og ikke en person, han handler med. Han skal derfor ikke have flere forpligtende at kunne holde sig til. Men hvis medkontrahenten ikke vidste og ikke kunne vide, at han handlede med en forening, så kan den klubrepræsentant, som han har indgået aftalen med, naturligvis blive personligt ansvarlig, jf. nedenfor om fuldmagt og bemyndigelse. Noget lignende kan ske, hvis klubbens repræsentant ligefrem har ført medkontrahenten bag lyset eller på anden måde har handlet svigagtigt. I grove tilfælde kan der ligefrem opstå et strafansvar.

Konklusionen på dette bliver for de almindelige medlemmer, at de i praksis aldrig eller kun meget sjældent vil kunne blive kontraktsansvarlige for de aftaler, som klubbens bestyrelse og/eller organer indgår med tredjemand. Såfremt klubbens vedtægter ligefrem skulle indehol-

de regler om et solidarisk medlemsansvar, kan retsstillingen muligvis være anderledes, men dette forekommer mig bekendt aldrig inden for idrættens verden.

Et særligt ansvar kan et almindeligt medlem dog vistnok undertiden pådrage sig ved at stemme for en ulovlig generalforsamlingsbeslutning, som medfører et erstatningskrav.

Det ansvar, der kan blive tale om, vil i øvrigt normalt kun være af økonomisk karakter; der kan f.eks. blive tale om, at medkontrahenten skal have erstatning for en misligholdt kontrakt.

Dansk rets almindelige regler for, hvad jurister kalder fuldmagt, bemyndigelse og legitimation, gælder også for foreninger. Det betyder kort sagt, at den fuldmagt, som en klubs repræsentant (udtrykkeligt eller stiltiende) har over for omverdenen til at handle på klubbens vegne, i et vist omfang forpligter klubben over for omverdenen, selvom repræsentanten for klubben handler på en måde, som går ud over, hvad klubben har givet ham lov til. Man taler om, at selvom klubrepræsentanten handler uden for sin såkaldte bemyndigelse, kan det udmærket være, at klubben i forhold til medkontrahenten alligevel bliver bundet af disse dispositioner. Hvis nemlig repræsentanten efter hele sin stilling i klubben har måttet give den godtroende medkontrahent det indtryk, at repræsentanten godt måtte handle, som han gjorde, så kan foreningen meget vel blive bundet, selvom repræsentantens handlinger altså på en måde er retsstridige. Man siger her, at repræsentanten (udadtil) optræder som legitimeret over for omverdenen.

Af og til vil det være sådan, at klubbens vedtægter løser spørgsmålet om, hvad de enkelte repræsentanter må og ikke må. Hvis medkontrahenten ved, at han handler med en forening, må han derfor altid udbede sig et ajourført eksemplar af foreningens vedtægter og så holde sig til oplysningerne i vedtægterne. Han må eventuelt forlange dokumentation af repræsentanten for tilladelse til retshandler, som synes at gå ud over, hvad vedtægterne tillader.

Omvendt vil medkontrahenten normalt kunne støtte fuld ret på klubbens vedtægter. Skulle disse ved f.eks. en generalforsamling være blevet ændrede, uden at dette er blevet indført i de skrevne vedtægter, kan man ikke laste medkontrahenten for det. Har han i god tro med en foreningsrepræsentant indgået en aftale, som var i orden efter de skrevne vedtægter, er aftalen ubetinget bindende for klubben.

Groft sagt gælder det, at klubben selv må sørge for at have sine forhold i orden. Og hvis medkontrahenterne er i god tro, må klubben selv tage risikoen for uklarheder i forholdet mellem, hvad en klubrepræsentant indadtil må (bemyndigelsen), og hvad han udadtil ser ud til at måtte (legitimationen). Det er først, når klubrepræsentanten handler helt absurd og f.eks. »sælger« klubhuset, at klubben ikke er bundet. Her kan enhver medkontrahent jo se, at repræsentanten går ud over, hvad han må.

Hvis idrætsklubben skulle have tilmeldt sig foreningsregistret og til dette have meddelt, hvem der tegner klubben, er dette naturligvis bindende udadtil.

Hvis klubbens bestyrelse foretager sig en handling, som vel ligger inden for den formelle kompetence, men som (måske senere) viser sig at være retsstridig og medføre et økonomisk tab, så opstår spørgsmålet om, hvem der hæfter for dette tab. Er det klubben, eller er det bestyrelsen, eller er det både klub og bestyrelse? Hvis f.eks. en bestyrelse ulovligt ekskluderer et medlem, der herved påføres et tab, skal medlemmet så søge dette tab erstattet hos klubben eller hos de enkelte bestyrelsesmedlemmer og/eller generalforsamlingsmedlemmer, som stemte for hans eksklusion? Eller kan han måske selv vælge?

Hvis bestyrelsen usagligt afskediger en funktionær, som derfor har krav på tre måneders løn som godtgørelse for urimelig afskedigelse efter funktionærlovens § 2 b, skal funktionæren så alene holde sig til klubben, eller kan han også søge sig fyldestgjort hos bestyrelsen?

Generelt kan spørgsmålet nok ikke besvares. Udgangspunktet kan muligvis også her siges at være, at det i disse tilfælde kun er klubben, der hæfter. Men hvis bestyrelsen inden for sin kompetence havde mulighed for at vælge en både mere korrekt og mere heldig fremgangsmåde, så må det også til en vis grad være sådan, at bestyrelsen bagefter selv må hæfte for i stedet at have valgt den dårligste, og altså retsstridige, løsning. Bestyrelsen bør i disse tilfælde, hvor den jo ikke har nogen pligt til at handle straks og på kun én måde, foretage en nøjere undersøgelse af sine valgmuligheder. Og hvis den ikke ønsker at gøre dette, må den også hæfte for, at den valgte udvej senere viser sig at være retsstridig og medføre et tab. I disse tilfælde kan der derfor meget vel indtræde et personligt ansvar for de enkelte bestyrelsesmedlemmer, der således kommer til at hæfte solidarisk med klubben over for den skadelidte.

Herved kan der så opstå et nyt spørgsmål: Hvad skal et bestyrelsesmedlem gøre for at være sikker på at undgå et muligt senere ansvar? Ja, han må naturligvis som det mindste undlade at stemme for den ulovlige beslutning. Men da der kan forekomme tilfælde, som er så grove, at passivitet ikke fritager for ansvar, er det sikreste altid at stemme imod beslutningen. Nogen almindelig, videregående pligt kan man derimod næppe opstille. Det kan således ikke kræves, at det enkelte medlem ligefrem skal forlange sagen indbragt for generalforsamlingen eller foretage sig lignende aktive skridt for at hindre beslutningen. Men også her gælder det, at jo grovere beslutningen er, desto mere må det enkelte medlem gøre for at undgå et senere ansvar.

I mange praktiske tilfælde vil beslutningen i øvrigt fra begyndelsen have fremstået som værende af klart uansvarlig (såkaldt culpøs) karakter. Her vil det personlige ansvar være til stede allerede af denne grund.

Ovenfor har vi omtalt det økonomiske ansvar, som en idrætsklub kan pådrage sig ved at indgå aftaler og kontrakter. Men der kan også blive tale om et erstatningsansvar, som udløses af, at klubbens medlemmer ved uforsvarlig (culpøs) adfærd direkte kommer til at tilføje andre mennesker, f.eks. andre medlemmer, skade eller til at ødelægge ting og værdigenstande.

Hovedreglen er her i og for sig den omvendte af, hvad der gælder ved kontraktsansvaret, nemlig at det som hovedregel kun er skadevolderen selv, der hæfter og er ansvarlig, mens klubben går fri. Men i en del tilfælde har klubben dog, hvad man kan kalde et slags arbejdsgiveransvar. Om dette erstatningsansvar gælder i princippet de almindelige regler i dansk ret. Dette betyder bl.a., at klubben med sikkerhed hæfter for de i klubben ansattes forsømmelser.

Idrættens tvistbehandling

af Bjørn Graae

1. Indledning og historik

Ved enhver menneskelig adfærd vil der opstå tvister, som kræver løsning. Et tvistbehandlingssystem er derfor en nødvendighed, hvilket også gælder inden for idrættens verden. De opståede tvister kan være af mangeartet karakter. Inden for idrættens verden kan der f.eks. være tvist om, hvorvidt amatørregler er blevet overtrådt. Dette har især tidligere påkaldt sig stor opmærksomhed, men er efter professionalismens sejrsgang efterhånden blevet af mindre betydning.

Løsningen af sådanne tvister kan i princippet overlades til samfundets almindelige domstole. Inden for idrættens verden har man imidlertid som på andre områder fra starten valgt at forsøge at indbygge et internt tvistbehandlingssystem, hvilket kan indebære flere fordele. Det vil som regel være et hurtigere og mere smidigt apparat, end hvis der i forbindelse med tvister skal ske en formelig domstolsbehandling. Dertil kommer, at der ved en påkendelse af tvister inden for idrættens egen verden vil kunne tilføres en særlig sagkundskab, som ikke på forhånd kan formodes at være til stede ved de almindelige domstole. Sagernes karakter vil også hyppigt være af en sådan art, at de næppe egner sig til almindelig domstolsbehandling. På denne baggrund er der næppe tvivl om, at det interne tvistbehandlingssystem, som der nedenfor redegøres for, fortsat vil have sin eksistensberettigelse inden for idrættens verden.

At der på denne måde i vidt omfang trives en udbredt form for selvjustits, må imidlertid ikke føre til, at idrætten bliver uvillig til at lade kompetente organer uden for idrættens verden, herunder domstolene, undersøge og påkende tvister, når én eller begge parter finder behov for at få prøvet spørgsmålet ved disse organer. Som nævnt flere gange må det antages, at idrættens verden på linje med andre bevægelser må acceptere en stigende åbenhed omkring egne forhold. Mange grunde kan anføres hertil, ikke mindst den betydelige støtte, der fra det omgivende samfunds side ydes til idrætslige formål. Denne støtte vil naturligt føre til, at de herved rejste økonomiske interesser får et indhold, der også på området for tvistbehandling bevæger sig i retning af, at dømmende myndigheder uden for idrættens egen verden i stigende grad må tage stilling til konflikter, som idrætten er part i. Nedenfor under afsnit 5 vil spørgsmålet blive yderligere berørt.

2. Den foreningsretlige tvistløsning

Det nærmere indhold af det ovenfor beskrevne tvistløsningssystem, der er opbygget inden for idrættens egen verden, er forskelligt afhængig af, hvilken organisatorisk foreningsopbygning den enkelte idrætsudøver er tilknyttet. Medlemsmæssigt er de to største paraplyorganisationer Danmarks Idræts-Forbund og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (hhv. DIF og DGI).

Historisk har der været en tendens til at henføre breddeidrætten under DGI og eliteidrætten under DIF. Dette er naturligvis noget forenklet, idet der f.eks. må antages også at være elitegymnaster under DGI, ligesom breddeidrætten har en naturlig plads inden for DIF. Der kan blot henvises til, at der til varetagelse af breddeidrættens forhold er nedsat et breddeidrætsudvalg.

Twister kan opstå mellem enkeltmedlemmer indbyrdes eller mellem enkeltmedlemmer og klubber, foreninger, herunder også amtsforeninger inden for DGI.

Den demokratiske opbygning, som er inden for det foreningsretlige system, der præger idrætten, medfører naturligvis, at sådanne tvister i første omgang vil blive afgjort af kompetente organer i den enkelte forening, amtsforening eller lignende.

Twisterne kan have en karakter eller opstå under sådanne omstændigheder, at de vil falde ind under den kompetence, der tillægges en dirigent, når de opstår under afviklingen af årsmøder, repræsentantskabsmøder, generalforsamlinger eller lignende møder. I så fald vil en afgørelse af tvisten være endelig, idet dirigentens afgørelser alene er underkastet domstolsprøvelse. Twister af denne karakter vil dog normalt alene udspringe af de formelle regler for afviklingen af generalforsamlingen, årsmødet m.v. og således ikke materielt have et indhold, der rækker ud over den pågældende generalforsamlings afvikling.

Som det er behandlet nærmere i kapitel 3 om foreningsretten, vil eksklusionsspørgsmål være undergivet generalforsamlingens kompetence, såfremt en bestemmelse om eksklusion, der måtte være truffet af bestyrelsen eller lignende organ, af den ekskluderede ønskes indbragt for generalforsamlingen. Den afgørelse, der således træffes af generalforsamlingen, vil imidlertid, som det vil blive berørt nedenfor under afsnit 3, i hvert fald i et vist omfang kunne efterprøves af amatør- og ordensudvalg, herunder DIF's amatør- og ordensudvalg.

Mens der inden for Danmarks Idræts-Forbund er oparbejdet et hierarkisk system, således at medlemmet er i en forening, der igen er medlem af et specialforbund, der til sidst står som medlem af DIF, så kendes der i DGI ikke en tilsvarende struktur. I det hele kendetegnes DGI's vedtægter af en større enkelthed, og der er ikke oprettet noget specielt organ til behandling af tvister, der måtte opstå inden for DGI's rækker. Det må således antages, at tvister må behandles af de normale kompetente organer, dvs. amtsforeningerne og hovedbestyrelsen.

Det i DIF etablerede system indebærer, at den enkelte idrætsudøver typisk vil kunne få en tvist behandlet inden for specialforbundets regi. Der er i de fleste specialforbund oprettet amatør- og ordensudvalg. Også andre former for organer med dømmende myndighed kan forekomme efter det enkelte specialforbunds love.

Twister, der er påkendt af sådanne amatør- og ordensudvalg, vil herefter i normaltildfældene kunne indbringes for DIF's amatør- og ordensudvalg. Der er herved sikret den enkelte idrætsudøver en adgang til at få prøvet en tvist i flere instanser, hvilket retssikkerhedsmæssigt må tillægges væsentlig betydning.

Der er tale om en tvistbehandlingsform, som er velindarbejdet, og en gennemgang af Danmarks Idræts-Forbunds årsberetninger fra amatør- og ordensudvalget viser også, at dette i

praksis har formået at udvikle sig med det omgivende samfund med hensyn til etablering af organisatoriske og materielle garantier for kvalitativ høj sagsbehandling. Særligt kan det bemærkes, at der fra amatør- og ordensudvalgets side stedse har været arbejdet henimod, at retssikkerheden for den enkelte idrætsudøver måtte prioriteres meget højt. Efter oprettelsen af dopingnævnet ses dette arbejde også videreført i dette nævn, hvilket på grund af dets kompetence til at fastsætte straffe i form af udelukkelse må anses for meget væsentligt.

Generelt må der derfor inden for dansk idræt siges at være udviklet en velfungerende tvistbehandlingsform, der har sit udspring i foreningen, og som de retslige organer, især inden for Danmarks Idræts-Forbund, har forstået at udstyre med en struktur, der sikrer en forsvarlig behandling af den enkelte sag.

I det følgende vil tvistbehandlingen, som den foregår i amatør- og ordensudvalg, først og fremmest Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg, blive gennemgået i afsnit 3, og efterfølgende vil der i afsnit 4 blive redegjort for den særlige behandling, som dopingsagerne er underkastet i Danmarks Idræts-Forbunds dopingnævn.

3. Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg

Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg er oprettet med hjemmel i Danmarks Idræts-Forbunds love §§ 18-22. Grundlaget for udvalgets virke er desuden reglementet for amatør- og ordensudvalget (lovregulativ II).

3.1. Sammensætning

Udvalget vælges i sin helhed af Danmarks Idræts-Forbunds øverste myndighed: repræsentantskabet, og det udgøres af en formand og fire andre medlemmer samt tre suppleanter. Det er ifølge § 18 en forudsætning, at formanden og et af de øvrige medlemmer eller en af suppleanterne har juridisk uddannelse og helst erfaring i dommergerning. Udskiftningen i udvalget foregår således, at der hvert år efter tur afgår ét medlem og én suppleant.

Amatør- og ordensudvalget suppleres ved hver sags behandling til tider med yderligere personer. Således indbydes som rådgiver en repræsentant, som udpeges af den medlemsorganisation, gennem hvilken en sag er indsendt. Dette gælder naturligvis ikke, såfremt medlemsorganisationen selv er part i sagen. En rådgiver har ikke stemmeret i udvalget. Udvalget har desuden hjemmel til at indkalde yderligere sagkyndig bistand, dog således at sådanne sagkyndige heller ikke tillægges stemmeret.

Der stilles visse habilitetskrav til medlemmerne af amatør- og ordensudvalget. De må således ikke samtidig være medlem af et specialforbunds amatør- og ordensudvalg eller af Danmarks Idræts-Forbunds dopingnævn. Ikke alle specialforbund er struktureret med et amatør- og ordensudvalg; men det må i så fald antages, at medlemskab af et hertil svarende organ i et specialforbund afskærer fra medlemskab af amatør- og ordensudvalget. Det tilstræbes, at de enkelte specialforbund strukturerer sig med amatør- og ordensudvalg. Som anført kan der dog være tale om en anden struktur, f.eks. ved oprettelse af et appeludvalg, disciplinærnævn eller lignende.

Ligeledes afskæres deltagelse i en sags behandling, hvis et medlem af amatør- og ordensudvalget er part i sagen eller har interesse i dens udfald. Lovene er tavse om, hvorvidt det har

betydning, at et medlems nærtstående er part i sagen eller har interesse i dens udfald. Det må antages, at dette må bevirke, at medlemmet heller ikke deltager i sagens behandling.

Amatør- og ordensudvalget konstituerer sig selv med formand og suppleant for formanden. Det fastsætter selv forretningsorden, dog således at sagerne ekspederes gennem Danmarks Idræts-Forbunds sekretariat.

Det er videre bestemt, at der i den enkelte sag kræves deltagelse af mindst tre af udvalgets fem medlemmer. Ved stemmelighed er formandens stemme afgørende.

3.2. Amatør- og ordensudvalgets kompetence

Ifølge Danmarks Idræts-Forbunds loves § 19 er amatør- og ordensudvalget kompetent i to relationer.

For det første er udvalget kompetent til at afgøre alle sager om anvendelse af amatør-, ordens- og udelukkelsesbestemmelser, om overtrædelser af reglementer og lignende eller usportslig eller usømmelig adfærd. Det tilføjes, at sager, der alene angår anvendelsen af konkurrencereglementer, herunder turneringsreglementer og lignende, normalt afvises af udvalget.

For det andet kan udvalget som voldgiftsret afgøre stridigheder mellem organisationer eller personer under Danmarks Idræts-Forbund, når de stridende parter er enige om at begære en sådan afgørelse, og når udvalget finder at burde påtage sig opgaven. Når amatør- og ordensudvalget fungerer som voldgiftsret, reguleres dets virksomhed af lovregulativ III.

Amatør- og ordensudvalget har senest i juni 1997 udgivet en vejledning om behandlingen af sagerne i udvalget. Det fremgår heraf, at udvalget forudsætter, at sager, bortset fra voldgiftssager, der indbringes for udvalget, er færdigbehandlede i et specialforbunds regi. Dette betyder, at der skal være truffet afgørelse fra specialforbundets amatør- og ordensudvalg eller et dertil svarende organ.

Som det fremgår af § 19, er udvalgets materielle kompetence ret vidtfaavnende.

På trods heraf har der gennem årene dog været tvivl om udvalgets kompetence i en række sammenhænge. Dette har f.eks. været tilfældet med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt udvalget kunne tage stilling til, om der foreligger retskrav på optagelse i en forening eller i et specialforbund. Det er i denne sammenhæng interessant at bemærke, at spørgsmålet om eksklusion, der jo er beslægtet med optagelsesspørgsmålet, klart ligger inden for udvalgets kompetence. Det ses da også, at udvalget har anset sig for kompetent til i hvert fald at tage stilling til en forenings optagelse i specialforbund. Amatør- og ordensudvalget udtalte i denne sammenhæng, at foreningen fandtes at have en berettiget interesse, såvel sportsligt som økonomisk, i at blive medlem af forbundet og dermed af Danmarks Idræts-Forbund. Videre fandt udvalget ikke, at der forelå en saglig begrundelse for at udelukke foreningen herfra, hvorfor forbundet blev tilpligtet at optage klubben (sag nr. 12/1993).

Visse juridisk-tekniske spørgsmål vil nok være af en karakter, der gør det vanskeligt for udvalget at behandle dem. Dette vil f.eks. være tilfældet, såfremt der i en forening eller et forbund er opstået tvivl om, hvorvidt der ved valg til styrende organer er sket en efterlevelse af reglerne herfor i foreningens eller forbundets vedtægter. I disse tilfælde vil der typisk foreligge en afgørelse fra en dirigent, og denne kan normalt alene anfægtes under en retssag (jf. det ovenfor anførte).

3.3. Processen

Som anført ovenfor kan amatør- og ordensudvalget fungere dels som voldgiftsret og dels som retslig instans i øvrige sager.

3.3.1. Sagsbehandlingen i voldgiftssager

Udvalgets funktion i disse sager er nærmere beskrevet i lovregulativ III. Det saglige område udgøres af stridigheder mellem organisationer eller personer under Danmark Idræts-Forbund. Disse kan således vedtage at lade striden behandle af udvalget som voldgiftsret. Udvalget er ikke pligtig til at påtage sig opgaven; men hvis det finder, at dette bør ske, vil udvalget ifølge § 1 i lovregulativ III lade parterne udtale sig i fornødent omfang om sagen og tilvejebringe de nødvendige beviser. Udvalget kan fastlægge enten skriftlig eller mundtlig forhandling eller en kombination heraf. Det fremgår endelig af bestemmelsen, at parterne gensidigt skal gøres bekendt med modpartens anbringender.

Amatør- og ordensudvalget kan under behandlingen af en voldgiftssag på ethvert tidspunkt mægle forlig mellem parterne (§ 3).

Udvalget kan som voldgiftsret selv indhente oplysninger til brug for afgørelsen. Udvalget vil normalt kræve, at parterne møder personligt for udvalget, ligesom parterne skal virke for, at mulige vidner også gør dette. Parterne er berettigede til at møde med rådgiver, herunder advokat; men udvalget kan omvendt indskrænke forhandlingerne til i en del af mødetiden at foregå alene med den ene eller begge parter.

Der føres protokol over forhandlingerne.

Når der er fremskaffet yderligere oplysninger i en verserende voldgiftssag, skal parterne have lejlighed til at udtale sig, dvs. at der er indlagt kontradiktionsmulighed (§ 6). Udeblivelse eller tilbageholdelse af oplysninger fra én parts side kan efter § 7 tillægges processuel skadevirkning på den måde, at den anden parts oplysninger eller de af udvalget selv tilvejebragte oplysninger lægges til grund.

Udvalget træffer afgørelse inden fire uger efter forhandlingernes afslutning. Afgørelsen træffes som flertalsafgørelse. Såfremt der ikke kan konstateres noget flertal for en afgørelse, skal sagen indsendes til Danmarks Idræts-Forbunds bestyrelse, som derefter udnævner en opmand, der afgør sagen (§ 9).

Som ved enhver anden vedtagelse af voldgift vil voldgiftsretten være endelig. Såfremt sagen indbringes for domstolene, vil den derfor blive afvist.

3.3.2. Amatør- og ordensudvalgets sagsbehandling i øvrige sager

Som anført ovenfor er der i lovregulativ II givet regler for udvalgets behandling af andre sager end voldgiftssager. Af dette lovregulativs § 1 fremgår, at en sag skal være behandlet af et specialforbunds amatør- og ordensudvalg, inden sagen indbringes for DIF's amatør- og ordensudvalg. Behandlingen i dopingnævnet åbner ligeledes mulighed for indbringelse for udvalget. Herudover er der i sager af særlig amatør-mæssig interesse mulighed for, at disse af parterne eller Danmarks Idræts-Forbunds bestyrelse kan indbringes for udvalget.

Efter lovregulativ II § 2 er udvalget kompetent til selv at skaffe oplysninger i sagen, ligesom det i bestemmelsen fastslås, at forbund, foreninger og enkeltmedlemmer har pligt til at besvare udvalgets forespørgsler i denne henseende.

Parterne kan begære mundtlig forhandling, dog således at formalitetsspørgsmål normalt behandles skriftligt (§ 3). Mundtlig forhandling kan endvidere blive aktuel efter ønske fra

udvalgets formand eller to af udvalgets medlemmer (§ 4). Regulativets § 5 indeholder en bestemmelse, som giver nærmere regler om sager, hvor der ønskes en udvidelse af eksklusionen i et specialforbund til tillige at gælde i øvrige forbund i Danmarks Idræts-Forbund.

Som det kan ses, er der i lovgrundlaget for udvalgets behandling af andre sager end voldgiftssager indarbejdet en række regler, der er beslægtet med civilprocessen. Det er således det normale, at sagerne behandles mundtligt, bortset fra formalitetsspørgsmål. Det er ikke udelukket, at der er mundtlig forhandling også af formalitetsspørgsmål; men det forudsætter en begrundet begæring herom fra en af parterne.

Partsbeføjelse for amatør- og ordensudvalget har de, som var parter i sagens forudgående behandling i et af specialforbundenes amatør- og ordensudvalg. Det kræves ikke, at samtlige parter i sidstnævnte sag indbringer sagen for amatør- og ordensudvalget. Til gengæld vil konsekvensen af, at kun én eller nogle af parterne gør dette, være, at de øvrige ikke vil blive berørt af afgørelsen i DIF's amatør- og ordensudvalg. Dette synspunkt kan dog ikke fastholdes konsekvent, idet en ændring af afgørelsen kan få afledede konsekvenser for andre end den eller de parter, der har indbragt sagen for DIF's amatør- og ordensudvalg. Det er heller ikke udelukket, at det implicerede specialforbund på eget initiativ kan udstrække virkningerne af DIF's amatør- og ordensudvalgs afgørelse til også at gælde for medlemmer, der ikke har indbragt sagen for dette udvalg.

Det er værd at bemærke, at specialforbundenes amatør- og ordensudvalg må betragtes som første instans i forhold til DIF's amatør- og ordensudvalg, hvorfor de ikke kan være parter i sagen for DIF's amatør- og ordensudvalg.

Der er ingen tvivl om, at parterne har ret til at optræde med bisidder, herunder advokat eller anden sagkyndig. Det fremgår af den ovenfor omtalte vejledning, at amatør- og ordensudvalget tilstræber en sagsbehandling, der gør det unødvendigt at antage advokatbistand.

Grundlaget for amatør- og ordensudvalgets afgørelse er først og fremmest parternes skriftlige fremstilling af sagen. Den part, der indbringer sagen, vil naturligt skulle gøre dette ved en udførlig beskrivelse af sagen og dennes forudgående gang i systemet. Det er også en fordel, at den indklagede part på sin side afgiver et tilsvarende skriftligt indlæg. Som anført tillægges kontradiktoriske synspunkter betydning, hvorfor man ikke kan få inddraget bilag i sagen, medmindre disse også tilgår modparten.

Om selve sagsbehandlingen under mødet i DIF's amatør- og ordensudvalg gælder det, at man tilstræber sagerne afgjort i løbet af en time, hvoraf 45 minutter anvendes til egentlig sagsbehandling og 15 minutter til votering. Der er naturligvis her tale om en tommelfingerregel, som ud fra først og fremmest retssikkerhedsmæssige grunde i fornødent omfang må kunne fraviges. Formanden for udvalget afgør, om en sådan afvigelse skal ske.

Under den mundtlige forhandling får hver af parterne ordet, således at de kan forelægge og procedere deres sag. Normalt vil vidneførsel ikke finde sted. En væsentlig baggrund herfor er, at der ikke kan pålægges sædvanligt vidneansvar i dette forum. Såfremt en part ønsker vidneførsel, bør dette på forhånd angives og begrundes over for amatør- og ordensudvalget. Efter parternes indlæg vil der kunne blive tale om, at der stilles opklarende spørgsmål fra medlemmerne i amatør- og ordensudvalget, og herefter får parterne på ny lejlighed til at fremkomme med afsluttende bemærkninger.

Det angives i den omtalte vejledning, at amatør- og ordensudvalget normalt træffer afgørelse i løbet af 7-10 dage.

De afgørelser, der er truffet af amatør- og ordensudvalget, er efter DIF's love, § 21, endelige og upåankelige. Hvorvidt dette også gælder i relation til en egentlig domstolsprøvelse er nærmere omtalt nedenfor under afsnit 5.

I ganske særlige tilfælde er det muligt for udvalget undtagelsesvist at genoptage en påkendt sag til fornyet behandling og afgørelse, hvis nye oplysninger er fremkommet i sagen.

3.4. Forskellige sagstyper

Som ordlyden i § 19 viser, kan DIF's amatør- og ordensudvalg komme til at tage stilling til mange forskellige konflikttyper. En gennemgang af årsberetningerne fra amatør- og ordensudvalget viser da også, at emnerne, som dette udvalg har beskæftiget sig med op igennem dette århundrede, har været særdeles vidtfavnende. Det er dog muligt at pege på forskellige sagstyper, som forholdsvis hyppigt foreligger til afgørelse for udvalget. Enkelte af disse skal kort berøres i det følgende. Det kan her også nævnes, at amatør- og ordensudvalget forud for dopingnævnets dannelse også behandlede dopingsagerne. Disse sager er nu i første instans overgået til dopingnævnet, således at amatør- og ordensudvalget alene fungerer som appelinstant i disse sager. Det er kun i ganske få tilfælde (p.t. to), at dopingnævnets afgørelser er blevet indbragt for amatør- og ordensudvalget.

3.4.1.

Amatør- og ordensudvalget har gentagne gange behandlet sager, hvor temaet har været eksklusion enten af et medlem eller af en forening fra et forbund. Det er her klart, at amatør- og ordensudvalget kan tage stilling til, om de formelle regler for afgørelserne har været fulgt. Amatør- og ordensudvalgene har dog klart nok også fundet sig beføjet til at gå ind i en materiel prøvelse af, om en eksklusion har haft saglig begrundelse i det ekskluderede medlems eller den ekskluderede forenings forhold. En sådan materiel prøvelse ses bl.a. i afgørelserne 15/1991, hvor en eksklusion af en kegleklub blev omgjort, samt i sag nr. 6/1992, hvor en eksklusion af en tidligere direktør i en klub blev stadfæstet.

3.4.2.

Som det antydes i lovenes § 19, nr. 1, kan sager vedrørende anvendelsen af konkurrencereglementer, herunder turneringsreglementer og lignende, afvises af udvalget. Praxis fra udvalget viser da også, at dette har været tilbageholdende med at gå ind i en dyberegående prøvelse af sager af denne karakter, idet udvalget klart har haft den opfattelse, at der skal meget tungtvæjende grunde til at ændre en under konkurrencen truffet afgørelse fra dommere eller officials. I nyere tid har det været muligt i flere tilfælde at tilvejebringe beviser i disse sager i form af videofilm. Udvalget har i sådanne situationer fastholdt, at udgangspunktet må være opretholdelse af de på stedet trufne afgørelser af de tilstedeværende dommere og officials. Udvalget har dog ikke ganske villet afvise anvendelsen af sådanne videooptagelser som bevismidler. I et tilfælde, sag nr. 10/1992, forelå en sådan videooptagelse. Sagen drejede sig om en mulig fejl begået af en løber under et hækkeløb. Løbsledelsen diskvalificerede på stedet løberen, men stævnejuryen omgjorde denne afgørelse efter at have set videooptagelsen. Atletikforbundets amatør- og ordensudvalg tiltrådte juryens afgørelse, men Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg ændrede som fjerde instans afgørelsen, således at løbsledelsens diskvalifikation stod ved magt. I begrundelsen anføres, »udvalget tiltræder de i den påklagede kendelse anførte bemærkninger om, at konkurrence som udgangspunkt bør afgøres på grund-

Kapitel 4. Idrættens tvistbehandling

lag af de observationer, som dommere og andre officials foretager på stedet. ..., og i øvrigt henset til kvaliteten af den private videooptagelse findes denne optagelse ikke at være et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at fravige det ovennævnte udgangspunkt.«

3.4.3.

Også anvendelse af amatørbestemmelser afgøres af udvalget. Denne sagstype spiller nok i dag ikke den samme rolle som tidligere, da pengeidrætten for alvor er slået igennem på stort set alle områder i dag. Amatørbestemmelserne kan dog ikke ganske fratages betydning. Støtte efter folkeoplysningslovens bestemmelser vil således afhænge af, at det er amatøridrætsudøvere, der modtager støtten. Der kan også være bestemmelser i de enkelte idrætsforbund, som afskærer professionelle fra at beklæde tillidsposter. Også i andre sammenhænge kan amatørspørgsmålet få betydning og give anledning til tvister.

3.4.4.

Amatør- og ordensudvalget må også anses for at være kompetent til at behandle sager, selvom disse vedrører tvister eller episoder, der har fundet sted uden nogen fysisk tilknytning til idrætslig aktivitet. I et tilfælde (sag nr. 13/1991) havde en idrætsudøver opsøgt et medlem af forbundets sportsudvalg på dennes private bopæl. Sportsudvalgsmedlemmet blev her tildelt knyttnæveslag, angiveligt fordi idrætsudøveren var sur over at være blevet sat af et repræsentativt hold. Da motivet til den pågældende episode havde klar sammenhæng med sportsudvalgsmedlemmets aktivitet som leder, resulterede episoden såvel i forbundets amatør- og ordensudvalg som i Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg i en udelukkelse i tre år. En sag af denne karakter ville utvivlsomt også kunne medføre almindelig straf under en straffesag ved domstolene, jf. nedenfor i kapitel 6.

3.4.5.

Amatør- og ordensudvalget har i en række tilfælde benyttet lejligheden til at markere, at retsplejemæssige grundsætninger, som kendes fra domstolenes virksomhed i civile sager, også bør finde anvendelse under sagsbehandlingen ved amatør- og ordensudvalget. Således blev det eksempelvis i et tilfælde (sag nr. 4/1988) fastslået, at parterne under en sag ved amatør- og ordensudvalget kan binde dette ved formuleringen af deres påstande. Dette princip kendes fra civile retssagers behandling ved de almindelige domstole under navnet dispositionsmaximen. Dette går i sin enkelthed ud på, at domstolen alene skal tage stilling til de påstande og anbringender, som parterne har gjort gældende under sagen. I den pågældende sag var en idrætsudøver blevet tildelt en advarsel for en forseelse mod en dommer under en turneringskamp. Unionens dommerudvalg påklagede denne afgørelse til den pågældende unions amatør- og ordensudvalg, der ændrede afgørelsen til otte spilledages karantæne. Spilleren klagede over denne afgørelse til Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg. Under behandlingen i dette udvalg påstod unionens repræsentant imidlertid stadfæstelse af turneringsudvalgets afgørelse, dvs. en advarsel, og spilleren tilsluttede sig herefter denne påstand. Som påstandene nu var nedlagt over for udvalget, forelå der ingen tvist, hvorfor udvalget anså sig for afskåret fra at tage stilling til sagens realitet og i stedet stadfæstede turneringsudvalgets afgørelse om at tildele en advarsel.

I en anden sag (sag nr. 9/1993) blev det af amatør- og ordensudvalget fastslået, at dets opgave var at afgøre sager. Dette lyder ret selvfølgeligt, men pointen er, at udvalget kan få

forelagt spørgsmål, der klart har karakter af fortolkningsspørgsmål, uden at der ligger en konkret tvist i relation til den bestemmelse, som man ønsker udvalgets fortolkning af. Udvalgets opgave er imidlertid ikke at afgive juridiske responsa. Også lignende synspunkter gør sig gældende under de almindelige domstoles behandling af civile sager, hvorved synspunktet udtrykkes således, at der ikke foreligger nogen konkret retlig interesse i at få spørgsmålet prøvet.

I mange tilfælde vil en indbringelse af en afgørelse fra en unions amatør- og ordensudvalg til Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg give anledning til tvivl om, hvorvidt anken har opsættende virkning. Spørgsmålet har været behandlet af amatør- og ordensudvalget, blandt andet blev det i en sag fra 1982 (nr. 13/1982) udtalt, at et amatør- og ordensudvalg må anses for beføjet til at give en anke opsættende virkning. Forudsætningen må være, at vedkommende idrætsudøver i modsat fald udsættes for retstrib. Med den professionelle idræts fremmarch har dette synspunkt i hvert fald ikke tabt i styrke. Der er næppe tvivl om, at såvel det amatør- og ordensudvalg, hvis afgørelse ankes til Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg, som sidstnævnte må kunne bestemme, at anken tillægges opsættende virkning.

4. Danmarks Idræts-Forbunds Dopingnævn

En særlig gruppe af tvister inden for idrætten udgøres af dopingsagerne. Disse sager har indtil 1991 på linie med de øvrige sager, der er beskrevet ovenfor under afsnit 3, været behandlet af Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg. Dopingsager blev dog i første instans behandlet af de respektive specialforbunds amatør- og ordensudvalg; men disses afgørelser kunne indbringes for Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg. Der har stedse knyttet sig en betydelig interesse til disse sager, hvilket synes velbegrundet, da sanktionssystemet altid har været rimeligt strengt, hvilket også må anses for nødvendigt for at imødegå de uregelmæssigheder, som dopingmisbruget er udtryk for. Mens sagerne, der er beskrevet ovenfor under afsnit 3, og som behandles af amatør- og ordensudvalget, i almindelighed kan sammenlignes med den civile retspleje i det normale samfund, er det næppe forkert at sammenligne dopingsagerne med den praksis, der i de normale domstole udspiller sig i straffesager.

Som anført blev reglerne for behandling af dopingsager afgørende ændret i 1991. Der blev i denne forbindelse indsat regler i DIF's love, § 23, og i lovregulativ IV for disse sagers behandling. Sagerne indbringes for dopingnævnet, der blev nedsat ved de nævnte ændringer i 1991, af dopingkontroludvalget. Dette udvalg foretager kontroller i forbindelse med træning og konkurrencer, og dets virksomhed kan i tillempet form sammenlignes med den virksomhed, der i det omgivende samfund udøves af politi og anklagemyndighed.

Arbejdet imod doping er ikke alene noget, der foregår inden for idrættens verden, men er tillige et såvel nationalt som internationalt anliggende. Danmark har via Europarådets sportskomité deltaget i det internationale arbejde til bekæmpelse af dopingmisbrug, og dette har blandt andet udmøntet sig i, at Danmark har ratificeret en antidopingkonvention, der blev vedtaget på Europarådets sportsministerkonference i 1989. Med henblik på at forfølge konventionens formål er der nedsat en såkaldt Monitoring Group, en overvågningsgruppe, hvori Danmark også er repræsenteret.

Danmarks Idræts-Forbund er efter sammenlægningen med Danmarks Olympiske Komité som medlem af IOC bundet af IOC's Medical Code og af dopingsamarbejdet i IOC i øvrigt. I konsekvens heraf skal bekæmpelsen af dopingmisbruget tage sit udgangspunkt i IOC's

dopingliste, der i det daglige også er betegnet som en positivliste indeholdende en fortegnelse over stoffer, der ifølge IOC's Medical Code anses som dopingstoffer. Der er ligeledes fra DIF's side taget udgangspunkt i de af IOC anbefalede strafferammer for overtrædelse af dopingreglerne. IOC's dopingliste (1997-udgaven) er gengivet som bilag 2.

Arbejdet imod dopingmisbrug kan også vurderes ud fra et generelt sundhedsmæssigt synspunkt som noget, der bør fremmes. På denne baggrund er der da også lovgivet på området, idet der ved lov nr. 916 af 8/12 1993 er indført forbud imod visse dopingmidler. Loven kriminaliserer fremstilling, indførsel, udførsel, forhandling, udlevering, fordeling eller besiddelse af en række dopingmidler, herunder anaboliske steroider. Straffen kan efter lovens § 3 fastsættes til bøde, hæfte eller fængsel i indtil to år. Loven har været i kraft siden den 1/1 1994, og der er da også allerede faldet såvel bødedomme som domme med ubetinget frihedsstraf.

Inden for Danmarks Idræts-Forbund blev det i januar 1996 besluttet at foretage en undersøgelse af, hvorledes bekæmpelsen af anvendelse af dopingmidler muligvis kunne forbedres. Der blev i konsekvens heraf nedsat en arbejdsgruppe, betegnet Per Sørensen-udvalget, opkaldt efter dets formand højesteretsdommer Per Sørensen. Arbejdsgruppen fik det kommissorium, at den skulle gennemgå det eksisterende regelsæt og eventuelt fremkomme med forslag til nye dopingregler, blandt andet sigtende mod, at DIF's regler var i overensstemmelse med almindelige retssikkerhedsprincipper. Derudover skulle arbejdsgruppen tage stilling til, om der var behov for indførelse af nye sanktionsbestemmelser over for specialforbund, der ikke overholder DIF's dopingregler. For at harmonisere dopingpolitikken skulle arbejdsgruppen endvidere vurdere spørgsmålet om forholdet mellem nationale og internationale dopingregler, internationale af Danmark eller Danmarks Idræts-Forbund tiltrådte konventioner og igangværende planer på internationalt plan. Arbejdsgruppen fremkom med sin rapport i slutningen af 1996. Den indeholdt forslag til enkelte ændringer af DIF's love samt en nyformulering af lovregulativ IV, dopingkontrolregulativet. Begge disse forslag blev vedtaget i slutningen af 1996.

4.1. Dopingnævnets sammensætning

Som anført ovenfor findes lovgrundlaget for dopingnævnet i DIF's love, § 23. Det fremgår heraf, at dopingnævnet sammensættes af tre personer, der vælges af DIF's repræsentantskab. Nævnet består af en formand og to andre medlemmer samt en suppleant. Det er forudsat i bestemmelsen, at formanden og et af de øvrige medlemmer bør have juridisk eller tilsvarende relevant uddannelse og gerne erfaring i dommergerning. Herudover bør et medlem have medicinsk eller tilsvarende relevant uddannelse. Ét medlem samt suppleanten afgår efter tur. I 1996 blev det efter indstilling fra Per Sørensen-udvalget yderligere bestemt, at nævnets medlemmer ikke samtidig kan være medlemmer af DIF's bestyrelse. Desuden blev det bestemt, at ingen kan deltage i behandlingen af en sag, når han selv er part i sagen eller interesseret i dens udfald. På samme måde kunne det her være ønskeligt, om tilsvarende bestemmelse var fastsat for medlemmernes nærtstående. Såfremt et sådant problem skulle opstå, ville det dog formentlig kunne dækkes af ordene »eller interesseret i dens udfald«.

Dopingnævnet vælger selv sin formand og fastsætter selv sin forretningsorden. Der er ikke fastsat nogen forretningsorden i øjeblikket. Det omtalte Per Sørensen-udvalg har om spørgsmålet om forretningsorden nævnt, at savnet ikke synes at have givet anledning til retssikkerhedsmæssige mangler ved sagsbehandlingen; men alligevel indstiller arbejdsgruppen, at DIF's bestyrelse overvejer, om der er grundlag for at indstille til nævnet at udfærdige en forretningsorden. En sådan indstilling er dog endnu ikke kommet.

Det fremgår videre af § 23, at nævnet er beslutningsdygtigt, når to af de faste medlemmer er til stede. I tilfælde af stemmelighed anføres, at formandens stemme er udslagsgivende. Hvorledes man skal forholde sig i tilfælde af stemmelighed, når det er formanden, der er fraværende, og de to øvrige medlemmer, der er til stede, fremgår ikke af lovene; men i sådanne tilfælde konstitueres næstformanden i praksis som formand.

Den omstændighed, at dopingnævnet kan sammenlignes med en domstol i det omgivende samfund, gør, at habilitetsovervejelser trænger sig stærkt på. I denne forbindelse bemærkes, at dopingkontroludvalget og dopingnævnet inden for DIF's område er enekompetente til at behandle sager om doping. På den anden side er der ikke tilsvarende organer til behandling af dopingspørgsmål, der måtte opstå uden for DIF's område.

Det bør påpeges, at den omstændighed, at både dopingnævnet og til dels dopingkontroludvalget udgår fra Danmarks Idræts-Forbund, kan give anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder. I almindelighed må det anses for et krav, at den dømmende myndighed befinder sig i en uafhængig stilling, hvilket med det bestående system ikke ganske kan siges at være tilfældet. Per Sørensen-udvalget har i sin betænkning behandlet spørgsmålet, men fandt ikke anledning til at kritisere de nugældende regler, bortset fra at der som ovenfor anført blev gennemført en præcisering af, at dopingnævnets medlemmer ikke samtidig kunne være medlem af DIF's bestyrelse.

Det ville have været at foretrække, at det var blevet præciseret, at kompetencen til at udpege dopingnævnets medlemmer fjernedes fra DIF's repræsentantskab, således at der blev skabt en væsentlig mere uafhængig profil på dopingnævnets sammensætning.

4.2. Dopingnævnets kompetence

Som anført ovenfor er dopingnævnet enekompetent til inden for DIF's område at behandle sager om doping. På samme måde er DIF's dopingkontroludvalg enekompetent til at udføre dopingkontroller inden for dette område.

Dopingkontrolregulativet, lovregulativ IV, fastsætter nærmere regler for, hvorledes en dopingkontrol gennemføres. Regulativet er nyudformet ultimo 1996 efter forslag fra Per Sørensen-udvalget. Dopingkontrolarbejdet gennemføres af dopingkontroludvalgets seks medlemmer, hvoraf tre er udpeget af Danmarks Idræts-Forbunds bestyrelse og tre af Team Danmarks bestyrelse. Der er grund til at påpege, at de formelle regler for tilvejebringelse af dopingprøver må tillægges stor betydning, da prøverne som bevismidler er helt afgørende for dopingnævnets afgørelser. Risikoen for forbytninger eller procedurefejl vil derfor nødvendigvis skulle elimineres. Det tilsvarende problem kendes fra spiritussager inden for færdselsretens område. Den nyeste praksis fra dopingnævnet viser, at den tvivl, der vil kunne forekomme, såfremt blot ubetydelige afvigelser fra kontrolproceduren er forekommet, kan føre til frifindelser. Der synes således at være en klar tendens til, at retssikkerhedsmæssige synspunkter, som disse kendes fra det omgivende samfunds behandling af straffesager, gør sig stadig mere gældende.

Selve kontrollen tilrettelægges af dopingkontroludvalget, der således fastsætter tid og sted og foretager indkaldelse til kontrollen enten skriftligt eller mundtligt. Kontrollen kan gennemføres i forbindelse med træning eller ved nationale eller internationale arrangementer af enhver art. Den tekniske gennemførelse af kontrollen foregår i henhold til en af Danmarks Idræts-Forbund efter indstilling fra dopingkontroludvalget fastlagt dopingkontrolprocedure. Denne vil ikke nærmere blive gennemgået her.

Medlemsorganisationer eller foreninger må ikke selv gennemføre dopingkontrol uden skriftlig aftale herom med dopingkontroludvalget. Derimod kan der efter pålæg fra et internationalt specialforbund gennemføres dopingkontrol i forbindelse med træning eller konkurrencer i Danmark, men i så fald skal dopingkontroludvalget ligeledes kontaktes med henblik på indgåelse af aftale herom. Under alle omstændigheder skal der i tilfælde af positiv test ske fuldstændig oplysning af sagen over for dopingkontroludvalget.

Ved en dopingkontrol udtages en A- og en B-prøve. Såfremt begge prøver viser tilstedeværelse af dopingmidler, eller dopingkontroludvalget konstaterer andre overtrædelser af dopingkontrolregulativet, kan udvalget suspendere den pågældende aktivitsudøver. Suspensionen kan højst få en varighed på en måned, hvorefter dopingnævnet forudsættes at have afgjort sagen. I modsat fald bestemmer dopingkontroludvalget, om suspensionen skal forlænges i yderligere en måned, eller om suspensionen skal bortfalde. Også den pågældendes forening og medlemsorganisation underrettes om suspensionsspørgsmålet.

Såvel medlemsorganisationer, foreninger, aktivitsudøvere og ledere som trænere skal bistå dopingkontroludvalget i dets arbejde med at efterforske forhold om overtrædelse af dopingkontrolregulativet. Desuden påhviler det de pågældende at efterleve dopingkontroludvalgets beslutninger om suspension og dopingnævnets kendelser.

Sagerne pådømmes af dopingnævnet i første instans, bortset fra sager om medlemsorganisationers overtrædelser af dopingkontrolregulativet, hvilke sager indbringes for Danmarks Idræts-Forbunds bestyrelse.

Dopingnævnets afgørelser kan påklages til Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg. Klagefristen er fire uger fra dopingnævnets afgørelse. Henlæggelsen af sagerne til et centralt dopingnævn under Danmarks Idræts-Forbund tilsigter en ensartet bedømmelse af sagerne inden for de forskellige medlemsorganisationers regi.

Kompetenceproblemer kan imidlertid også foreligge i forhold til en international organisation. De fleste danske specialforbund er udover at være medlem af Danmarks Idræts-Forbund tillige medlem af den pågældende idrætsdisciplins internationale organisation. En række af disse organisationer har ligeledes fastsat dopingregler, og da der endnu ikke foreligger fuldstændig koordinering af blandt andet sanktionssystemet i tilfælde af dopingforseelser, forekommer det, at der opstår kompetenceproblemer med hensyn til afgørelse af sådanne sager mellem hhv. Danmarks Idræts-Forbund og den internationale organisation. Det må antages, at en sådan international organisation kan foretage dopingkontrol i overensstemmelse med organisationens regler ved internationale konkurrencer. Den danske organisation må imidlertid i kraft af medlemskabet af Danmarks Idræts-Forbund være forpligtet til at underrette dopingkontroludvalget om en sådan af den internationale organisation arrangeret dopingkontrol. Dette må også gælde, såfremt den nationale organisation i kraft af delegation har udført kontrollen. Dopingkontroludvalget kan herefter inden tre uger indbringe sagen for dopingnævnet med henblik på, at sagen kan pådømmes efter dopingkontrolregulativet. Den enkelte idrætsudøver kan således risikere, at hans sag bliver påkendt såvel af den internationale organisations kompetente myndighed som af dopingnævnet.

Det er dog en konsekvens af dopingkontrolregulativet, at medlemsorganisationer under DIF ikke selv må træffe afgørelser i dopingsager, heller ikke selvom de ifølge den internationale organisations regler er kompetente hertil. I givet fald anses denne kompetence for delegeret til Danmarks Idræts-Forbunds dopingnævn.

Efter den skitserede kompetencefordeling vil der kunne forekomme situationer, hvor der foreligger afvigende afgørelser vedrørende den samme overtrædelse. Ifølge betænkningen afgivet af Per Sørensen-udvalget kan en sådan problemstilling løses derved, at dopingnævnets afgørelse alene finder anvendelse på nationalt plan, mens dette ikke gælder i relation til internationale konkurrencer og arrangementer. Det vil i konsekvens heraf kunne forekomme, at en dansk idrætsudøver, der er udelukket af dopingnævnet, men omvendt er startberettiget efter det internationale specialforbunds regler, kan deltage i internationale arrangementer, også selvom disse foregår i Danmark. Dette gælder, selvom den pågældende hverken kan deltage i nationale arrangementer eller træne i Danmark.

Det ses, at der i disse som i andre dobbeltkompetencesager er behov for en koordinering af primært sanktionssystemet, men derudover også af selve kompetenceforholdene.

4.3. Processen

Som anført ovenfor er der ikke fastsat nogen forretningsorden for dopingnævnets virksomhed. Der hersker dog ingen tvivl om, at procesformen ved dopingsagers behandling er beslægtet med procesformen ved behandlingen af kriminelle sager. Især må det bemærkes, at idrætsudøveren, hvis sag behandles ved dopingnævnet, får en række af de garantier, der præger den sigtedes stilling ved behandlingen af straffesager. Der er således en retssikkerhedsmæssig høj profil ved sagsbehandlingen. Eksempelvis fremgår det af flere afgørelser, at princippet om, at enhver rimelig tvivl skal komme den sigtede til gode, ligeledes overføres på idrætsudøveren. Også en række af de regler, der præger tilvejebringelsen af beviser ved straffesagers behandling, synes at blive anvendt af dopingnævnet. I en nyere sag har man således afvist at anvende en sagkyndig erklæring, der var indhentet ensidigt af dopingkontroludvalget. Den retssikkerhedsmæssige profilering af disse sager har imidlertid den negative virkning, at sagsbehandlingstiden kan blive temmelig lang. Også dette problem kendes ved de almindelige domstoles behandling af straffesager, og det må være en væsentlig opgave for dopingnævnet, at sagsbehandlingstiden forsøges nedbragt mest muligt. Dette må gælde, selvom der er sat en tidsmæssig begrænsning på den suspension, der indtræder, såfremt begge prøver viser sig positive. Suspensionsperioden er en måned med mulighed for forlængelse i yderligere en måned. Selvom suspensionen ved længerevarende sager måtte blive ophævet, er det dog et ganske betydeligt pres, der ved disse lange sagsbehandlingstider hviler på idrætsudøveren.

Selve sagens behandling foregår nærmere på den måde, at dopingkontroludvalget under møderne i nævnet udøver påtalen i sagen. Sagen indbringes snarest muligt efter, at en B-prøve også har vist sig positiv. Normalt vil indbringelsen ske senest dagen efter modtagelsen af meddelelse herom fra laboratoriet. Ved indbringelsen af sagen er det normalt, at kontroludvalget nedlægger sin påstand skriftligt og redegør for omstændighederne ved dopingkontrollen. Samtidig oplyses om suspensionen og analysen. En række dokumenter vedlægges, herunder de to analyserapporter fra A- og B-prøven.

Om sagsbehandlingen i øvrigt er der indgået en aftale i 1992 mellem dopingkontroludvalget og dopingnævnet, ifølge hvilken kontroludvalget i hastesager gør opmærksom på dette, hvorefter dopingnævnet normalt vil træffe afgørelse i løbet af to-tre uger. Parterne underrettes om ønsker om vidneførsel, ligesom repræsentation ved advokat meddeles modparten. Under den mundtlige behandling i dopingnævnet forelægges sagen af dopingkontroludvalgets repræsentant. Herefter er der på normal måde adgang til afhøring, først af den indklagede og derefter af eventuelle vidner, herunder sagkyndige. Som nævnt får den indklagede mulighed for at

udtale sig om sagen og har ret til at lade sig bistå af en advokat. Også nævnets medlemmer kan stille supplerende spørgsmål til indklagede og vidner.

Nævnet afsiger normalt kendelse i tilslutning til selve mødet. Danmarks Idræts-Forbunds informationsafdeling underrettes om kendelser i dopingsager, og det er fast praksis, at kendelserne offentliggøres i forbundets officielle medlemsblad, ligesom der udsendes pressemeddelelse om kendelsen.

Kendelsen kan som nævnt indbringes for Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg. Dette sker dog kun meget sjældent. Om sagsbehandlingen ved amatør- og ordensudvalget henvises til ovenfor under afsnit 4.2.

Der er endelig grund til at nævne, at der ved behandling af sager i dopingnævnet sker indbydelse af en repræsentant fra den medlemsorganisation, hvorunder den indklagede idrætsudøver henhører. Denne repræsentant har en rådgivende funktion, men har ikke stemmeret ved sagens afgørelse.

4.4. Sanktionerne

De af dopingnævnet anvendte straffe er fastsat i overensstemmelse med IOC's Medical Code. Indtil 1996 var straffene i regulativ IV §§ 6 og 7 fastsat således, at en aktivitetsudøver i førstegangstilfælde blev udelukket i mindst to år. I gentagelsestilfælde var udelukkelsen for bestandig. Der var mulighed for at få nedsættelse under formildende omstændigheder. I tilfælde af doping med efedrin og lignende stoffer var straffene i førstegangstilfælde normalt højst tre måneders udelukkelse, to år i andengangstilfælde og udelukkelse for bestandig i tredjegangstilfælde. Straffen for personer, der tilskynder eller medvirker til, at en idrætsudøver anvender doping, har stedse været hårdere. Efter § 7 i regulativ IV blev sådanne personer i førstegangstilfælde straffet med udelukkelse i mindst fem år eller for bestandig.

Udelukkelserne indebærer for idrætsudøvere, at de pågældende hverken kan deltage i trænings- eller konkurrenceaktiviteter, ligesom de ikke kan beklæde noget lønnet eller ulønnet hverv inden for Danmarks Idræts-Forbund, medlemsorganisationerne og herunder hørende foreninger. Udelukkelsen, der fastsættes over for andre end idrætsudøvere efter § 7, var gældende for alle aktiviteter samt et hvilket som helst lønnet eller ulønnet hverv inden for Danmarks Idræts-Forbund, medlemsorganisationerne og herunder hørende foreninger.

Dette sanktionssystem har af mange med rette været opfattet som værende for usmidigt. Per Sørensen-udvalget foreslog derfor en opblødning af sanktionssystemet, hvilket blev vedtaget ultimo 1996. De væsentligste nydannelser i sanktionssystemet er følgende:

1. De hidtil anvendte udelukkelsesperioder på to og fem år ændres fra at være minimums- til at være maksimumsudelukkelsesperioder. Det er herved tilsigtet, at der kan tages konkrete hensyn og foretages nuancerede bedømmelser i det enkelte tilfælde. Ifølge udvalgets betænkning kan der være behov for nuanceringer som følge af forskelle i anvendte stofmængder, virkning og omstændigheder i forbindelse med indtagelsen, ligesom den omstændighed at idrætsudøveren medvirker til afgørelse af sagen ved at aflægge tilståelse også kan opfattes som en formildende omstændighed.
2. Udelukkelsens rækkevidde kan nu gradueres, således at det kan bestemmes enten i forbindelse med udelukkelsen eller senere, at enkelte aktiviteter er undtaget fra udelukkelsen. Denne bestemmelse tilsigter således også en øget fleksibilitet.
3. Der er indført mulighed for benådning. Benådning kan finde sted, såfremt udelukkelse er fastsat for bestandig, men først efter at fem år af udelukkelsen er udstået. Benådnings-

bestemmelsen kan kun påberåbes af aktivitetsudøvere og således ikke af personer, der er idømt udelukkelse for medvirken til overtrædelser. Benådningen kan bestå i hel eller delvis ophævelse af udelukkelsen.

Det må bemærkes, at en aktivitetsudøver, som efter indkaldelse til dopingkontrol undlader at møde til denne, vil kunne straffes på samme måde som for doping.

Det er en pligt for medlemsorganisationer, foreninger og aktivitetsudøvere, ledere, trænere m.v. at bistå dopingkontroludvalget i gennemførelse af kontrollen. Som nævnt ovenfor er der nu hjemmel til straf over for en medlemsorganisation, såfremt disse regler ikke overholdes. Det er her ikke dopingnævnet, men derimod Danmarks Idræts-Forbunds bestyrelse, der træffer afgørelse. Også i disse sager virker dopingkontroludvalget som anklager.

5. Domstolskontrol

I ethvert afgrænset system, som f.eks. idrættens, hvor der iværksættes en form for selvdømme, har det stedse været et spørgsmål, i hvilket omfang dette afskar de implicerede personer fra at gå til de almindelige domstole, såfremt der opstod tvister imellem personerne indbyrdes, eller især mellem personerne og organisationen. Det er i flere tilfælde set, at bestemmelser inden for idrættens verden har tilsigtet at afskære dette ved at indføre forskellige former for endelighedsklausuler. Generelt må sådanne endelighedsklausuler fortolkes på den måde, at de alene afskærer yderligere prøvelse af afgørelserne inden for idrættens eget tvistbehandlingssystem, hvorimod udelukkelse af domstolsprøvelse må forudsætte en mere præcis formulering. Selv i sådanne tilfælde kan det dog ikke forventes, at domstolene af denne grund vil anse sig for inkompetente til at tage sådanne sager under påkendelse. Ved vurderingen heraf spiller det selvfølgelig en rolle, i hvilket omfang afgørelserne griber ind i de implicerede personers forhold. Hvis der alene er tale om mindre indgribende afgørelser, kan der naturligvis ikke være så store betænkeligheder, som hvis der er tale om afgørelser med meget betydelige konsekvenser. Inden for idrættens verden må det som følge af den stigende professionalisme fastslås, at afgørelser, der træffes her, i mange tilfælde vil have vidtrækkende følger, også kommercielt for de implicerede personer og organisationer. Af denne grund kan det næppe forventes, at domstolene, især hvis enkeltpersoner indbringer en sag, vil føle sig afskåret fra at afgøre denne, selvom idrætten har forsøgt at forhindre dette ved at indsætte en endelighedsklausul. Det er også kendt i andre sammenhænge, at domstolene anser sig for beføjet til at censurere bestemmelser, hvis indhold ikke fortjener beskyttelse.

Også internationalt er der set eksempler på, at afgørelser, der er truffet vedrørende bl.a. doping, er indbragt for de almindelige domstole, og det er i denne forbindelse værd at bemærke, at domstolene, når de har ophævet afgørelser truffet af idrættens egne organer, dermed har gjort det muligt at rejse erstatningskrav af ikke ubetydelig størrelse, når topprofessionelle idrætsudøvere med urette har været afskåret fra at udøve deres erhverv. Det anførte viser, at det må anses for væsentligt, at den behandling af f.eks. dopingsager, der finder sted i idrættens egne organer, foregår med en sådan retssikkerhed, at risikoen for fejlagtige afgørelser minimeres.

I Danmarks Idræts-Forbunds love er det i § 21 bestemt, at amatør- og ordensudvalgets afgørelser er endelige og upåankelige. Fortolkningen af denne bestemmelse har været omtalt i Per Sørensen-udvalgets betænkning, og det er udvalgets opfattelse, at en domstolsprøvelse

ikke afskæres af en sådan formulering. Spørgsmålet er rejst i forbindelse med, at Danmarks Idræts-Forbund er blevet forelagt en henvendelse fra IOC med forslag om, at det fastsættes i lovene for Danmarks Idræts-Forbund, at enhver afgørelse, der træffes af DIF's amatør-og ordensudvalg, alene kan indbringes for Court of Arbitration for Sport (CAS), der herefter endeligt vil afgøre sagen. En sådan bestemmelse må givetvis anses for ganske uhensigtsmæssig, da den blandt andet ville afskære en domstolsprøvelse. Borgernes mulighed for at forelægge sager for domstolene anses herhjemme for at være et centralt led i det danske samfundssystem, som næppe vil kunne afskæres ved vedtægtsmæssige bestemmelser.

Erstatning og idræt

af Jørgen Verner

1. Indledende bemærkninger om erstatning og forsikring

Enhver, der giver sig af med at udøve idræt, udsætter sig for at pådrage sig en legemlig skade. Dette er en uundgåelig negativ omkostning ved idrætsudøvelse. Også andre end de aktive idrætsudøvere udsætter sig for skaderisiko. Dette gælder således bl.a. dommere, trænere, officials, tilskuere og undertiden også tilfældigt forbipasserende, der kan blive ramt af bolde og andre sportsrekvisitter, som er kommet på afveje fra det idrætsanlæg, de passerer på tilgængelig vej eller sti, der fører forbi idrætsanlægget. Ud over personskafe kan der forekomme skade på idrætsudøveres eller andre involveredes ejendele, f.eks. i form af tyveri eller hærværk.

Når en skade er sket, opstår naturligt spørgsmålet, om skadelidte kan få erstatning eller godtgørelse for tabet.

Det kan skadelidte i mange tilfælde, men langt fra altid.

Der er i princippet to dækningsmuligheder. Den ene mulighed er erstatning fra den, der er ansvarlig for skadens indtræden. Om der foreligger et erstatningsudløsende grundlag, beror på de almindelige erstatningsretlige regler, navnlig culpareglen, jf. nærmere nedenfor i afsnit 2.

Den anden mulighed for at få erstattet det tab, der er lidt, er godtgørelse som følge af forsikringsmæssig dækning. Der er her navnlig tale om ulykkesforsikringsdækning og arbejdsskade-forsikringsdækning.

Sammenligner man de to dækningsformer eller dækningsmuligheder, kan der næppe herske tvivl om, at forsikringsdækningen er den mest sikre og effektive. I modsætning til krav om erstatning efter de almindelige erstatningsregler kræves det ved forsikringsdækning ikke, at skadelidte godtgør noget erstatningspådragende forhold fra nogen skadevolders side, men kun at skaden er dækket af den forsikring, der er tegnet netop til dækning af en skade som den, der er sket.

Idrætsområdet er et af de områder, hvor den almindelige erstatningsregel (culpareglen) fortsat har sit største anvendelsesområde. Men erfaringsmæssigt er forholdet det, at de fleste skader må bæres af skadelidte selv – hvis skaden ikke kan dækkes gennem forsikringen – da det er uhyre vanskeligt at få en skadevolder dømt efter culpareglen. Udviklingen går derfor mere og mere i retning af, at skaderne må dækkes gennem forsikring, navnlig ulykkesforsikring og – for professionelle idrætsudøvere – arbejdsskade-forsikring.

Forholdet er dog det, at kun ca. en tredjedel af dem, der dyrker idræt, har tegnet en fritidsulykkesforsikring, jf. tidsskriftet »*Idrætsliv*« nr. 17 af 14. oktober 1996.

Som en konsekvens af denne udvikling vil hovedvægten i denne fremstilling blive lagt på beskrivelse af de muligheder for dækning af tab ved idrætsskader og andre ulykkestilfælde inden for idrætsverdenen, som ulykkesforsikring og arbejdsskadeforsikring giver. Hovedgrundlaget er den praksis, som navnlig er fastsat af Ankenævnet for Ulykkesforsikring (ulykkesforsikringsdækning og tingsforsikringsdækning), Arbejdsskadestyrelsen og Den Sociale Ankestyrelse (arbejdsskadeforsikringsdækning).

Afsnit 2 omhandler erstatning efter de almindelige erstatningsregler (culpareglen), afsnit 3 ulykkesforsikringsdækning, livsforsikringsdækning og tingsforsikringsdækning og afsnit 4 arbejdsskadeforsikringsdækning.

2. Erstatning efter de almindelige erstatningsregler (culpareglen)

2.1. Generelt om culpareglen, om erstatningsydelse og om forældelse af erstatningskravet

Kan skadelidte ikke få sin skade dækket gennem forsikring, beror hans mulighed for at opnå erstatning på det forhold, om der er nogen, der er ansvarlig for skadens indtræden, med andre ord om der er en ansvarlig skadevolder. Om dette er tilfældet, må afgøres efter de almindelige regler om erstatning for skader, der er opstået uden for kontraktsforhold: de såkaldte deliktsansvarsskader.

Den helt overvejende hovedregel for deliktsansvaret er den såkaldte culparegel. Det er en slags skyldregel, der indebærer, at en skadevolder er erstatningsansvarlig, hvis han eller hun har handlet anderledes, dvs. mindre forsigtigt og hensyntagende, end rimeligt er i den situation eller under de forhold, som skaden er sket under, og denne kritisable handling eller optræden (herunder eventuelt undladelse) har ført til skaden, dvs. at skaden ikke ville være sket, hvis skadevolderen havde handlet over for skadelidte, som han burde. Skadevolderen har efter traditionel juridisk sprogbrug handlet eller optrådt anderledes, dvs. under det lavmål, som er mindstegrænsen hos en bonus pater familias i en tilsvarende situation.

Der er ikke én og samme culpa- eller skyldmålestok inden for alle livs- og samkvemsforhold. Traditionelt er kravet inden for idrætsverdenen ikke særlig stort, når det drejer sig om skader, der overgår idrætsudøvere, og som følger af den potentielle risiko, der er forbundet med udøvelse af den pågældende idrætsgren. Større er kravet, når skader rammer tilskuere til idrætsudøvelsen, og især når de rammer helt udenforstående tredjemand. Drejer det sig om skader, der overgår idrætsudøvere, er kravet til omhu og sikkerhed også temmelig stort, når skaden har sit udspring i idrætsfaciliteternes sikkerhedsmæssigt forsvarlige tilstand, specielt når risikoen ikke er umiddelbart kendelig for idrætsudøveren.

Efter den almindelige bevisbyrderregel inden for erstatningsretten påhviler det skadelidte, der søger erstatning, at bevise, at der er indtrådt en skade som påstået, at skaden er forvoldt af den påståede skadevolder, og at skaden ikke ville være sket, hvis den påståede skadevolder ikke havde gjort sig skyldig i den handling eller optræden (eller eventuelt undladelse), som efter skadelidtes påstand har ført til skaden. Bevisbyrden for alle disse led påhviler således skadelidte. Dette krav indebærer, at skadelidte skal overbevise dommeren om, at det er mere sandsynligt end usandsynligt, at skadelidtes påstand er rigtig. Dette må skadelidte søge at

gøre, f.eks. ved førelse af vidner, der har iagttaget skadesituationen (f.eks. andre sportsudøvere, dommeren og andre officials samt eventuelt tilskuere), eller ved tekniske beviser (f.eks. i forbindelse med at skaden skyldes manglende vedligeholdelse og tilsyn af idrætsanlæg m.v.).

Den erstatning, en skadelidt idrætsudøver kan få hos den erstatningsansvarlige, er ifølge lovbekendtgørelse nr. 599 af 8. september 1986 om erstatningsansvar (erstatningsansvarsloven), § 1, følgende: erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, helbredelsesudgifter og andet tab som følge af skaden (f.eks. fremtidige udgifter til udskiftning af proteser og andre hjælpemidler, varige udgifter til medicin, transport m.v., udgifter til ændret boligindretning og lignende) samt en godtgørelse for svie og smerte. Har skaden fået varige følger, skal der tillige betales godtgørelse for varigt mén samt erstatning for tab eller forringelse af erhvervsevne.

Efter erstatningsansvarslovens § 24 kan erstatningsansvaret nedsættes eller bortfalde, når ansvaret vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, men denne betingelse vil aldrig være opfyldt, når den ansvarlige er dækket af en ansvarsforsikring, idet han jo så ikke selv kommer til at betale erstatningsbeløbet. Tilsvarende gælder, hvis skaden skyldes defekter ved idrætsudstyr og andet materiel. Har den produktansvarlige tegnet en produktansvarsforsikring, vil skadelidte alt andet lige have større chancer for at få et erstatningsansvar gennemført.

Erstatningskravet opstår som udgangspunkt, når skadeforvoldende adfærd er udvist. Erstatningskravet forfalder i det øjeblik, de skadelige virkninger er indtrådt.

Erstatningskrav uden for kontraktsforhold, som der er tale om her, forældes ifølge lov nr. 274 af 22. december 1908 (1908-loven), § 1, stk. 1, nr. 5, jf. § 2, på fem år regnet fra det tidspunkt, da fordringen kan kræves betalt, dvs. fra den skadelige virknings indtræden.

Forældelse efter 1908-loven afbrydes, når skadelidte indleder retsforfølgning, og denne følges uden ophold, eller når den erstatningspligtige erkender skylden, jf. 1908-lovens § 2.

2.2. Plan for den videre fremstilling

Skal man beskrive retstilstanden i Danmark, må man tage udgangspunkt i de afgørelser, der er truffet af danske domstole, da det er her, erstatningskrav mod en skadevolder finder sin endelige afgørelse, hvis ikke skadevolderen eller – navnlig – dennes ansvarsforsikringsselskab på forhånd accepterer kravet, hvad forsikringsselskabet normalt ikke vil gøre, medmindre skadevolderens optræden klart ligger inden for de rammer for ansvar, der følger af domstolspraksis.

I modsætning til hvad der er tilfældet i flere andre lande, f.eks. Forbundsrepublikken Tyskland, England og U.S.A., er domstolspraksis i Danmark meget sparsom, når det gælder ansvar for idrætsskader. Da denne fremstilling skal give en beskrivelse af den gældende danske retstilstand, må udgangspunktet for fremstillingen imidlertid være denne sparsomme danske domstolspraksis, og ud fra denne kan der søges opstillet visse retningslinier.

I afsnit 2.3 beskrives de erstatningsretlige spørgsmål, der kan opstå som en konsekvens af selve idrætsudøvelsen. Det drejer sig for det første om skader, en idrætsudøver kan pådrage sig som følge af fysisk kontakt med andre idrætsudøvere som led i selve den konkrete idrætsudøvelse. Dette forekommer typisk i fodbold- eller håndboldkampe, boksekampe og lignende, hvori fysisk kontakt med andre sportsudøvere er et led i selve idrætsudøvelsen (jf. nedenfor i afsnit 2.3.1). For det andet drejer det sig om skader, som ikke på denne måde skyldes nødvendig eller naturlig fysisk kontakt mellem idrætsudøverne indbyrdes, men som kan opstå, fordi idrætsudøvelsen eller den måde, den udføres på, kan medføre skaderisiko for andre end

den pågældende idrætsudøver selv eller dennes umiddelbare modstander eller modpart (jf. nedenfor i afsnit 2.3.2). I afsnit 2.4 behandles spørgsmål om ansvar i forbindelse med skader, der skyldes fejl eller mangler ved idrætsfaciliteterne, og i afsnit 2.5 ansvar for skader, der overgår uvedkommende tredjemand.

2.3. Skader der opstår som følge af selve idrætsudøvelsen

2.3.1. Idrætsudøveren kommer til skade som følge af fysisk kontakt med andre idrætsudøvere

Den ledende danske dom er højesteretsdommen, der er refereret i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1948, side 181 ff. Under en træningskamp, der spilledes efter reglerne i »Love for Association-fodbold«, erobrede en angrebsspiller på det ene hold bolden i nærheden af sit eget mål, dribblede forbi et par modspillere og ilede med bolden op mod modstandernes banehalvdel. En modspiller, der med stor hastighed kom løbende skråt bagfra, forsøgte at få bolden fra angrebsspilleren ved at føre sin højre fod foran denne, men i samme øjeblik sparkede spilleren til bolden. Herved ramte spillerens ben og modspillerens fod hinanden med voldsom kraft og med et så kompliceret benbrud til følge, at spillerens underben senere måtte amputeres.

Skadelidte anlagde erstatningssag mod skadevolderen, der imidlertid blev frifundet, først ved Vestre Landsret og senere – med dommerstemmerne 7-2 – ved Højesteret. Vestre Landsrets dom ridser på fortrinlig måde problemstillingen klart op og skal derfor gengives fuldt ud. Landsretten udtalte: »Efter hele fodboldspillets karakter og formål må spillerne antages at være berettigede til under udfoldelse af en vis voldsomhed, der hyppigt indeholder et vist faremoment for modspillerne, at søge at standse en modspiller og tage bolden fra ham. Fodboldlovene giver nærmere regler for, hvilke fremgangsmåder der ikke kan tillades, og hvilke forholdsregler der af dommeren iværksættes, når overtrædelser finder sted. Det må efter det oplyste anses godtgjort, at sagsøgte ved sin adfærd over for skadelidte har overtrådt de nævnte loves (dvs. »Love for Association-fodbold«) § 12 II h, der omhandler uforsætligt farligt spil. Heraf følger imidlertid ikke ubetinget, at han ifalder ansvar for den skade, der forvoldes ved sådan overtrædelse. De hastigt skiftende situationer og spillets fart, der kun levner kort tid for en spiller til at træffe beslutninger og til at overveje et angrebs farlighed for en modspiller, findes at måtte medføre, at uforsætligt tilføjede skade, på hvis indtræden enhver af de deltagende spillere efter det foran bemærkede må være forberedt, uanset om der foreligger en overtrædelse af fodboldlovene, i et ret vidt omfang må anses ansvarsfri. I nærværende tilfælde, hvor der ikke ved sagsøgtes skadegørende handling er tilsigtet noget direkte angreb på modspillerens person, men hvor det alene er en urigtig bedømmelse af risikoen ved handlingen, hvis følger ligger udover, hvad der med rimelighed kunne påregnes, der vil kunne bebrejdes sagsøgte, findes det i overensstemmelse med de foran anførte betragtninger betænkeligt at statuere erstatningsansvar, og sagsøgte vil således være at frifinde.«

Man må forstå dommen fra 1948 på den måde, at det er så godt som udelukket for en tilskadekommen idrætsudøver at få gennemført et erstatningskrav ved domstolene mod andre idrætsudøvere, der er involveret i den skadeudløsende situation, også selv om disse andre har gjort sig skyldige i selv grove overtrædelser af de regler, der gælder for den pågældende idrætsudøvelse, medmindre skadevolderen har udført et bevidst direkte angreb på modspillerens person, uden at der foreligger nogen rimelig sammenhæng til spillets gang i øvrigt, f.eks. som udslag af en ren hævnakt eller for at gøre en modspiller ukampdygtig.

2. Erstatning efter de alm. erstatningsregler (culpareglen)

Det er herefter nærliggende at antage, at der ligefrem må foreligge en straffelovsovertrædelse fra skadevolderens side, før skadelidte med sikkerhed kan få gennemført et erstatningskrav ved domstolene mod skadevolderen, jf. højesteretsdommen i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1985, side 207 (med kommentar af Sverre Mondrup i ugeskriftets afdeling B, side 246). I denne straffesag havde tiltalte i en fodboldkamp tildelt en modstander (skadelidte) i hvert fald et knyt næveslag med et dobbeltsidigt underkæbebrud og tandfrakturer til følge, uden at skaden skyldtes de to spilleres kamp om bolden.

Tiltalte, der i øvrigt ved højesteretsdommen blev idømt en hæftestraf på 10 dage, blev ved landsrettens dom, svarende til skadelidtes påstand, tilpligtet at yde skadelidte en erstatning på ca. 5.000 kr. Erstatningsspørgsmålet var ikke til påkendelse ved Højesteret.

I sin kommentar til dommen anfører Sverre Moldrup: »Det, der i praksis bliver tilbage som genstand for strafferetlig reaktion, er de voldshandlinger, som uden at have rimelig forbindelse med spillesituationen har medført skade på legeme eller helbred.«

Tilsvarende må antageligt gælde skadelidtes mulighed for at få gennemført et selvstændigt civilt erstatningsspørgsmål ved domstolene. Det afgørende må netop være, om der foreligger en »rimelig forbindelse med spillesituationen«.

De retningslinier, der kan udledes af de to højesteretsdomme om fodboldskader, kan antagelig udstrækkes til at gælde generelt om idræt. Det må derfor nok antages, at en idrætsudøver, der påføres skade af andre idrætsudøvere, som deltager i den pågældende idræt, kun kan få gennemført et erstatningskrav ved danske domstole mod skadevolderen, hvis skadelidte kan bevise til domstolens fulde tilfredshed, navnlig ved hjælp af vidneførsel af andre spillere, dommere, andre officials og tilskuere, at skadevolderen har gjort sig skyldig i direkte angreb på skadelidtes person, som ikke har nogen rimelig forbindelse med den foreliggende idrætsudøvelse.

2.3.2. Andre skader der skyldes selve idrætsudøvelsen

2.3.2.1. Indledende bemærkninger

Den konkrete idrætsudøvelse kan indebære risiko for skader på andre end de idrætsudøvere, der er aktive deltagere i den pågældende idrætsudøvelse. De mulige andre skadelidte kan være officials, der ikke er aktive deltagere i selve idrætsudøvelsen, men som dog har nær forbindelse med denne; det kan være andre idrætsudøvere, der er til stede på idrætsanlægget samtidig for at træne eller deltage i andre idrætsdiscipliner, f.eks. inden for atletik; og det kan være tilskuere, der på tilskuerpladserne følger den pågældende idrætsudøvelse.

2.3.2.2. Skader der overgår officials

Erstatningsspørgsmålet i forbindelse med skader, der overgår officials, har Højesteret taget stilling til i sagen, der er refereret i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1958, side 557 ff. (kommentar af J. Trolle i *Tidsskrift for Rettsvitenskap* 1959, side 215, Bogudgaven, 1964, 2., side 239). En amatør-cykelrytter, der deltog i et løb på vintercykelbanen i København, kørte i stærk fart fra skråbanen ned på det såkaldte »fortov« af gummimåtter, der løb inden for skråbanen langs denne, og påkørte her en fritidsbeskæftiget løbskommissær, der derved blev invalideret. I en derefter anlagt erstatningssag blev sagsøgte frifundet, idet retten ved de i sagen mere end 3½ år efter ulykkestilfældet afgivne forklaringer ikke fandt det godtgjort, at den skadevoldende cykelrytter – uanset en mulig overtrædelse af kørselsreglementet – havde kørt på en sådan uforsvarlig måde, at der kunne pålægges ham erstatningspligt over for skadelidte, der som

løbskommissær var kendt med faremomenterne ved cykelløb, og som befandt sig på »fortovet« på et sted, han var klar over frembød betydelig risiko for påkørsel.

I sin kommentar til dommen anfører Trolle, at der »i øvrigt klinger gennem dommens formulering de betragtninger, som også prægede dommen fra 1948 (jf. ovenfor i afsnit 2.3.1), og hvoraf må antages at følge, at der skal ret meget til, for at en sportsdeltager ifalder erstatningsansvar over for en anden deltager, eller som her over for en ved sportspladsen ansat funktionær, hvis placering udsætter ham for en lignende risiko som den, egentlige deltagere må være forberedt på«.

2.3.2.3. *Skader på andre idrætsudøvere m.fl. der rammes af vildfarne sportsrekvisitter*

Hvis andre idrætsudøvere, officials m.fl., der samtidig med skadevolderen er til stede på idrætsanlægget, kommer til skade derved, at de rammes af sportsrekvisitter, f.eks. golfkugler, kasteredskaber i atletik m.v., som skadevolderen gør brug af, opstår naturligt spørgsmålet, om skadevolderen er ansvarlig for skaden. Der findes adskillige udenlandske domme om spørgsmålet, men ingen danske. I overensstemmelse med den holdning, som danske domstole i øvrigt har indtaget til spørgsmålet om ansvar for idrætsskader, er det nærliggende at antage, at der her i landet skal foreligge en betydelig høj grad af letsindighed og uforsigtighed hos den skadevoldende idrætsudøver eller hos dem, der i øvrigt måtte være ansvarlig for tilstedeværelsen og overholdelsen af de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger, f.eks. den arrangerende klub. Udgangspunktet er antagelig det samme, som er lagt til grund i den ovenfor i afsnit 2.3.2.2 gengivne højesteretsdom. Andre idrætsudøvere og officials m.fl., der færdes i idrætsområdet, må i meget vidt omfang selv tage vare på deres egen sikkerhed og må være forberedt på de risici, der er forbundet med deres færden på området.

2.3.2.4. *Skader på tilskuere der rammes af vildfarne sportsrekvisitter*

Der ses ikke at foreligge danske domme til belysning af erstatningsspørgsmål, når tilskuere kommer til skade ved at blive ramt af vildfarne sportsrekvisitter såsom fodbolde, håndbolde, baseballbolde, ishockeypucker, cricketbolde, rugbybolde, tennisbolde m.v. I visse idrætsgrene, som f.eks. fodbold, håndbold, ishockey, rugby og baseball, sker det normalt flere gange i løbet af en kamp, at bolden eller pucken havner ude blandt tilskuerne, og som regel sker der da heller ikke noget alvorligt ved det. Undertiden er uheldet dog for alvor ude, og en tilskuer lider alvorlig skade, f.eks. i øjet, af en bold eller puck, der med voldsom kraft sendes ud af banen.

Der findes flere udenlandske domme til belysning af spørgsmålet, både i U.S.A., England, Frankrig, Tyskland og Sverige. Man synes at kunne udlede den retningslinje af retspraksis i disse lande, at blot der ved indretning af det pågældende idrætsanlæg er taget de sædvanlige sikkerhedsforanstaltninger af hensyn til publikum, og specielt når der er sket opfyldelse af de minimumskrav, der er fastsat af vedkommende idrætsunion, er der intet at bebrejde anlæggets ejer og derfor intet erstatningsgrundlag i forhold til denne.

Her skal blot nævnes to svenske domme om skader på tilskuere, forvoldt af vildfarne ishockeypucker; disse domme illustrerer på udmærket måde problemstillingen. Den første dom er fra 1959 (refereret i *Försäkringsjuridiska Föreningens rättsfallsamling* (FFR) 1959, side 54, og *Nytt Juridiskt Arkiv* 1959, side 280), hvor der dog både i Svea Hovrätt og Högsta Domstolen var stor uenighed om, hvilke sikkerhedsforanstaltninger hensynet til publikums beskyttelse krævede.

I denne sag blev en 17-årig tilskuer, der befandt sig på tilskuerpladserne i en afstand af ca. 8,5 m fra langsides bander, ramt af en vildfaren puck og fik fire fortænder slået ud. Ved herredsretten blev den sagsøgte idrætsforening, der ejede baneanlægget, frifundet for erstatningsansvar, men fundet ansvarlig ved Svea Hovrätt, idet dog den ene af hovrättsdommerne dissenterede. Högsta Domstolens flertal på tre dommere tilsluttede sig herredsretten, medens to højesteretsdommere ville stadfæste hovrättens afgørelse.

Flertallet i Högsta Domstolen lagde ligesom herredsretten vægt dels på foreliggende oplysninger om, at pucken under en match nu og da blev sendt ud af banen over banderne på langsiderne, men at den kun yderst sjældent nåede op blandt publikum og forvoldte alvorlig skade på tilskuere, og dels på, at banens sikkerhedsmæssige foranstaltninger (her net bag målene og langs banens kortsider samt rimelig afstand mellem banderne og den forreste tilskuerække) var af gængs beskaffenhed.

I en ni år senere sag (refereret i FFR 1968, side 186) var der ingen dissens i Högsta Domstolen. I denne sag kom en tilskuer ligeledes ved en ishockeykamp til skade, da han blev ramt af en vildfaren puck, medens han stod på tilskuerpladserne på den ene af banens langsider. Af de sagkyndige udtalelser for retten fremgik, at de svenske udendørs ishockeybaner bortset fra banderne sædvanligvis ikke var forsynet med andre beskyttelsesanordninger end net langs kortsiderne. Dette var også tilfældet med den pågældende bane, og da denne i øvrigt var indrettet i overensstemmelse med gængs brug, på visse punkter endda ydede større beskyttelse for publikum end sædvanligt, blev sportsforeningen, der arrangerede matchen, frifundet.

Disse svenske domstolsafgørelser synes at være i overensstemmelse med retspraksis i andre lande, og det må antages, at danske domstole i givet fald vil komme til samme resultat.

Bag afgørelserne ligger muligvis også den betragtning, som i hvert fald er kommet frem i amerikansk retspraksis, at tilskuerne til idrætsskampe er indstillet på at løbe den risiko, der er forbundet med overværelse af idrætsskampe, hvor det ikke kan undgås, at idrætsrekvisitter såsom bolde og pucker nu og da havner ude på tilskuerpladserne, men sjældent forvolder alvorlig skade på tilskuere.

Hvad angår det eventuelle ansvar for den idrætsudøver, der sender bolden eller pucken ud af banen og ind blandt publikum, må bemærkes, at det kun kan komme på tale at drage den pågældende erstatningsretligt (og eventuelt strafferetligt) til ansvar, hvis han har gjort sig skyldig i en bevidst handling med det formål at »straffe« en bestemt tilskuer eller en bestemt gruppe af tilskuere, der muligvis har provokeret ham eller hans hold.

2.4. Skader der skyldes fejl eller mangler ved idrætsfaciliteterne

2.4.1. Skader der overgår idrætsudøvere

Stilles der materiel og inventar til rådighed for sportsudøvere, må der i rimeligt omfang foretages kontrol og eftersyn til sikring af, at materiellet eller inventaret ikke er behæftet med faretruende mangler og defekter, der ikke er umiddelbart kendelige for brugeren. Denne tilsyns- og kontrolpligt er særlig streng, når defekter ved tingene medfører en nærliggende risiko for brugerens liv og helbred.

I højesteretssagen, der er refereret i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1980, side 205 ff., kom en 17-årig studerende under svømmetræning i et kommunalt svømmestadion alvorligt til skade, da han ville flytte et elektrisk tidtagningsur, der var transportabelt og beregnet til at forsynes med el fra en stikkontakt, og som kommunen vederlagsfrit havde stillet til rådighed for svømmere

fra to idrætssklubber i kommunen. Urets steldele var strømførende på grund af en defekt, og svømmeren blev derfor ramt af et elektrisk stød.

Kommunen, der ejede det pågældende svømmestadion, blev pålagt ansvar for den skete skade. Højesteret lagde vægt på, at uret, når det var i brug, var anbragt tæt ved bassinkanten, og at det var overladt klubbens medlemmer at tilslutte og fjerne ledningen. Under disse omstændigheder, og da uret på grund af dets spænding på 220 volt måtte påregnes at frembyde betydelig fare for brugerne, hvis der opstod fejl ved den elektriske installation, havde kommunen efter Højesterets opfattelse som led i det almindelige tilsyn med idrætsanlægget været forpligtet til at føre nøje tilsyn med, at uret til stadighed var i forsvarlig stand. Dette var efter det oplyste ikke sket.

Som det ses af dommen, skal der, når det drejer sig om præsumptivt farlige hjælpemidler, som sportsudøverne kommer i direkte kontakt eller berøring med, føres et nøje tilsyn med, at hjælpemidlet til stadighed er i sikkerhedsmæssigt forsvarlig stand. Det sædvanlige, regelmæssige tilsyn, som i øvrigt må føres med idrætsanlægget og dets faciliteter, er ikke fyldestgørende. Almindeligt tilsyn og kontrol må derimod antageligt være tilstrækkeligt, når det drejer sig om materiel og inventar, der ikke i sig rummer tilsvarende alvorlig, latent faremulighed. Det bør i denne forbindelse have sig for øje, at idrætsudøvere og deres klubber selv må have en vis forpligtelse til at kontrollere materiel og inventar, der stilles til rådighed, og gøre rette vedkommende opmærksom på eventuelle defekter.

2.4.2. Skader der overgår tilskuere

Det drejer sig her om spørgsmålet om ansvar, når tilskuere kommer til skade på tilskuerpladserne eller tilskuerområdet som følge af, at der ikke er iværksat tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger til at yde publikum en rimelig beskyttelse, navnlig hvis der sker uventede eller usædvanlige begivenheder under afviklingen af det idrætsarrangement, som tilskuerne overværer. Der kan f.eks. være tale om, at motorkøretøjer under motorvæddeløb på grund af alt for stor hastighed eller tekniske fejl ved køretøjet, eventuelt forårsaget ved forceret kørsel, kører ud af banen og ind blandt publikum, eller om, at tilskuere under landevejscykelløb kommer for tæt på rytterne, f.eks. for bedre at kunne følge med under en massespurt umiddelbart før målet.

Der ses ikke at foreligge danske domme om spørgsmålet bortset fra en Østre landsretsdom fra 1934 (Østre Landsretstidende 1934, side 181), der vedrørte ansvaret for ejeren af en dirt-track-bane. Ejeren blev anset ansvarlig for den skade, der overgik en tilskuer, da han – der sad på bageste række på en af banens langsider – blev ramt af en slagge. Sagen vedrørte således ikke de sædvanlige farer, der angår væddeløbskørsel, men angik et specielt problem, nemlig spørgsmålet om ansvar for banens forsvarlige tilstand.

I overensstemmelse med tendensen i udenlandsk retspraksis må det nok antages, at hvis arrangøren af idrætsstævnet har overholdt de krav til sikkerhed for publikum, der alt efter arrangementets potentielle farlighed med rimelighed må stilles, og hvis arrangøren i øvrigt har opfyldt de sikkerhedsmæssige betingelser, som offentlige myndigheder måtte have stillet for godkendelse af arrangementets afholdelse, så vil der normalt ikke være grundlag for erstatningsansvar for de skader, som af og til indtræder, selv om alle rimelige sikkerhedsforanstaltninger er iværksat.

For Danmarks vedkommende er der med hjemmel i § 37 i færdselsloven (lovbekendtgørelse nr. 735 af 24. august 1992) fastsat regler for afholdelse af cykel- og motorløb. Specielt skal

nævnes trafikministeriets bekendtgørelse nr. 1029 af 15. december 1995 om afholdelse af motorløb uden for vej (dvs. på afspærret bane). Det fremgår af denne bekendtgørelse, hvortil der i øvrigt må henvises med hensyn til detaljer, at banen skal godkendes af politiet, enten for det pågældende arrangement eller – hvis banen permanent benyttes til afholdelse af motorløb – for ét år ad gangen. Ansøgningen om godkendelse skal, ud over de fornødne tilladelser i henhold til miljøbeskyttelsesloven, vejloven og planloven, være vedlagt et reglement for sikkerheden for den pågældende bane. Der skal endvidere ifølge bekendtgørelsens §§ 7-9 dokumenteret være tegnet ansvarsforsikring for motorkøretøjer, ansvarsforsikring for personskade og tingskade og ulykkesforsikring, jf. nærmere bekendtgørelsens regler.

Hvis publikum negligerer de sikkerhedsmæssige foranstaltninger, som arrangøren af idrætsstævnet har fastsat, og ikke retter sig efter kontrollørernes henstillinger, vil de normalt stå svagt i et eventuelt erstatningssøgsmål.

Når tilskuerpladserne ved de helt store, publikumsdragende idrætsbegivenheder, som f.eks. fodboldkampe i topklassen, fyldes til bristepunktet, opstår der risiko for skader af særlig stort og katastrofalt omfang, som når f.eks. hele tribuner på grund af overbelastning og/eller mangelfuld vedligeholdelse bryder sammen, undertiden forbundet med optøjer eller slagsmål eller klatren op på gelændere og træværk. Der er flere eksempler på sådanne ulykker med adskillige dræbte og alvorligt tilskadekomne.

Til imødegåelse af disse og andre risici påhviler der idrætsanlæggets ejer og/eller arrangøren af det pågældende idrætsarrangement pligt til at sikre sig, *at* tribuner og andre tilskuerområder er i forsvarlig sikkerhedsmæssig stand, herunder at de kan stå for de belastninger, som et moderne, entusiastisk publikum udsætter dem for, f.eks. hoppen og trampen under kampens højdepunkter, endvidere pligt til *ikke at* tillade overopfyldning af tilskuerpladserne eller de enkelte afsnit heraf samt pligt til *at* sørge for tilstedeværelsen af et tilstrækkeligt antal kontrollører, der kan gribe ind over for faretruende situationer, og *at* nødudgangsforholdene er i orden.

2.5. Skader der overgår udenforstående

Det siger sig selv, at den udenforstående tredjemand, der på offentlig tilgængelig vej eller sti passerer et idrætsanlæg, hvor der foregår idrætsaktiviteter, ikke i nogen som helst grad kan siges at have accepteret de risici, der måtte udgå fra idrætsanlægget, f.eks. derved at idrætsrekvisitter (bolde, kasteredskaber m.v.) kommer på afveje og passerer over det hegn eller den afskærmning, der støder ud mod vejen eller stien. Han må kunne gå ud fra, at han kan benytte vejen eller stien efter dens formål uden at blive udsat for skadevoldende genstande, der kommer farende fra de grunde og arealer, vejen eller stien løber langs.

Der ses ikke at foreligge danske domme vedrørende skader på personer, der rammes af rekvisitter fra egentlige idrætsanlæg. Den udenlandske retspraksis forekommer ikke entydig; men det er dog nærliggende at antage, at der næppe kan pålægges erstatningsansvar, der rammer de for anlægget ansvarlige eller anlæggets brugere, medmindre erfaringen klart har vist, at bolde eller andre sportsrekvisitter ved normal brug af anlægget ikke helt sjældent passerer afskærmningen mod vejen eller stien; dette ville være et indicium for afskærmningens utilstrækkelighed.

3. Dækning gennem privatforsikring

3.1. Ulykkesforsikringsdækning

3.1.1. Definition af begrebet ulykkestilfælde

Ulykkesforsikring er en privat forsikringsform, der forudsætter en privatretlig aftale mellem to parter: en forsikringstager og et forsikringsselskab. Indholdet af denne aftale (forsikringspolice) er afgørende for, hvilken dækning den forsikrede kan opnå, hvis den begivenhed eller hændelse, der udløser forsikringsgiverens (forsikringsselskabets) forpligtelse til at yde en økonomisk godtgørelse til den forsikrede, indtræder.

Den forsikrede vil normalt være forsikringstageren, dvs. den der tegner forsikringen og betaler forsikringspræmien. Men hvis der er tale om en kollektiv ulykkesforsikring, vil den forsikrede ikke selv være forsikringstageren, men vil være dækket af forsikringen, hvis den pågældende tilhører den personkreds, som den kollektive ulykkesforsikring dækker, dvs. inden for idrætsverdenen medlemmer af den organisation eller klub, der har tegnet forsikringen til fordel for medlemmerne. Tilsvarende gælder forsikrede, der er omfattet af en familieulykkesforsikring eller en børneulykkesforsikring, jf. nedenfor i afsnit 3.1.8.

Er der tegnet en ulykkesforsikring, der omfatter den tilskadedkomne idrætsudøver, opstår primært spørgsmålet, om idrætsudøveren er kommet til skade ved et ulykkestilfælde, og – hvis dette spørgsmål besvares bekræftende – om ulykkestilfældet er omfattet af forsikringsdækningen ifølge forsikringspolice, jf. nedenfor i afsnit 3.1.7.

Ifølge normalpolice for privat ulykkesforsikring forstås ved et forsikringsdækket ulykkestilfælde »en tilfældig af den forsikredes vilje uafhængig pludselig udefra kommende indvirkning på legemet, som har en påviselig beskadigelse af dette til følge«.

Hvorledes denne definition skal forstås i relation til skader på idrætsudøvere, fremgår navnlig af den praksis, som Ankenævnet for Forsikring har udmøntet i de kendelser, som nævnet afsiger i sager, der er indbragt for nævnet af forsikringstagere eller forsikrede, efter at de har fået afslag på krav om forsikringsdækning fra deres forsikringsselskab, jf. nærmere nedenfor i afsnit 3.1.4.

3.1.2. Ankenævnet for Forsikring

Ankenævnet for Forsikring er oprettet den 1. september 1975 af Forbrugerrådet og Assurandør-Societetet, og dets kendelser er bindende for forsikringsselskabet, medmindre selskabet inden 30 dage efter kendelsens afsendelse skriftligt har meddelt nævnet, at det ikke ønsker at være bundet af afgørelsen. Forsikringstageren, der har klaget over selskabets afgørelse, er ikke bundet af nævnets kendelse, men kan forfølge sagen ved domstolene; dette vil naturligvis navnlig kunne blive aktuelt, hvis ankenævnets kendelse går klageren imod, eller – især – hvis forsikringsselskabet ikke vil følge ankenævnets kendelse til fordel for klageren.

3.1.3. Forældelsesfrist for fremsættelse af krav mod forsikringsselskabet

For fremsættelse af krav mod forsikringsselskabet gælder visse tidsfrister. Efter § 29 i lov om forsikringsaftaler (lovbekendtgørelse nr. 726 af 24. oktober 1986) forældes krav, der er grundede i forsikringsaftalen, to år efter udgangen af det kaldenderår, i hvilket fordringshaveren (dvs. forsikringstageren eller den forsikrede, hvis han er en anden end forsikringstageren) fik kundskab om kravet og om, at det er forfaldet, og i alt fald fem år efter kravets forfaldstid. I

øvrigt finder reglerne i lov nr. 274 af 22. december 1908 (forældelsesloven) §§ 1-3 anvendelse.

Det vil føre for vidt her at komme nærmere ind på disse regler, der – som det vil ses – dels indeholder en subjektiv forældelsesfrist på to år og dels en objektiv frist på fem år, dvs. uafhængig af forsikringsparternes subjektive forhold. Idet der herom må henvises til de forsikringsretlige fremstillinger, skal det blot anføres, at indbringelse for Ankenævnet for Forsikring af et afslag om forsikringsdækning fra forsikringsselskabet afbryder forældelsesfristen. Får klageren ikke medhold hos ankenævnet, må den pågældende forfølge sagen ved domstolene »uden uforholdent ophold«, jf. Assurandør-Societetets responsum 2763; i modsat fald anses forældelsen ikke for afbrudt.

3.1.4. Begrebet »ulykkestilfælde« efter praksis fastlagt af Ankenævnet for Forsikring

Ankenævnet for Forsikring er i den konkrete klagesag bundet af forsikringspolicens beskrivelse af, hvad der skal forstås ved »ulykkestilfælde« i den pågældende forsikringsaftale. Er der tale om den typiske normaldefinition, som er gengivet foran i afsnit 3.1.1, foreligger der en ret klar ankenævnsfortolkning heraf. Den afgørende betingelse for, at der kan siges at foreligge et ulykkestilfælde i policens forstand, er, at skaden skal være sket »ved en pludselig udefra kommende indvirkning på legemet«, se i øvrigt diskussionen nedenfor i afsnittene 3.1.5 og 3.1.6.

Hvad der kræves til opfyldelse af denne betingelse, belyses af ankenævnets udtalelse i sag nr. 35.958 af 29. august 1994, der er gengivet i Tillæg til Forsikring nr. 3 af 13. februar 1995. I denne sag klagede forsikringstageren til ankenævnet over forsikringsselskabets afvisning af, at der forelå et forsikringsdækket ulykkestilfælde, da han kom til skade som målmand i en håndboldkamp. Da han ville dreje sig for at hente en bold, der lå ved siden af målet, blev hans ben »simpelthen bare stående«, og herved pådrog han, der ikke tidligere havde haft symptomer fra højre knæ, sig ifølge en speciallægeerklæring en højresidig korsbåndsskade samt brusklesion af indvendige lårbenskno.

Forsikringsselskabet gjorde gældende, at der var tale om en indre overbelastning af knæet i en anatomisk uheldig stilling, og at skaden ikke kunne anses som forårsaget af en pludselig udefra kommende begivenhed.

Forsikringsselskabet anførte som begrundelse for sin afvisning følgende: »Handlingen/drejningen, der førte til vridet, er for så vidt en ganske almindelig foreteelse i håndboldspil. Spillet bygges netop bl.a. op omkring helt bevidste og tilsigtede drejninger og vendinger – både ved opsamling af bolde, driblinger m.v. At en håndboldsko under spillet står fast i den skridsikre belægning i forbindelse med en i øvrigt tilsigtet og bevidst drejning af kroppen, hvilket medfører vrid af knæet og beskadigelse af dette, finder vi ikke kan karakteriseres som ulykkestilfælde ...«.

Forsikringstageren havde for så vidt en god sag, idet ankenævnets flertal tidligere i kendelserne nr. 27.179, nr. 31.059 og nr. 31.382 havde fundet, at legemsbeskadigelse, der var sket ved, at sikredes (skadelidtes) fod var hængt fast i underlaget på en håndboldbane eller lignende, og der herved var opstået en forvridning i knæet, måtte anses som et ulykkestilfælde i forsikringsretlig forstand. I sagen nr. 31.382 blev en fodboldspillers fod hængende i grus på banen.

Dette erkendte ankenævnet i den nu foreliggende sag (nr. 35.958), men anførte, at det »imidlertid nu (er) nævnets opfattelse, at skade sket på den beskrevne måde ikke kan anses

som forvoldt ved en pludselig udefra kommende indvirkning på legemet, når der ikke foreligger særlige omstændigheder som fysisk kontakt med andre personer, kontakt med huller eller forhindringer på banen eller lignende ...».

Således som ankenævnet nu med sin kendelse nr. 35.958 synes at fortolke begrebet »ulykkestilfælde« i forsikringsretlig forstand, skal der foreligge »særlige omstændigheder som fysisk kontakt med andre personer, kontakt med huller eller forhindringer på banen eller lignende«.

3.1.5. Forskellige tilfældegrupper

3.1.5.1. Indledende bemærkninger

Med den ovenfor citerede udtalelse i sagen nr. 35.958 har ankenævnet antagelig kun haft skader for øje, der kan opstå som følge af kontakt med andre idrætsudøvere, og skader, der skyldes markante afvigelser fra idrætsfaciliteternes (herunder navnlig idrætsbanernes) forsvarlige minimumstilstand. Herudover opstår imidlertid også spørgsmålet om forsikringsdækning, når skaden skyldes idrætsudøverens kontakt med idrætsrekvisitter (bolde m.v.) og idrætsinstallationer (fodboldmålstolper og lignende). Endelig kan skaden skyldes andre forhold, som ikke omfattes af disse typetilfælde. De forskellige skadegrupper behandles nedenfor i de følgende underafsnit.

3.1.5.2. Skader der skyldes kontakt med andre idrætsudøvere

Skyldes skaden kontakt med andre idrætsudøvere, kan der næppe herske tvivl om, at skaden vil blive godkendt af ankenævnet som dækket af ulykkesforsikringen.

Som dokumentation herfor kan af nyere ankenævnskendelser nævnes sagerne nr. 36.015 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 9 af 8. maj 1995, sprængt korsbånd hos skadelidte som følge af tackling af en modspiller i fodbold), nr. 38.016 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 5 af 11. marts 1996, menisk- og korsbåndsskade hos skadelidte ligeledes som følge af en tackling af en modspiller i fodbold), og nr. 39.053 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 7 af 10. april 1996, brud på højre skinneben hos skadelidte under en fodboldkamp, da han i løb med bolden blev ramt på benet af støvlen fra en modspiller, der kom på tværs for at sparke bolden væk).

I disse tre sager afviste det indklagede forsikringsselskab at yde forsikringsdækning med den begrundelse, at der ikke var sket noget usædvanligt eller afvigende i de skadeforvoldende tacklinger; sådanne tacklinger forekommer mange gange i løbet af en fodboldkamp, og begge spillere gik samtidigt og frivilligt ind i den reglementerede tackling.

Dette synspunkt blev afvist af ankenævnet, der (i sag nr. 38.016) udtalte, at nævnet ikke fandt, at der i forsikringspolicens passus »pludselig udefra kommende hændelse« »kan indfortolkes et krav om, at der skal være sket noget utilsigtet eller uventet«. »Modspillerens samtidige spark til bolden er efter nævnets opfattelse en sådan udefra kommende momentant virkende hændelse«.

Fra håndboldspillet verden kan nævnes, at selv »en blid tackling« (spilleren blev efter sagsfremstillingen »skubbet lidt«), som en angriber blev udsat for under et hopskud, var tilstrækkeligt til at udgøre en forsikringsudløsende udefra kommende indvirkning på legemet (sag nr. 36.818, jf. Tillæg til Forsikring nr. 12/13 af 19. juni 1995). Som en tidligere afgørelse inden for håndboldområdet kan nævnes sag nr. 29.741, hvori en spiller under hopskud blev skubbet af en modspiller, hvorefter han faldt og beskadigede sit ene knæ. Skaden blev godkendt som forsikringsdækket.

3.1.5.3. Skader der skyldes idrætsfaciliteternes (idrætsbanernes) tilstand

Ankenævnets udtalelse i sagen nr. 35.958, der er refereret foran i afsnit 3.1.4, viser klart, at skader, der skyldes, at idrætsudøverens fod bliver hængende i idrætsbanens underlag, nu ikke længere – i modsætning til tidligere – uden videre vil blive anerkendt som forsikringsdækkede ulykkestilfælde. Det kan udledes af ankenævnets udtalelse, at der skal noget mere til, såsom (uventede) huller i banen eller andre forhindringer, der ikke direkte fremgår af banens synlige tilstand.

Baggrunden herfor er nok den, at man i modsat fald måtte anerkende stort set alle soloskader som forsikringsdækkede ud fra den betragtning, at banens tilstand var en medvirkende (ydre eller udefra kommende) årsag til skaden, selv om realiteten i virkeligheden snarere er den, at skaderne i det væsentlige skyldes de belastninger af idrætsudøverens fysik, som kan følge af selve idrætsudøvelsen, uanset banens tilstand.

Fra tidligere ankenævnspraksis kan nævnes, at en sprængt akillessene hos en badmintonspiller, der gled på banen i sin egen sved, blev anerkendt som forsikringsdækket (sag nr. 23.213). I tilslutning hertil må det antages, at hvis f.eks. en håndboldspiller udsættes for en »glideskade«, fordi sved på banen ikke er blevet tørret op i tide, vil skaden kunne blive anerkendt som omfattet af forsikringsdækningen.

3.1.5.4. Skader der skyldes fysisk kontakt med idrætsrekvisitter m.v.

I sagen nr. 37.472 brækkede skadelidte tommelfingeren, da hun som målmand i håndbold skulle parere en bold i skud på mål. Forsikringsselskabet afviste at dække skaden med den begrundelse, at der ved den skete hændelse ikke var tale om noget hændelsesforløb, der afveg fra spillets normale gang. Klageren gik frivilligt ud for at parere bolden. Ankenævnet fandt, at et hændelsesforløb som det beskrevne opfyldte forsikringens kriterier for at anses som et ulykkestilfælde, idet der var tale om »en pludselig udefra kommende hændelse, hvorved klageren ufrivilligt kom til skade«. Sagen er refereret i Tillæg til Forsikring nr. 19 af 23. oktober 1995.

Ved denne afgørelse synes ankenævnet – selv om det ikke er nævnt i kendelsen – at have taget afstand fra en tidligere afgørelse i kendelse nr. 34.171 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 6 af 28. marts 1994). I denne sag kom skadelidte som målmand i en fodboldkamp til skade, da han under et skudforsøg på mål parerede bolden med højre hånd, hvorved han brækkede en finger. Ankenævnet fandt, at målmandens tilskadekomst som følge af hans parering af et skudforsøg ikke kunne anses som en legemsbeskadigelse, der havde ramt skadelidte ufrivilligt, og ankenævnet kunne derfor ikke kritisere, at forsikringsselskabet havde afvist at yde forsikringsdækning.

Som et andet, meget nyt eksempel på, at ankenævnet som forsikringsdækket har anerkendt en skade, som en idrætsudøver har lidt ved kontakt med en idrætsrekvisit, kan nævnes sagen nr. 39.910 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 12/13 af 17. juni 1996). Under en fodboldkamp forsøgte skadelidte at nikke til bolden, men bolden kom til at ramme en af hendes tænder, der blev beskadiget. Forsikringsselskabet afviste at yde ulykkesforsikringsdækning med den begrundelse, at skaden var sket ved, at klageren helt af egen vilje havde forsøgt at nikke til bolden. Der var derfor efter selskabets opfattelse ikke tale om en handling, der skete tilfældigt, uafhængig af forsikredes vilje. Ankenævnet gav klageren medhold med følgende udtalelse: »Da klagerens forsøg på at nikke til bolden har fået et for klageren utilsigtet og usædvanligt forløb, finder nævnet, at der foreligger et ulykkestilfælde, således som et sådant må forstås i henhold

til den ulykkesdefinition, der er optaget i forsikringsdefinitionerne» (dvs. den sædvanlige standardformulering).

Endelig kan nævnes sagen nr. 38.011 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 19 af 23. oktober 1995). I denne sag stødte skadelidte under en fodboldtræning sit knæ mod målstolpen, da han parerede et skud tæt ved stolpen. Forsikringspolicen indeholdt den sædvanlige ulykkesforsikringsdefinition, og ankenævnet fandt, at den begivenhed at slå knæet mod målstolpen må betegnes som et ulykkestilfælde, således som dette var defineret i forsikringsbetingelserne.

3.1.5.5. Andre skadetilfælde

Meget vidtgående forekommer ankenævnets afgørelse at være i sagen nr. 39.830 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 14 af 12. august 1996). Under skiløb mistede skadelidte balancen og faldt, hvorved den pågældende fik overrevet korsbåndet på venstre knæ. Forsikringsselskabet afviste at yde forsikringsdækning med den begrundelse, at overbalance med deraf følgende fald ikke er et ulykkestilfælde i forsikringsbetingelsernes forstand, idet der ikke er tale om en udefra kommende indvirkning.

Et rådgivningsfirma trådte herefter ind i sagen og gjorde på skadelidtes vegne over for forsikringsselskabet gældende, at det var en bagfra kommende skiløber, der var årsag til, at klageren mistede balancen. Selskabet afviste at lægge denne forklaring til grund for afgørelsen, jf. i øvrigt om problematikken ved efterfølgende »forbedrende« forklaringer om skadens hændelsesforløb nedenfor i afsnit 3.1.9.

Det ses ikke, at denne nye, supplerende forklaring har spillet nogen rolle for ankenævnets afgørelse. Ankenævnets flertal udtalte: »Nævnet må lægge til grund, at skaden på klagerens knæ er sket ved selve faldet. Nævnets flertal finder, at der herved foreligger et ulykkestilfælde i forsikringsbetingelsernes forstand ...«.

Ankenævnets flertal må således have fundet, at selve faldet under skiløbet er »en tilfældig af forsikredes vilje uafhængig, pludselig og udefra kommende indvirkning på legemet«, således som det krævedes i de pågældende forsikringsbetingelser.

Det er som nævnt en flertalsafgørelse, og man skal antagelig være forsigtig med at drage slutninger fra denne afgørelse fra skisportens noget usikre verden til andre idrætsområder.

Endelig skal nævnes en lidt ældre sag, nr. 27.933; her godkendte ankenævnet, at en badmintonspillers beskadigelse af venstre knæ som følge af, at han snublede i sit eget snørebånd, var en forsikringsdækket skade.

3.1.6. Kommentarer til ankenævnets praksis

Forsikringsselskabernes typiske definition i policen af ulykkesbegrebet er som nævnt følgende: »Ved et ulykkestilfælde forstås en tilfældig af den forsikredes vilje uafhængig pludselig udefra kommende indvirkning på legemet, der har en påviselig skade af dette til følge«.

I denne definition indgår tre hovedelementer i relation til den indvirkning på den forsikredes legeme, der er en betingelse for forsikringsdækning: Der skal for det *første* foreligge en tilfældig, af den forsikredes vilje uafhængig legemsindvirkning, for det *andet* skal indvirkningen være pludselig udefra kommende, og for det *tredje* skal indvirkningen have en påviselig beskadigelse af legemet til følge. Hvis sidstnævnte betingelse ikke er opfyldt, opstår spørgsmålet om forsikringsdækning naturligvis slet ikke. Men hvis betingelsen er opfyldt, opstår det ofte komplicerede spørgsmål, om de to førstnævnte betingelser er opfyldt.

Som det vil ses af flere af de ovenfor refererede ankenævnsager, har forsikringsselskabet afvist kravet om forsikringsdækning med henvisning til, at den tilskadekomne forsikrede ved at deltage i spillet, f.eks. håndbold eller fodbold, har accepteret de ganske almindeligt forekommende situationer, der indgår i spillet, og som erfaringsmæssigt indeholder skaderisiko, se eksempelvis sagerne nr. 36.015, 36.818 og 38.016 samt 39.053, der er omtalt foran i afsnit 3.1.5.2.

Illustrativ er også forsikringsselskabets afvisning af forsikringskravet i sagen nr. 37.472 (gengivet foran i afsnit 3.1.5.4) om en kvindelig håndboldmålmand, der brækkede en tommelfinger, da hun ville parere en bold. Selskabet anførte, at der ikke var tale om noget hændelsesforløb, der afveg fra spillets normale gang.

Skader, som opstår under udøvelse af idræt, kan i en vis forstand siges at være en følge af typiske ulykkestilfælde. Dette hænger sammen med, at idrætsudøveren normalt viljesbestemt foretager handlinger, der erfaringsmæssigt kan medføre skader, som typisk er knyttet til den pågældende handling. Det er den skadelidte idrætsudøver, der selv sætter det handlingsforløb i gang, som fører frem til skaden eller i hvert fald aktivt medvirker til det skadeudløsende handlingsforløb. Selv om idrætsudøveren naturligvis ikke vil selve skaden, opsøger han eller hun ofte bevidst sådanne situationer, der erfaringsmæssigt har en indvirkning på legemet, som kan medføre skade på dette.

Det afgørende for besvarelse af spørgsmålet, om der kan siges at foreligge et ulykkestilfælde i forsikringspolicens forstand, er derfor, om denne skadeudløsende indvirkning på legemet har karakter af en pludselig udefra kommende hændelse eller foreteelse, der er uafhængig af den forsikredes egen vilje.

Det ses let, at der ikke kan gives et entydigt, logisk svar på dette spørgsmål. Den fodboldspiller, der bevidst går ind i kampen om bolden med en modspiller og bliver ramt på benet af modspillerens støvle med en skade til følge, kan siges frivilligt at være gået ind i det handlingsforløb, der har udløst skaden. Tilsvarende kan siges om den håndboldspiller, der som målmand går efter at parere et skud på mål, men rammer bolden så uheldigt, at fingeren brækker, og om den fodboldspiller, der beslutter sig til at heade til bolden, men rammer denne så uheldigt, at en tand beskadiges, og om den fodboldspiller, der ramler ind i målstolpen i et forsøg på at afværge en yderligt placeret bold, det kan være som målmand eller forsvarsspiller. Ankenævnet synes da også undertiden at have ført en skiftende kurs, jf. flere af de eksempler, der er nævnt i de foregående afsnit.

Efter den nuværende ankenævnspraksis kan det måske forsigtigt siges, at forsikringsdækning anerkendes, hvis der foreligger handlinger eller foreteelser (tilstande, faktiske forhold m.v.), der ligger uden for den skadelidte idrætsudøvers egen person eller fysiske tilstand eller form (træningstilstand, kondition m.v.), og som er beklagelige og uønskede bivirkninger ved udøvelsen af den pågældende idræt, bl.a. som følge af fysisk kontakt med andre idrætsudøvere, med idrætsrekvisitter (f.eks. brækket finger ved forsøg på at afværge skud på mål) eller som følge af idrætsfaciliteternes tilstand (f.eks. sved på en håndboldbane, huller eller ujævnheder i banen m.v.).

Der skal med andre ord foreligge udefra opståede eller forårsagede afvigelser fra idealtilstanden, hvorefter idrætsudøvelse sker lydefrit i ædel kappestrid mellem idrætsudøverne. Det vil derfor nok ikke være helt dækkende at tale om noget usædvanligt eller afvigende i begivenhedsforløbet som forudsætning for, at sådanne skader vil kunne anerkendes som forsikringsdækkede, se dog Ivan Sørensen, *Den private Syge- og Ulykkesforsikring*, 1990, side

99. De begivenheder og handlinger, der kan føre til personskade på idrætsudøveren (tacklinger, headninger m.v.), kan nok ikke betragtes som usædvanlige foreteelser under idrætsudøvelse, f.eks. i fodbold og håndbold, men de vil antagelig kun i de færreste tilfælde føre til skader, der kan udløse ulykkesforsikringsdækning.

Har skaden ingen relation til udefra kommende begivenheder eller foreteelser, men udelukkende eller i hvert fald altovervejende skyldes den tilskadekomne idrætsudøvers egen optræden eller personlige forhold, herunder hans træningstilstand eller kondition, vil betingelserne for at betragte skaden som et forsikringsdækket ulykkestilfælde normalt ikke være opfyldt, f.eks. hvis skaden sker, fordi idrætsudøveren træder forkert eller foretager en akavet drejning af foden, eller som følge af et hop eller afsæt, således som det f.eks. er almindeligt i håndbold.

Umiddelbart kan det dog nok forekomme noget problematisk, hvor grænsen skal trækkes. Hvor megen sved skal der f.eks. være på en håndboldbane, før der kan siges at foreligge udefra kommende forhold, der bevirker, at skaden kan betragtes som et forsikringsdækket ulykkestilfælde? Hvor slidt og medtaget skal gulvbelægningen være, og hvor mudderbefængt eller glat eller hullet skal en fodboldbane være, før denne forsikringsudløsende betingelse er opfyldt?

De svar, der kan gives, når man udelukkende ser på ankenævnspraksis, er åbenbart, at ankenævnet afsiger sin kendelse på det konkrete grundlag i det enkelte tilfælde. Men hertil må så føjes, at ankenævnet tilsyneladende – i modsætning til domstolene – ikke føler sig alt for bundet af tidligere holdninger, der ofte er baseret på flertallets afgørelse.

3.1.7. Højesteretsdommen af 28. november 1978 og kommentarer hertil

I det foregående er omtalt ankenævnspraksis. Spørgsmålet, om en idrætsskade var et ulykkestilfælde i forsikringsretlig forstand, har været forelagt for Højesteret i en enkelt sag, der er refereret i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1979, side 70 ff. I denne sag pådrog forsikrede sig en sprængning af venstre akillessene, da han under badmintonspil foretog et pludseligt afsæt for at returnere en vanskeligt placeret bold. Forsikringsselskabet blev frifundet for skadelidtes krav om forsikringsdækning (dagpenge som følge af uarbejdsdygtighed) i Østre Landsret med den begrundelse, der senere blev tiltrådt af Højesteret ved dennes dom af 28. november 1978, at sagsøgeren (dvs. den skadelidte badmintonspiller) måtte antages »at have pådraget sig ascillessenerupturen som følge af, at han, der gennem et længere tidsrum ikke havde spillet badminton, anstrengte sig for kraftigt for at kunne returnere en vanskeligt placeret bold. Selv om sagsøgeren i forbindelse hermed muligt er gledet en smule på trægulvet, findes dette dog ikke at medføre, at skaden kan anses for at være opstået på grund af en tilfældighed og pludselig udefra kommende indvirkning ...«.

Ivan Sørensen har i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1991 B, side 382, tiltrådt dommens resultat, men ikke dens begrundelse, idet han mener, at årsagen til skaden, dvs. skadelidtes kraftige afsæt mod gulvet, må siges at være en (pludselig) udefra kommende indvirkning på kroppen. Uden dette afsæt, der havde påvirkning af kroppen til følge, ville skaden ikke være sket. Når der alligevel ikke var tale om et forsikringsdækket ulykkestilfælde, er begrundelsen ifølge Ivan Sørensen, at skaden må antages at være en påregnelig følge af forsikredes bevidste handling og påvirkning. Der var således ikke tale om noget viljesuafhængigt hændelsesforløb.

Med denne udlægning kommer man imidlertid i vanskeligheder i relation til f.eks. tacklingsskader i fodbold og håndbold, headningsskader i fodbold og målmænds pareringskader

i disse idrætsgrene. At der her foreligger udefra kommende indvirkninger på skadelidtes legeme, er hævet over enhver tvivl; men der opstår problemer i relation til viljesbegrebet, idet der normalt næppe kan herske tvivl om, at skadelidte har villet det handlingsforløb eller det handlingselement, der fører frem til skadesituationen, selv om skadelidte naturligvis ikke har villet selve skaden.

Landsretten giver i sine præmisser en antydning af, hvad der i sager som den foreliggende må kræves, for at betingelsen »tilfældighed og pludselig udefra kommende indvirkning« er opfyldt. Det siges i præmisserne, at selv om sagsøgeren »muligt er gledet en smule på trægulvet, findes dette dog ikke at medføre, at skaden kan anses for at være opstået på grund af en tilfældighed og pludselig udefra kommende indvirkning«.

Der skal altså noget mere til, f.eks. uacceptabelt megen sved på banen, uhensigtsmæssig gulvbelægning eller gulvbehandling, huller og ujævnheder og lignende, dvs. omstændigheder, der taler for, at skaden ikke (alene) skyldes særlige forhold hos den skadelidte, f.eks. mangelfuld træningstilstand eller dårlig kondition i forhold til de krav, som normalt må stilles til idrætsudøvere inden for den pågældende idrætsgren, men omstændigheder, der ligger uden for skadelidtes egen person.

Højesteretsdommen har naturligvis stor betydning som præcedens, og ankenævnets nyere praksis, således som den har fundet udtryk i ankenævnskendelse nr. 35.958, jf. foran i afsnit 3.1.4, synes at harmonere godt med højesteretsdommen. Man kan måske herefter konkludere, at der normalt foreligger et forsikringsdækket ulykkestilfælde, hvis skaden indtræder som følge af fysisk kontakt med andre idrætsudøvere, normalt modspillere (under tacklinger eller lignende), fysisk kontakt med sportsrekvisitter (f.eks. fodbolde, håndbolde m.v.), eller hvis skaden skyldes anormale, dvs. afvigende fysiske tilstande ved baneforholdene eller lignende. Man kan måske mere præcist formulere det omvendt ved at sige, at der ikke foreligger forsikringsdækket ulykkestilfælde, hvis skaden skyldes forhold eller omstændigheder, der udelukkende eller fortrinsvis relaterer sig til skadelidtes egen person, såsom mangelfuld træningstilstand, utilstrækkelig kondition, uhensigtsmæssig adfærd eller lignende.

Afgørende er derimod ikke, om skadelidte bevidst opsøger eller involverer sig i situationer, der indebærer skaderisiko (f.eks. tacklinger), når blot der ikke foreligger forsætlignende forhold. Det er netop ulykkesforsikringens formål, at de forsikrede kan opnå dækning for hændelige skader, selv om de involverer sig i risikable situationer, der indgår som et naturligt og accepteret led i udøvelsen af den pågældende idræt.

3.1.8. Ingen forsikringsdækning ved deltagelse eller træning i farlig idræt

Selv om en idrætsskade opfylder betingelserne for at kunne betragtes som et ulykkestilfælde i den forstand, at der foreligger en tilfældig af den forsikredes vilje uafhængig pludselig udefra kommende indvirkning på legemet, som har en påviselig beskadigelse af dette til følge (jf. normalpolicens definition af begrebet »ulykkestilfælde« foran i afsnit 3.1.1), kan forsikringsdækning dog være udelukket, fordi den pågældende idrætsudøver har lidt skaden under deltagelse og træning i visse idrætsgrene af erfaringsmæssig farlig karakter. Udelukket er også skader, der opstår som følge af deltagelse og træning i professionel sport.

Foruden i professionel sport vil ulykkesforsikringspolicen ofte udelukke forsikringsdækning, hvis skaden er opstået under deltagelse og træning i nærmere angivne idrætsgrene. Normalpolicen (§ 3.e) har følgende formulering:

Ulykkestilfælde indtruffet under deltagelse og træning i:

1. professionel sport
2. cykel- eller hestevæddeløb på bane
3. boksning, karate, o.l., bjergbestigning, faldskærmsudspring samt dykning med anvendelse af særligt dykker- og frømandsudstyr
4. motorløb af enhver art, herfra dog undtaget de i Danmark lovligt afholdte nationale orienterings-, pålideligheds- og økonomiløb samt rallies uden for bane eller andet til formålet afspærret område.

Er skaden opstået under deltagelse eller træning i en idrætsgren, der ikke specielt er nævnt i policen som undtaget fra forsikringsdækning, kan spørgsmålet bero på fortolkning af policens formulering; i policen kan der f.eks. være anført et »o.l.« efter angivelse af forskellige idrætsgrene, der ikke giver forsikringsdækning, jf. normalpolicens formulering »boksning, karate o.l.«.

Som eksempel på fortolkning af forsikringspolicens udelukkelsesklausul kan nævnes ankesag nr. 36.386 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 4 af 27. februar 1995). Under udøvelse af jiu-jitsu faldt en mand ned over skadelidtes højre ben, så knæet blev skubbet af led. Ifølge policen dækkede forsikringen ikke ulykkestilfælde ved »boksning, karate eller lignende kampsport«. Forsikringsselskabet afviste at yde dækning med den begrundelse, at det anså jiu-jitsu for en »lignende kampsport«, medens klageren (skadelidte) anførte, at jiu-jitsu ikke er en kampsport, men selvforsvar. Ankenævnet gav klageren medhold.

Til illustration kan yderligere nævnes ankenævns sag nr. 38.758 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 6 af 25. marts 1996). I denne sag kom skadelidte under karatetræning til skade derved, at hans modstander under indøvelse af benlås fik overbalance og snublede og trak skadelidte med i faldet, hvorved skadelidte fik forreste korsbånd overrevet.

Ifølge forsikringsbetingelserne i policen dækkede forsikringen ikke »skader, der indtræder under deltagelse i ... farlig sport, herunder bl.a. boksning o.l., brydning ...«. Ankenævnet udtalte: »Uanset om knæskaden måtte være opstået under omstændigheder, der i forsikringsbetingelsernes forstand kan karakteriseres som et ulykkestilfælde, finder nævnet, at karate er omfattet af forsikringsbetingelsernes undtagelse for »farlig sport« ...«. Selv om karate således ikke var nævnt direkte i policen som en sportsgren, der ikke var omfattet af forsikringsdækningen, fandt ankenævnet, at den pågældende idræt faldt ind under begrebet »farlig sport« på linie med boksning og brydning, der var specielt nævnt.

Til illustration af § 3.e.4 i ulykkesforsikringens normalpolice kan nævnes ankenævns sag nr. 35.401 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 23/24 af 19. december 1994). Skadelidte kom til skade (blødninger i hjernen) under en hastighedsprøve (specialprøve) som led i et rally i Frankrig. Prøven blev afviklet på en offentlig vej, der specielt var afspærret til formålet, og ulykken skete ved, at bilen mistede vejgrebet og kørte ind i en vold eller et dige.

Forsikringsselskabet afviste at yde forsikringsdækning med henvisning til policens undtagelsesklausul, der ord til andet svarede til normalpolicens § 3.e.4.

Idet ankenævnet indledningsvis bemærkede, at forsikringsbetingelsernes bestemmelse om dækning af visse former for motorløb forekom noget uklart formuleret (dvs. kritik af normalpolicens formulering), udtalte nævnet: »Uheldet skete efter det oplyste under kørsel på en vej, der var afspærret til formålet. Under disse omstændigheder finder nævnets flertal imidlertid, at skaden ikke er omfattet af den nævnte dækningsbestemmelse ...«.

Klausulen om udelukkelse af forsikringsdækning er i policen beskrevet som »ulykkestilfælde indtruffet under deltagelse og træning i« de i policen nævnte idrætsgrene. Ordene »deltagelse og træning« skal forstås bogstaveligt, jf. ankenævnets kendelse i sag nr. 36.700 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 10 af 22. maj 1995). I denne sag var en dreng kommet til skade, da han kørte motocross i en »almindelig gammel grusgrav«, hvor nogle unge mennesker kørte cross. Han var blevet spurgt, om han kunne tænke sig en prøvetur, og havde svaret ja. Efter godt en omgang kørte han ind i en jordvold, hvorved han fik en mindre hjernerystelse, knækket kæben og tænder ødelagt.

Forsikringsselskabet afviste forsikringsdækning under henvisning til, at ulykken skete under deltagelse i motocross, der faldt ind under forsikringsbetingelsernes undtagelsesklausul; men ankenævnet udtalte: »Nævnet lægger til grund, at (skadelidte) ved den pågældende lejlighed alene skulle have en prøvetur på en cross-maskine. Da ulykkestilfældet herefter ikke kan siges at være indtruffet under deltagelse og træning i motorvæddeløb, er det herefter ikke omfattet af den af selskabet påberåbte dækningsundtagelse.«

3.1.9. Efterfølgende »forbedrede« forklaringer om hændelsesforløbet

Ankenævns sag nr. 33.908 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 5 af 14. marts 1994) illustrerer det bevismæssige problem, der opstår, når klageren (skadelidte) afgiver en ny forklaring, efter at forsikringsselskabet på grundlag af den forsikredes første forklaring om hændelsesforløbet har afvist at yde forsikringsdækning. I denne sag kom skadelidte til skade i en håndboldkamp. Ifølge anmeldelsen til forsikringsselskabet skete skaden under et angreb. Skadelidte modtog bolden fra en medspiller og ville aflevere tilbage igen, »da underbenet stod stille og knæet drejede sig. (Foden stod simpelthen fast i gulvet!). Der var ingen spillere, der rørte mig ved uheldet«.

Efter at forsikringsselskabet på dette grundlag havde afvist forsikringsdækning, oplyste skadelidte, at hun øjeblikket inden skadens indtræden pludselig var blevet kropstacklet af en modspiller, som dækkede hende højt oppe på banen. Det var denne kropstackling, som efter hendes mening bevirkede, at hun vred om på benet, selv om der ikke var nogen modspiller, der berørte hende, da hun mærkede skaden.

Efter en gennemgang af sagen kunne ankenævnet ikke kritisere, at forsikringsselskabet med henvisning til klagerens første beskrivelse af begivenhedsforløbet havde afvist at anse hendes tilskadekomst som sket ved et ulykkestilfælde i forsikringsbetingelsernes forstand.

3.1.10. Ulykkesforsikringens forskellige former og ulykkesforsikringens ydelser

Der findes flere forskellige former for ulykkesforsikring: fritidsulykkesforsikring der dækker ulykkestilfælde i den forsikredes fritid, heltidsulykkesforsikring der også dækker ulykker opstået i arbejdstiden, familieulykkesforsikring der ud over forsikringstageren dækker dennes ægtefælle (hustru) og børn, når de er under 18 år, er hjemmeboende eller under uddannelse, og børneulykkesforsikring der dækker forsikringstagerens børn, normalt indtil 18 års-alderen og normalt kun i deres fritid. Om de forskellige forsikringsformer må i øvrigt henvises til speciallitteraturen.

En særlig dækningsform er den kollektive ulykkesforsikring, hvor en organisation, forening eller klub har tegnet en ulykkesforsikring, der dækker dens medlemmer. På det allerhøjeste plan har Danmarks Idræts-Forbund (DIF) og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) indgået en samarbejdsaftale med et forsikringsselskab, der – udover en kollektiv arbejds-

skadeforsikring, jf. nærmere nedenfor i afsnit 4 – omfatter en kollektiv ulykkesforsikring, som giver dækning, hvis arbejdsskadeforsikringen ikke dækker, for de personer, der som bestyrelsesmedlemmer, udvalgsmedlemmer, holdledere, medlemmer af faste udvalg, afdelingsbestyrelser eller sportsudvalg i foreninger og klubber under DIF og DGI kommer ud for et ulykkestilfælde, medens de virker for foreningen, herunder den direkte vej til og fra indkaldte møder. Sportsudøvere er ikke omfattet.

Samarbejdsaftalen omfatter endvidere en kollektiv rejseforsikring, omfattende sportsudøvere, lønnede eller ulønnede trænere, instruktører og ledere samt andet personale ansat af forbund eller forening, en kollektiv ansvarsforsikring samt en kollektiv retshjælpsforsikring.

Ulykkesforsikringen dækker normalt dødsfaldserstatning, invaliditetserstatning (erstatning for mén), dagpengeerstatning (erstatning for tab af erhvervsevne) og erstatning for helbredelsesudgifter (udgifter til tandbehandling, lægebehandling og kurbehandling samt nødvendige befordringsudgifter fra ulykkestedet) i det omfang, disse udgifter ikke godtgøres fra anden side, f.eks. fra sygesikringen eller den offentlige børnetandpleje.

Forsikringen dækker i Norden og Grønland samt under rejser og ophold i indtil 12 måneders varighed i den øvrige del af verden. Er ulykkestilfældet sket uden for Europa – bortset fra Grønland – og omfatter forsikringen dagpenge, ydes disse kun for den tid, forsikrede er arbejdsudygtig efter tilbagekomsten til hjemlandet.

3.2. Livsforsikringsdækning

Har idrætsudøveren tegnet en livsforsikring, kan der i forsikringspolice, jf. forsikringsaftalelovens § 99, være indføjet en undtagelsesbestemmelse om, at forsikringsdækningen ikke omfatter dødsfald som følge af sportsudøvelse, der sker på professionel eller halvprofessionel basis. Med denne formulering er det uden betydning, om den pågældende sport i sig selv er farlig eller ufarlig. I andre tilfælde er bortfaldet af forsikringsdækning i police betinget af deltagelse i særlige former for sport af erfaringsmæssigt farlig karakter, f.eks. »deltagelse i motorvæddeløb, bjergbestigning eller anden farlig sport«. Med denne formulering, der indeholder et fortolkningsproblem i relation til begrebet »anden farlig sport«, er det uden betydning, om der er tale om professionel sport eller om sport helt på amatør- eller hobbyplan. Sædvanligvis vil bortfaldet af forsikringsdækning være begrænset til en karenstid på ét år, hvori forsikringen har været uafbrudt i kraft.

3.3. Tingsforsikringsdækning

Spørgsmålet om tingsforsikring opstår navnlig, når sportsrekvisitter bliver stjålet. Den forsikrede fremsætter naturligt over for sit forsikringsselskab, hos hvilket han har tegnet en almindelig indboforsikring, der også omfatter sportstøj og sportsrekvisitter, krav om at få det lidte tab dækket, dvs. udgifterne til genanskaffelse af tilsvarende sportsudstyr godtgjort.

Der opstår i denne forbindelse navnlig to problemer:

Det ene vedrører spørgsmålet om policens begrænsning af forsikringsdækningen for sportstøj og sportsrekvisitter. I nogle forsikringsselskabers policer er dækningen for sportsudstyr begrænset til et bestemt, lavere beløb, idet der er mulighed for at tegne en tillæggsforsikring, som dækker sportsudstyr med et nærmere angivet, meget højere beløb. Spørgsmålet i forbindelse hermed er dels, om de stjalne genstande falder ind under begrebet »sportstøj og sportsrekvisitter« og dermed er omfattet af dækningsbegrænsningen, og dels, om denne

begrænsning – hvis der er tale om sportsudstyr – gælder for det stjalne sportsudstyr med dets sammenlagte værdi eller for hvert enkelt sportsrekvisit for sig.

Det andet problem vedrører spørgsmålet, om forsikringsdækningen bortfalder, fordi forsikringstageren har handlet groft uagtsomt i forbindelse med tyveriet.

De forskellige problemer skal belyses med nogle ankenævnskendelser.

Ankenævns sag nr. 35.665 vedrørte spørgsmålet, om nogle stjalne trænings-/fritidsdragter skulle klassificeres som sportstøj og dermed falde ind under policens dækningsbegrænsning for »sportstøj og sportsrekvisitter«, når der ikke var tegnet en tillægsforsikring. Tyveriet omfattede syv dragter, og klageren ville få fuld dækning, hvis træningsdragterne blev klassificeret som almindelige indbogenstande, og ikke blot ca. 1/7 dækning som følge af policens dækningsbegrænsning for sportstøj.

Det var oplyst, at de stjalne dragter blev solgt og markedsført som fritidsdragter, men i den foreliggende sag var der tale om sponsortøj i forbindelse med deltagelse i divisionsfodbold.

Ankenævnets flertal fandt »under de i sagen foreliggende omstændigheder ikke at kunne kritisere, at selskabet har anset de stjalne syv trænings-/fritidsdragter for sportstøj med den deraf af forsikringen følgende dækningsbegrænsning«. Ankenævnet har muligvis lagt vægt på antallet af dragter og sponsorformålet.

Ankenævns sag nr. 36.580 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 6 af 27. marts 1995) drejede sig ligeledes om afgrænsningsspørgsmålet. Uenigheden mellem forsikrede og forsikringsselskabet angik følgende stjalne effekter: skijakke, skibuks, termobuks, skistøvler, skihandsker, Adidas træningsdragt, sportstaske, pandebånd, termobluse og halstørklæde. Det var forsikringsselskabets opfattelse, at alle de nævnte genstande måtte betragtes som »sportstøj og sportsrekvisitter« og derfor var omfattet af policens beløbsbegrænsning for disse genstande, når der ikke var tegnet en tillægsforsikring.

Ankenævnet fandt, at det ikke fremgik tilstrækkeligt klart af forsikringsbetingelserne, »at beklædningsgenstande som de omhandlede, der ikke i udseende og udformning adskiller sig væsentligt fra almindeligt vintertøj, er omfattet af den af selskabet påberåbte dækningsbegrænsning«. Nævnet fandt dog, at skistøvlerne var omfattet af dækningsbegrænsningen, hvilket klageren i øvrigt også havde anført over for nævnet.

Ankenævns sag nr. 37.963 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 2 af 29. januar 1996) drejede sig dels om spørgsmålet, hvorvidt de stjalne effekter fra klagerens (forsikringstagerens) bil, nemlig fiskeudstyr og poolkø, faldt ind under policens definition af »sportstøj og sportsrekvisitter«, i hvilket tilfælde der gjaldt en beløbsbegrænsning for dækningen, og dels om – hvis dette spørgsmål blev besvaret bekræftende – beløbsbegrænsningen gjaldt for det stjalne udstyrs samlede værdi eller for hvert enkelt sportsrekvisit for sig.

Ankenævnet fandt, at de stjalne effekter var omfattet af begrebet »sportsrekvisitter« i policen, men at beløbsbegrænsningen efter policens formulering måtte gælde for hver enkelt sportsrekvisit, hvis værdi ikke oversteg begrænsningsbeløbet.

I ankenævns sag nr. 37.975 (jf. Tillæg til Forsikring nr. 23/24 af 18. december 1995) drejede spørgsmålet sig om, hvorvidt klageren (forsikringstageren) havde udvist grov uagtsomhed ved at efterlade sit golfudstyr ubevogtet i en golfvogn, der var placeret ved klagerens bil, medens han hentede nøglen til bilen i golfklubbens klubhus. Da han kort efter kom tilbage, var golfudstyret stjålet. Forsikringen dækkede ifølge policen ikke, hvis sikrede havde udvist grov uagtsomhed.

Forsikringsselskabet gjorde gældende, at forsikringstageren havde udvist grov uagtsomhed. Det ville efter selskabets opfattelse alene have været behæftet med en lille ulejlighed at medbringe golfvognen med udstyret under afhentning af bilnøglerne i klubhuset. Over for dette anførte klageren, at golfudstyret vejede mellem 20-35 kg, at det ikke var tilladt at medbringe golfvognen i klubhuset, og at han ikke havde båret sig anderledes ad end landets øvrige golfspillere.

Efter de i sagen foreliggende oplysninger om det passerende fandt ankenævnet, at der ikke var grundlag for at fastslå, at klageren havde udvist grov uagtsomhed ved at efterlade golfudstyret som sket.

4. Dækning gennem arbejdsskadeforsikring

4.1. Om arbejdsskadeforsikringslovens dækning af idrætsudøvere og om begrebet ulykkestilfælde

Som omtalt i forrige afsnit dækker den private ulykkesforsikring ikke ulykkestilfælde, der er indtruffet under deltagelse og træning i professionel idræt. Forsikringsmæssig dækning af sådanne ulykkestilfælde kan idrætsudøveren søge med hjemmel i lov nr. 390 af 20. maj 1992 om forsikring mod følger af arbejdsskade (arbejdsskadeforsikringsloven).

Efter denne lovs § 1 er enhver, der mod løn eller som ulønnet medhjælper antages til i en arbejdsgivers tjeneste varigt, midlertidigt eller forbigående at udføre arbejde her i landet, forsikret mod følgerne af arbejdsskade. Ved arbejdsskade forstås ifølge § 9 bl.a. ulykkestilfælde, der skyldes arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår (§ 9, nr. 1).

Arbejdsskadeforsikringsloven indeholder – i modsætning til normalpolice i den private ulykkesforsikring, jf. ovenfor i forrige afsnit – ikke nogen definition af begrebet ulykkestilfælde. I Asger Friis og Ole Behns kommentar til loven (2. udg. ved Ole Behn og Viggo Bertram, 1995, side 107) anføres det, at man ved administration af § 9, nr. 1, anvender den sædvanlige definition i forsikringsretten af begrebet ulykkestilfælde, nemlig »en udefra kommende eller virkende af den forsikredes vilje uafhængig pludselig indtrædende begivenhed, der har skadelig påvirkning af pågældendes helbredstilstand til følge«.

Denne definition er dog ikke helt identisk med definitionen i den private ulykkesforsikrings normalpolice, jf. Ivan Sørensen i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1995 B, side 190, og foran i forrige afsnit, hvor normalpolicens definition er gengivet. Den omstændighed, at en arbejdstager er undergivet arbejdsgiverens instruktionsmyndighed, kan dog gøre det nærliggende at antage, at man ikke holder sig ganske strengt til den privatretlige fastlæggelse af begrebet ulykkestilfælde ved administration af § 9, nr. 1, jf. Jørgen Nørgaards kommentar i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1993 B, side 222, med andre ord at man er mere liberal over for den skadelidte arbejdstager. Dette spiller dog næppe nogen større rolle, når det drejer sig om tilskadekomne idrætsudøvere, men kan nok snarere komme på tale, når ansatte funktionærer i organisationer og klubber kommer til skade under udførelse af beordrede arbejdsopgaver, som de har pligt til at udføre. Også ansatte funktionærer m.fl. er omfattet af dækningen i arbejdsskadeforsikringsloven, jf. herom nærmere nedenfor.

Professionelle idrætsudøvere er omfattet af arbejdsskadeforsikringsloven, hvad enten de er hel- eller halvprofessionelle. De betragtes som ansat af en arbejdsgiver, normalt en klub, men i øvrigt af den, med hvem de har indgået kontrakt, jf. lovens § 5, stk. 1. Efter denne bestem-

melse har klubben (arbejdsgiveren) forsikringspligt over for disse personer, der mod løn er kontraktligt forpligtede til at udøve deres idræt efter arbejdsgiverens nærmere instruktion i arbejdsgiverens interesse.

Det kræves således, at arbejdsgiveren har en økonomisk, erhvervsmæssig interesse i den pågældendes idrætsudøvelse. Idrætsfolk, der modtager økonomisk støtte fra Team Danmark, er derfor ikke omfattet af arbejdsskadeforsikringsloven; de modtager den økonomiske støtte først og fremmest i egen interesse, måske med henblik på en senere professionel idrætsskarrriere. Skal de dækkes mod skader ved deres idrætsudøvelse, må der tegnes en privat ulykkesforsikring.

Det er Arbejdsskadestyrelsen, der træffer afgørelse om, hvorvidt en skade på en idrætsudøver kan anerkendes som en arbejdsskade, jf. lovens § 54. Afgørelsen kan af skadelidte, dennes efterladte og forsikringsselskabet (hos hvilket arbejdsgiveren har tegnet arbejdsskadeforsikringen, jf. lovens § 46) samt arbejdsgiveren indklages for Den Sociale Ankestyrelse, jf. lovens § 55.

Arbejdsskadestyrelsens hidtidige praksis har navnlig vedrørt professionel fodbold; men dækning i henhold til loven må i øvrigt omfatte alle idrætsudøvere, der som hel- eller halvprofessionelle ansættes af en arbejdsgiver til at udøve idræt her i landet.

Dækningen omfatter også idrætsudøvelse, når idrætsudøveren optræder for klubben (arbejdsgiveren) i udlandet, endvidere under ud- og hjemrejse, som klubben står for, samt i øvrigt under alle aktiviteter, der har med arbejdet for arbejdsgiveren at gøre, hvad enten de foregår herhjemme eller i udlandet, herunder træningsophold.

Hvis professionelle idrætsudøvere – f.eks. fodbold- eller håndboldspillere, der er ansat i en udenlandsk klub og bosat i udlandet – i en periode har ansættelse hos et dansk idrætsforbund, fordi de er udtaget til et dansk landshold mod en eller anden form for betaling (bonus eller lignende), kommer til skade her i landet, f.eks. under træning eller kamp, er de dækket af den arbejdsskadeforsikring, som idrætsforbundet har pligt til at tegne.

Til belysning af spørgsmålet om forsikringspligt kan det nævnes, at Arbejdsskadestyrelsen i en skrivelse af 29. maj 1997 til Dansk Håndboldforbund har udtalt, at der kun er pligt til at tegne arbejdsskadeforsikring for Dame A-landsholdet, medens det ikke er tilfældet for de øvrige seks landshold under forbundet. Deltagerne på disse seks øvrige landshold modtager ikke aflønning eller bonus, men har mulighed for at få dækket tabt arbejdsfortjeneste i beskedent omfang. Selvom der således foreligger en form for aflønning, finder Arbejdsskadestyrelsen ikke, at dette udløser forsikringspligt, da andre konkrete forhold vejer tungere.

Sker skaden derimod under ophold i udlandet, typisk i det land, der skal spilles landskamp imod, eller i det land, der står som arrangør eller værtsland for den internationale turnering, som det danske hold skal deltage i, er de pågældende ikke dækket af arbejdsskadeforsikringsloven, hverken hvis skaden sker under træning eller i kamp. Dette gælder, selv om skadelidte kortvarigt har opholdt sig her i landet i træningslejr eller lignende inden rejsen til det pågældende udland. Afgørende er, at de pågældende idrætsudøvere ikke har bopæl i Danmark, jf. bekendtgørelse nr. 978 af 11. december 1992 om arbejdsskadeforsikring for personer, der udsendes til midlertidigt arbejde i udlandet, § 1.

Denne fortolkning er fastslået i Den Sociale Ankestyrelses afgørelse af 4. maj 1988 (*Sociale Meddelelser* U-18-88). Denne sag drejede sig om en professionel idrætsudøver A, ansat i en klub i udlandet, hvor han var bosat. I en periode fra den 5. maj til den 22. juni var han ansat hos et dansk idrætsforbund B og mødte den 11. maj i Danmark til deltagelse i træningslejr for

det danske hold. Holdet rejste samlet til landet C den 17. maj. Under deltagelse i en træningskamp i landet C kom A til skade den 26. maj.

Den Sociale Ankestyrelse tiltrådte Sikringsstyrelsens (nu Arbejdsskadestyrelsens) afgørelse, der gik ud på, at den anmeldte skade ikke kunne begrunde krav på ydelser efter arbejdsskadeforsikringsloven, da A var bosat i udlandet på ulykkestidspunktet. Ankestyrelsen lagde vægt på, at arbejdsskadeforsikringsloven er territorielt afgrænset, dvs. at den som hovedregel kun finder anvendelse på arbejde her i landet. Den eneste udvidelse af lovens geografiske anvendelsesområde er for personer – bosat her i landet – der midlertidigt er udsendt til arbejde i udlandet af en dansk arbejdsgiver, jf. nu ovennævnte bekendtgørelse af 11. december 1992 (daværende bekendtgørelse af 3. november 1978).

Idrætsudøverens egen transport mellem bopæl og idrætsanlæg m.v. er, hvad enten det drejer sig om træning eller kamp (konkurrence), ikke omfattet af loven, idet denne transport anses som færdsel mellem bopæl og arbejdsplads. Har klubben (arbejdsgiveren) arrangeret transport for idrætsudøverne til et stævne eller lignende, vil ulykkestilfælde, der er opstået under denne transport, derimod sædvanligvis kunne anerkendes som dækket af loven.

4.2 Spørgsmålet om der foreligger et ansættelsesforhold ved deltagelse i et enkelt arrangement

Hvis en professionel idrætsudøver, f.eks. en fodbold- eller håndboldspiller, er ansat af en klub for en nærmere fastsat periode, hvis varighed er aftalt i kontrakten mellem idrætsudøveren og klubben (arbejdsgiveren), opstår der ikke noget tvivlsspørgsmål om, hvorvidt idrætsudøveren er omfattet af arbejdsskadeforsikringsloven, så længe denne ansættelse varer.

Mere problematisk er spørgsmålet, hvis en professionel idrætsudøver kun skal deltage i enkeltstående idrætsarrangementer. Problemet er her, om der foreligger et arbejdstager/arbejdsgiverforhold, eller om idrætsudøveren optræder som selvstændig. I sidstnævnte fald kan han ikke opnå skadesdækning efter arbejdsskadeforsikringsloven.

Til illustration af spørgsmålet kan anføres en sag fra 1976, der er refereret i *Sociale Meddelelser* U-7-76.

Under et løb på en galopbane kom en jockey til skade ved at blive slynget af hesten. Jockey'en var free lance, dvs. blev engageret fra løb til løb af forskellige hesteejere, og havde ikke arbejde for nogen træner eller stald mellem løbene. Aflønning skete for det enkelte løb med et fast beløb samt procenter af præmier. Beløbet udbetaltes af det pågældende galopselskab, der afregnede med hesteejeren.

Hesteejeren mente, at jockey'en måtte anses for selvstændig i relation til ulykkesforsikringsloven (nu arbejdsskadeforsikringsloven). Han begrundede dette med, at han betalte en hestetræner, der – som selvstændig – sørgede for hestens træning og også engagerede jockey'en. Et løb varede kun ganske kort tid, og han mente derfor ikke, at et sådant løb kunne betragtes som et arbejdsforhold mellem ham og jockey'en.

Sikringsstyrelsen (nu Arbejdsskadestyrelsen) havde anset hesteejeren for at være arbejdsgiver som følge af, at denne i sin egenskab af hesteejer havde såvel den økonomiske risiko som gevinstmuligheden, og at han via galopselskabet faktisk lønnede jockey'en.

Den Sociale Ankestyrelse var enig i denne afgørelse. Styrelsen fandt, at jockey'en måtte anses for antaget af hesteejeren til arbejde som jockey i det omhandlede tilfælde, og at ulykkestilfældet var forvoldt ved dette arbejde. Efter styrelsens opfattelse kunne det ikke tillægges

betydning, at aftalen ikke var truffet direkte mellem parterne (dvs. jockey'en og hesteejeren), og at det drejede sig om et kortvarigt arbejdsforhold.

Som et andet lidt ældre illustrerende eksempel kan nævnes sagen, der er refereret i *Sociale Meddelelser* U-10-79.

Sagen drejede sig om cykelbaners forsikringspligt i henhold til den dagældende ulykkesforsikringslov for cykelryttere under bane- og landevejssløb i Danmark. Ulykkesforsikringsloven er nu erstattet af arbejdsskadeforsikringsloven, men reglerne om forsikringspligt er ikke ændret.

Der var tale om tre kategorier af cykelryttere, nemlig 1) cykelryttere med licens som amatører, 2) cykelryttere med licens som professionelle og 3) ryttere der kørte som pacemakers.

Spørgsmålet om forsikringspligt var i september 1976 af et forsikringssselskab rejst over for den daværende Sikringsstyrelse (nu Arbejdsskadestyrelsen). Sikringsstyrelsen udtalte som sin opfattelse, at cykelryttere med licens som amatører i intet tilfælde under deltagelse i bane- eller landevejssløb ville være forsikringsberettiget i henhold til ulykkesforsikringsloven, idet der ikke forelå et af loven omfattet ansættelsesforhold mellem rytteren og arrangøren af løbet.

Derimod var enhver professionel cykelrytter med licens forsikringsberettiget i henhold til loven under deltagelse i bane- eller landevejssløb, såfremt deltagelsen forudsatte en aftale mellem rytteren og løbsarrangøren om de økonomiske vilkår, hvad enten der var tale om honorar i form af startpenge eller pengepræmier for vinderplacering. Arrangøren af løbet havde forsikringspligten.

Ryttere, der kørte som pacemakers, måtte efter Sikringsstyrelsens opfattelse betragtes som nødvendige officials, der i professionelle løb typisk var ansat af arrangøren, der dermed var forsikringspligtig arbejdsgiver. Forsikringsforholdene for disse ryttere måtte i øvrigt vurderes konkret i de enkelte tilfælde.

Hvis der var tale om deltagelse her i landet i professionelle mesterskaber såsom verdensmesterskaber eller lignende, og deltagelsen skete ved tilmelding fra nationale cykelorganisationer og uden aftale med den arrangerende organisation, forelå der efter Sikringsstyrelsens opfattelse ikke forsikringspligt efter loven for arrangøren.

Sikringsstyrelsens afgørelse blev af en cykelbane indanket for Den Sociale Ankestyrelse. Ved indankningen blev det bl.a. anført, at det var banens opfattelse, at de professionelle deltagere i cykelløbene var selvstændige erhvervsdrivende. Banen engagerede til sine løb et antal professionelle cykelryttere og pacemakers, og der blev oprettet en engageringskontrakt, hvorefter der blev aftalt et fast honorar, hvis størrelse var afhængig af den pågældende rytters dygtighed og efterspørgslen efter ham. Engagementet blev udøvet for rytterens egen regning og risiko. Den enkelte rytters udgifter under løbene var arrangøren uvedkommende. Kontraktvederlaget ville ofte være beskedent i forhold til de øvrige indtægter, rytteren havde fra pengepræmier, reklame m.v. Det anførtes derfor, at det forekom ganske urimeligt at tale om et ansættelsesforhold, da der manglede den væsentligste del af de momenter, der traditionelt karakteriserer et sådant. Man måtte sidestille rytterne med artister og andre kunstnere, for hvem en arrangør ikke skulle tegne lovpligtig ulykkesforsikring ved et kortvarende engagement.

Over for dette havde Sikringsstyrelsen i en udtalelse til Den Sociale Ankestyrelse henvist til de forpligtelser, en professionel cykelrytter påtog sig i henhold til banens engagementskontrakt, og anført, at den professionelle cykelrytter måtte sammenlignes med en højt uddannet solist, f.eks. en koncertpianist. Når en sådan gav koncerter i et lokale, han selv lejede, med

musikere, han selv betalte, og dermed bar den økonomiske risiko, betragtedes han som selvstændig udøvende kunstner og var ikke forsikringsberettiget. Stillede han derimod sin arbejdskraft til rådighed for en arbejdsgiver, f.eks. ved at tage et engagement ved en operascene m.v., ville han være omfattet af den pågældende arbejdsgivers forsikringspligt.

Sikringsstyrelsen havde fundet, at den professionelle cykelrytter ved kontraktsforholdet med banen dels havde indgået en egentlig arbejdsaftale og dels var part i et tjenesteforhold (banen havde et vist tilsyn og kunne give visse instruktioner). Der var dermed etableret et antagelsesforhold, der berettigede til forsikringsdækning.

Sikringsstyrelsen anførte, at følgende i anken nævnte forhold ikke havde betydning for forsikringspligten: rytterens eget ansvar og risiko ved et løb, rytterens beskæftigelse af personlige medhjælpere, rytterens indtægter ved præmier fra publikum og ved reklame, beskatningsforholdene, nationaliteten og arbejdets varighed.

Den Sociale Ankestyrelse tiltrådte af de anførte grunde Sikringsstyrelsens afgørelse også for så vidt angik de omhandlede forsikringsforhold efter lov om arbejdsskadeforsikring.

Som nyere, illustrerende eksempler kan nævnes Den Sociale Ankestyrelsens afgørelse af 24. april 1996, der er refereret i *Sociale Meddelelser* U-4-96. Ankestyrelsen tog i et principielt møde stilling til to sager, hvori der var rejst spørgsmålet om, hvorvidt professionelle sportsudøvere i forbindelse med deltagelse i sportsarrangementer her i landet var omfattet af arbejdsskadeforsikringsloven.

Den ene sag drejede sig om en professionel speedway-kører. Han deltog i et løb, der blev afholdt i et dansk speedway-center den 4. august 1993; han styrtede og slog hovedet. Ulykkestilfældet blev anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen den 12. december 1994, dvs. efter en væsentlig overskridelse af anmeldelsesfristen efter arbejdsskadeforsikringslovens § 20. Efter denne bestemmelse kan krav om erstatning efter loven rejses af skadelidte eller de efterladte inden for en frist af ét år fra arbejdsskadens indtræden. Når der er særlig grund dertil, kan der ses bort fra fristen.

Arbejdsskadestyrelsen havde afvist at anerkende ulykkestilfældet som arbejdsskade med den begrundelse, at tilfældet ikke var rettidigt anmeldt, og at der ikke var fundet nogen særlig grund til at se bort fra anmeldelsesfristen efter lovens § 20. Arbejdsskadestyrelsen havde her ved lagt vægt på, at skadelidte under det løb, hvor skaden skete, ikke kunne betragtes som ansat, lønnet medarbejder hverken ved den lokale speedway-klub eller ved Dansk Motor Union (DMU). Alle arrangører og køreere er underlagt DMU's reglement og bestemmelser. Det fremgik af kontrakten med den lokale speedway-klub, at køreren selv bestemte, hvilke løb han deltog i ud over løbene på én bestemt bane, og at der ikke blev udbetalt løn, men rejsegodtgørelse og pointpenge/materieltilskud pr. match. Arbejdsskadestyrelsen fandt, at der var så stort et element af selvstændighed i kontrakten, at køreren ikke kunne anses for antaget til arbejde i lovens forstand.

I modsætning hertil vurderede Den Sociale Ankestyrelse, hvortil Arbejdsskadestyrelsens afgørelse blev indklaget, at køreren i forbindelse med sin tilskadekomst i et speedway-løb måtte anses for at have været antaget til arbejde for den lokale speedway-klub og dermed omfattet af lovens forsikringsberettigede personkreds, med den lokale speedway-klub som forsikringspligtig arbejdsgiver.

Ankestyrelsens begrundelse var, at det i kontrakten med den lokale speedway-klub for 1993 var nærmere fastsat, hvornår køreren havde pligt til at være til rådighed og deltage i superliga-løb for den lokale speedway-klub, ligesom der var fastlagt økonomiske betingelser for del-

tagelse, herunder sanktionsmuligheder i tilfælde af misligholdelse af kontrakten. Hertil kom, at den lokale speedway-klub havde en økonomisk interesse i, at køreren kørte løbet, ligesom ankestyrelsen vurderede, at køreren i forhold til klubben var forpligtet til at deltage i det konkrete løb.

Ankestyrelsen vurderede i øvrigt, at der var grundlag for at dispensere fra den for sene anmeldelse af hændelsen, jf. lovens § 20, sidste punkt. Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at køreren havde været udsat for et ulykkestilfælde, der havde medført erstatningsberettigende følger, og at der forelå undskyldelige omstændigheder for, at anmeldelsen ikke var indgivet rettidigt, da anmeldelsen på grund af usikkerhed om forsikringsforholdene havde været indgivet til det pågældende ulykkesforsikringsselskab.

Denne usikkerhed beroede antagelig på, at der ikke altid skulle tegnes en arbejdsskadeforsikring for professionelle idrætsudøvere, når de deltog i et idrætsarrangement. Arbejdsskadestyrelsen havde i en skrivelse af 11. august 1989 som svar på en forespørgsel fra DMU's advokat udtalt, at ved professionel licens beroede forsikringspligten på de nærmere omstændigheder ved stævnedeltagelsen. Der blev herved henvist til en sag om professionelle cykelryttere (*Sociale Meddelelser* U-10-79, der er omtalt foran), herunder at forsikringspligt for DMU, landsdelsunion eller lokalclub måtte forudsætte en kontraktsaftale, hvorved den professionelle motorkører kunne anses for ansat, lønnet medarbejder for kontraktsparten under løbet.

Efter det i sagen oplyste havde man med hensyn til forsikringsdækning den praksis, at der ved hvert stævne gennem DMU skulle tegnes en ulykkesforsikring for kørerne og en arbejdsskadeforsikring for officials og dommere.

Den anden sag, som Den Sociale Ankestyrelse tog stilling til på sit principielle møde den 24. april 1996, er et eksempel på, at professionelle idrætsudøvere ikke altid kan regne med at være dækket af arbejdsskadeforsikringslovens regler.

Sagen vedrørte spørgsmålet om anerkendelse af en anmeldt hændelse, som overgik en professionel cykelrytter, der deltog på det danske landshold i et cykelløb i udlandet. Under løbet skete der en kørselsfejl af ryttere i feltet, hvorved den pågældende professionelle cykelrytter styrtede og kom til skade.

Den Sociale Ankestyrelse fandt, at det omhandlede ulykkestilfælde ikke var omfattet af arbejdsskadeforsikringsloven, da der ikke kunne antages at foreligge et ansættelsesforhold i lovens forstand. Ankestyrelsen lagde til grund, at cykelrytteren var udtaget og deltog på lige fod med de øvrige deltagere i løbet og ikke i sin egenskab af professionel cykelrytter. Der blev endvidere lagt vægt på, at han ikke var kontraktligt forpligtet til at deltage i cykelløbet, men at deltagelse var frivillig. Ulykkestilfældet måtte derfor anses for at være indtrådt under udøvelse af fritidsaktivitet.

Det forhold, at Danmarks Cykle Union havde afholdt udgifter i forbindelse med den pågældendes deltagelse samt i øvrigt havde været medvirkende ved tilrettelæggelsen af arrangementet samt fastsættelse af vilkår i forbindelse med deltagelsen, herunder eksempelvis planlægning af træningstidspunkter, sponsoreringsvilkår og ved at stille træner, holdleder og andre hjælpere til rådighed for deltagende danske cykelryttere, bevirkede efter ankestyrelsens opfattelse ikke i sig selv, at Danmarks Cykle Union kunne betragtes som arbejdsgiver i lovens forstand. Ankestyrelsen lagde ved denne vurdering vægt på, at Danmarks Cykle Union ikke havde egentlige instruktionsbeføjelser. Ankestyrelsens afgørelse var en tiltræden af Arbejdsskadestyrelsens tidligere afgørelse i sagen.

Senest har Arbejdsskadestyrelsen på en forespørgsel fra Danmarks Cykle Union i skrivelse af 16. december 1996 taget stilling til spørgsmålet om arbejdsskadeforsikringspligt for cykelryttere, der deltager i 1-dages cykelløb i Danmark. Det fremgår af cykleunionens henvendelse, at den arrangerende klub træffer aftale med kendte amatørryttere fra andre cykelklubber i Danmark om deltagelse i løbet. I nogle af disse løb deltager endvidere professionelle cykelryttere fra udlandet, såvel udlandsdanskere som andre.

Cykelrytterne modtager startpenge (1.000 kr. for de kendte amatørryttere og op til 20.000 kr. for de professionelle ryttere). Herudover er der mulighed for at vinde de udsatte præmier.

Rytterne skal ikke have starttilladelse fra deres egen klub, den arrangerende klub har ikke kontraktligt sanktionsbeføjelser over for rytterne, ligesom der i øvrigt ikke foreligger nogen egentlig (skriftlig) kontrakt mellem arrangøren og de enkelte deltagere. Udover forskelle i startpenge er der ikke forskel på aftalevilkårene eller de øvrige vilkår for de professionelle ryttere og amatørrytterne.

På denne baggrund har Arbejdsskadestyrelsen fundet, at løbsarrangøren ikke har forsikringspligt efter arbejdsskadeforsikringsloven for de deltagende cykelryttere, dette uanset om rytterne modtager 1.000 kr. i startpenge eller f.eks. 20.000 kr.

Der er ikke ved denne udtalelse taget afstand fra afgørelsen i sagen *Sociale Meddelelser* U-10-79 (jf. foran), idet der i sagen fra 1979 var tale om et aftaleforhold mellem cykelbane og rytter, som var mere omfattende end i sagen fra 1996. I 1979-sagen godkendte rytteren i engagementskontrakten forhold, som bragte ham i et tjenesteforhold til cykelbanen, idet han accepterede, at cykelbanen havde klare instruktionsbeføjelser over for ham.

Arbejdsskadestyrelsens udtalelse i skrivelsen af 16. december 1996 er på linje med den Sociale Ankestyrelsens afgørelse i sagen om den professionelle cykelrytter, der deltog på det danske landshold i et cykelløb i udlandet (U-4-96, jf. foran), idet der i denne sag heller ikke forelå egentlige instruktions- eller sanktionsbeføjelser over for den pågældende cykelrytter i det pågældende cykelløb.

Som det vil være fremgået af det tidligere anførte, kan det efter omstændighederne være vanskeligt for arrangøren af et idrætsarrangement at vurdere, om deltagere i arrangementet skal betragtes som arbejdstagere, for hvem der skal tegnes en arbejdsskadeforsikring, som selvstændige erhvervsdrivende, der selv må sørge for eventuel forsikringsdækning for indtrådte ulykkestilfælde, eller som amatører eller dermed ligestillede, f.eks. – som i den lige refererede sag – professionelle idrætsudøvere, der i det pågældende idrætsarrangement optræder på lige fod med deltagende amatører som udslag af en slags fritidsaktivitet, som ligger uden for rammerne af den pågældendes professionelle virksomhed. I sidstnævnte fald kan spørgsmålet om tegning af en privat ulykkesforsikring, der dækker arrangementet, blive aktuelt.

En arrangør – eller en sportsudøver – vil altid kunne få en forhåndstilkendegivelse fra Arbejdsskadestyrelsen om de forsikringsmæssige forhold i forbindelse med et kommende idrætsarrangement. En sådan forhåndstilkendegivelse er dog kun vejledende og således ikke juridisk bindende for styrelsen, da spørgsmålet om forsikringspligt efter arbejdsskadeforsikringsloven altid af styrelsen må bedømmes konkret på grundlag af samtlige foreliggende omstændigheder og forhold ved det pågældende idrætsarrangement. Det kan forventes, at Arbejdsskadestyrelsen i nær fremtid vil udsende nogle generelle retningslinjer, der vil blive offentliggjort i samarbejde med Danmarks Idræts-Forbund.

Det går ikke ud over den professionelle idrætsudøver, hvis hans arbejdsgiver har undladt at opfylde sin forsikringspligt. I så fald modtager han (eller eventuelt hans efterladte) de ydel-

ser, som han efter loven er berettiget til, fra Arbejdsskadestyrelsen, jf. lovens § 48, stk. 1. Arbejdsgiveren skal refundere styrelsen de udbetalte beløb, medmindre styrelsen skønner, at der har foreligget sådanne undskyldende omstændigheder for arbejdsgiveren, at denne helt eller delvist bør fritages for betaling, jf. lovens § 48, stk. 2. Efter denne bestemmelse er den lokale speedway-klub, der havde undladt at tegne forsikring for den tilskadekomne speedway-kører i den ovenfor refererede sag, blevet fritaget for at refundere styrelsen de udbetalte beløb. Tilsvarende er sket i en anden, senere sag, hvori Arbejdsskadestyrelsen statuerede, at en tilskadekommen speedway-kører var omfattet af lovens forsikringsdækning.

De ulykkestilfælde, som den professionelle idrætsudøver normalt skal sikres dækning for gennem arbejdsskadeforsikringen, er ulykkestilfælde, som sker under udøvelse af den idræt, han står som professionel udøver af, inklusive aktiviteter der står i naturlig forbindelse hermed. Den forsikringspligtige arbejdsgiver er den klub, organisation eller anden arrangør, han har kontrakt med, forudsat at den skadevoldende hændelse ligger inden for rammerne af den indgåede kontrakt. Drejer det sig om aktiviteter, der ligger uden for disse rammer, beror pligten for en arbejdsgiver til at tegne arbejdsskadeforsikring på, om der er indgået en kontrakt eller aftale om arbejdsydelser, der opfylder betingelsen i arbejdsskadeforsikringslovens § 1, stk. 1. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis idrætsudøveren for egen regning har indgået en kontrakt med en sponsor. Hvis han under optræden for denne sponsor kommer til skade ved et ulykkestilfælde, vil han være dækket efter arbejdsskadeforsikringslovens regler med sponsoren som forsikringspligtig arbejdsgiver.

4.3. Ydelserne i henhold til arbejdsskadeforsikringsloven

Ifølge arbejdsskadeforsikringslovens § 25 kan en skadelidt idrætsudøver opnå følgende:

1. betaling af udgifter til sygebehandling, optræning og hjælpemidler m.m.
2. erstatning for tab af erhvervsevne
3. godtgørelse for varigt mén
4. overgangsbetrag ved dødsfald
5. erstatning for tab af forsørger

Om de nærmere enkeltheder vedrørende disse ydelser må henvises til speciallitteraturen (f.eks. *Karnovs Lovsamling* og de kommenterede lovudgaver). Her skal blot anføres, at efter Arbejdsskadestyrelsens praksis tilkendes der normalt kun erstatning for tab af erhvervsevne indtil den skadelidte idrætsudøvers 35. år. Begrundelsen herfor er, at selv uden arbejdsskaden vil en professionel idrætsudøver ikke kunne fortsætte sin professionelle idræt ud over denne aldersgrænse. Eksempelvis kan nævnes sagen *Sociale Meddelelser* U-6-83, der handlede om en halvprofessionel fodboldspiller, som efter en knæskade ikke fik sin kontrakt fornyet og måtte opgive sin fodboldkarriere. Erstatningen for erhvervsevnetab blev efter Arbejdsskadestyrelsens praksis tilkendt som en løbende ydelse fra kontraktens udløb og indtil spillerens 35. år ud fra det synspunkt, at han selv uden arbejdsskaden næppe var fortsat ud over denne alder som halvprofessionel fodboldspiller.

Denne aldersgrænse er dog ikke absolut. Den kan i det enkelte tilfælde af Arbejdsskadestyrelsen fastsættes lavere ud fra en vurdering af den normale varighed af en professionel idrætsudøvers karriere inden for den pågældende idrætsgren. Men den kan også fastsættes højere. Således har Arbejdsskadestyrelsen tilkendt to speedway-kørere erstatning for tab af erhvervsevne som en løbende ydelse indtil deres 67. år (dels i sagen der er omtalt ovenfor,

Sociale Meddelelser U-4-96, dels i en senere tilsvarende sag). Dette skyldes, at deres erhvervsevne var nedsat i betydelig grad, med henholdsvis 50 og 65 pct.

4.4. Ulykkestilfælde under deltagelse i firmaidræt

Arbejdstagere er dækket ind af den arbejdsskadeforsikring, som deres arbejdsgivere har pligt til at tegne. Tvivlsspørgsmål opstår imidlertid ofte, om forsikringen dækker, når arbejdstageren kommer til skade under udøvelse af idræt, som har forbindelse til arbejdsstedet (firmaidræt).

Uden for arbejdsskadeområdet falder uheld i fritiden under organiseret idræt i firmaidrætsforbund, hvor ansatte i et firma deltager på firmaets klubhold i turneringer mod hold fra andre firmaer eller virksomheder. Her har arbejdsgiveren ikke nogen funktion som ansvarlig arrangør.

Uden for området for organiseret firmaidræt må spørgsmålet om dækning af arbejdsgiverens arbejdsskadeforsikring efter Arbejdsskadestyrelsens praksis bero på en konkret vurdering. Det er navnlig afgørende, hvem der har arrangeret idrætsudøvelsen, og i hvilken grad arbejdsgiveren står bag arrangementet, herunder om det er finansieret af arbejdsgiveren helt eller delvist, og om deltagelsen er mere eller mindre obligatorisk for de ansatte, f.eks. hvis det helt eller delvist foregår i arbejdstiden under betaling af sædvanlig løn. Dette sidste spiller navnlig en rolle, hvis idrætsudøvelsen indgår som en integreret del af arbejdsgiverens krav om, at de ansatte er i god fysisk form, f.eks. inden for forsvaret, politiet, brandvæsenet og vagtselskaberne.

Arbejdsskadestyrelsen har som arbejdsskader anerkendt gymnastikuheld under træning for et kommunalt brandkorps, en brandmands ulykkestilfælde under organiseret svømmetræning, uheld under militær idrætsudøvelse på et kaserneområde, uheld under årligt arbejdsgiverbetalt firmasportsarrangement mellem firmaer i samme branche og uheld under boldspil delvist i arbejdstiden mellem kolleger i samme statslige myndighed, støttet af arbejdspladsen.

Som et eksempel, hvor et ulykkestilfælde ikke blev anset for at være indtruffet under arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet foregik, jf. arbejdsskadeforsikringslovens § 9, nr. 1, kan nævnes følgende:

En tekstilarbejder på en tæppefabrik kom i 1965 til skade under en fodboldkamp med smede fra en anden fabrik. Kampen var arrangeret af en stedlig forening af sportsinteresserede og foregik i en lokal idrætshal, der var resultatet af frivillig arbejdsindsats og en indsamling, som tæppefabrikken også havde ydet bidrag til. Tæppefabrikken afholdt udgifter til spillegebyr og havde forsynet sit fodboldhold med trøjer og øvrigt udstyr (*D.f.U.* 6938/65).

Følgende tilfælde blev derimod betragtet som hørende under loven:

En arbejder ved en papirfabrik kom under en fodboldkamp til skade med sit højre knæ. Det var oplyst, at der på hver af selskabets fabrikker var en sportsklub, og at der én gang om året blev afholdt en turnering, hvori de forskellige fabrikkers klubber spillede mod hinanden. Ulykkestilfældet skete under en sådan turnering. Spillere, der deltog i turneringen, fik deres løn udbetalt for den tid, de ellers ville have været i arbejde, og rejsen og opholdet blev ligeledes betalt af arbejdsgiveren (*D.f.U.* 4053/50).

4.5. Ulykkestilfælde der overgår andre persongrupper end idrætsudøvere

Spørgsmålet om pligt til at tegne arbejdsskadeforsikring for forbund, organisationer, foreninger og klubber som arbejdsgivere opstår ikke blot i relation til idrætsudøvere, men også

i relation til andre persongrupper, der er involveret i idrætsvirksomhed, såsom administrativt personale og øvrige ansatte som trænere, instruktører, kontrollører og personale, der passer baneanlæg m.v., og i øvrigt enhver, der som medlem eller tilknyttet forbundet, organisationen, foreningen eller klubben udfører arbejde, der ligger ud over det normale for medlemskab eller tilknytning, f.eks. reparations- eller vedligeholdelsesarbejde, opførelse af redskabsskure eller lignende.

Med virkning fra den 1. oktober 1996 har Danmarks Idræts-Forbund (DIF) og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) indgået en samarbejdsaftale med et forsikringsselskab, der bl.a. omfatter en kollektiv arbejdsskadeforsikring, der sikrer, at foreningerne under DIF og DGI er dækket ind med hensyn til deres forsikringspligt i situationer, hvori der skal ydes erstatning efter arbejdsskadeforsikringsloven. Forsikringen dækker de ovenfor nævnte persongrupper, men ikke de hel- eller halvprofessionelle idrætsudøvere, som de enkelte medlemsklubber eller -foreninger er arbejdsgivere for. For dem må de enkelte foreninger og klubber eller eventuelt de pågældende specialforbund selv tegne arbejdsskadeforsikring.

Såfremt et medlem af en idrætsklub eller en person – f.eks. som forælder til et klubmedlem – udfører arbejde eller yder tjenester for klubben eller i dennes interesse, kan det ofte være vanskeligt at afgøre, om arbejdet eller tjenesten er af en sådan karakter eller af et sådant omfang, at det må betragtes som omfattet af arbejdsskadeforsikringslovens § 1, stk. 1, og dermed være forsikringsdækket. Afgørelsen heraf træffes af Arbejdsskadestyrelsen efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

Idet det antageligt kan siges generelt, at arbejdsskadeforsikringsdækningen ikke omfatter ulykkestilfælde, der opstår under udførelse af arbejdsopgaver, som medlemmer og andre interesserede påtager sig at udføre i deres fritid, og som ofte er en nødvendig forudsætning for, at klubben i det hele taget kan fungere (frivillig arbejdsindsats fra medlemmer og interesserede inden for de normale og sædvanlige rammer af medlemskab og interesse for klubben), skal nedenfor nævnes nogle eksempler på ulykkestilfælde, der ikke blev anerkendt som arbejdsskader.

Sagen *Sociale Meddelelser* U-3-83 drejede sig om en mand, der omkom i 1980 som følge af en færdselsulykke, da han i sin bil efter aftale med en lokal idrætsforening befordrede seks drenge til en udenbys fodboldkamp. To af drengene var hans egne. Afdøde, der ikke var medlem af foreningen, hjalp ligesom en del andre forældre til børn i foreningen med kørsel for ungdomsspillere til forskellige steder, hvor der skulle afvikles kampe. Ordningen var beskrevet som ret løs, men alligevel en betingelse for, at foreningens økonomi kunne balancere. Afdødes børn spillede på foreningens lilleputhold, og det var kun befordring af spillere på dette hold, han påtog sig. For kørslen modtog han en godtgørelse på 75 øre pr. km.

Sikringsstyrelsen (der svarer til den nuværende Arbejdsskadestyrelse) fandt, at ulykkestilfældet henhørte under arbejdsskadeforsikringsloven, jf. lovens § 1, da der forelå såvel en arbejdsaftale som et tjenesteforhold mellem idrætsforeningen og afdøde gående ud på privat transport ved den lejlighed, da skaden skete. Styrelsen havde ved sin afgørelse yderligere lagt til grund, at afdøde ikke var medlem af idrætsforeningen, idet han – såfremt medlemskab havde foreligget – begrebsmæssigt ikke ville kunne anses for at være i et ansættelsesforhold til foreningen.

Sagen blev anket af det pågældende forsikringsselskab til Den Sociale Ankestyrelse, der fandt, at kørslen måtte ses som udtryk for afdødes interesse i de arrangementer, hvori hans børn deltog. Ankestyrelsen fandt herefter, at der ikke ved den omhandlede kørsel havde foreligget noget sådant antagelsesforhold som forudsat i lovens § 1.

Et ulykkestilfælde, der overgik et medlem af en sejlkлуб under arbejde med afmontering af et telt, fandt Den Sociale Ankestyrelse – ligesom Sikringsstyrelsen i første instans – ikke kunne henføres under arbejdsskadeforsikringsloven, da det udførte arbejde ikke gik ud over, hvad der kunne anses som almindelig deltagelse i sejlkлубbens arbejde (*Sociale Meddelelser* U-5-85).

Et bestyrelsesmedlem i en bokseklub pådrog sig brud på venstre hånd, da han sammen med andre bestyrelsesmedlemmer af klubben var beskæftiget med nedtagning af en boksering efter en bokseopvisning.

Det var oplyst, at det var normalt forekommende, at bestyrelsesmedlemmer medvirkede ved opstilling og nedtagning af boksering. Dette var en forudsætning for, at klubben kunne fungere. Arbejdet var fysisk krævende. Skadelidtes arbejde ved den anmeldte lejlighed gik dog ikke ud over, hvad der normalt påhvilede et bestyrelsesmedlem.

Sikringsstyrelsen havde henført tilfældet under arbejdsskadeforsikringsloven, jf. lovens § 1, med den begrundelse, at arbejdet var af et sådant omfang og krævede en sådan fysisk indsats, at det gik ud over, hvad man normalt måtte forvente udført af et bestyrelsesmedlem af en klub, også selvom man eventuelt ved udvælgelsen af bestyrelsesmedlemmer lagde vægt på, om de kunne medvirke ved disse funktioner.

Den Sociale Ankestyrelse var ikke enig heri, men fandt, at det udførte arbejde ikke gik ud over, hvad der måtte anses som almindelig deltagelse i bokseklubbens arbejde. Skadelidte kunne herefter ikke betragtes som antaget af klubben til det omhandlede arbejde, og det anmeldte tilfælde kunne derfor ikke henføres under arbejdsskadeforsikringsloven.

Et medlem af en bordtennisklub kom i 1983 til skade, da han var beskæftiget i klubben med udpakning af bordtennisborde til brug ved et større stævne arrangeret af klubben. Bordene var omviklet med stålspændebånd. Under udpakningen knækkede et bånd, og den ene ende ramte medlemmet i øjet, således at han delvis mistede synet på øjet.

Sikringsstyrelsen traf den afgørelse, at skaden ikke hørte under den lovpligtige arbejdsskadeforsikring, da medlemmet ved at påtage sig det pågældende arbejde kun havde udført et hverv, som naturligt fulgte af hans medlemskab af klubben.

Den Sociale Ankestyrelse tiltrådte Sikringsstyrelsens afgørelse, hvorefter det skadelidte medlem anlagde sag mod ankestyrelsen ved Østre Landsret.

Til brug for retssagen oplyste bordtennisklubben bl.a., at klubben siden dens start i 1961 havde afviklet ca. 120 større bordtennisarrangementer. Det var sædvanligt, at medlemmerne opfordredes til at hjælpe til og rent faktisk også udførte det praktiske arbejde ved arrangementer af denne karakter. Uden medlemmernes hjælp havde disse arrangementer ikke været gennemførlige. Klubben havde omkring 250 medlemmer, og af dem var der ca. 30, der kom mest og hjalp til ved arrangementer og lignende. Der var dog ingen pligt hertil. Belønningen for at bistå var tilskud til eller rabatter under rejser.

Klubbens formand oplyste, at anmodningen om bistand var blevet sendt til medlemmer med navne påført, idet dette havde større virkning. Det skadelidte medlem gjorde gældende, at han ved en individuel skrivelse var opfordret af sin klub til at bistå ved arrangementet. Ved den indgåede aftale var han antaget til at udføre et arbejde som ulønnet medhjælp.

4. Dækning gennem arbejdsskadeforsikring

Østre Landsret tiltrådte det af Sikringsstyrelsen og Den Sociale Ankestyrelse udøvede skøn, hvorefter sagsøgerens (det skadelidte klubmedlems) medvirken som medlem ved udpakning af sportsrekvisitter ved et større stævne, arrangeret af bordtennisklubben, ikke var dækket af arbejdsskadeforsikringsloven.

KAPITEL 6

Straf og idræt

af Bjørn Graae

1. Idrættens strafferetlige placering

Al idrætsudøvelse skal som anden menneskelig adfærd nødvendigvis undergives en vis regulering, herunder strafferetlig, for at undgå, at uønskede adfærdsformer slår igennem. Denne regulering forekommer på forskellige plan.

Først og fremmest må nævnes, at de i samfundet normalt gældende regler for pålæggelse af strafansvar principielt fuldt ud gælder, selv om en given handling er udført under idrætslig aktivitet. Det er således klart, at tyveri begået af et foreningsmedlem må bedømmes som enhver anden form for tyveri. Det gælder ligeledes, at idrætsudøveren under konkurrence må underkaste sig de almindeligt gældende forskrifter, og såfremt han ikke gør dette, må han strafferetligt bære følgerne. Motionsløberen, der under et landevejsløb overtræder færdselslovgivningen, kan ikke undskylde sig med, at dette skete i forbindelse med idrætslig aktivitet. Som det vil blive beskrevet nedenfor, må der dog gøres nogle begrænsninger i den normale strafferetlige bedømmelse som følge af hensigten med den enkelte idrætsdisciplin.

Straffebestemmelser findes mange steder i lovgivningen. De alvorligste forbrydelser reguleres af straffeloven. Denne er inddelt i kapitler, der emnemæssigt er opsplittet efter de beskyttede interessers karakter. Som eksempel kan nævnes forbrydelser mod liv og legeme, freds- og æreskrænkelser og berigelsesforbrydelser. I den såkaldte særlovgivning, dvs. lovgivning der regulerer specielle livsområder, er der også i meget vidt omfang indsat straffebestemmelser. Mest kendt er formentlig færdselslovens bestemmelser, der i praksis giver anledning til et betydeligt antal straffesager. Sager af denne karakter kaldes særlovsovertrædelser.

Generelt bør det fremhæves, at idrætslivet må underkaste sig de i samfundet almindeligt fastlagte regler og således også være undergivet den heraf afledte strafferetlige bedømmelse. Det må i denne forbindelse pointeres, at bestemmelser, der måtte være indeholdt i foreningslove og vedtægter, må vige, i det omfang disse strider imod de af folkettinget fastsatte love. Det må naturligvis også gælde, at den omstændighed, at der i den enkelte idrætsdisciplin i turneringsbestemmelser, spilleregler og lignende er fastsat sanktionsbestemmelser, ikke indebærer, at handlinger foretaget under idrætsudøvelse alene skal bedømmes ud fra sådanne regler. Der kan udover den idrætsligt fastsatte straf til enhver tid også blive tale om en bedømmelse efter de af samfundet fastsatte straffennormer.

Det må også påpeges, at der i de seneste år har kunnet påvises en klar tendens til at fokusere på den »selvregulering«, der inden for idrætslivet og andre interesseområder måtte være opstået. Denne tendens underbygges af det arbejde, der foregår internationalt, specielt inden for EU. Kommissionen har ved flere lejligheder grebet ind over for idrætsorganisationers håndtering af problemstillinger, der også i samfundet uden for idrætten tillægges betydning internationalt. Der kan ved disse indgreb spores en tendens til at underkende opstilling af specielle løsninger inden for idrætten, såfremt disse strider mod de af EU i øvrigt tilstræbte løsninger på beslægtede områder uden for idrætten. Sagt på en anden måde: Idrætten og dens udøvere må indrette sig på, at de ikke kan gøre krav på særbehandling, hvilket naturligvis også må gælde på det strafferetlige plan.

2. Almindelige strafbarhedsbetingelser

Enhver form for straf må i sin natur forudsætte en hjemmel. Dette er inden for strafferetten udtrykt derhen, at der gælder et legalitetsprincip. Såvel materielt som formelt må et strafferetligt indgreb over for borgeren være funderet i en bestemmelse, der hjemler dette. Det vil således ikke være tilstrækkeligt, at indgrebet ikke strider imod nogen bestemmelse. Herved kan det fastslås, at man først og fremmest ved domstolenes strafanvendelse må iagttage dette meget væsentlige princip. Det må imidlertid antages, at princippet også må gælde ved andre indgreb over for personer, herunder idrætsudøvere, når straffen pålægges af myndigheder som foreningsbestyrelse, disciplinærudvalg, amatør- og ordensudvalg eller dopingnævn. Baggrunden herfor er, at den enkelte idrætsudøver skal kunne indrette sin aktivitet og tilværelse på forudberegnelighed også i strafferetlig henseende. Det er derfor også i almindelighed antaget, at nye strafferetlige regler ikke kan tillægges tilbagevirkende kraft.

Vi kan altså for det første fastslå, at et strafferetligt indgreb, hvad enten dette er frihedsstraf, bøde eller rettighedsfortabelse, må forudsætte, at der kan påvises en strafferetlig hjemmel til indgrebet. Dette vil normalt ske ved, at der er fastsat positive bestemmelser, som beskriver, hvilken adfærd der ikke kan accepteres og i konsekvens heraf vil blive strafforfulgt. En sådan bestemmelse vil normalt angive, hvilket gerningsindhold der forfølges. Det må i almindelighed kræves, at gerningsindholdet beskrives så klart, at der ikke opstår tvivl om rækkevidden af den pågældende straffebestemmelse. Disse krav er naturligvis særligt væsentlige ved fastlæggelse af straffelovens bestemmelser, men de bør også efterleves i foreningsvedtægter og andre regelsæt, der opererer med strafindgreb.

Det er dog ikke tilstrækkeligt, at et i straffeloven fastsat gerningsindhold er realiseret ved en idrætsudøvers aktivitet. Også en række yderligere betingelser må opstilles for at fastslå et strafansvar for den pågældende.

Således må den strafbare handling kunne tilregnes gerningsmanden. Der er forskellige tilregnelsesgrader. Først og fremmest kan en handling være forsætlig, hvorved forstås, at det har været gerningsmandens hensigt at realisere det strafbare gerningsindhold. Hvis der er en straffehjemmel, vil denne tilregnelsesgrad normalt altid medføre straf, såfremt de øvrige strafbarhedsbetingelser er opfyldt. Man kan dog ikke blive stående herved, for også i tilfælde, hvor gerningsmanden har optrådt uagtsomt, vil der i mange tilfælde kunne straffes. Det er normalt således, at de strafbestemmelser, der er omfattet af straffeloven, det vil sige de alvorligste handlinger, kræver en forsætlig handlemåde fra gerningsmandens side. Straf for uagtsomme

handlinger forekommer dog også i straffeloven, f.eks. straffes uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241.

I særlovgivningen er det derimod udgangspunktet, at der kan straffes, både når gerningsmanden har handlet forsægtligt og uagtsomt. I visse tilfælde er fastsat strafansvar for forsægtligt eller groft uagtsomt forhold. Det kan være vanskeligt præcist at afgrænse den grove uagtsomhed over for den simple uagtsomhed. Det har i denne forbindelse været nævnt, at grov uagtsomhed er en form for adfærd, som selv skødesløse personer undgår.

I visse tilfælde vil der endelig kunne blive tale om at straffe på objektivt grundlag, dvs. selvom gerningsmanden hverken har handlet forsægtligt eller uagtsomt. Det er klart, at et sådant strafansvar i særlig grad forudsætter sikker lovhjemmel.

Strafansvar kræver normalt videre, at gerningsmanden er tilregnelig. Heri ligger for det første et krav om, at den pågældende ikke på gerningstidspunktet var utilregnelig, f.eks. på grund af sindssygdom, lignende tilstande eller åndssvaghed i højere grad. Er en sindssyglignende tilstand fremkaldt ved misbrug af alkohol eller misbrug af andre rusmidler, kan der dog blive tale om at pålægge straf.

Ligeledes straffes handlinger foretaget af børn under 15 år ikke.

Disse regler, der fremgår af straffelovens §§ 15 og 16, dækker muligheden for at pålægge straf under normale straffesager. I det omfang der bliver tale om at straffe med udgangspunkt i andre regler, f.eks. Danmarks Idræts-Forbunds love om dopingmisbrug eller lignende, gælder der ikke nogen tilsvarende regel. En person under 15 år kan derfor lige så vel som en person over denne aldersgrænse udelukkes ved dopingmisbrug.

For at pålægge straf kræves også, at handlingerne ikke er foretaget i nødværge eller under udøvelse af nødret. Om disse bestemmelsers nærmere rækkevidde henvises til straffelovens §§ 13 og 14. Det er relativt sjældent, at disse bestemmelser med held påberåbes under straffesager, og dette må også antages at gælde inden for idrættens verden. Specielt er det naturligvis klart, at man ikke kan påberåbe sig nødværge som begrundelse for strafbare handlinger, der går ud over det tilladelige, når man har været deltager i en kampsport. Om baggrunden for, at ellers strafbar adfærd ved deltagelse i sådanne sportsgrene normalt alligevel ikke straffes, kan der henvises til det straks nedenfor anførte.

Det er endelig en forudsætning for straf, at der ikke foreligger samtykke fra den forurettede til, at den strafbare handling er blevet foretaget. Netop dette kriterium påkalder sig inden for idrættens verden særlig interesse, da den omstændighed, at man deltager i en sportsgren, kan opfattes derhen, at man har samtykket i, at der, så længe den sportslige aktivitet udøves, foretages handlinger, der i øvrigt ville være omfattet af en straffehjemmel. Det er da også rigtigt, at alene deltagelsen i adskillige kampsportsgrene indebærer, at hver af parterne samtykker i, at den anden part foretager sig handlinger, der ligger inden for reglementet for den pågældende sportsgren, selvom disse i øvrigt klart ville være omfattet af f.eks. straffelovens voldsbestemmelse. Det er dog nok en fiktion at indfortolke samtykket som objektiv straffrihedsgrund i en række situationer i forbindelse med sportsudøvelse, hvor der på den anden side næppe er tvivl om, at straf ikke vil blive pålagt for handlinger, der begås som et naturligt element i den pågældende sport. Se nærmere herom nedenfor om den aktives strafansvar.

De forskellige strafbestemmelser opererer som anført ovenfor med bestemte gerningsindhold, der skal realiseres, for at straf kan pålægges. Imidlertid er det generelt således, at også forsøgshandlinger kan straffes. Hjemmelen hertil findes for så vidt angår straffeloven i dennes § 21. Når også forsøget straffes, hænger dette sammen med, at det i realiteten er den

kriminelle hensigt, der ønskes påvirket gennem straffen, uanset om denne hensigt er kommet til udtryk som en fuldbyrdet handling eller alene som et forsøg. Det fremgår dog af den pågældende bestemmelse, at straffen kan nedsættes ved forsøg, navnlig når dette vidner om ringe styrke eller fasthed i det kriminelle forsæt. Desuden straffes normalt kun for forsøg, såfremt der kan pålægges højere straf for den pågældende handling end hæfte. Forsøges det f.eks. således under et cykelløb at påkøre den førende rytter (i den hensigt at gøre det muligt for en anden rytter at vinde løbet), vil dette kunne straffes, selvom forsøget mislykkes ved en afværgemanøvre fra rytterens side.

Også medvirken til strafbare handlinger straffes. Ved medvirken forstås adfærd, der kan beskrives som tilskyndelse, råd eller dåd tilsigtende handlingens gennemførelse. En bestemmelse herom findes i straffelovens § 23. Bestemmelsen forudsætter således, at gerningsmanden kan fastlægges som den, der fysisk realiserer den kriminelle handling, mens andre, der har medvirket til det pågældende resultat, må betragtes som medvirkende. Også i forbindelse med medvirken er det således, at der kan ske strafnedsættelse, såfremt der kun er tilsigtet en mindre væsentlig bistand, eller hvis man alene har støttet en allerede truffet beslutning, ligesom strafnedsættelse kan ske, hvis forbrydelsen ikke fuldbyrdes, eller den tilsigtede medvirken mislykkes. Det må normalt kræves for at udløse medvirkensansvar, at der er udført aktive handlinger, men i særlige tilfælde kan det næppe udelukkes, at straf også kan pålægges for medvirken, såfremt den pågældende person har haft særlig anledning til at gribe ind, men undladt dette, f.eks. når en træner bliver bekendt med, at den aktive vil begå en strafbar handling under idrætsudøvelsen, uden at han har forsøgt at standse dette.

3. Strafarter

Overtrædelse af straffeloven eller strafbestemmelser i særlovgivningen kan straffes med bøde, hæfte eller fængsel. Hvilken straf, der i de forskellige situationer kan komme på tale, afhænger af den såkaldte strafferamme i den enkelte bestemmelse.

Der er i vidt omfang mulighed for, at fængsels- eller hæftestrafte kan gøres betingede, og i denne forbindelse kan der fastsættes bestemmelser, der skal overholdes af den dømte for at undgå, at straffen skal afsones. Blandt nyere tiltag i denne retning kan især fremhæves samfundstjenestedomme. F.eks. i sammenhæng med berigelsesforbrydelser, hvor der foreligger gode oplysninger om personlige forhold for gerningsmanden, kan en sådan afgørelse komme på tale. Fra praksis kendes tilfælde, hvor bl.a. kasserere, som har forgrebet sig på foreningsformuen, er blevet dømt til samfundstjeneste, især når disse ikke tidligere er straffede.

Andre sanktioner kan også komme på tale. Således vil det ved overtrædelser af vedtægter og love, der gælder inden for idrætten, og som derfor alene har betydning for medlemmerne, blive aktuelt at anvende udelukkelse, midlertidige eller endelige, advarsler eller irettesættelser. Dette nævnes således som mulige sanktioner for Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg, jf. DIF's love § 20. Over for medlemsforbund, der ikke efterkommer krav om overholdelse af reglerne om dopingkontrol og behandling af dopingsager, er der nu skabt hjemmel for, at DIF's bestyrelse kan reagere med at pålægge en bøde. Herudover kan medlemsorganisationen som sådan suspenderes. En sådan afgørelse fra bestyrelsen skal dog forelægges til godkendelse for repræsentantskabet på første årsmøde.

På tilsvarende måde vil de enkelte idrætsforbund i disses vedtægter kunne have sanktionsbestemmelser over for foreninger, der ikke efterlever forbundets love.

Også på forenings- eller klubplan kan der blive tale om, at det enkelte medlem straffes med midlertidig udelukkelse eller eksklusion. Sådanne beslutninger, der må antages at kunne kræves indbragt for generalforsamlingen, kan ligeledes ses som straffebestemmelser over for medlemmerne.

For så vidt angår professionelle idrætsudøvere vil disse ligeledes i kraft af deres ansættelsesforhold kunne have underkastet sig disciplinærmidler, som arbejdsgiverklubben på grund af spillerens adfærd fastsætter. Som eksempel herpå kan henvises til DBU's spillerkontrakt afsnit IV, § 3. Efter denne bestemmelse kan der pålægges en spiller, der gør sig skyldig i dårlig opførsel eller overtræder klubbens træningsregler, disciplinærbestemmelse eller kontraktens bestemmelser, et lønfradrag på højst to ugers grundløn, ligesom spilleren kan bortvises i et tidsrum af højst 14 dage. Denne type bestemmelse kan dog i lige så høj grad anses for at være en form for civilretlig konventionalbod i et kontraktsforhold.

4. Den aktive idrætsudøvers strafansvar

Som anført ovenfor vil den aktive idrætsudøver i forbindelse med sin sportsudøvelse kunne tænkes at blive strafansvarlig på forskelligt niveau. Der kan således være tale om ansvar efter den almindelige straffelovgivning, ligesom vedtægtsmæssige straffebestemmelser kan komme på tale. Herudover vil der naturligvis kunne blive tale om umiddelbare sanktioner i konsekvens af spilleregler, reglementer og lignende forskrifter.

For så vidt angår de sidste er disse fastsat til overholdelse af de for den enkelte idrætsdisciplin fastsatte bestemmelser, f.eks. er fodbolddommerens anvendelse af advarsler og udvisninger en konsekvens af dette straffesynspunkt. På samme måde er det tilfældet med tildeling af advarsler for tyvstart på et atletikstadion. Disse straffebestemmelser vil normalt have udspillet deres rolle i forbindelse med selve idrætsaktiviteten. I visse tilfælde vil der dog efterfølgende kunne blive tale om reglementsbestemte karantæneperioder. For visse sportsgrene gælder, at sådanne karantæneperioder vil kunne indankes for et disciplinærudvalg eller lignende.

De vedtægtsmæssigt fastsatte straffe kan på tilsvarende vis tjene til overholdelse af spilleregler, reglementer og lignende. Herudover vil der via sådanne straffebestemmelser kunne tilsigtes overholdelse af de organisatoriske regler for den pågældende idrætsgren. Der knytter sig sædvanligvis ikke særlige straffemæssige betænkeligheder til disse bestemmelser. Tvist om deres anvendelse vil især rette sig imod spørgsmålet om proportionalitet imellem forseelsen og den idømte sanktion. Også for så vidt angår sådanne sanktioner vil der typisk være mulighed for at indanke afgørelserne for et disciplinærudvalg, amatør- og ordensudvalg eller lignende organ.

På dette sted skal især spørgsmålet om anvendelse af egentlig straf over for idrætsudøveren tages op. Som ovenfor nævnt må udgangspunktet være, at idrætsudøveren skal underkastes en normal strafferetlig bedømmelse af sine handlinger. Det er dog klart, at der for en del idrætsgrenes vedkommende må forudsættes at foregå handlinger, der begået i anden sammenhæng klart ville udløse et strafansvar. Dette gælder som anført først og fremmest kampsportsgrene; men også andre, herunder måske især holdsportsgrene med en betydelig intensitet som

f.eks. ishockey, håndbold og fodbold, vil fra tid til anden byde på handlinger, der isoleret set måtte bedømmes som vold. Når der i mange af disse situationer alligevel ikke rejses straffesag, forekommer dette deltagerne selvfølgelig. At der under f.eks. en ishockeykamp med meget høj grad af sandsynlighed kan påregnes episoder, hvor deltagerne glemmer spillet og i stedet hengiver sig til nævekamp, er kendt. At der i konsekvens heraf også tildeles udvisninger, forekommer lige så naturligt. En politianmeldelse med efterfølgende straffesag på grund af sådanne normalt forekommende hændelser er derimod ikke sædvanlig. På den anden side er det lige så klart, at overskridelse af en grænse vil udløse en sådan anmeldelse. Dette vil naturligt ske, såfremt stokken anvendes som stød- eller slagvåben imod modstanderens ansigt. Begge handlinger er vel udtryk for overophedede reaktioner udspringende af episoder i spillet; men for deltagerne er der næppe nogen tvivl om, at der går en grænse, hvis overskridelse må få konsekvenser. At handlinger, der ligger inden for grænsen, ikke straffes, er strafferetligt set vanskeligere at begrunde. Nærmest kan henvises til, at der foreligger en form for atypicitet, som må bevirke, at handlingen ikke anses for strafbar, skønt den opfylder beskrivelsen af gerningsindholdet i straffelovens § 244 om vold. Atypicitetsbegrebet beskriver situationer, hvor handlingen, skønt den formelt er omfattet af gerningsindholdet, alligevel ligger uden for det tilsigtede og naturlige anvendelsesområde for strafbestemmelsen. Enhver strafbestemmelse vil have et givet kerneområde, hvor den især er tiltænkt anvendt. Omkring dette vil der være nærmere eller fjernere handlinger, hvis inddragelse under bestemmelsen kan være mere eller mindre naturlig. Forstået på denne måde vil begrebet udgøre en elastisk afgrænsning af det strafbares område, som måske bedre end samtykkebegrebet, jf. ovenfor, kan forklare, hvorfor bestemte handlemåder ikke udløser et strafansvar. At bokseren, der ulykkeligvis træffer sin modstander så fatalt, at denne dør, ikke strafferetligt drages til ansvar, er en given ting. Omvendt må det anses for lige så sikkert, at en bokser, der skader sin modstander ved at udøve en form for vold, som klart ligger uden for det efter boksereglerne tilladelige, må kunne risikere udover karantæne at blive pålagt straf. På samme måde vil fodboldspilleren, der under en ulovlig tackling uheldigvis brækker en modstanders ben, næppe blive pålagt noget strafansvar, selvom der foreligger en klar overtrædelse af spillereglerne. En for spillet mere atypisk handlemåde, som f.eks. tildeling af knytnæveslag, vil derimod med rette kunne medføre almindelig straf. Det er klart, at der for de enkelte sportsdiscipliner må antages at være gråzoneområder, hvor det kan være tvivlsomt, hvorvidt en given handling bør passere straffri eller strafforfølges. Afgrænsningen af området må i sidste ende henlægges til anklagemyndigheden og domstolene.

For så vidt angår overtrædelser af særlovgivningen vil der i mange tilfælde kunne tænkes situationer, hvor en idrætsudøver bliver strafansvarlig. Som eksemplet ovenfor med motionsløberen viser, er det ingen undskyldende omstændighed, at en forseelse begås under idrætsudøvelse. Tilsvarende vil gælde for cykelrytters overtrædelse af færdselslovgivningen. I andre situationer kan der derimod være truffet foranstaltninger til afskærmning af det område, hvor idrætsudøvelsen foregår, og dette vil naturligt bevirke, at de sædvanligt gældende færdselsregler ikke finder anvendelse. Dette vil således være tilfældet ved løb på afspærrede strækninger, herunder også motorløb. At der selv under sådanne omstændigheder fra deltagerens side kan udvises så grove forhold, at der kan blive tale om strafforfølgning, f.eks. ved overtrædelse af straffelovens § 252 – forvoldelse af nærliggende fare for nogens liv eller førlighed af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde – er så en anden sag.

Det bør endeligt vedrørende idrætsudøvernes strafansvar bemærkes, at det ved bedømmelsen af voldelig adfærd må tillægges afgørende betydning, om volden har været rettet mod en deltager i spillet, eller om den har været rettet mod tredjemænd, f.eks. tilskuere eller især dommere, officials eller andre med lignende opgaver under idrætsudøvelsen. Hyppigt vil vold opstået mellem modspillere være af impulsiv karakter og i et vist omfang også udspringe af forudgående kropslig kontakt mellem disse. Noget sådant er ikke tilfældet i forhold til tredjemænd og officials, hvorfor vold begået mod disse må betragtes med betydelig større alvor. F.eks. kan om vold mod fodbolddommere henvises til to landsretsafgørelser, *Ugeskrift for Retsvæsen* 1996, side 4 og 178. I disse blev straffen for hhv. at nikke en dommer en skalle og at vælte en dommer omkuld fastsat til henholdsvis ubetinget hæfte i 20 dage og 10 dagbøder.

5. Strafansvar for andre personer

I forbindelse med idrætsudøvelse vil strafansvar også i en række andre sammenhænge kunne opstå for personer, der enten som trænere, ledere, officials eller lignende udøver forskellige opgaver ved afviklingen af sportsbegivenheder. Generelt gælder for disse personer, at de ikke vil kunne påberåbe sig den særlige situation, som de aktive idrætsudøvere i kampens hede kan være blevet bragt i. Den kropslige kontakt, det hurtige spil og de impulsive reaktioner vil ikke kunne påberåbes som undskyldende omstændigheder fra disse personers side. Tværtimod må det af disse kunne forventes, at de udviser besindighed, da de ofte vil have en afgørende indflydelse på de forhold, hvorunder den idrætslige aktivitet rent faktisk bliver afviklet. Ved bedømmelse af sådanne personers eventuelle voldsudøvelse vil der derfor næppe kunne påvises undskyldende omstændigheder ud fra den betragtning, at handlingerne udspringer af begivenhederne på banen.

Særligt vedrørende foreningsrepræsentanter, men også for medlemmer i øvrigt, bemærkes, at der kan blive tale om tiltale for freds- og æreskrænkelser særligt i forbindelse med afvikling af generalforsamlinger, repræsentantskabsmøder og lignende, hvor idrættens forhold er under debat. Erfaringen viser, at debatten, måske især fordi den vedrører interessebetonede emner, kan udvikle sig til området for injurier. Også på dette område må det som udgangspunkt påpeges, at straffelovens bestemmelser om krænkelse af fred og ære fuldt ud gælder for de personer, der deltager i disse forsamlinger. Det må dog erkendes, at ytringsfriheden nok har videre grænser i lukkede forsamlinger, hvor spørgsmål vedrørende den fælles interesse er under debat. Hensynet til den optimale meningsudveksling må her tillægges en vis betydning. Det anførte vil således ikke i samme grad kunne påberåbes, såfremt udsagn af denne karakter fremsættes offentligt, f.eks. i læserbreve eller på lignende måde.

Det kan være et spørgsmål, om strafansvar skal pålægges foreningsrepræsentanter eller foreningen som juridisk person, når der er begået strafsanktionerede lovovertrædelser. En række lovbestemmelser hjemler udtrykkeligt, at der kan pålægges straf over for juridiske personer. I så tilfælde vil også foreninger kunne pålægges straf, jf. herved straffelovens § 26. Det er klart, at der i disse tilfælde alene kan blive tale om bødestraf. Det fremgår af straffelovens § 27, at muligheden for at pålægge en juridisk person strafansvar afhænger af, at der i forbindelse med dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes én eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske person som sådan. Set i relation

til idrætsforeninger vil dette typisk indebære, at en foreningsrepræsentant har gjort sig skyldig i overtrædelse af en strafsanktioneret lovbestemmelse, mens han har optrådt på foreningens vegne.

Dette forhold kan give anledning til tvivl om, hvorvidt strafansvar for sådanne lovovertrædelser skal pålægges foreningsrepræsentanten personligt, eller om man bør udnytte muligheden for at straffe den juridiske person. Endelig består muligheden for, at der pålægges straf såvel over for den juridiske person som over for den foreningsrepræsentant, der er ansvarlig for fejlen.

Strafansvar af denne type vil hyppigt være forbundet med særlovsovertrædelser, f.eks. inden for bygningslovgivningen, miljølovgivningen og arbejdsmiljølovgivningen.

En af de senere års mest omdebatterede straffesager inden for idrætsverdenen (*Ugeskrift for Retsvæsen* 1993, side 551) vedrørte et sådant spørgsmål. I den konkrete sag var der tale om overtrædelse af stærkstrømsreglementet, idet et håndtag på en lysmast var blevet strømførende, hvilket hang sammen med manglende tilsyn med og vedligeholdelse af denne. Spørgsmålet var imidlertid, om formanden for den idrætsforening, der benyttede anlægget, hvor masten stod, kunne gøres personligt ansvarlig, efter at en dreng, der rørte ved håndtaget, var blevet dræbt. Spørgsmålet blev prøvet i såvel byret, landsret som højesteret. I byretten blev formanden frifundet under dissens, mens han i landsretten enstemmigt blev dømt og i højesteret enstemmigt frifundet. Dommen viser derfor med al tydelighed, hvilken tvivl sagen gav anledning til. I højesterets frifindende dom anføres det udtrykkeligt, at det må antages, at der kunne være rejst tiltale mod idrætsforeningen som sådan. Anklagemyndigheden havde imidlertid rejst tiltale mod formanden personligt og ikke imod idrætsforeningen. Højesteret anførte i den frifindende dom i øvrigt, at formanden, der var ulønnet, ikke havde haft anledning til at drage omsorg for, at foreningens lysanlæg blev efterset, idet der ikke havde forekommet funktionssvigt eller havde foreligget andre konkrete forhold, der burde have givet ham mistanke om, at lysmasten var defekt.

Der havde, mens sagen verserede, været en omfattende debat i idrætsverdenen, hvorunder det især blev påpeget, at en fældende dom ville medføre, at det ville blive problematisk at rekruttere ulønnede ledere til lederarbejde i idrætsforeningerne. Der var således betydelig lettelse over den frifindende dom. Frifindelsen bør imidlertid ikke føre til den antagelse, at et ansvar i lignende sager ikke kan tænkes fastlagt direkte mod foreningsrepræsentanter. Det må nemlig herved bemærkes, at højesteret udover henvisningen til, at tiltale kunne være rejst imod foreningen, også begrundede den frifindende dom med, at formanden i det konkrete tilfælde ikke havde haft anledning til mistanke om defekten ved lysmasten. Den betydelige omtale, som sagen gav anledning til vedrørende driftssikkerheden i lysanlæg af denne type, må imidlertid bevirke, at foreninger og foreningsrepræsentanter i langt højere grad nu må være opmærksomme på de særlige risici, der kan være forbundet med sådanne elektriske installationer. Dommen og den megen omtale af sagen har da også givet anledning til, at der i betydeligt omfang er taget konkrete initiativer i idrætsforeninger og kommunalbestyrelser til sikring af masteanlæg af den pågældende art. Dette synes velbegrundet, da dommens præmisser klart efterlader indtryk af, at frifindelsen til dels er baseret på helt konkrete omstændigheder, hvilket må betyde, at dommens præjudikatsværdi kan være tvivlsom.

6. Straffesagers behandling

Egentlige straffesager behandles ved de almindelige domstole. Langt de fleste sager skal i første instans behandles ved byretterne. Kun de mest alvorlige straffesager, hvilket især vil sige sager, hvor der i tilfælde af tiltaltes skyld bliver tale om at udmåle straf af fængsel i fire år eller derover, skal starte i landsretterne som første instans og i så fald under medvirken af nævninger.

Ved behandlingen af sager i byretten medvirker en juridisk dommer og to lægdommere, medmindre sagen drejer sig om mindre graverende forhold, der normalt betegnes som forseelsager. Den præcise afgrænsning af kompetenceforholdene ved straffesagers behandling skal ikke forfølges nærmere her.

Det skal dog bemærkes, at en straffesag kan behandles i to instanser, dvs. normalt byretten i første instans og landsretten som ankeinstans. Såfremt sagen har særlig principiel betydning, vil der kunne bevilges tilladelse til at få sagen indbragt for højesteret som tredje instans, hvilket bl.a. skete i den ovenfor omtalte sag om den strømførende lysmast.

For så vidt der bliver tale om at pålægge straf med udgangspunkt i Danmarks Idræts-Forbunds love, forbundslove eller foreningsvedtægter, henhører afgørelserne under de organer, der i henhold til de nævnte vedtægter, love m.v. er kompetente til at fastlægge en sådan retsfølge. Sådanne organer kan være betegnet som disciplinærnævn, amatør- og ordensudvalg m.v. Om den nærmere fremgangsmåde ved behandlingen af sager i Danmarks Idræts-Forbunds amatør- og ordensudvalg og samme forbunds dopingnævn henvises til fremstillingen ovenfor i kapitel 4.

Kontrakter i idrætten

af Niels Gangsted-Rasmussen

1. Ansættelsesretten uden for og inden for idrættens verden

1.1. Generelt om idrætskontrakter

Professionelle idrætsudøvere inden for holdidræt, såsom fodbold, ishockey og håndbold, indgår normalt aftaler i form af spillerkontrakter. De er udarbejdet af det pågældende specialforbund under Danmarks Idræts-Forbund. Spillerkontrakten hænger nøje sammen med de regler, der gælder for det foreningsretlige system under Danmarks Idræts-Forbund og under de enkelte specialforbund.

I idrættens verden er det idrætsudøveren, der præsterer den personlige tjenesteydelse – en fodboldspiller, en håndboldspiller, en ishockeyspiller. Spillerens succes beror på faglige egenskaber: hans talent, hans træningstilstand og hans fleksibilitet; men den beror også på det samspil, som udfolder sig mellem mennesker, der skal arbejde i fællesskab – samspillet mellem klubbens træner, klubben, publikum, holdet og den enkelte spiller.

Når man skal udføre en arbejdsopgave sammen med andre, er der naturligvis en risiko for uenighed, gnidninger og konflikter. De personlige eller faglige forventninger til omgivelserne blev ikke indfriet: idrætsudøveren kunne ikke med de andre spillere, idrætsudøveren blev sur på træneren, træneren blev sur på idrætsudøveren, ledelsen fandt ikke, at idrætsudøveren ydede sit optimale, eller fandt, at træneren præsterede alt for ringe resultater.

Risikoen for, at det går galt, frembyder uløselige opgaver for den person, der vil udfærdige en kontrakt eller indgå en aftale. Lige så vanskeligt det er efterfølgende – når det *er* gået galt – at placere skylden for samarbejdsvanskelighederne, lige så vanskeligt er det i kontrakten at forsøge at regulere detaljerne for, hvorledes et samarbejde skal fungere.

Der opstår ofte problemer, når den præstation, der skal bedømmes, er tæt forbundet med menneskelige vurderingskriterier. Hvem afgør, om en fodboldspillers præstation er i topklasse, middel eller lav? Er det klubledelse, træner, publikum, medspiller eller pointgivningen i avisen dagen efter?

1.2. Sager ved de almindelige domstole og ved voldgiftsretter

Når der opstår stridigheder mellem spiller og klub, når spilleren eller træneren forlader klubben, før kontrakten er udløbet, ønsker forbund og klub normalt ikke stridighederne bragt frem i pressen og i offentligheden. Retssager ved de almindelige domstole behandles normalt for

åbne døre, således at pressen kan være til stede. Når man vil undgå offentlighedens søgelys, indsættes der voldgiftsklausuler i spillerkontrakterne.

En voldgiftsret er en ret, der normalt er lukket for offentligheden – det er en kamp, hvor der ikke er adgang for tilskuere. En voldgiftsret kan bestå af en eller tre dommere. Normalt udpeger hver part sin dommer, og de to udpegede vælger i fællesskab den tredje dommer, typisk formanden. Formanden kan også udpeges af byrets- eller landsretspræsidenterne. På arbejdsmarkedet har vi den faglige voldgift, der afgør sager mellem fagforening og arbejdsgivere om fortolkning af gældende kollektive overenskomster. I Tyskland indeholder kontraktkomplekset omkring kontraktfodboldspillere klare regler om en faglig voldgift. Voldgiftsretten består af en formand og to bisiddere. Den ene bisidder og en suppleant udpeges af det tyske fodboldforbund, den anden bisidder og suppleant udpeges af spillerorganisationen. Voldgiftsmændene skal opfylde kravene for at beklæde et dommerembede. Der er givet præcise regler for, hvorledes sager indbringes for den stående voldgiftsret, ligesom der er fastsat særdeles praktiske regler om, at sagsøger, før voldgiftsretten påtager sig sagen, kan pålægges at betale en del af voldgiftsrettens omkostninger på forhånd. I Danmark indeholder Dansk Boldspil-Unions spillerkontrakt bestemmelser om, at enhver stridighed mellem spilleren og klubben omkring fodbold skal afgøres ved voldgift. Denne voldgiftsret er ikke som i Tyskland en faglig voldgift.

Fordelen ved voldgift er bl.a., at parterne som dommere kan udpege fagfolk, der til daglig beskæftiger sig med de problemer, sagen vedrører. Hvis det er en faglig voldgift, er det ofte de samme dommere, der deltager i afgørelserne. Det er vigtigt, at begge parter har tillid til voldgiftsrettens faglige kompetence.

For fuldtidsprofessionelle er den betaling, man får af klubben, grundlaget for spillerens økonomi. De indgåede aftaler udtrykker styrkeforskellene mellem arbejdsgiver og arbejdstager, mellem klub og spiller. Klassespillere er normalt ligeværdige modstandere for klubberne. De kan til en vis grænse stille de betingelser, de ønsker opfyldt i en kontrakt. De helt unge spillere og spillere på det jævne må normalt acceptere, hvad klubben tilbyder dem. Alene det at få et tilbud om en kontrakt er for sådanne spillere det bedste, man kan opnå.

Inden for idrættens verden kan man måske sige, at visse professionelle kontrakt- og stjerne spillere præsterer deres tjenesteydelser mellem ligeværdige aftaleparter (klub/spiller), medens den almindelige spiller på kontrakt præsterer sin tjenesteydelse i et over-/underordnelsesforhold (klub/spiller).

1.3. Ansættelse uden for idrættens verden og retsgrundlaget for ansættelsen

1.3.1. Loven om ansættelsesbeviser

Loven om arbejdsgiverens pligt til at underrette lønmodtageren om de vilkår, der gælder for ansættelsesforholdet, gælder som hovedregel for alle lønmodtagere. Efter loven – lov nr. 385 af 11/5 1994 – skal arbejdsgiveren senest en måned efter ansættelsesforholdets begyndelse udlevere et ansættelsesbevis. Arbejdsgiveren har pligt til at give lønmodtageren oplysning om en række punkter, bl.a. en beskrivelse af arbejdet eller en angivelse af lønmodtagerens stilling, ansættelsesforholdets starttidspunkt og varighed, medmindre der er tale om en ikke-tidsbegrænset ansættelse, lønmodtagerens rettigheder med hensyn til ferie, opsigelsesvarsler, den aftalte løn med eventuelle tillæg, pension, fri kost og logi m.v. samt den daglige eller ugentlige arbejdstid.

Loven gælder for alle lønmodtagere, hvis ansættelsesforhold varer længere end en måned, og hvis gennemsnitlige ugentlige arbejdstid overstiger otte timer. Hvis arbejdsgiveren undlader at give oplysningerne, behandler arbejdsmarkedets ankenævn sagen i første instans. Lønmodtageren kan tilkendes en godtgørelse ved domstolene. Godtgørelsens maksimumbeløb er fastsat til 26 ugers løn. Retspraksis ligger på en godtgørelse på omkring seks til otte ugers løn. Der findes en række standardkontrakter for forskellige ansættelsesområder, eksempelvis ansættelsesaftaler for handels- og kontorfunktionærer, ansættelseskontrakt for vikarer, for sælgere og ansættelsesblanket for arbejdere.

1.3.2. Funktionærloven

Ifølge funktionærlovens § 1 er en funktionær en lønmodtager, der er beskæftiget mindst 15 timer pr. uge hos en arbejdsgiver. Lønmodtageren skal være undergivet arbejdsgiverens instruktioner.

Funktionærloven angår alene ansættelsesaftaler med funktionærer. Den ansatte skal udføre funktionærarbejde, og efter lovens § 1, stk. 1 er handels- og kontormedhjælpere, som er beskæftigede ved køb eller salg, ved kontorarbejde eller dermed ligestillet lagerekspedition, funktionærer. Der stilles ikke krav til arbejdets kvalificerede karakter, dvs. at selv butiksekspedition med en enkelt vare er omfattet af funktionærloven. Funktionærer er også personer, hvis arbejde består i *teknisk eller klinisk bistandsydelse af ikke-håndværks- eller fabriksmæssig art*, og andre medhjælpere, som udfører et arbejde, der kan sidestilles hermed. Det lyder indviklet, men denne funktionærgruppe omfatter ikke de arbejder, der traditionelt opfattes som håndværk. Teknisk bistand ydes derimod af laboranter, tekniske tegnere, arkitekter, konstruktører, ingeniører, og klinisk bistand ydes af sygeplejersker, massører, fodplejere og lignende. Funktionærer er også de personer, hvis arbejde udelukkende eller i det væsentlige består i på arbejdsgiverens vegne at lede eller føre tilsyn med udførelsen af andres arbejde. Hvis en person udfører såvel leder- som andet arbejde, er han funktionær.

Er man omfattet af funktionærloven, har man som funktionær en række rettigheder, som ikke ved aftale kan fraviges til skade for funktionæren. Funktionærlovens § 21 fastslår således i stk. 1, at bestemmelserne ikke ved aftale mellem parterne kan fraviges til ugunst for funktionæren. Begrebet »til skade for« eller »til ugunst for« er ikke altid let at fastlægge, men kernen i beskyttelsen af funktionæren er, at han i perioder med stor ledighed og stort udbud af arbejdskraft vil stå svagt i forhandlingerne med arbejdsgiveren. Han kan føle sig presset til at acceptere vidtgående og urimelige vilkår for sin ansættelse. Funktionæren kan således ikke gyldigt give afkald på de opsigelsesvarsler, der findes i funktionærlovens § 2. Den beskyttelse, loven giver en funktionær, kan illustreres ved et par retssager:

I en kontrakt var det aftalt med en revisors sekretær, at hun ikke kunne sige op i perioden 1. januar til 31. marts hvert år; det kunne revisoren heller ikke. Højesteret fandt, at selvom begge parter påtog sig forpligtelsen, var bestemmelsen alene i revisorens interesse; derfor var den ikke bindende for funktionæren. Der findes også en domstolsafgørelse for, at hvis arbejdsgiveren presser funktionæren til at afgive opsigelse med et kortere varsel, end arbejdsgiveren selv kan opsiges funktionæren med, binder erklæringen ikke funktionæren.

1.3.3. Konkurrenceklausuler og bod

Ansatte, herunder funktionærer, kan indgå konkurrenceklausuler, det vil sige forpligte sig til ikke at udøve sit erhverv inden for et nærmere begrænset geografisk område eller inden for

en vis periode efter ansættelsesforholdets ophør. Hvis en sådan konkurrenceklausul varer længere end ét år, kræves det, at lønmodtageren får betaling for en sådan klausul. Ofte indføres der en konventionalbod, det vil sige en på forhånd aftalt erstatning til arbejdsgiveren, hvis konkurrenceklausulen overtrædes. Hvis der er aftalt bod, skal arbejdsgiveren ikke dokumentere et tab; det skal han, hvis der ikke er aftalt bod.

En konkurrenceklausul kan være ugyldig efter aftalelovens regler (§ 36 og § 38), hvis den går videre end nødvendigt for at værne arbejdsgiveren mod konkurrence, eller hvis den på en urimelig måde indskrænker lønmodtagerens muligheder for at udøve sit erhverv – se nedenfor pkt. 1.5.2 og 1.5.4.

1.3.4. Ansattes rettigheder i øvrigt

Inden for ansættelsesforhold, hvad enten der er tale om funktionærer eller ansættelse i henhold til ansættelsesbevis, har arbejdstageren en række rettigheder i henhold til lovene om sygedagpenge, arbejdsskadeforsikring samt ferieloven.

Lønmodtagere mellem 16 og 66 år er omfattet af loven om arbejdsmarkedets tillægspension ATP. Såvel lønmodtagere som arbejdsgivere betaler bidrag til ATP.

1.3.5. Ansættelsesforholdets ophør – opsigelse – ophævelse

Et ansættelsesforhold ophører ved udløbet af en tidsbegrænset kontrakt eller ved opsigelse. Opsigelse af ikke-funktionærer er som regel reguleret i kollektive overenskomster.

De almindelige opsigelsesregler for funktionærer går ud på, at arbejdsgiveren og funktionæren kan opsiges ansættelsesforholdet med det varsel, der følger af funktionærloven. Jo længere tids ansættelse, desto længere varsel skal arbejdsgiveren give funktionæren, når han opsiges ham. Normalt kan funktionæren bringe sit ansættelsesforhold til ophør med en måneds varsel til en måneds udgang.

De almindelige lovbestemte eller kontraktsbestemte opsigelsesregler fraviges i den situation, hvor der foreligger væsentlig misligholdelse af ansættelsesaftalen. Hvis der foreligger væsentlig misligholdelse, er den anden part i aftalen berettiget til at ophæve ansættelsesforholdet uden varsel. Den der ophæver skal bevise, at den anden part har misligholdt aftalen væsentligt.

Som eksempel på væsentlig misligholdelse fra arbejdsgiverens side kan nævnes manglende lønudbetaling samt en væsentlig ændring af ansættelsesvilkårene uden varsel. En lønmodtager kan misligholde ved ikke at tiltræde stillingen eller ved at forlade den uden gyldig grund, ved voldelig adfærd over for arbejdsgiveren, tyveri m.v.

Hvis arbejdsgiver eller arbejdstager har misligholdt en ansættelsesaftale, kan der kræves erstatning efter dansk rets almindelige regler. Udgangspunktet for erstatningens størrelse er arbejdsgiverens eller arbejdstagerens tab. Inden for funktionærretten er reglen den, at hvis funktionæren har krav på højst tre måneders opsigelsesvarsel, kan erstatningens størrelse aldrig være mindre end lønnen til den dag, til hvilken lovlig opsigelse kunne være sket. Andre lønmodtagere end funktionærer kan alene kræve erstatning for deres økonomiske tab, som de må bevise. Alle lønmodtagere har pligt til at begrænse tabet ved at søge andet arbejde.

De retlige sanktioner – erstatning, straf m.v. – er ikke de eneste, der er vigtige. I praksis kan retlige sanktioner ofte virke mindre motiverende end ikke-retlige sanktioner, som f.eks. for arbejdsgiverens vedkommende risikoen for at få et dårligt omdømme, der kan belaste af-

sætningsmulighederne, og for arbejdstageren det rygte, at han er en vanskelig fyr, og at man skal passe på med at ansætte ham.

1.4. Ansættelse inden for idrættens verden

Inden for idrættens verden findes en detaljeret regulering med regler fastsat af idrættens egne organisationer, dvs. Danmarks Idræts-Forbund og de enkelte specialforbund.

Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at disse regler ikke er love vedtaget af folketetinget, men private organisationers regler fastsat inden for det område, som dækkes af Danmarks Idræts-Forbund. Reglerne efterleves af forbundet og specialforbundene, klubber, spillere m.v., fordi man accepterer reglerne, eller fordi en overtrædelse af reglerne inden for det sportsretlige system har så alvorlige konsekvenser, at man foretrækker at efterleve dem. Det er meget sjældent, at reglerne forelægges de almindelige domstole. Om reglerne vil blive accepteret af de almindelige domstole, er det generelt meget vanskeligt at sige noget præcist om. Flere af de regler, som nationale fodboldforbund har fastsat, er blevet underkendt ved civile domstole. Det vil sige, at klubben eller forbundet ikke har kunnet gennemtvinge reglen med det indhold, den havde. Konsekvensen heraf har normalt været, at reglen efterfølgende er blevet ændret – se pkt. 2 om EF-domstolens afgørelse i Bosman-sagen.

Den meget detaljerede regulering, der findes under Danmarks Idræts-Forbund, kan belyses ved de regler, der er givet af Dansk Boldspil-Union, og som er optrykt i den håndbog, der hvert år udgives af DBU. Her finder man eksempelvis love for Dansk Boldspil-Union – 60 paragraffer. Betegnelsen love er ikke dækkende. Det er ikke folketetinget, der har vedtaget lovene, det er alene DBU. I håndbogen findes også regler for Danmarksturneringen i fodbold – de fylder 37 paragraffer. Her benytter man ikke udtrykket love. Og endelig findes der amatørbestemmelser for fodbold. Udtrykket »bestemmelser« er nok det ord, som bedst illustrerer den regelfastsættelse, der er tale om. Vi beskæftiger os med bestemmelser, som et specialforbund har udgivet, og ikke med retsregler i form af love, bekendtgørelser og cirkulærer.

1.4.1. Er professionelle idrætsudøvere omfattet af funktionærloven?

Det er et centralt spørgsmål, om professionelle idrætsudøvere er omfattet af funktionærloven; amatører er klart ikke omfattet. Spørgsmålet er, om de spillerkontrakter, der indgås mellem klub og spiller, er omfattet af funktionærloven. Man må fastslå, at funktionærlovens § 1 *ikke* kan anvendes på professionelle kontraktspillere. De er ikke beskæftiget som handels- og kontormedhjælpere, de leder ikke og fører ikke tilsyn på arbejdsgiverens vegne med andres arbejde, og navnlig består deres arbejde ikke af teknisk eller klinisk bistandsydelse af ikke-håndværks- eller fabriksmæssig art. En spillerkontrakt er således ikke omfattet af de beskyttelsesregler, som funktionærloven giver.

En kontrakt med en fuldtidsansat træner for et hold i eliteserien er derimod omfattet af funktionærlovens bestemmelser – dermed nyder trænerne en langt bedre beskyttelse end kontraktspillere.

Idrætsudøvere må derimod været omfattet af loven om ansættelsesbeviser, det vil sige arbejdsgiverens pligt til at underrette en lønmodtager om vilkårene for hans ansættelsesforhold. Men professionelle idrætsudøvere, navnlig kontraktspillere, står i samme situation som den typiske funktionær. Spilleren er den svage part, klubben den stærke. Der er derfor al mulig grund til at overveje en langt bedre beskyttelse af kontraktspillere, end tilfældet er i dag med de eksisterende kontrakter. Spillerorganisationerne er formentlig ikke stærke nok

til at forhandle spørgsmålet på plads, og det bør derfor fra lovgivers side overvejes, om den professionelle idrætsudøver skal beskyttes ved, at man giver funktionærlignende regler på området.

1.5. Ansattes grundrettigheder

Det er formentlig muligt at uddrage en række grundrettigheder, som tilkommer en ansat. Disse grundrettigheder kan hentes fra funktionærlovens bestemmelser, fra medhjælperloven, fra loven om ansættelsesbeviser m.v., hvor lovgivningen i vid udstrækning søger at beskytte den svagere ansatte over for den stærkere arbejdsgiver.

1.5.1. Opsigelsesvarsel

Ansatte har krav på et eller andet opsigelsesvarsel. Almindelige opsigelsesvarsler for funktionærer findes i funktionærlovens § 2, hvor der er regler for varsler fra arbejdsgiverens side og fra funktionærens side.

1.5.2. Bod og beskæring af erhvervsudøvelse – aftalelovens § 38

Ansatte må ikke unødigt bindes gennem klausuler om bod og manglende mulighed for ansættelse i anden virksomhed i flere år. Jo mere specialiseret den ansattes erhverv er (fodbold), desto vanskeligere kan han have ved at dyrke andre erhverv (ishockey). Derfor er han sårbar på sit erhverv, og derfor skal han beskyttes.

Aftalelovens § 38 værner denne grundsikrede ret for arbejdstageren. Bestemmelsen fastslår, at hvis arbejdstager har forpligtet sig til af konkurrencehensyn ikke at drive forretning eller anden virksomhed af en vis art eller tage ansættelse i en anden virksomhed, er bestemmelsen ikke bindende for den, der har påtaget sig vilkåret, hvis det med hensyn til tid, sted og andre forhold går videre end påkrævet for at værne imod konkurrence, eller på urimelig måde indskrænker den forpligtedes adgang til erhverv.

1.5.3. Rimeligt forhold mellem forseelse og sanktion

Der skal være et rimeligt forhold mellem den forseelse, der er begået – dopingmisbrug f.eks. – og den sanktion, der pålægges arbejdstageren. Udelukkelse fra professionel idrætsudøvelse på livstid er normalt aldrig en rimelig sanktion.

1.5.4. Aftaler i strid med almindelig handlemåde – aftalelovens § 36

Aftalelovens § 36 siger, at en aftale kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvist, hvis det ville være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Man tager ved afgørelsen hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder.

Aftalelovens § 36 er begrundet i to hovedhensyn. For det første at beskytte forbrugere og andre mod, at en økonomisk stærkere og mere sagkyndig part anvender kontrakter, der indeholder urimelige vilkår eller på anden måde benytter sig af sin overlegne stilling. Reglen sigter for det andet på at modvirke skadelig økonomisk virksomhed. Domstolene har fri adgang til at gribe regulerende ind i aftalen, dvs. tilsidesætte det hele eller noget eller ændre i aftalen.

1.5.5. EU-traktatens grundsikrede rettigheder

En anden grundsikret ret for ansatte er reglerne i EU-traktaten, bl.a. om arbejdskraftens fri bevægelighed, og de hindringer, en arbejdsgiver ikke må sætte for arbejdskraftens fri bevægelighed, se om Bosman-dommen afsnit 2.

2. Den organiserede idræt og EF-Domstolens dom fra 1995 i Bosman-sagen

Den belgiske fodboldspiller Jean-Marc Bosman førte sag mod sin tidligere belgiske fodboldklub og mod den europæiske fodboldsammenslutning UEFA. Sagen omtales, fordi en vurdering af kontrakter mellem klub og spiller må forudsætte, at man kender det projektørlys, EF-Domstolen satte på kontraktsretten, og det regelsæt, som idrætsorganisationerne havde udarbejdet og håndhævede.

Dommen indeholder vigtige bemærkninger om fodboldsportens – og dermed idrætsverdens – organisation. Sporten dyrkes i klubber, som i hver medlemsstat hører under nationale sammenslutninger, der typisk benævnes forbund. De nationale forbund er medlemmer af FIFA, som har hjemsted i Schweiz, og som organiserer fodboldsporten på verdensplan. Inden for FIFA er der flere sammenslutninger, der hver omfatter forbundene i en bestemt verdensdel, og hvis regler FIFA skal godkende. Det kompetente forbund for Europa er UEFA, som også har hjemsted i Schweiz. Ca. 50 forbund er medlemmer af UEFA, herunder bl.a. EU-medlemsstaternes nationale forbund. Efter UEFAs love har disse nationale forbund forpligtet sig til at overholde UEFAs love, reglementer og afgørelser. I de enkelte lande skal enhver fodboldkamp, som er organiseret af et nationalt forbund, spilles mellem klubber, som er medlemmer af dette forbund. Den enkelte klubs hold består af spillere, som af det nationale forbund har opnået spillerberettigelse for den pågældende klub. Enhver professionel fodboldspiller skal således være registreret i det nationale forbund med angivelse af den klub, han spiller for eller *har* spillet for.

Dommen giver også en grundig redegørelse for transferreglerne, dvs. reglerne om, at en klub, ved salg af en spiller til en ny klub, kan afkræve den nye klub en betaling for spilleren; et beløb spilleren normalt ikke får andel i. Dommen forklarer, hvorledes disse regler løbende er blevet ændret af FIFA, UEFA og i Danmark af Dansk Boldspil-Union (DBU).

EU-traktaten har i artikel 48 en bestemmelse om arbejdskraftens fri bevægelighed. Den kræver afskaffelse af enhver i nationalitet begrundet forskelsbehandling af medlemsstaternes arbejdstagere hvad angår beskæftigelse, aflønning og øvrige arbejdsvilkår. EU-reglerne fastslår også, at bestemmelser (f.eks. i form af regler inden for idrættens verden), der i en medlemsstat begrænser udenlandske arbejdstagere i antal eller procent i virksomheder (f.eks. på 1.-holdet), ikke finder anvendelse på statsborgere fra andre EU-medlemsstater.

EF-Domstolen fastslog, at sportsudøvelse hører under EU-retten, hvis der er tale om økonomisk virksomhed i traktatens forstand. Det er der, når vi har at gøre med hel- eller halvprofessionelle fodboldspillere. De udfører lønnet arbejde – eller bedre – præsterer tjenesteydelser mod betaling.

EF-Domstolen fremhævede specielt, at private sammenslutningers (f.eks. idrætsforbunds) monopol på at give regler for sportsudøvelse ikke kan gøre indhug i de rettigheder, som EU-traktaten giver private, herunder professionelle fodboldspillere.

Reglerne om transferbetaling kan begrænse den fri bevægelighed for de spillere, som ønsker at få job i en anden medlemsstat, idet reglerne forhindrer dem i at forlade deres klubber, også efter udløbet af de arbejdskontrakter, som binder dem. Transferreglerne udgør en hindring for arbejdskraftens fri bevægelighed, når de fastslår, at en fodboldspiller kun kan udøve virksomhed i en ny klub i en anden medlemsstat, hvis den nye klub har betalt den tidligere klub en transfer, hvis størrelse er aftalt mellem de to klubber eller fastsat i idrætsforbundenes vedtægter. Det er en narresut, siger Domstolen, når UEFA har vedtaget transferregler, som fastslår, at de økonomiske forhold mellem klubberne ikke må påvirke spillerens beskæftigelse, idet han frit skal kunne spille for sin nye klub. Den nye klub er nemlig fortsat forpligtet til at betale transfersummen, idet den ellers risikerer sanktioner, der kan medføre, at klubben bliver udelukket fra turneringen. Dette hindrer effektivt, at klubben engagerer en spiller fra en klub i en anden medlemsstat uden at betale en transfersum. EU-traktatens artikel 48 finder anvendelse på de regler, som er fastsat af idrætsforbund, og som regulerer, hvorledes man skal udøve sin virksomhed som professionel idrætsudøver.

Regler om, at der kun må anvendes to udlændinge pr. hold, er også i strid med artikel 48. Deltagelse i fodboldkampe er nemlig den professionelle fodboldspillers hovedbeskæftigelse. En regel, der begrænser hans adgang til deltagelse, begrænser også hans ansættelsesmuligheder. Domstolen giver ikke meget for argumentet om, at et ubegrænset antal statsborgere på et hvilket som helst EU-klubhold vil indebære, at de rige klubber bliver dominerende. De rige klubber vil altid – siger Domstolen – kunne sikre sig de bedste spillere, hvad enten det er de nationale spillere eller spillere fra andre EU-lande eller tredjelande.

3. Spillerkontrakter

3.1. Standardkontrakter – DBUs

I Danmark er der udarbejdet standardkontrakter for aftaler mellem professionelle spillere og klubber inden for fodbold, håndbold og ishockey. Kontrakterne varierer noget i form og indhold, men de centrale bestemmelser er stort set de samme: klubbens og spillerens rettigheder og pligter, hvilke ydelser klub og spiller skal præstere, hvilke regler der gælder, når spilleren ønsker at skifte til en anden klub, eller når der opstår uenighed mellem spiller og klub.

I Danmark blev fodboldspilleres amatørstatus fastholdt helt frem til 1978, hvor man indførte såkaldt betalt fodbold. Dengang var spillerne ikke fuldtidsprofessionelle, men fik en beskedent betaling for at spille for klubben. Senere gik man over til deltidsp professionalismisme, og inden for de seneste 8-10 år er fodbold blevet en fuldtidsbeskæftigelse i Danmark for de fodboldspillere, der ønsker det og får en kontrakt hjem. Den samme udvikling har man set inden for håndbold og ishockey.

I det følgende tages Dansk Boldspil-Unions spillerkontrakt som grundlag for gennemgangen af spillerkontrakter inden for Danmarks Idræts-Forbunds område.

DBUs spillerkontrakt, der senest er ændret i 1996 efter Bosman-dommen – se foran afsnit 2 – indeholder fire hovedafsnit. 1: Arbejdstider, træning, træningslejre, kampe samt ferie. 2: Spillerens og klubbens rettigheder og pligter, herunder aflønning og personlige reklamekontrakter. 3: Reglerne om klubskitte. 4: Spillercertifikater, voldgift og bestemmelser om spillerkontraktens formelle godkendelse.

3.2. Spillerkontraktens forside

DBU-kontraktens formular skal på forsiden udfyldes med klubbens navn, registreringsnummer, adresse og by samt spillerens navn, cpr.nr., adresse og by. Man skal anføre spillerens statsborgerskab. Det skal også angives, for hvilke klubber spilleren tidligere har været spilleberettiget som amatør, dvs. uden spillerkontrakt, eller spilleberettiget som kontraktsspiller. Om kontraktsspillerbeskæftigelsen har været som bi-, deltids- eller fuldtidskontraktsspiller skal ikke oplyses.

3.2.1. *Specielt om åremålsansættelse – Kan tidsbegrænsede kontrakter tilsidesættes?*

Længerevarende kontrakter indgås formentlig i både spillers og klubs interesse. Spilleren er interesseret i, at klubben ikke smider ham ud de første par år. Klubben er interesseret i, at spilleren forbliver i klubben og spilles ind på holdet. Hvis spilleren udvikler sig positivt, bliver bedre og bedre, scorer flere og flere mål, er det måske ikke længere så meget spilleren, man er glad for, fordi han spiller godt, som den merværdi, spilleren har for klubben, hvis han går til en ny klub og bringer en stor transfer i hus til sin gamle klub.

Spillerkontrakten indeholder ikke bestemmelser om, for hvor kort en periode kontrakten kan indgås, men den fastslår, at en spiller maksimalt kan indgå en kontrakt for en femårig periode.

Det er tvivlsomt, om en femårig kontraktperiode vil blive accepteret, hvis sagen indbringes for de almindelige domstole. Uopsigelige arbejdskontrakter minder om stavnsbinding.

I tysk kontraktsret opererer man med tilsvarende lange aftaleperioder; men her har man mulighed for, at en kontraktspart kan komme ud af aftalen efter en vis periode. Man binder sig principielt for en lang periode; men hvis det ikke går, skal man ikke være stavnsbundet, men kan komme ud af kontrakten med et passende varsel. En kontrakt kan måske godt indgås for en femårig periode, men det indebærer ikke, at den ansatte er bundet i samtlige fem år. Der er regler om, at den ansatte kan frasige sig hvervet med et rimeligt varsel, efter at kontrakten har løbet i et vis periode.

Efter den danske spillerkontrakt har spilleren ikke mulighed for at slippe ud før tiden, hvis klubben fastholder ham i fem år. Hvis en kontraktsspiller efter dansk ret ønsker at blive frigjort fra en femårig aftale og måske ensidigt opsiges aftalen, er det imidlertid ikke sikkert, at klubben kan fastholde ham i den resterende kontraktperiode. Det er heller ikke sikkert, at man kan fastholde spilleren ved at nægte at udlevere hans spillercertifikat og på denne måde hindre ham i at udøve sit erhverv ved overgang til andre klubber. Det nationale spillercertifikat udstedes af DBU for kontraktspillere i Danmark. Det internationale spillercertifikat udstedes af den nationale fodboldorganisation til spillere, der vil spille i udlandet. Spillercertifikatet er som et pas eller et kørekort for spilleren. Efter Propositioner – dvs. reglerne – for Danmarksturneringen i fodbold § 16.4 skal spilleren ved indenlandsk klubsifte medbringe DBUs spillercertifikat i udfyldt stand og med underskrift fra spillerens seneste klub som dokumentation for, at den tidligere klub ikke har krav mod spilleren, som hindrer klubsifte. Efter § 16.5 bliver en spiller, der kommer fra en udenlandsk klub, spilleberettiget, når DBU har modtaget det internationale spillercertifikat. Bosman-dommen giver en vis støtte for, at selvom spilleren misligholder, skal klub og forbund ikke kunne »slå benene væk under spilleren« ved at nægte at udlevere spillercertifikatet. Spillerens misligholdelse skal ikke medføre tab af erhvervs- evnen, dvs. muligheden for at tjene penge ved at spille for andre klubber – se nærmere afsnit 3.6.1. En kontraktperiode på maksimalt fem år er formentlig indført af DBU for at muliggøre

spillerhandler inden for kontraktperioden. Bosman-dommen blev taget som udtryk for, at klubberne ikke kan kræve transferbetaling *efter* kontraktperiodens udløb. Hvis kontrakten efter aftale mellem spiller og klub derimod blev ophævet *under* kontraktperioden, eller hvis spilleren ønskede at blive frigjort, måtte man slutte modsætningsvis fra Bosman-dommen, således at klubben i denne situation kunne betinge sig en transfer og altså opretholde det hidtil gældende transfersystem.

Principperne i Bosman-dommen og de ansættelsesretlige grundregler, som er omtalt under pkt. 1.5 og 2, tilsiger imidlertid, at en arbejdsgiver ikke skal kunne binde en arbejdstager for tid og evighed. Fem år er en meget lang periode for en professionel fodboldspiller, måske en tredjedel af hans karriere. Spilleren bør have mulighed for at komme ud af aftalen med et passende varsel, selvom han som udgangspunkt har forpligtet sig til at blive i klubben i fem år. Hvis en kontraktspiller ikke har været på 1.-holdet i en længere periode og derfor ønsker at frigøre sig fra en femårig kontrakt, bør det kunne finde sted med et passende varsel til klubben, f.eks. ½ år til turneringens afslutning. Hvis klubben i denne situation fastholder spilleren og kræver betaling af den transfer, man måske har betalt for ham til spillerens tidligere klub, og nægter at udlevere hans spillercertifikat, vil det for spilleren være oplagt at indbringe spørgsmålet til afgørelse for EF-Domstolen, på samme måde som fodboldspilleren Bosman gjorde det i 1995. Det kan ikke afvises, at EF-Domstolen under en sådan sag vil fastslå, at transferbetaling og nægtelse af udlevering af spillercertifikat ikke kan benyttes til at fastholde en spiller på en kontrakt, som han ønsker at komme ud af med et passende varsel. Transferbetaling finder sted mellem den afgivende og den modtagende klub. Spilleren får normalt ikke del i transferbetalingen. I de tilfælde, hvor spilleren på forhånd har betinget sig andel i en eventuel transferbetaling, vil klubbens krav på betaling af transfer eller erstatning formentlig afhænge af, hvad der i spillerkontrakten er anført om den situation, at spilleren ensidigt ophæver kontrakten, før den er udløbet. Der er måske ikke noget i vejen for i en spillerkontrakt at aftale, at den femårige kontraktperiode er betinget af, at spilleren ikke forlader klubben i utide mod klubbens ønsker. Hvis han gør det, kan det måske aftales, at den transferbetaling, *spilleren* har modtaget, skal tilbagebetales klubben. En bestemmelse om, at spilleren skal tilbagebetale den transfer, *klubben* har betalt til spillerens tidligere klub, vil derimod risikere at blive tilsidesat af de ordinære domstole ud fra det synspunkt, at der ikke er noget rimeligt forhold mellem det, spilleren har fået ud af klubskiftet, og den bod (betaling af den transfer, klubben har betalt), man pålægger spilleren. Hvis køberklubben vil sikre sig mod, at spilleren bryder kontrakten i utide, kan man opdele transferbetalingen til spillerens gamle klub over kontraktperiodens 1-5 år, således at transferbetalingen er fuldt ud betalt, når spillerens kontrakt med den nye klub er udløbet og opfyldt.

Det er farligt for klubberne, herunder DBU, at fastholde kravet om transferbetaling ved spillerens ophævelse af kontrakten i utide. Spørgsmålet bør reguleres ved aftale mellem klub og spiller således, at spilleren får andel i transferen og pligt til tilbagebetaling af den del af transferen, han har modtaget, hvis kontrakten ensidigt opsiges af spilleren, før den er udløbet.

Transferbetaling er efter min opfattelse en uskik. Pengene bør følge spilleren og ikke klubben. Det er ikke uovervejende tågesnak, når det fra en EU-talsmand på et seminar afholdt af Danmarks Idræts-Forbunds EU-Udvalg er blevet hævdet, at en klubs krav om betaling af transfer ved ophævelse af en kontrakt i utide måske er i strid med EU-reglerne om arbejdskraftens fri bevægelighed, EU-traktatens artikel 48, se foran afsnit 2.

Det er ofte svært for klubben at opgøre og dokumentere et tab. Derfor ser man i ansættelseskontrakter, at der aftales betaling af bod i den situation, at den ansatte forlader jobbet i utide eller i strid med kontrakten straks tager ansættelse hos en konkurrent i stedet for at vente, indtil hans kontrakt giver ham ret til at tage ansættelse i konkurrerende virksomhed.

Hvis spilleren bryder kontrakten i utide, kan det aftales, at han skal betale et forud aftalt beløb, uanset om klubben har lidt et tab, der kan dokumenteres. I direktør- og funktionærkontrakter aftales boden til et beløb, der svarer til et års gage. Domstolene er i vid udstrækning inde på at begrænse størrelsen af en aftalt bod, hvis den er urimelig, jf. aftalelovens §§ 36 og 38 afsnit 1.5. Retspraksis er opmærksom på, at en ansat ved aftalens indgåelse sjældent har reel indflydelse på aftalen om bodens størrelse. Den ansatte koncentrerer sig om at få stillingen frem for at skabe usikkerhed om, hvad han egentlig vil på grund af en mulig fremtidig teoretisk problemstilling.

Det er endnu ikke set, at man har aftalt bod i en spillerkontrakt. Problemet for klubberne bliver derfor, om man, indtil der aftales bod, må tåle, at spillere ensidigt bryder/opsiger deres kontrakter før kontraktsudløb, og acceptere en beskedent erstatning, fordi klubben ikke har mulighed for at dokumentere et tab.

Det er spilleren, der bestemmer, om han vil sælges til en anden klub, medens kontrakten løber. Ønsker han ikke det, kan han fastholde kontrakten og blive en spiller, der er transferfri, når kontrakten udløber. Hvis klubben angiver sit tab på den spiller, der ensidigt ophæver en kontrakt, f.eks. to år før den er udløbet, til den transfer, klubben har betalt for ham, må man fastslå, at denne transferbetaling ikke har med spilleren at gøre. Det er godt nok spilleren, der sælges, men klubben der modtager pengene. Hvis tabet af fremtidig transfer kan begrunde en erstatning til klubben, forudsætter det, at klubben har krav på transfer *uden* spillerens medvirken under kontraktperioden, og det har klubben ikke. Det er spilleren, der suverænt afgør, om han vil sælges under kontraktperioden. Hvis klubben alligevel skiller sig af med ham og ikke ønsker at se ham, har spilleren på sin side et erstatningskrav mod klubben, der som udgangspunkt vil udgøre den løn, han kunne have oppebåret i resten af kontraktperioden med fradrag af den løn, han kunne indvinde, såfremt han havde taget ansættelse eller rent faktisk tager ansættelse i anden klub.

3.3. Spillerkontraktens afsnit 1 – arbejdstider, træning, ferie

Afsnit 1 i DBUs spillerkontrakt opererer med tre typer kontraktspillere:

- Kontraktspillere med fodbold som bibeskæftigelse.
- Kontraktspillere med fodbold som deltidsbeskæftigelse.
- Kontraktspillere med fodbold som fuldtidsbeskæftigelse.

Afsnit 1 indeholder herudover regler om arbejdstider, træning, træningslejre, kampe og ferie.

Spillerkontrakten (1996-udgaven) er optrykt som bilag.

Opsætningen er forvirrende. Afsnit 1 læses over to spalter, i de øvrige tre afsnit læses først venstre herefter højre spalte.

3.4. Spillerkontraktens afsnit 2 – rettigheder og pligter, løn, reklamekontrakter

Afsnit 2 i spillerkontrakten handler om spillerens og klubbens rettigheder og pligter.

Til spillerens pligter svarer normalt en ret for klubben til at kræve noget, og til klubbens pligter svarer normalt en ret for spilleren til at kræve noget. Spilleren skal melde afbud til

træning og til kampe. Han skal spille på det hold, han udtages til. Selvom han mener, han er selvskreven til 1.-holdet, skal han spille på 3.-holdet, hvis han udtages til det. Han skal medvirke ved dopingkontrol, og han må ikke uden tilladelse fra klubben deltage i indendørs- og udendørs fodboldkampe, hvori klubben ikke deltager.

Afsnit 2, § 3 fastslår, at klubben stiller trænings- og kampudstyr til rådighed for spilleren, som har pligt til at anvende dette udstyr.

Håndboldforbundets formulering er mere præcis: Spilleren er forpligtet til udelukkende at anvende det udleverede rejse-/trænings-/kamptøj samt fodtøj på rejse med klubben under træning og til kampe, såfremt tøjet er udleveret af klubben. Spillerens forpligtelse til at bære beklædningen gælder også ved deltagelse i pressemøder, under TV-interviews og lignende i klubbens regi.

Efter *afsnit 2, § 4* har spilleren pligt til i nærmere aftalt omfang at stille sig til rådighed for klubbens sponsorer, og klubben har ret til at give sponsorerne tilladelse til at benytte spillerens billede i reklameøjemed med eller uden navns nævnelse.

§ 8 står i afsnittet om klubbens pligter. Bestemmelsen drejer sig imidlertid om spillerens pligter. Han har pligt til at lade sig behandle af en af klubben anvist læge, fysioterapeut eller kiropraktor på betingelse af, at klubben betaler samtlige udgifter ved behandlingen med fradrag af offentlige tilskud. Spilleren har dog ret til at søge egen læge og afvise den behandling, klubben foreskriver, hvis han ved en erklæring fra en speciallæge kan sandsynliggøre, at den foreslåede behandling ikke er korrekt eller hensigtsmæssig.

Klubbens pligter er omtalt i §§ 5-11.

Efter § 5 har klubben pligt til at optræde loyalt over for spilleren. Den samme forpligtelse har spilleren over for klubben, men det siger afsnittet om spillerens pligter ikke noget om. Klubben har også pligt til uden udgift for spilleren at sørge for hans transport og eventuelle ophold i forbindelse med udekampe. Hvis spilleren er dansk statsborger, skal han have fri til træningssamlinger, landskampe og lignende, hvor han udtages af DBU eller Lokalunionen. Hvis spilleren bliver syg, skal klubben betale ham hans grundløn, og klubben skal tegne lovpligtig arbejdsskadeforsikring og heltidsulykkeforsikring for spilleren. Endelig skal man forsyne ham med alle relevante regler for DBU, Divisionsforening og klubben samt med forsikringspolicer m.v., som er af betydning for spilleren. Man skal også orientere ham om regelændringer.

Afsnit 2, § 12 omtaler også personlige reklamekontrakter. Spilleren har ret til at indgå personlige reklamekontrakter, men denne ret kan fraviges ved aftale.

§ 12 indeholder også en særdeles hensigtsmæssig bestemmelse om, at klubben skal underrettes, før spilleren indgår reklamekontrakter. Spilleren må ikke indgå reklamekontrakter med firmaer, selskaber eller lignende, der er konkurrenter til klubbens hovedsponsor. Kontrakten fastslår, hvad der forstås ved en hovedsponsor. Det er en sponsor, hvis økonomiske mellemværende med klubben er mindst 100.000 kr. Spilleren skal underrette klubben om reklamekontrakter, og klubben skal før sæsonstart skriftligt meddele spilleren, hvilke sponsorer klubben har, samt meddele spilleren, når der kommer nye sponsorer, eller eksisterende sponsorer falder fra.

Afsnit 2, § 13 indeholder en formular, der skal udfyldes med spillerens grundløn, bonus og øvrige goder. Aflønningsformen varierer meget og kan være mere eller mindre omfangsrig. Man ser derfor ofte, at aflønningsaftalen vedhæftes kontrakten som et særskilt bilag. Det siger sig selv, at alle aftaler om aflønning, bonus, overskudsandel m.v. skal vedhæftes kontrakten.

Spillerkontrakten indeholder ikke bestemmelser om udlejning eller udlån af spilleren til andre klubber. Disse regler findes i det regelkompleks, DBU har udstedt.

Håndboldforbundets spillerkontrakt indeholder derimod regler om udlån. Kontrakten fastslår, at man ved enighed mellem klub og spiller, forudsat at der indgås skriftlig aftale, kan udleje en spiller til en anden klub for en periode på mindst seks måneder og højst indtil kontraktperiodens udløb. Spilleren bevarer i enhver henseende alle sine rettigheder iht. den oprindelige kontrakt over for den klub, der udlejer ham.

3.5. Spillerkontraktens afsnit 3 – klubskitte

Spillerkontraktens afsnit 3 – reglerne for klubskitte – er ændret efter Bosman-dommen. De tidligere regler om klubskitte for tidligere og nuværende kontraktspillere var omfangsrige og indeholdt indviklede regler om beregning af transferafgiften ved salg af spillere inden for Danmarks grænser. Reglerne var lige så indviklede ved klubskitte til en udenlandsk klub. Reglerne indeholdt endvidere, som også de nugældende gør det, en bestemmelse om, at den afgivende klub kunne kræve et beløb for at acceptere, at en kontrakt ophæves i kontraktperioden. Her sigtes til en aftalt ophævelse af kontrakten før udløb. Om ensidig ophævelse af kontrakten, se afsnit 3.2.1.

Afsnit 3, § 1 indeholder en bestemmelse om, at man tidligst seks måneder før kontraktens udløb kan indgå ny spillerkontrakt.

Afsnit 3, § 2 indeholder regler om mulig transferbetaling efter kontraktens udløb. Efter Bosman-afgørelsen blev det i flere EU-lande hævdet, at Bosman-dommen alene tog stilling til transfer *mellem* EU-lande – ikke klubskitte inden for et EU-land. Denne opfattelse blev hævdet af UEFA og FIFA. Dansk Boldspil-Union tog imidlertid meget hurtigt, og måske bevæget af udtalelser fra den daværende kulturminister, initiativ til bestemmelsen i kontraktens § 2, punkt *a* om, at hvis en klub er hjemmehørende i Danmark, kan klubben ikke efter kontraktens udløb kræve betaling af et beløb fra den nye klub i anledning af klubskitte.

I *punkt b* gengiver man Bosman-dommens konklusion: Hvis en ny klub er hjemmehørende i et andet EU-land, Norge, Island eller Lichtenstein, og hvis spilleren er statsborger i et af disse lande, kan klubben ikke kræve transferbetaling fra den nye klub ved klubskitte efter kontraktens udløb.

Punkt c opretholder transferbetalingen, hvis den nye klub ikke er en dansk klub eller en klub i et andet EU-land, Norge, Island eller Lichtenstein. Det vil sige, at transferbetalingen i denne situation opretholdes, hvis klubben ikke er hjemmehørende i et andet EU-land m.v.

De lande, der befinder sig uden for det EU-retlige system, ser for manges vedkommende med hovedrysten på den nye situation, der er opstået efter Bosman-dommen, hvor transferbetaling efter kontraktsudløb forbydes. Visse idrætsforbund uden for EU opfordrer direkte til, at klubberne opretholder transferbetalingen, og lader hånt om Bosman-dommen. Det må også erkendes, at der er noget besynderligt i, at der uden for EU er millionbeløb mellem klubberne, når der handles spillere *efter* kontraktsudløb, medens transfergassen inden for EU er gået af ballonen. Efter min opfattelse er der dog noget rigtigt og grundlæggende sundt i Bosman-dommens principper. Derfor bør forbund, spillere og klubber arbejde henimod, at transferbetaling mellem gammel og ny klub helt ophæves, og at pengene alene følger spilleren fra den gamle til den nye klub.

I *afsnit 3, § 3* gentager man formuleringen fra den tidligere udgave af kontrakten om, at man kan kræve transfer ved salg af spillere i kontraktperioden, jf. udtrykket, at man »ophæver

kontrakten inden for kontraktperioden«. Hvis klub og spiller er enige om en ophævelse, før kontrakten er udløbet, typisk fordi spilleren ønsker at spille for en ny klub, og fordi klubben får penge for spilleren, typisk mere end man har givet for ham, opstår der ikke problemer. Problemet opstår, hvor spilleren vil væk, før kontrakten er udløbet, og hvor ingen ny klub vil betale den transfer, klubben forlanger for at »gå med til« en ophævelse. Den bod, som klubbens transferkrav er udtryk for, kan formentlig kræves reduceret eller ophævet, dels med henvisning til aftalelovens §§ 36 og 38 – man indskrænker spillerens adgang til erhverv, dels med henvisning til EU-traktatens artikel 48, herunder EU-retten grundsigrede ret om arbejdskraftens – fodboldspillernes – fri bevægelighed, se også pkt. 1.5 og 2.

3.6. Spillerkontraktens afsnit 4 – straf, misligholdelse, godkendelse, spillercertifikat

Spillerkontraktens 4. afsnit bærer den ikke særligt oplysende overskrift »afsluttende bestemmelser«.

Det er bestemmelser om kontraktens ophør på grund af klubbens udrykning af Danmarks-turneringen. Misligholdelse eller manglende godkendelse af kontrakten af DBUs kontrakt-fodboldudvalget. Udvalget hed tidligere »kontraktspillerudvalget«.

Afsnit 4 indeholder regler om idømmelse af disciplinærstraffe og klager over samme samt en længere redegørelse for de regler, der skal følges, når kontrakten skal godkendes af Kontraktfodboldudvalget.

Afsnit 4, § 1 bestemmer, hvad der sker, hvis klubbens første seniorhold rykker ud af Danmarksturneringen for herrer. Udrykningen skal, som det udtrykkes, ske af »ordinære sportslige grunde«. Her sigtes til, at klubbens første seniorhold spiller så dårligt, at det forlader superligaen, 1. og 2. division, for herefter at ende i Danmarksserien. Hvis det er tilfældet, ophører spillerkontrakten uden ansvar for nogen af parterne.

Parterne har ikke krav på hinanden, hverken lønmæssige, transfermæssige eller andre krav; og man kan indgå aftale med andre klubber, set fra spillerens side, medens klubben ikke er forpligtet til at betale spilleren løn. § 1 omhandler således den normale virkning af, at en aftale/kontrakt ophører.

§ 3 drejer sig også om misligholdelse fra spillerens side, der ikke er så grov, at klubben kan og vil ophæve kontrakten.

§ 4 drejer sig om den grove misligholdelse fra klubs eller spillers side, som berettiger den anden part til at ophæve kontrakten.

Hvis spilleren gør sig skyldig i dårlig opførsel eller overtræder trænings- eller disciplinærbestemmelserne, kan klubben foretage lønfradrag, der højst må svare til to ugers grundløn, eller man kan bortvise spilleren fra klubben i 14 dage. Klubben skal give spilleren en skriftlig begrundet meddelelse om afgørelsen. Spilleren har mulighed for inden to uger efter, at han har modtaget klubbens meddelelse, at indbringe afgørelsen for Kontraktfodboldudvalget. Rettidig indbringelse har opsættende virkning. Hvis spilleren ikke er tilfreds med Kontraktfodboldudvalgets afgørelse, kan han indbringe afgørelsen for Fodboldens Voldgiftsret som anden instans. Det fremgår af § 5, stk. 1 i afsnit 4. Spilleren er dog udelukket fra at gå til Fodboldens Voldgiftsret, hvis der er tale om lønfradrag, og Kontraktfodboldudvalgets afgørelse er enstemmig.

For en arbejdstager er det usædvanligt, at arbejdsgiveren kan »straffe« ham. Arbejdsgiveren kan påtale, han kan give en påmindelse, han kan bortvise, men han kan ikke foretage fradrag i arbejdstagerens løn eller udelukke ham for en tid.

Normalt vil en arbejdsgiver opsig arbejdstageren, hvis han gentagne gange overtræder almindelige elementære regler om god opførsel, seriøsitet i arbejdet m.v., og opsig ham med det varsel, han har krav på.

Men vil en klub gøre det samme? Det vil klubben næppe, for så længe kontrakten løber, kan klubben måske indkassere en transfer ved spillerens overgang til en ny klub. Derfor må man have andre midler end dem, bl.a. funktionærlovgivningen betjener sig af, til at straffe dårlig opførsel og manglende seriøsitet i arbejdet.

Spiller og klub kan gøre sig skyldig i grov eller gentagen misligholdelse. Det berettiger den anden part til at ophæve kontrakten og fremsætte krav om erstatning. *Misligholdelse fra klubbens side* kan eksempelvis være manglende udbetaling af grundløn, bonus m.v. Om en helt ukvalificeret træner berettiger spilleren til at hæve kontrakten, er tvivlsomt. Det er formentlig alene klubben, der afgør, om træneren skal fyres, fordi han er ukvalificeret. *Spillerens misligholdelse* kan bestå i vedvarende manglende seriøsitet i træningen, at spilleren doper sig, eller at han gentagne gange kommer for sent til kampe. Det er her svært at sige noget præcist om klubbens tab. Er spilleren ansvarlig for tab af point, fordi man taber kampe? – næppe. Er spilleren ansvarlig for tabt transferbetaling? – næppe. Det vil være vanskeligt for klubben at dokumentere, hvad man kunne få for spilleren i transfer, navnlig da man selv afskediger ham på grund af uduelighed, manglende seriøsitet eller lignende. Et godt princip siger også, at man ikke skal kaste gode penge efter dårlige. Hvis spilleren er umulig, taler meget for, at man skiller sig af med ham og ikke ofrer penge på kostbare voldgiftssager. Selvom klubben får medhold, er det ikke sikkert, at spilleren er i stand til at betale.

Stridigheder mellem spiller og klub med tilknytning til fodbold afgøres ved voldgift af DBUs Kontraktfodboldudvalg som 1. instans. Normalt er voldgiftsbehandling en endelig afgørelse, men DBUs spillerkontrakt indeholder den specialitet, at voldgiftsvedtagelser i det lukkede idrætsretlige system ikke er endelige, men kan indbringes for højere instans – i dette tilfælde Fodboldens Voldgiftsret, jf. Dansk Boldspil-Unions love § 35, se om voldgift pkt. 1.2.

§ 6, *afsnit 4* indeholder klare håndfaste regler om, hvem der endeligt afgør, om det, parterne har aftalt, også gælder. Det gør DBUs Kontraktfodboldudvalg. Spillerkontraktens gyldighed kræver udvalgets godkendelse. Det vil sige, at den kontrakt, klub og spiller har underskrevet, er retlig uvirksom, indtil den godkendes. Det betyder imidlertid ikke, at klub og spiller kan indgå ny aftale, så længe en godkendelse fra Kontraktfodboldudvalget ikke foreligger. § 6, *pkt. 3* fastslår nemlig, at parterne er bundet af deres underskrifter i maksimalt fire uger fra underskrivelsen. Hvis klubben har underskrevet den 1. i måneden, er klubben bundet i maksimalt fire uger fra denne dato. Hvis spilleren har underskrevet den 10. i måneden, er spilleren bundet fire uger fra denne dato.

Det er klubbens pligt at indsende kontrakten til godkendelse senest syv dage efter kontraktens underskrivelse, som det siges. Hvis spilleren har underskrevet kontrakten, men klubben endnu ikke har gjort det, kan klubben teoretisk vente med indsendelsen, indtil den beslutter sig til at underskrive. Formuleringen i spillerkontrakten er ikke præcis. Kontrakten fastslår, at parterne maksimalt er bundet fire uger fra underskrivelsen. Hvis kontrakten ikke indsendes senest syv dage efter, at den er underskrevet, er spilleren alligevel ikke bundet. Han kan vælge at fragå kontrakten, som det siges. Hvis kontrakten er så fordelagtig, at han ikke ønsker en genforhandling, kan han selv indsende kontrakten til godkendelse. Der er ikke angivet nogen frist for, hvornår han skal indsende kontrakten, men da parterne er bundet af deres underskrif-

ter fire uger fra underskrivelsen, risikerer spilleren, hvis han indsender kontrakten efter fire-ugersfristens udløb, at klubben ikke ønsker at være bundet af sin underskrift. Det er indviklet, og det er måske også meningen.

Normalt godkender Kontraktfodboldudvalget indsendte kontrakter, og klubben og spilleren får skriftlig meddelelse herom. Hvis kontrakten ikke kan godkendes, fortæller Kontraktfodboldudvalget i et brev til klub og spiller, hvad grunden er til, at man ikke kan godkende kontrakten. Det er hele kontrakten, der i denne situation bliver uvirksom – ikke kun den eller de bestemmelser, Kontraktfodboldudvalget ikke har villet godkende. Hvis spillerkontrakten således er indgået for en 10-årig periode, vil kontrakten ikke blive godkendt i sin helhed. Det havde været mere naturligt at godkende kontrakten på betingelse af, at kontraktperioden blev nedsat fra ti til fem år. Alle tillæg og eventuelle ændringer til spillerkontrakten skal indsendes og godkendes. Ikke indsendte og godkendte tillæg og ændringer er retligt uvirksomme. Spilleren kan fragå dem, og klubben kan fragå dem. § 6 fastslår nemlig, at ændringer i og tillæg til kontrakten først er bindende, når de er nedskrevet, indsendt til og godkendt af Kontraktfodboldudvalget.

Hvis klub og spiller bliver enige om at ophæve kontrakten, skal ophævelsen også godkendes af Kontraktfodboldudvalget. En ophævelse af kontrakten er først bindende, når den er godkendt af Kontraktfodboldudvalget. Det er en helt uhørt indblanding i parternes ret til selv at bestemme, hvad man vil foretage sig. Aftaleretligt er aftalen gyldig og kan påberåbes af spiller og klub ved de almindelige domstole. Spørgsmålet er, om en voldgiftsret i klar modstrid med reglerne i aftaleloven vil statuere, at hele kontrakten er ugyldig, retlig uvirksom, eller hvorledes man nu vil formulere det, fordi de interne idrætsbestemmelser fastsat af DBU i spillerkontrakten ikke er overholdt. Formelle interne idrætsregler uden betydning for selve aftalen kan ikke medføre aftalens ugyldighed, eller at den ikke skal håndhæves efter sit indhold.

§ 7 bestemmer, at hvis spilleren er under 16 år, når han underskriver kontrakten, vil den ikke blive godkendt. Normalt har forældrene forældremyndigheden over børn under 18 år. De skal sørge for barnets materielle underhold og opdragelse og bestemmer over barnets personlige forhold. Forældre er normalt også barnets værge, indtil barnet fylder 18 år. Værgen tager sig af barnets formueforhold. Spillerkontrakten bestemmer, at hvis spilleren ikke er fyldt 18 år, skal kontrakten medunderskrives af den, der har forældremyndigheden. Værgen bør også medunderskrive kontrakten, hvis han ikke har forældremyndigheden. Spillerkontrakten angår både spillerens personlige forhold og hans formueforhold.

3.6.1. Tilbageholdsret i spillercertifikatet

Den sidste bestemmelse i spillerkontrakten, der skal omtales, er § 2 i afsnit 4. Den handler om klubbens tilbageholdsret i spillercertifikatet. Sammen med spillerens krop udgør spillercertifikatet livsnerven i kontraktspilleres mulighed for at udøve deres virksomhed som fodboldspillere.

Formålet med at udøve tilbageholdsret er i kraft af afsavnet at søge at øve pression mod den, der skylder penge, så han betaler, hvad kreditor kræver. Formålet er også at have noget at søge fyldestgørelse i, hvis der alligevel ikke betales.

En klub kan ikke søge sig fyldestgjort i et spillercertifikat. Det er ikke noget værd for klubben. Spillerens manglende spillercertifikat har imidlertid stor betydning for den nye klub, spilleren agter at spille for. Hvis klubben nemlig benytter ham, uden at han har sit spillercerti-

fikat, fratages klubben point i de kampe, hvori man har benyttet spilleren, man idømmes bøder m.v. Spilleren er sat skakmat uden spillercertifikat. Han kan ikke røres, han kan ikke spille for klubben, hvis han ikke kan give den nye klub sit spillercertifikat – hvad enten det drejer sig om det nationale eller det internationale certifikat. Den nye klub vil blive frataget point og idømt bod af det pågældende nationale forbund.

Når retspraksis skal afgøre, om udøvelse af tilbageholdsret vil blive accepteret, ser man på, om tilbageholdsretten vil lægge et uforholdsmæssigt hårdt pres på skyldneren/spilleren. Man drøfter tilbageholdsretten i relation til ting, der ikke er noget værd, dvs. ikke kan sælges på auktion, ved frivilligt salg m.v., altså ikke kan indbringe penge. Det anerkendes i et vist omfang, at der kan udøves tilbageholdsret over genstande, der ikke har nogen pengeværdi. Man udøver en så stor pression mod den, der skylder penge, at han betaler. Men retspraksis nægter tilbageholdsret, hvis det vil lægge et uforholdsmæssigt stort pres på skyldneren – ham der skal betale penge. Man afviser således tilbageholdsret i regnskabsmateriale, hvis den person, der skylder penge, er bogføringspligtig. Hvis han, uden det materiale der udøves tilbageholdsret i, ikke kan drive sin forretningsvirksomhed på lovlig vis, får man ikke lov til at holde det tilbage. Efter tilsvarende synspunkter kan domstolene nægte tilbageholdsret over pas og kørekort samt – måske – spillercertifikater.

§ 2 i afsnit 4 er en overordentlig effektiv bestemmelse set fra klubbens og DBUs side. Spilleren har nemlig ikke krav på at få udleveret spillercertifikatet, før han har afviklet, som det siges, samtlige økonomiske mellemværender ifølge spillerkontrakten med klubben. Det er en ordentlig mundfuld, udtrykket »samtlige økonomiske mellemværender«. Hvem afgør, om der er tale om et økonomisk mellemværende. Er det klubben eller spilleren? Kan klubben blokere spilleren ved at indtale et erstatningskrav mod ham for at have ophævet sin kontrakt i utide? Kan klubben indtale et transferkrav mod den spiller, der ophæver kontrakten i utide? Det kan man formentlig efter bestemmelsen i spillerkontraktens afsnit 4, § 2. Herigennem blokerer man effektivt for spilleren. Hvis han vil spille og tjene penge, må han underskrive de nødvendige dokumenter, således at klubben bliver tilfreds. Hvis spørgsmålet skal afgøres af de almindelige domstole, er det nok sandsynligt, at man vil afvise, at det manglende spillercertifikat kan begrunde, at spilleren er afskåret fra at spille for en ny klub, ligesom den nye klubs tab af point, hvis man benytter spilleren, vil være en økonomisk sanktion, der ikke står i rimeligt forhold til klubbens formelle overtrædelse af bestemmelser fastsat af et idrætsforbund.

Det er også muligt, at § 2 er i strid med EU-retten, herunder navnlig Bosman-dommen – se afsnit 2. Det siges i Bosman-dommen, at selvom UEFA ændrede transferreglerne, udgjorde de fortsat en hindring for arbejdskraftens fri bevægelighed, idet den nye klub fortsat var forpligtet til at betale en transfersum. Skete det ikke, blev klubben idømt straf, som i yderste fald kunne medføre udelukkelse af turneringen. Dette hindrede meget effektivt klubben i at engagere en spiller fra en klub i en anden medlemsstat, medmindre man betalte transfersummen.

Hvis klubben kan nægte udlevering af spillercertifikatet, hvis den påstår, at der er et økonomisk mellemværende med spilleren, hindrer man effektivt spilleren i at udøve sit erhverv. Man hindrer arbejdskraftens fri bevægelighed. Selvom klubben har et krav mod spilleren, kan man næppe efter Bosman-dommen hindre spilleren i at søge andre græsgange. Man kan indtale sit krav mod spilleren under en efterfølgende voldgiftssag; men man kan måske ikke fratage spilleren hans grundsikrede ret til at udøve sit erhverv ved at nægte at udlevere et spillercertifikat. EU-Kommissionen har i 1997 fået et spørgsmål fra Europaparlamentet. Spørgsmålet lød: »Hvis en spiller opsiger sin kontrakt med en idrætsklub, kan klubben så

nægte udlevering af spillerens licens (dvs. spillercertifikat), hvis klub og spiller er uenige om opsigelsesvarslet eller erstatningens størrelse». Kommissionen udtalte (d. 25/4 1997): »Generelt set og uden at betragte de nærmere omstændigheder i det foreliggende tilfælde, vurderer Kommissionen, at arbejdstagers frie bevægelighed ikke er til hinder for arbejdsgivers iværksættelse af lovlige foranstaltninger med henblik på at beskytte sine egne rettigheder og interesser i tilfælde af kontraktbrud fra arbejdstagers side. For at være i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 48, må de lovlige foranstaltninger, som arbejdsgiveren træffer, dog ikke udgøre en uberettiget og urimelig hindring for arbejdstagers frie bevægelighed.«

4. EU-Retten kommer stadig tættere på idrættens regler. Danmarks Idræts-Forbunds EU-udvalg

EF-Domstolen har beskæftiget sig med EU-retten regler i forhold til de regler, idrætten har vedtaget. Det er sket ved afgørelserne i cykelryttersagen Walrave fra 1974, i fodboldsagen Dona fra 1976 samt i Bosman-sagen fra 1995. EU kommer nærmere og nærmere på idrættens verden og de regler, man giver. Det er baggrunden for, at Danmarks Idræts-Forbund i begyndelsen af 1996 nedsatte et EU-Udvalg, som har til opgave at kortlægge problemstillinger i forholdet mellem EU og idrætten og løbende vejlede og oplyse specialforbundene om EU-regler og deres eventuelle konsekvenser for forbundenes virksomhed.

EU-Udvalget har i slutningen af 1996 afgivet en rapport på baggrund af de diskussioner, som EU-Udvalget under Danmarks Idræts-Forbund har haft under møder i 1996. Rapporten fremhæver, at det er en misforståelse at tro, at EU-spørgsmålene kun har betydning for fodbold og professionel idræt. Det fremhæves således, at personer, som har idræt som erhverv, har ret til at tage jobs i andre EU-lande uden at blive udsat for forskelsbehandling på grundlag af nationalitet. Rapporten fremhæver med rette, at Bosman-dommen angår forholdet mellem en spiller som arbejdstager og en klub som arbejdsgiver. Selvom dommen vedrører professionel fodbold, skal alle professionelle holdidrætsgrene følge dommen. Der er med dommen sket en væsentlig forskydelse af magtbalancen mellem spilleren og klubben. Efter dommen har man sporet en klar lønstigning for spillere i mange af landene i Europa. I Danmark har stigningen været på 20%, medens spillere i f.eks. Holland har fået 30-40% mere i løn. Dommen har for Danmarks vedkommende ikke medført en mærkbar stigning i antallet af udlændinge. Der var i slutningen af 1996 femten udlændinge i dansk topfodbold, heraf fem fra EU. I andre lande er antallet af udlændinge større – i Portugal 40% af spillerne, England 32%, Spanien 25%, Tyskland 21%, Frankrig 20%, Holland 19% og Italien 18%.

EU-Udvalget sætter spørgsmålstejn ved, om den praksis, som visse specialforbund i Danmark og andre EU-lande følger, er i overensstemmelse med Bosman-dommen. Praksis går ud på transferbetaling, når en spiller går fra at være amatør til professionel. Der er ingen forskel på, om det er en professionel spiller, der hindres i at finde en ny arbejdsgiver i udlandet, eller om det er en amatør, der mødes med et krav om et afståelsesbeløb og derigennem hindres i frit at gøre sin entre på det europæiske arbejdsmarked. EU-Udvalget finder med rette, at aftaler og praksis, som binder en amatørspiller, uden at han får økonomisk compensation, er kritisable. Derfor er det afgørende ikke, hvad man forstår ved en professionel idrætsudøver, men derimod, hvilken beskyttelse EU-retten giver arbejdstagere, som er statsborgere i medlemslandene. EU-Udvalget sætter også spørgsmålstejn ved det EU-lovmedholdelige i, at klubberne,

så længe en spiller er bundet af en kontrakt, frit kan fastsætte en transferpris på ham og stadig have mulighed for at tjene store penge ved at sælge spillere. Man sætter også spørgsmålstejn ved, om en manglende udlevering af spillercertifikat efter kontraktens udløb er i overensstemmelse med EU-reglerne. Hvis licenssystemet således udgør en begrænsning af en professionel idrætsudøvers fri bevægelighed, kan det formentlig også være i strid med EU-retten, herunder EU-traktatens artikel 48. Udvalget berører også det meget centrale spørgsmål om, hvad der sker, hvis en kontrakt ophæves i utide. Man sætter spørgsmålstejn ved, om en erstatning til klubben kan nå op i nærheden af de beløb, som klubberne får i dag ved at sælge en spiller, medens han har kontrakt – se foran pkt. 3.2.1.

EU-rettens indtrængen på idrættens område belyses ved de kontrolbesøg, EU-Kommissionen aflagde i foråret 1996 hos medlemsstaternes fodboldorganisationer. Kommissionen var på kontrolbesøg hos DBU for at undersøge papir og regnskaber, der kunne belyse det krav, FIFA stillede om, at de bolde, man spillede med i turneringer under FIFA og UEFA, skulle være godkendt af de pågældende organisationer. Den minutiøse undersøgelse af papirerne i DBU blev gennemført i samarbejde med Konkurrencerådet. Idrætsorganisationerne har således på huden mærket, hvorledes EU-konkurrencereglerne har betydning for dem. Reglerne findes bl.a. i EU-traktatens artikler 85 og 86, der går ud på, at vedtagelser inden for sammenlutninger af virksomheder, f.eks. idrætsklubber og forbund, er ugyldige, hvis de begrænser konkurrencen mellem klubberne, når de køber og sælger spillere. Idrætsklubber og idrætsforbund har ofte en dominerende stilling inden for sportens verden. Klubber og forbund må ikke misbruge en sådan dominerende stilling. Misbruget kan straffes, og de regler, der er udslog af misbrug af idrætsverdenens dominerende stilling, er ugyldige og kan ikke påberåbes, hverken inden for idrættens voldgiftssystem eller ved medlemsstaternes ordinære domstole.

I spørgsmålet om salg af TV-rettigheder til transmission af sportsbegivenheder er der både fra dansk side og fra EUs side sat spørgsmålstejn ved, om sporten selv kan regulere disse forhold og altså sælge til den, der betaler mest. EU har også sat spørgsmålstejn ved, om en professionel fodboldspiller kan hindres i at indgå personlige reklamekontrakter. EU-Kommissionen har udtalt, at man ikke kan udelukke, at et forbud mod at indgå personlige reklameaftaler – et forbud der er pålagt danske landsholdsspillere – måske kan være en aftale, der begrænser konkurrencen. Derfor må DBU ikke lægge for snærende bånd på de landsholdsspillere, der er så kendte, at de økonomisk kan udnytte deres person til at indgå gode sponsoraftaler. Det bør i denne sammenhæng også fremhæves, at det ikke er forbudt at have en dominerende stilling, som Danmarks Idræts-Forbund notorisk har. Det er alene misbruget af den dominerende stilling, der kan være i strid med EU-retten, herunder navnlig konkurrencereglerne i EU-traktatens artikler 85 og 86, jf. ovenfor. Pladsen tillader ikke, at spørgsmålene om salg af TV-rettigheder og idrætsudøvers ret til at indgå sponsorkontrakter/reklamekontrakter uddybes.

Idrættens mulighed for selv at styre tingene, bl.a. ved den totale og uindskrænkede brug af voldgiftssystemet, er ikke uangribeligt. Visse sanktioner, som idrætsforbund idømmer, er måske i strid med menneskerettighederne, idet der ikke er sammenhæng mellem selve forseelsen og den straf, idrætsudøveren idømmes. Den tyske sprinter Kristin Krabbe blev udelukket fra al idræt i fire år på grund af doping. En civil domstol i Tyskland nedsatte udelukkelsen til to år. Derfor må idrætten sikre, at almindelige retssikkerhedsprincipper iagttages, herunder særligt kravet om en uafhængig og upartisk domstol. Hvis retssikkerheden og retsgarantierne, når voldgiftsretten nedsættes, er beskedne, vil dette måske kunne tages til

indtægt for, at afgørelserne ikke er i overensstemmelse med almindeligt anerkendte retsprincipper. Derfor risikerer de at blive tilsidesat, hvis afgørelserne indbringes for de almindelige domstole. Danmarks Idræts-Forbunds EU-Udvalg fastslår afslutningsvis, at idrætten vil få sværere ved at fastholde sit absolutte selvstyre inden for de områder, hvor idrættens aktiviteter er blevet eller bliver en del af samfundets økonomiske liv. Det gælder inden for området arbejdsaftaler, sponsorkontrakter, TV-aftaler, aftaler om tjenesteydelse og statsstøtte, men også for andre aktiviteter som f.eks. de sanktioner, idrætten idømmer ved dopingmisbrug, og de disciplinærstraffe, der kan idømmes. Efterhånden som klubberne og idrætsudøverne bliver en mere og mere integreret del af de professionelle og kommercielle sammenhænge, må man regne med, at EUs regler finder anvendelse på klubbernes og idrætsudøvernes virksomhed. Derfor kan idrætsforbund og specialforbund ikke længere vilkårligt træffe afgørelser og fastsætte regler uden at tage hensyn til de enkelte idrætsudøveres rettigheder. Idrætsorganisationernes faktiske monopol må ikke benyttes til at opnå det, man kan kalde urimelige økonomiske fordele, på bekostning af andre foreninger, virksomheder eller idrætsudøvere.

5. Trænerkontrakter

5.1. Generelt om trænere og funktionærer

Specialforbundene under Danmarks Idræts-Forbund har ikke udarbejdet standardkontrakter for ansættelse af trænere. Der er formentlig tale om en ansættelse efter funktionærlovens regler, idet trænerens arbejde består i teknisk bistandsydelse af ikke-håndværksmæssig eller ikke-fabriksmæssig art, jf. funktionærlovens § 1. Når træneren ansættes for en bestemt periode, har han krav på den løn, han kunne have oppebåret, hvis han havde fortsat samarbejdet og ikke var blevet opsagt i utide. Klubben på sin side kan, hvis funktionæren – træneren – forlader arbejdet i utide, få en erstatning, der udgør forskellen mellem, hvad man må betale en ny træner og den afgående træner. Det mere u håndgribelige, at træneren var den bedste i verden og derfor ville have ført klubben til et mesterskab, kan formentlig ikke begrunde en erstatning. For trænere på landsholdsplan og 1.-holdstrænere i superligaen, 1. og 2. division, indgås der ofte tidsbegrænsede kontrakter på to, tre eller fem år. Disse aftaler er omfattet af funktionærloven. Hvis træneren har pligt til at indordne sig under klubbens ledelse eller indordne sig under specialforbundets ledelse og tage imod instrukser om sit arbejde, taler det for, at han er omfattet af funktionærloven. Hvis hans opgave er mere kortvarig, er man uden for funktionærloven. Trænere, der ikke er fuldtidsansatte, er således næppe omfattet af funktionærloven. Vejledende er, hvor mange timer han arbejder som træner. Under 15 timer ugentlig bringer ham uden for funktionærlovens område. Træneren har ligesom enhver anden funktionær pligt til at søge andet arbejde, og det, han kunne have indvundet ved at tage andet arbejde, vil formentlig fragå i den erstatning, han får udbetalt.

5.2. Trænerens rettigheder og pligter

Omfanget af trænerens arbejdsopgaver bør fastlægges i kontrakten, herunder en aftale om træningstid, sted, træningens varighed, og om træneren skal med holdet til konkurrencer, til udlandet m.v. Trænerens myndighedsområde må også angives. Det er vigtigt, at træneren har disciplinærmyndigheden over idrætsudøvere. Klubben på sin side har myndighed til at afskedige træneren. Der bør være fastlagt en klar opgavefordeling, således at klubben ikke kan

blande sig i trænerens dispositioner. Det er alene ham, der står til ansvar over for klubben for, at det hold, han træner, fungerer. Man bør også i kontrakten fastlægge, hvorledes træneren skal bære sig ad, når det gælder tildeling af disciplinærstraffe til spillerne. Trænerens vederlag er selvfølgelig centralt; der er ingen begrænsninger i, hvad der kan aftales. En del af trænerens løn vil ofte, ligesom for kontraktspilleres vedkommende, bestå i fri bolig, fri bil, fri kost og logi, fri rejse og diætgodtgørelser, ligesom hans løn – i lighed med spillernes – vil være afhængig af, hvor godt placeret klubben bliver i såvel den nationale som de internationale turneringer. Træneren har som funktionær krav på løn under sygdom, og han har krav på ferie efter ferielovens bestemmelser.

5.3. Opsigelse

Selvom mange trænerkontrakter er indgået for en tidsbegrænset periode, ser man ofte, at trænere fyres i utide. Ved tidsbegrænsede aftaler kan træneren kun opsiges, hvis der foreligger misligholdelse. Hvis klubben bortviser ham uden gyldig grund, har træneren krav på løn i den resterende del af kontraktperioden. Klubben kan kun opsiges, hvis der foreligger væsentlig misligholdelse. Træneren på sin side kan heller ikke trække sig fra den tidsbegrænsede kontrakt, før perioden er udløbet. Det at han får et bedre tilbud, er ikke gyldig opsigelsesgrund. Det at han vantrives, eller at spillerne ikke lyster ham, er heller ikke nok. Når trænere går eller opsiges, bliver der fra klubs og træners side fremdraget en lang række forhold, der viser det berettigede eller det uberettigede i, at samarbejdet er blevet indstillet.

Der er ikke voldgiftsafgørelser og retsafgørelser ved de civile domstole i forbindelse med trænerproblemer. Problemerne løses i praksis.

6. Sponsoraftaler

Idræt på topniveau, hvad enten det gælder holdsport eller individuelle sportsgrene, er en forretning, som ikke kan klares ved hjælp af fritidsledere og medhjælpere. Klubberne bliver i dag ledet efter moderne managementprincipper. Målet er en indbringende forretning – for holdsports vedkommende primært ved, at 1.-holdet får succes. Erhvervsområder, som ikke har tilknytning til selve idrætsudøvelsen, bliver også inddraget i forsøget på at få økonomisk succes. I dag er sportslig succes ofte lig med økonomisk succes. Hvis man vinder mesterskabet, kommer der tilskuere og sponsorer. Hvis man rykker ud af superligaen, flygter sponsorerne, og tilskuerantallet bliver mere beskedent. I forsøget på at skaffe den kapital, der skal til for at opnå sportslig succes, har flere klubber forsøgt at skaffe sig kapital ved at lade sig notere på aktier via Københavns Fondsbørs. Hovedindtægtskilden for mange topidrætsklubber er bidrag fra sponsorer. I Boldklubben Brøndbys årsberetning for 1996 angives entréindtægter til ca. 19,5 mio. kroner, sponsorindtægter til ca. 21 mio. kroner og transferindtægter til ca. 15,5 mio. kroner.

Idrætten er storforbruger af sponsoraftaler. Hovedprincippet i en sponsoraftale er: noget for noget. Spilleren eller klubben skal på den ene eller den anden måde reklamere for sponsorens produkter, og sponsoren skal på sin side betale spilleren, klubben, forbundet eller institutionen et beløb for denne reklamering. Team Danmark har udgivet en nyttig vejledning i, hvorledes sponsoraftaler indgås. »Sponsorering – sådan!«, september 1991. Vejledning kan også hentes

i Niels Gangsted-Rasmussens bog fra 1995, »Sådan får du en sponsor«. Begge bøger er skrevet for »menigmand«.

Størstedelen af de ca. 10.500 klubber under Danmarks Idræts-Forbund får sponsorbidrag i større eller mindre omfang. Sporten kan levere en række produkter, som kan medvirke til at gøre den, der sponsorerer, kendt. Det gælder f.eks. skiltereklamer, spilledragtreklamer, rygnumre, rekvisitrekla­meprogrammer, programmer, plakater, billetter, pressemeddelelser, avisomtale, publikationer, fotos, logo med annoncer for kampen, logo på biler, brevpapir, kuverter, plakater, højtalerannoncering, præsentation af produkter i halvleg, kåring af kampens spiller, årets spiller samt udstilling i hallens foyer.

Før man kan indgå en sponsoraftale, skal man give sin mulige sponsor svar på en lang række spørgsmål, navnlig disse:

- Hvem er ansøgeren?
- Hvad er målsætningen og aktiviteterne hos ansøgeren?
- Hvilken begivenhed eller hvilket projekt ønsker man sponsorstøtte til?
- Man skal give en kort beskrivelse af begivenheden eller projektet.
- Hvor og hvornår finder begivenheden sted?
- Hvilke andre finansieringsmuligheder findes, f.eks. tilskud fra andre sponsorer?
- Hvilke beløb ønsker man, og hvilket budget arbejder man med?
- Hvilke ydelser og fordele kan man tilbyde?
- Hvem er publikum?
- Hvilket reklamemateriale kan man producere?
- Er der mulighed for at invitere gæster til begivenheden eller give særlige kunder et traktament?
- Har virksomheden mulighed for at bestille billetter før andre, eller tilbyder man virksomheden fri­billetter?
- Hvilken mediedækning forventer man af begivenheden eller projektet?

I Team Danmarks pjece om sponsorering er der givet en række eksempler på sponsorkontrakter. Hovedpunkterne i en sponsoraftale er følgende:

1. Den sponsorerede skal anføres med navn og adresse.
2. Sponsorvirksomheden skal anføres.
3. Hvilke rettigheder giver den sponsorerede til sponsorvirksomheden (reklamer i avis og blade, stadion etc.)?
4. Hvad forpligter den sponsorerede sig til, når han giver sponsorvirksomheden rettigheder (f.eks. til ikke at indgå aftaler med andre sponsorvirksomheder – altså en eksklusivaftale – eller at nævne sponsoren i annoncer, kataloger m.v.)?
5. Hvad får den sponsorerede ud af sponsorvirksomheden, der indgår aftale?
6. Hvor længe varer aftalen?
7. Har sponsorvirksomheden eneret, eller kan den sponsorerede indgå sponsoraftaler med andre virksomheder? Har sponsorvirksomheden rettigheder over alt eller kun inden for et bestemt område?
8. Hvornår kan parterne ophæve aftalen (ved konkurs, betalingsstandsning m.v.)?

9. Hvad sker der, hvis begivenheden/kampen/turneringen aflyses, således at aftalen ikke kan opfyldes af den sponsorerede?
10. Hvornår skal der betales penge eller leveres varer til den sponsorerede.

Sponsoraftaler må ofte afstemmes med de eksisterende kontrakter mellem klub og spiller. Sponsorkontrakter kræver ikke særlige autoriserede formularer. Normalt anvender man sponsors kontrakt, medmindre den sponsorerede er så professionel, at han har udviklet sit eget sponsorkontraktkoncept.

Skat og idræt

af Jan Pedersen

1. Skatter og afgifters betydning for idræt

For år tilbage, da idrætten næsten udelukkende blev udøvet som amatøridræt, var det ikke videre relevant at beskæftige sig med begrebet »skat og idræt«. Bortset fra entréindtægter fra større idrætsbegivenheder involverede idrætten kun i beskedent omfang overførsel af penge og økonomiske goder blandt aktørerne. Yderligere gjaldt, at de faktisk foretagne økonomiske transaktioner ofte blev gennemført uformelt uden særlig bog- eller regnskabsføring.

Den skete udvikling, herunder især den stigende økonomiske omsætning i idrætten, har imidlertid medført, at det er uomgængeligt nødvendigt at beskæftige sig med de skatte- og afgiftsmæssige aspekter af idrætten. Dette gælder naturligvis navnlig for eliteidrætten, som i disse år udvikles i en stadig mere professionel og kommerciel retning. Det gælder imidlertid også den såkaldte »breddeidræt«, som tilføres betydelige midler fra offentlige myndigheder og institutioner m.v.

I det følgende foretages en gennemgang af reglerne for beskatning og afgiftsberegning af idrætsaktiviteter. Formålet er navnlig at skitsere den skatte- og afgiftsmæssige stilling for henholdsvis idrætsforeninger, ledere og trænere, idrætsudøvere samt sponsorer. Pladsmæssige årsager udelukker en tilbundsående beskrivelse, som giver svar på alle tænkelige problemstillinger. Det er imidlertid ambitionen, at nærværende kapitel skal indeholde en samlet beskrivelse af problemområdet, således at læseren kan danne sig et systematisk overblik over de vigtigste problemstillinger og derved være i stand til at lokalisere og løse de væsentligste problemer.

Indledningsvis må det konstateres, at der ikke findes særlige bestemmelser i skatte- eller afgiftslovgivningen, som er udformet med specielt henblik på idrætsforeninger, idrætsledere og idrætsudøvere. Udgangspunktet er derfor, at det er de almindelige regler om beskatning af indtægter, fradrag for udgifter, indgivelse af selvangivelse, indeholdelse af A-skat, betaling af moms etc., som finder anvendelse.

Professionel idræt med idrætsudøvere ansat på kontrakt hos en klub, der er organiseret som et selskab eller lignende, betragtes derfor i skatte- og afgiftsmæssig henseende som anden erhvervsvirksomhed. Dette betyder, at de professionelle idrætsfolk anses som almindelige lønmodtagere, medens klubberne anses som almindelige arbejdsgivere, der driver selvstændig erhvervsvirksomhed. Professionelle idrætsudøvere, der ikke er ansat i en erhvervsdrivende klub, anses hverken for lønmodtagere eller selvstændige erhvervsdrivende. Optjente honora-

rer, præmier, reklame- og sponsorindtægter m.v. er desuagtet skattepligtige, medens afholdte udgifter til rejser og ophold, træning, rekvisitter etc. kan fratrækkes i et vist omfang, dog alene til en nedsat skatteværdi (jf. nedenfor side 135).

Såkaldt »amatøridræt«, dvs. sportsudøvelse, som ikke er udøverens hele eller delvise næringsvej, må i princippet bedømmes som anden hobby. Dette betyder efter gældende skatte-lovgivning, at indtægter, præmiebeløb, sponsorindtægter og andre økonomiske goder undergives beskatning, medens der alene i begrænset omfang er adgang til fradrag for udgifter, som er medgået til optjeningen, f.eks. udgifter til stævnedeltagelse, idrætsrekvisitter etc.

Da ovennævnte angivelse rækker fra kommerciel eliteidræt på absolut topniveau til den almindelige folkelige idræt, er det klart, at den i princippet ensartede skatte- og afgiftsmæssige bedømmelse giver anledning til problemer.

Tidligere anerkendte skattemyndighederne de såkaldte præmiekonti, hvorefter indtjente præmier, modtagne tilskud etc. ikke blev underkastet beskatning, såfremt indtægterne blev indsat på en præmiekonto. Fra kontoen kunne der afholdes udgifter til stævnedeltagelse, rekvisitter, befordringsudgifter m.v. Først når indeståendet fra præmiekontoen blev overført til idrætsudøverens personlige brug eller ved idrætsskariers afslutning, blev de forbrugte beløb pålagt beskatning. Denne bredt accepterede ordning måtte imidlertid opgives, idet den ikke var i overensstemmelse med de almindelige lovregler for beskatning af erhvervede indtægter.

Fra tid til anden fremføres det som et politisk synspunkt, at de skattemæssige forhold for eliteidrætsudøvere bør forbedres, således at der på ny anerkendes fuldt fradrag for de udgifter, som idrætsudøvelsen udløser. Samtidig skal beskatningen af præmiebeløb m.v. kunne fordeles over en længere årrække. Selvom sådanne krav begrundes med, at en forbedring af de skattemæssige vilkår for idrætsudøvere vil have en gavnlig effekt på nationens medaljchancer i internationale mesterskaber, har i hvert fald den siddende regering afvist kravet og ikke været villig til at indføre særlovgivning specielt rettet mod eliteidrætsudøvere. Den politiske begrundelse herfor skal næppe søges i en manglende forståelse for eliteidrætsudøvernes krav om forbedrede økonomiske vilkår. Derimod begrundes afvisningen med, at det i princippet er uhensigtsmæssigt at udfærdige særregler inden for skattelovgivningen, som alene omfatter enkeltstående interessegrupper. Herved kompliceres og forøges skattelovgivningen yderligere. En forbedring af eliteidrætsudøveres økonomiske vilkår bør i stedet foretages gennem øgede tilskud og økonomisk støtte etc.

I foråret 1997 er dog fremsat forslag til folketingsbeslutning, hvorefter regeringen pålægges at udfærdige regler, der sikrer, at topidrætsfolk kan omfattes af virksomhedsskatteloven. Herved sidestilles topidræt med anden erhvervsvirksomhed. Efter virksomhedsskatteloven udskilles den erhvervsmæssige del til særskilt beskatning, dvs. at for idrætsudøverens vedkommende udskilles den idrætsrelaterede del af hans økonomi til beskatning med 34%. Forinden fratrækkes alle udgifter, der hidrører fra idrætsudøvelsen, hvad enten dette kan ske umiddelbart som driftsomkostning, dvs. løbende udgifter til rejser, mindre rekvisitter etc., eller som afskrivninger, dvs. som flerårige fradrag for værdiforringelsen af større rekvisitter m.v. Overføres midler til idrætsudøverens private brug, betales en skat svarende til den almindelige beskatning af personlige indkomster. Det beskrevne forslag blev trods flertal herfor i folketinget ikke vedtaget i foråret 1997, men blev udsat til senere behandling.

2. Beskatning af idrætsklubber og idrætsforeninger

I dette kapitel beskrives de skatte- og afgiftsmæssige forhold for »idrætsklubber«, uanset om de i juridisk henseende virker som erhvervsdrivende foretagender eller som ideelle foreninger.

2.1. Idrætsforeningens skattemæssige status

Idrætsklubber er pålagt selvstændig skatte- og afgiftspligt, uanset om klubben i juridisk henseende er organiseret som forening, fond eller selskab m.v. Dette betyder, at idrætsklubben i princippet er omfattet af skatte- og afgiftslovgivningen og som sådan ansvarlig for opgørelse og betaling af eventuelt skyldige skatter og afgifter.

Selvom idrætsklubben er pålagt skatte- og afgiftspligt, er dette ikke i sig selv ensbetydende med, at der rent faktisk skal indgives selvangivelse og momsangivelse og rent faktisk betales skat og afgift af en given omsætning.

Dette afhænger navnlig af idrætsklubbens organisatoriske form. Foreligger et fuldt professionelt aktie- eller anpartsselskab, som driver idrætsaktiviteter med eget hold eller tilknyttede individuelle professionelle idrætsfolk, sidestilles dette som udgangspunkt med anden erhvervsmæssig virksomhedsdrift. De almindelige skatteregler er herefter afgørende for, om en given indtægt er skattepligtig, og om en given udgift er fradragsberettiget. Løbende indtægter, herunder entréindtægter, reklameindtægter, sponsorindtægter, indtægter fra salg af souvenirs etc., er herefter som hovedregel skattepligtige uanset deres herkomst. Tilsvarende gælder for tjenester ved salg af fast ejendom, aktier, reklamerettigheder, »spillerkontrakter« etc.

Foreligger der en idrætsforening, dvs. en selvejende institution med et ideelt formål, der drives og administreres af foreningens organer, gælder det, at foreningen kun er skattepligtig af erhvervsmæssige indtægter og omvendt alene har fradrag for erhvervsmæssige udgifter (jf. nedenfor side 128).

I visse tilfælde drives idrætsaktiviteten i en såkaldt fond, f.eks. er idrætshaller, idrætsanlæg m.v. ofte særskilt organiseret i en fond. I juridisk henseende er der væsentlige lighedspunkter mellem en såkaldt forening og en fond, idet begge organisationsformer typisk kendetegnes ved at være selvejende, således at der ikke består nogen formel ejerkreds til foreningen eller fonden. Det er dog kendetegnende for foreninger, at disse ledes af deres medlemmer gennem generalforsamling, medlemsvalgt bestyrelse etc. I modsætning hertil har en fond ingen medlemmer, hvorfor den ledes af en uafhængig fondsbestyrelse. Det er samtidig kendetegnende for fonde, at disse navnlig har til opgave at forvalte og administrere en udskilt fondsformue, medens en forening typisk har som opgave at varetage en nærmere angiven aktivitet. Reglerne for beskatning af fonde minder noget om reglerne for beskatning af aktie- og anpartsselskaber, idet der i princippet er skattepligt for samtlige indtægter og fradrag for almindelige driftsomkostninger, afskrivninger m.v. Herudover kendetegnes fondsbeskatningen – som navnlig er reguleret i fondsbeskatningsloven – ved, at fonden kun i begrænset omfang er skattepligtig af modtagne gaver. Yderligere gælder, at fonden har fradrag for udlodninger af legater m.v., som udloddes i medfør af fondsfundatsen, ligesom der er fradrag for udlodninger til almenvelgørende formål, herunder f.eks. visse idræts- og fritidsaktiviteter. Sidestillet med udlodninger er foretagne hensættelser med henblik på senere udlodninger til almenvelgørende formål. Det skal dog nævnes, at en fond, hvis drift overvejende dækkes af offentlige midler – f.eks. en fond, der ejer et »offentligt« idrætsanlæg – har mulighed for at opnå tilladelse til, at beskatnin-

gen foretages efter de regler, der gælder for foreninger, dvs. at der alene er skattepligt for erhvervsmæssige indtægter.

Foreninger er fritaget for pligten til at indgive selvangivelse og betale skat, såfremt de – skattepligtige – indtægter bliver anvendt eller henlagt til almenvelgørende eller almennyttige formål. Det er skattemyndighedernes opfattelse, at idrætsforeninger og foreninger med fritidsaktiviteter som formål som hovedregel må betegnes som almennyttige. Foreningerne er under disse omstændigheder ikke forpligtet til at indsende selvangivelse eller regnskab m.v. Skattemyndighederne kan dog altid kræve regnskab med bilag indsendt for det løbende såvel som tidligere indkomstår, såfremt der er grund til at antage, at en forening ikke opfylder betingelserne for at fritages for selvangivelsespligt.

2.2. Beskatning af idrætsforeningens indtægter og udgifter

Som nævnt er en idrætsforening – i modsætning til et selskab eller en fond – alene skattepligtig af indtægter, hvis disse indtægter hidrører fra erhvervsmæssig virksomhed. Herved forstås navnlig indtægt ved næringsvirksomhed eller anden forretningsvirksomhed, herunder indtægt ved drift, udlejning eller bortforpagtning af fast ejendom. Selvom en indtægt i øvrigt måtte anses for hidrørende fra forretningsvirksomhed, er det en yderligere betingelse, at indtægten er optjent fra omsætning med ikke-medlemmer. Indtægt fra arrangementer kun for medlemmer – f.eks. salg af mad- og drikkevarer ved foreningsfester, overskud fra medlemsrejser etc. – er derfor ikke skattepligtig.

Som eksempel på skattepligtige erhvervsmæssige indtægter kan nævnes: entréindtægter ved stævner, annonceindtægter, indtægter ved udlejning af fast ejendom til ikke-medlemmer, indtægter fra øvrige arrangementer med offentlig adgang. Som eksempel på ikke-erhvervsmæssige indtægter, der således er undtaget fra skattepligt, kan nævnes: renteindtægter fra foreningens formue henstående på bankkonti eller anbragt i obligationer, aktieudbytte fra foreningens aktiebeholdning, modtagne kontingenter, tilskud fra offentlige myndigheder, vundne præmier etc. Også modtagne sponsorbidrag er skattefrie, medmindre disse er væsentlige og derved indgår i foreningens erhvervsmæssige formål. Tilsvarende skal der heller ikke ske beskatning af gaver eller legater, uanset om foreningens erhvervelse sker ved giverens gaveydelse eller ved testamente.

Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, hvoraf skatten beregnes med 34%, fratrækkes fradragsberettigede udgifter. To betingelser skal være opfyldt, for at fradrag kan foretages. For det første skal udgiften i sig selv være fradragsberettiget efter de almindelige regler i skattelovgivningen. Fradragsberettigede er herefter de såkaldte driftsomkostninger, dvs. løbende udgifter afholdt til at erhverve, sikre og vedligeholde indtægten, f.eks. udgift til leje af idrætsanlæg ved indtægtsgivende stævner, løn til officials, løn til professionelle spillere, kørselsudgifter og andre udgifter afholdt som led i den – erhvervsmæssige – skattepligtige virksomhed. Endvidere kan fradrages afskrivninger på egne driftsmidler, der anvendes til den erhvervsmæssige virksomhed, f.eks. afskrivninger på sportshaller, større idrætsrekvisitter eller andre længerevarende investeringer. For det andet gælder, at den i øvrigt fradragsberettigede udgift skal relatere sig til en – skattepligtig – erhvervsmæssig aktivitet. Udgifter til indkøb af mad og drikke til et arrangement åbent for offentligheden er således fradragsberettiget i modsætning til tilsvarende udgifter ved et arrangement alene forbeholdt medlemmer. Tilsvarende gælder det, at udgifter afholdt til entrégivende stævner er fradragsberettigede i modsætning

til udgifter ved ikke-entrégivende stævner. Det er uden betydning for fradragsretten, om de forskellige arrangementer er overskudsgivende eller ikke.

På tilsvarende måde som ved beskatning af løbende indtægter og udgifter gælder, at idrætsforeningen alene er skattepligtig af enkeltstående kapitalgevinster, såfremt disse for det første i almindelighed er skattepligtige, hvilket navnlig gælder fortjeneste ved salg af fast ejendom, aktier, værdipapirer og visse immaterielle værdier, og for det andet, at de afståede kapitalaktiver har indgået i klubbens – skattepligtige – erhvervsmæssige virksomhed. Eksempelvis vil fortjeneste ved en idrætsforenings salg af en ejendom, der har været erhvervsmæssigt udlejet, være skattepligtig i modsætning til fortjenesten ved idrætsforeningens salg af sit klubhus.

Den nærmere opgørelse af idrætsforeningens skattemæssige indkomst forudsætter således en møjsommeligt gennemgang og vurdering af hver enkelt indtægts- og udgiftspost. Afgørende for skattepligten af indtægter og fradragsretten for omkostninger m.v. er således, om disse indgår i en aktivitet, der kan betegnes som erhvervsmæssig.

Selvom indkomstopgørelsen udviser et overskud, er det ikke sikkert, at dette rent faktisk resulterer i en skattebetaling. Det gælder nemlig, at der er fradrag for udlodninger til fyldestgørelse af almenvelgørende eller på anden måde almennyttige formål. Skattemyndighederne anerkender, at en idrætsforenings aktiviteter er almennyttige, såfremt disse omfatter fritids- og breddeidræt. Dette betyder, at de udgifter, som medgår til idrætsforeningens vedtægtsmæssige formål – f.eks. aflønning af trænere, indkøb af rekvisitter, leje af idrætsfaciliteter m.v. – er fradragsberettigede. Har foreningen haft såvel – skattepligtige – erhvervsmæssige indkomster som – skattefrie – »foreningsindkomster«, anses udgifterne som forlods afholdt af de skattefrie indkomster. Skattepligten af erhvervsindkomst kan således undgås eller formindskes, såfremt foreningens udgifter til varetagelse af foreningsopgaven overstiger de skattefrie indtægter.

Da fradragsretten imidlertid ikke blot omfatter udgiftsaffholdelser, men også henlæggelser til afholdelse af udgifter i de kommende år, er der betydelige muligheder for at undgå beskatning.

2.3. Beskatning af selskaber m.v.

Som nævnt beskattes idrætsaktiviteter og aktiviteter i forbindelse hermed (idrætsmarketing, restaurantvirksomhed, udlejning af idrætsanlæg m.v.) som enhver anden erhvervsvirksomhed, hvis aktiviteterne drives gennem et aktie- eller anpartsselskab. Der gælder dog en særrregel, såfremt den altovervejende del af aktie- eller anpartskapitalen ejes af en idrætsforening. Reglen indebærer, at indkomst optjent af selskabet anses for optjent af foreningen i samme indkomstår, og praktiseres ved, at selskabet indrømmes et fradrag for det beløb, der anses for indtjent af foreningen. Det er dog en betingelse, at det pågældende beløb overføres som udbytte til foreningen.

Beløbet beskattes herefter i foreningen, uanset om det overførte beløb benævnes som gave, udbytte, overskud m.v. Foreningen har dog mulighed for at undgå eller reducere beskatningen, såfremt beløbet anvendes til foreningens almennyttige virksomhed eller henlægges til en sådan fremtidig benyttelse.

3. Moms og idræt

3.1. Momspligt

Idrætsforeninger er uanset deres juridiske organisation merværdiafgiftspligtige – i daglig tale kaldet momspligtige – såfremt foreningen på erhvervsmæssigt grundlag omsætter varer og tjenesteydelser. Foreninger er forpligtet til at lade sig registrere som momspligtige hos Told- og Skattestyrelsen, såfremt omsætningen overstiger 20.000 kr. pr. år. Registreringen betyder, at idrætsforeningen har pligt til at pålægge og opkræve 25% i moms af sin momspligtige omsætning (jf. nedenfor) og indbetale momstilsvaret til momsmyndighederne. Momstilsvaret opgøres som den opkrævede moms af idrætsforeningens salg af momspligtige varer og tjenesteydelser (såkaldt salgsmoms, også kaldet udgående moms) med fradrag af den moms, som idrætsforeningen har betalt i forbindelse med gennemførelsen af den momspligtige aktivitet (såkaldt købsmoms eller indgående moms).

Selvom momspligten ud fra en umiddelbar vurdering indebærer en yderligere udgift for idrætsforeningen, er det væsentligt at gøre sig klart, at momsforpligtelsen som udgangspunkt er neutral i forhold til den momsregistrerede idrætsforening. Dette skyldes, at den udgående moms overvælttes på varens eller tjenesteydelsens pris og derved afholdes endeligt af den private forbruger samtidig med, at den momsregistrerede idrætsforening har fradrag for sin indgående moms. Overstiger den indgående moms den udgående moms, dvs. hvis idrætsforeningen har betalt mere i købsmoms end opkrævet i salgsmoms, kan idrætsforeningen kræve differencen udbetalt af myndighederne.

Momstilsvaret opgøres som altovervejende hovedregel hvert kvartal, således at den momsregistrerede pr. 30. marts, 30. juni, 31. oktober og 31. december skal opgøre momstilsvaret for det forløbne kvartal med senest rettidige indberetning og indbetaling 1 måned og 10 dage efter kvartalets udløb. Momstilsvaret for f.eks. januar kvartal skal således opgøres og indbetales senest 10. maj.

3.2. Momsregistrering

Idrætsforeningen har pligt til at lade sig momsregistrere, hvis foreningen har en omsætning af momspligtige varer og tjenesteydelser, der årligt overstiger 20.000 kr. Idrætsforeningen er forpligtet til at lade sig registrere, lige så snart omsætningen inden for de senest forløbne 12 måneder overstiger den nævnte bundgrænse på 20.000 kr. Denne pligt må behandles med største forsigtighed, idet undladt registrering og undladt angivelse af pligtig moms i værste fald kan udløse et strafansvar af bøde til idrætsforeningen eller den direkte ansvarlige leder. Omvendt må idrætsforeningen lade sig afmelde som momsregistreret, når omsætningen inden for de senest forløbne 12 måneder ikke har oversteget de 20.000 kr., og dette fald i omsætningen ikke er forbigående.

Afgørende for, om en idrætsforenings omsætning overstiger bundgrænsen, er, om idrætsforeningen under ét har en samlet omsætning på over 20.000 kr. Den omstændighed, at foreningen består af forskellige afdelinger omfattende hver sin idrætsgren, er som udgangspunkt uden betydning. Såfremt afdelingerne reelt set udgør hver sin særskilte forening, dvs. har egen afdelingsbestyrelse, afdelingsformand, afdelingsregnskab etc., og der er en klar adskillelse mellem afdelingerne, kan deres omsætning dog vurderes individuelt. Dette betyder dels, at hver afdeling må lade sig særskilt registrere, såfremt afdelingens omsætning overstiger 20.000 kr. og dels, at hver afdeling må opgøre sit separate tilsvare.

3.3. Momspligtig omsætning – salgsmoms/udgående moms

3.3.1. Salg af varer

Ethvert salg eller anden omsætning af nye og brugte varer er som udgangspunkt momspligtig, når omsætningen overstiger den nævnte bundgrænse på 20.000 kr. En idrætsforenings varesalg fra kiosk, cafeteria, sportsbutik etc. er således momspligtigt. Tilsvarende gælder for andet varesalg, uanset om dette sker med henblik på opnåelse af fortjeneste eller ikke. I princippet gælder det, at en omsætning er momspligtig, uanset om denne sker til medlemmer eller ikke-medlemmer. Det er alene en betingelse, at omsætningen er af en sådan systematisk og omfattende karakter, at den kan betegnes som erhvervsmæssig. Også indtægter fra salg af programmer, annoncer, reklamepladser etc. er momspligtige. Tilsvarende gælder for udleje af sportsrekvisitter. Salg af immaterielle rettigheder, såsom TV-rettigheder, klubsouvenirer og varemærker samt salg af rettigheder over kontraktspillere, er ligeledes omfattet af momspligten, uanset om immaterialrettigheden må betegnes som en vare eller en ydelse.

3.3.2 Salg af service- og tjenesteydelser

Efter momsloven gælder, at salg og anden omsætning af tjenesteydelser og andre aktiviteter er omfattet af afgiftspligten, medmindre momsloven netop undtager den pågældende ydelse.

Undtaget for momspligt er navnlig:

- Undervisning, der har karakter af skolemæssig eller faglig undervisning.

Herunder hører efter praksis undervisning i såkaldte »legemsøvelser«, som omfatter gymnastik, dans, jazzballet, yoga, afspænding m.v. Derimod omfatter momsfritagelsen ikke undervisning i tennis, golf og rideundervisning. Der skal således pålægges 25% moms på kontingentbetalinger for sådanne aktiviteter. Momsforpligtelsen kan dog undgås, såfremt den pågældende aktivitet sker som led i en amatøridrætsforenings sportslige aktiviteter, jf. straks nedenfor.

- Sportsaktiviteter og arrangementer.

Herunder hører idrætsforeningens indtægter fra medlemmernes kontingentindbetalinger samt entréindtægter fra idrætsarrangementer og heraf afledede indtægter. Indtægter fra deltageres betaling for selve sportsaktiviteten er momsfri, hvis aktiviteten kan betegnes som sport og samtidig udøves i en idrætsforening i et ikke-kommercielt regi. Efter praksis anses styrketræning, faldskærmsudspring, klatring, bjergbestigning og dykning ikke for momsfri sport.

Kravet om, at sportsaktiviteten skal foregå i en ideel forening, betyder, at såfremt aktiviteten omfatter en mere erhvervsmæssig instruktion og træning, er denne momspligtig, selvom der foreligger en sportsmæssig aktivitet. Instruktion fra en professionel træner i golf, tennis, ridning etc. er således momspligtig. Tilsvarende gælder betaling for deltagelse i aerobic etc. i professionelle helsecentre.

Entréindtægter fra ikke-kommercielle sportsstævner og arrangementer etc. er alene momsfrie, såfremt de deltagende idrætsfolk er amatører og ikke har idrætsudøvelse som deres hele eller delvise levevej. Det er en betingelse for momsfriheden, at samtlige deltagende idrætsfolk er amatører. For fodboldkampe gælder dog den særrregel, at der kun skal betales moms, hvis der deltager professionelle på begge hold.

Bortset fra fodboldkampe skal der således beregnes og tillægges 25% i moms på entrébilletter, når blot én af idrætsarrangementets deltagere er professionel og rent faktisk opnår

et vederlag for det konkrete idrætsstævne. Denne regel er naturligvis særdeles vanskelig at praktisere – og kontrollere – da den arrangerende idrætsforening selvsagt ikke er vidende om kontraktsforhold, betaling m.v. for gæstende idrætsforeningers medlemmer. Hertil kommer, at det kan være vanskeligt at afgøre, om en idrætsudøver skal betegnes som professionel. I begrebsmæssig henseende kendetegnes en professionel idrætsudøver som nævnt ved at være en person, der driver sin idræt som sit hele eller delvise erhverv. Det er ikke tilstrækkeligt, at idrætsudøveren får stillet gratis tøj, sportsrekvisitter etc. til rådighed eller får udbetalt skattefri befordringsgodtgørelse. Ej heller er idrætsudøveren professionel, blot fordi den pågældende får udbetalt tabt arbejdsfortjeneste, medmindre denne godtgørelse modsvarer anden indkomsterhvervelse i væsentlig grad. Efter praksis skal idrætsudøveren have en vis indtægt fra sin idræt for at blive betragtet som professionel. Som vejledende grænse for denne indtægt anvendes halvdelen af den gældende dagpengesats for fuldtidsforsikrede. Omvendt er det uden betydning, om idrætsudøverens indtægt stammer fra idrætsforeningen selv eller fra en sponsor.

Den omstændighed, at visse af en idrætsforenings arrangementer og stævner udløser momspligt, er naturligvis ikke ensbetydende med, at der udløses momspligt for samtlige arrangementer. Der må således i idrætsforeningens momsregnskab foretages en sondring mellem – momsfrie – udelukkende amatørarrangementer og – momspligtige – professionelle arrangementer.

– Udlejning af fast ejendom.

Momsloven undtager indtægter fra egentlig udlejning af fast ejendom fra momspligten. Dette betyder, at idrætsforeningen momsfrit kan udleje sine idrætsanlæg med tilhørende inventar, dvs. sportshaller, svømmeanlæg, lokaler etc. Tilsvarende skal idrætsforeningen ikke betale moms for foreningens leje af sådanne idrætsanlæg. Momsloven giver dog mulighed for en frivillig momsregistrering for en udlejer af fast ejendom, således at der kan tillægges moms i lejebeløbet. Dette kan være en fordel for udlejeren, idet den betalte indgående moms – f.eks. til vedligeholdelse, forbedring o.s.v. – kan fratrækkes ved opgørelsen af momstilsvaret.

I begrebsmæssig henseende omfatter udlejning af fast ejendom en længerevarende benyttelse af det samlede idrætsanlæg med en forudbestemt og periodisk betalt leje. Kortvarig og begrænset benyttelse af idrætsanlæg, f.eks. leje af bowlingbaner, leje af tennisbaner etc., indebærer ikke et lejeforhold. Vederlag herfor er derfor momspligtigt, medmindre betalingen sker til en amatøridrætsforening som led i dennes foreningsvirksomhed.

3.3.3. Momsfritagelse for velgørende arrangementer

Efter forudindhentet tilladelse fra den stedlige Told- og Skatteregion kan en idrætsforening opnå momsfritagelse på en i øvrigt momspligtig omsætning på varer og tjenesteydelser, såfremt omsætningen sker i forbindelse med afholdelse af velgørende arrangementer. Herved forstås arrangementer af kortere varighed, hvor overskuddet udelukkende anvendes til velgørende eller på anden måde almennyttige formål. Reglen betyder, at der kan opnåes momsfritagelse, hvis overskuddet udelukkende anvendes til en idrætsforenings almennyttige formål, d.v.s. gennemførelse af idrætsaktiviteter på fritidsbasis. Kravet om arrangementets kortere varighed anses for opfyldt ved et månedligt arrangement af op til 3 dages varighed, et årligt arrangement af op til 14 dages varighed, og ensartede, sammenhængende arrangementer, der afholdes én gang årligt over enkelte dage i flere på hinanden følgende uger eller måneder med

en samlet varighed på højst 14 dage. Fritagelsen kan omfatte afholdelse af loppemarked, salg af mad og drikkevarer, indsamling af brugte varer, flasker og aviser etc. Det er en betingelse, at det opnåede overskud udelukkende anvendes til det godkendte velgørende formål, og at arrangøren ikke i øvrigt er momsregistreret inden for den omhandlede aktivitet. En idrætsforening, der er momsregistreret i anledning af driften af idrætsforeningens cafeteria, salg af idrætsrekvisitter etc., kan således ikke opnå tilladelse til momsfrihed for salg af mad og drikke, salg af idrætsrekvisitter etc., selvom dette sker i tilknytning til et enkeltstående arrangement, der er af velgørende karakter.

3.4. Momspligtig omsætning – købsmoms/indgående moms

Momstilsvaret, dvs. det beløb, som den momspligtige skal udrede efter afgiftsperiodens udløb, opgøres som nævnt som forskellen mellem – den af idrætsforeningen opkrævede – salgsmoms (udgående moms) og – den af idrætsforeningen betalte – købsmoms (indgående moms).

Købsmomsen opgøres som den betalte moms på varer og tjenesteydelser, der medgår til det senere momspligtige salg. Som eksempel er f.eks. momsen på indkøb af varer til idrætsforeningens kiosk eller cafeteria og momsen på indkøb af tjenesteydelser til gennemførelse af momspligtige arrangementer etc. fradragsberettigede ved opgørelsen af momstilsvaret. Tilsvarende gælder udgifter til trykning af kampprogrammer, klubblade og lignende, som sælges. Derimod er der ikke fradrag for moms på varer eller tjenesteydelser, der alene indgår i ikke-momspligtig omsætning. Moms på reparations- og vedligeholdelsesudgifter på udlejede idrætsanlæg er således ikke fradragsberettigede, medmindre idrætsforeningen er frivilligt momsregistreret. Tilsvarende er der ikke fradrag for moms på indkøb af madvarer til bespisning af ledere og idrætsfolk, hoteludgifter, idrætsrekvisitter, idrætsbeklædning (uden sponsor-mærker) etc.

Den præcise opgørelse af momstilsvaret forudsætter således en udførlig gennemgang af de afholdte udgifter med henblik på en vurdering af, om og i hvilken udstrækning disse vedrører senere momspligtig omsætning. Om fornødent må en afholdt udgift opdeles i en del vedrørende den momspligtige omsætning og en del vedrørende den momsfrie omsætning. Størrelsen af fradraget beregnes med en procentsats, der opgøres ud fra forholdet mellem foreningens momspligtige indtægter ekskl. moms og de samlede indtægter ekskl. moms. I de samlede indtægter ses der bort fra tilskud, hvoraf der ikke skal betales moms (f.eks. offentlige tilskud).

4. Beskatning af trænere, ledere og officials

Det er et generelt princip i skattelovgivningen, at ethvert økonomisk vederlag, der modtages som betaling for en arbejdsydelse, er skattepligtigt for modtageren. Dette gælder uanset, om vederlaget ydes ved kontantbetaling eller i naturalier omfattende fri bil, fri telefon, varige forbrugsgoder, ferierejser, fri avis etc. Trænere, ledere, bestyrelsesmedlemmer etc. er således skattepligtige af det faktisk oppebårne vederlag, der opgøres som kontant udbetalte beløb med tillæg af værdien i handel og vandel af naturalgoder. Det er en betingelse for skattepligten, at det modtagne økonomiske gode netop modtages som vederlag for en personlig arbejdsydelse. Idrætsforeningens afholdelse af udgifter til træneres og lederes deltagelse i relevante idræts- og foreningskurser, deltagelse i foreningsmøder og konferencer etc. udløser således ikke skattepligt for deltageren, selvom denne får rejse, ophold og kursusdeltagelse betalt. Tilsvarende gælder idrætsforeningens afholdelse af udgifter til bestridelse af lederjobbet, dvs.

nødvendige kontorartikler, træningstøj, idrætsrekvisitter, ophold og rejser til idrætsarrangementer etc. Ligeledes er refunderede udgifter, som lederen har afholdt på vegne af idrætsforeningen, skattefrie for modtageren. Refunderede udgifter til indkøb af idrætsrekvisitter, be-spising af idrætsfolk ved rejser og stævner, transport og ophold etc. kan således udbetales til lederen uden skattemæssige konsekvenser for denne.

Det fremgår af skattelovgivningen, at gaver er skattepligtige for modtageren, uanset om disse består af kontante beløb eller andre værdier. Lederen, som modtager større gaver – f.eks. en dyr ferierejse – er således skattepligtig af værdien heraf, ikke mindst hvis gaven udgør en efterfølgende vederlæggelse for en personlig indsats. Det skal dog bemærkes, at sædvanlige gaver i anledning af en mærkedag som fødselsdag, jubilæum etc. ikke er skattepligtige, hvis gavens størrelse må betegnes som rimelig og sædvanlig i forhold til den givne anledning. Den nærmere afgrænsning af sådanne lejlighedsgaver kan være forbundet med nogen tvivl. Generelt gælder, at jo »større« mærkedagen er, desto mere værdifuld kan gaven være, uden at der udløses skattepligt hos modtageren. Den leder, som har virket til idrætsforeningens bedste i f.eks. 25 år, kan formentlig uden skattemæssige konsekvenser modtage en gave til en værdi af 500-1000 kr.

4.1. Lønnede trænere, ledere, kontorpersonale etc.

4.1.1. Løn, honorarer etc.

Lønnede trænere, ledere, kontoransatte etc. sidestilles med øvrige lønmodtagere og er fuldt skattepligtige af deres vederlag. Overstiger det årlige vederlag 1.500 kr., er indkomsten A-indkomst, således at idrætsforeningen skal indeholde A-skat og arbejdsmarkedsbidrag m.v. Samtidig skal idrætsforeningen ved årets udløb indsende såkaldt oplysningsseddel til skattemyndighederne, hvori størrelsen af A-indkomsten og oplysningspligtigt naturalvederlag (fri bil, fri bolig, fri telefon, befordringsgodtgørelse etc.) angives.

Overstiger det årlige vederlag ikke 1.500 kr. (incl. naturalydelser), er vederlaget B-indkomst. Dette betyder, at idrætsforeningen ikke skal indeholde A-skat eller indsende oplysningsseddel. Det påhviler derimod lederen selv i sin selvangivelse at oplyse denne indtægt til skattemyndighederne.

De almindelige regler for beskatning af lønmodtageres »frynsegoder« finder anvendelse på lønnede trænere. Dette betyder, at »frynsegoderne« beskattes i forhold til deres indkøbspris. Består godet i, at klubben eller en sponsor stiller fri bil til rådighed, gennemføres beskatningen i overensstemmelse med de sædvanlige regler for beskatning af fri firmabil. Efter disse regler medregnes 23% af bilens nyvognspris i de første tre kalenderår efter bilens indregistrering, og herefter medregnes alene 23% af 3/4 af bilens nyvognspris.

4.1.2. Godtgørelse af afholdte udgifter

Et særligt problem udgør idrætsforeningens godtgørelse af udgifter, som træneren, lederen etc. har pådraget sig som led i sin gerning. Sådanne godtgørelser kan omfatte afholdte befordringsudgifter for transport mellem hjem og træningsanlæg, transport mellem idrætsforening og udebane, afholdte udgifter til eget sportstøj og sportsrekvisitter, afholdte rejseudgifter etc. I princippet er træneren, lederen etc. skattepligtig af sådanne godtgørelser, dog således at den forud afholdte udgift i visse tilfælde kan fratrækkes som en lønmodtagerudgift. Uanset denne modstående fradragsret for de afholdte og senere godtgjorte udgifter opstår i reglen ingen skattemæssig neutralitet. Dette skyldes dels, at der alene er fradrag for afholdte lønmodtager-

udgifter i det omfang, disse samlet (incl. eventuelle lønmodtagerfradrag fra anden hovedbeskæftigelse) overstiger et reguleret beløb på 3.000 kr. (for 1997: 3.900 kr.), og dels at lønmodtagerfradrag alene kan foretages ved opgørelsen af den såkaldt almindelige indkomst og ikke tillige ved opgørelsen af den personlige indkomst. Dette betyder, at lønmodtagerfradrag alene reducerer de kommunale skatter (skatteprocent ca. 30%) og den bundskat (skatteprocent 10% i 1997), der beregnes for de første 135.500 kr. i årlig indkomst. Derimod reduceres mellem-skatten (6%) og topskatten (15%) ikke af lønmodtagerfradrag. Med andre ord beskattes lønindkomster med maksimalt 61% (30% + 10% + 15% + 6%), som dog pga. reglerne om det maksimale skatte loft reduceres til 60% (1997), medens lønmodtagerudgifters skatteværdi højst udgør 40% (30% + 10%). Betydningen af den reducerede fradragsværdi er især, at godtgørelser af afholdte udgifter ikke er neutrale for modtageren. Selvom det må hævdes, at modtageren af godtgjorte udgifter ikke har haft en reel indtægt, udløses alligevel et skattekrav, hvis godtgørelsen udløser mellem- og/eller topskat hos modtageren.

Det kan ofte være vanskeligt at afgrænse – skattepligtige – godtgørelser for afholdte egne udgifter fra de ovenfor omtalte – skattefrie – refusioner af udgifter afholdt på foreningens vegne. I det mindste begrebsmæssigt eksisterer dog den forskel, at godtgørelsen omfatter udgifter, som umiddelbart vedrører træneren, lederen, etc., medens refusionen omfatter udlæg, som umiddelbart vedrører foreningen. For kørsel i egen bil kan der alene udbetales en godtgørelse og ikke en refusion, uanset om kørslen udelukkende sker i klubbens interesse.

4.1.3. Befordringsgodtgørelser, befordringsfradrag

Visse godtgørelser er dog skattefrie for ansatte lønmodtagere, herunder lønnede trænere og ledere. Det gælder navnlig visse erhvervsrelaterede befordringsgodtgørelser for rejser og transport, der har været nødvendige for udførelsen af gerningen som træner eller leder. Skattefriheden forudsætter, at godtgørelsen ikke overstiger de af myndighederne fastsatte standardtakster. Der er alene skattefrihed for befordringsgodtgørelser omfattende kørsel, der udelukkende er erhvervsrelateret, d.v.s. kørsel fra sædvanlig træningsbane til udebane, kørsel til besigtigelse af kommende modstandere, kørsel til specialtræning, kurser etc. For 1997 kan der udbetales 2,33 kr. pr. km for kørsel i indtil 12.000 km pr. år og 1,30 kr. pr. km herudover. Det er en betingelse, at befordringsgodtgørelsen udbetales på grundlag af en opgørelse af faktisk antal kørte km. Udbetaling af faste månedlige befordringsgodtgørelser er således ikke skattefri. Det er væsentligt at bemærke sig, at der i almindelighed alene kan udbetales skattefri befordringsgodtgørelse for lønnede trænere, ledere etc. for kørsel til udekampe, udestævner, besigtigelseskampe og kurser. Bortset fra kørsel i de første 60 dage af et trænerengagement eller anden ansættelse kan der ikke udbetales skattefri befordringsgodtgørelse for privatrelateret transport, d.v.s. kørsel mellem hjem og sædvanlig træningsbane. Sådanne godtgørelser er derfor fuldt skattepligtige.

Hvad enten der modtages – skattepligtig – befordringsgodtgørelse for kørsel mellem hjem og træningsbane eller ikke, har den lønnede træner eller leder etc. adgang til at fratrække befordringsudgifter hertil efter de sædvanlige regler for lønmodtagere. Heraf følger, at der ikke kan foretages noget fradrag, såfremt den daglige transportvej ikke overstiger 24 km. For en transportvej mellem 25-100 km kan der for 1997 fratrækkes 1,30 kr. pr. kørt km. For daglig transport over 100 km kan der for 1997 fratrækkes 65 øre pr. km. Det skal haves for øje, at fradrag kan foretages efter disse satser, uanset om befordringen sker i egen bil eller ved offentligt transportmiddel. Fradraget kan endda foretages, selvom transporten ikke udløser

udgifter f.eks. ved, at en anden person transporterer lederen, træneren etc. Er det arbejdsgiveren, som har stillet fri transport til rådighed – f.eks. ved ydelse af fri bil – er værdien heraf dog skattepligtig for træneren. Fradraget for befordring mellem hjem og træningsbane foretages til lav skatteværdi (jf. ovenfor), men kan dog foretages, uanset om det overstiger den almindelige bundgrænse på 3.900 kr. (1997) for lønmodtagerudgifter.

Såfremt adgangen til at udbetale skattefri kørselsgodtgørelse for erhvervsrelateret kørsel til udekampe, kurser etc. ikke udnyttes, kan lederen/træneren fratrække sine kørselsudgifter. Fradraget svarer til de fradrag, som kan foretages for privatrelateret kørsel mellem hjem og træningsbane, jf. ovenfor.

4.1.4. Navnlig om udenlandske trænere

Det fremgår af skattelovgivningen, at udlændinge, som flytter til Danmark for at tiltræde en ansættelse – herunder som professionel træner – af mindst 6 måneders og højst 36 måneders varighed, kan vælge en særlig gunstig beskatningsform. Denne består i, at vederlaget fra ansættelsen – incl. værdien af fri bil og øvrige naturalaflønninger – undergives en endelig beskatning på 25%. Herudover svares arbejdsmarkedsbidrag med de almindelige satser. Beskatningen på 25% er en bruttobeskatning, således at der ikke er adgang til fradrag for lønmodtagerudgifter, forsikringspræmier, pensionsindbetalinger m.v.

Denne begunstiggelse af udenlandske tilflyttere er begrundet i et ønske om at modvirke, at det høje danske skattetryk skal afskrække udenlandske ledere og direktører fra at blive ansat i danske virksomheder. Den gunstige beskatning er således af midlertidig karakter, og det er desuden en betingelse, at det udbetalte vederlag overstiger et reguleret grundbeløb på 34.000 kr. månedligt (1997: 45.000 kr.). Det er samtidig en betingelse, at der sker fraflytning fra Danmark senest 1 måned efter ansættelsesperiodens udløb, medmindre denne forlænges med en yderligere periode. Den samlede kontraktperiode med 25% beskatning kan dog højst udgøre 36 måneder.

4.2. Ulønnede trænere, ledere, officials etc.

Ved ulønnede trænere og ledere forstås sådanne medhjælpere i foreninger, der ikke modtager et løbende vederlag for deres hverv. Den omstændighed, at lederen ved årets udløb, fratrædelse, jubilæum, oprykninger, mesterskaber m.v. betænkes med et mindre beløb eller en beskedne gave, antaster ikke lederens status som ulønnet. En anden sag er så, at lederen må undergives beskatning af værdien af det modtagne.

Ulønnede trænere, ledere, officials etc. kan eventuelt modtage visse privilegier og goder i forbindelse med deres virksomhed. Som allerede nævnt er de udgifter, som idrætsforeningen afholder netop til varetagelse af ledernes opgaver, skattefrie for modtagerne, selvom det kan hævdes, at lederen herved modtager et naturalgode. Idrætsforeningens afholdelse af opholds-, rejse- og transportudgifter ved lederes deltagelse i idrætsstævner, relevante idrætsskure etc. er således ikke omfattet af skattepligten, idet der ikke foreligger en vederlæggelse af en personlig indsats. Tilsvarende gælder, at idrætsforeningens refusion af lederens udlæg for afholdte udgifter til træningstøj, personlige sportsrekvisitter, kontorartikler etc. er skattefrie. Har idrætsforeningen arrangeret en tur for spillere og ledere til et feriested, må det naturligvis påses, om turen er et – skattefrit – træningsophold eller et – skattepligtigt – ferieophold. Deltager ægtefæller og kærester i turen, er der formentlig en forhåndsformodning for, at der foreligger en ferietur.

Det er direkte angivet i en særregel i skattelovgivningen, at godtgørelser, der udbetales til ulønnede bestyrelsesmedlemmer eller til frivillige ulønnede ledere og trænere, er skattefrie for modtageren, hvis de godtgjorte udgifter er afholdt til fordel for idrætsforeningen. Det følger heraf, at idrætsforeningen – uden skattemæssige konsekvenser for modtageren – kan udbetale befordringsgodtgørelse for kørsel i egen bil til træning, kamp og møder etc. Befordringsgodtgørelsen må følge de af myndighederne fastsatte standardtakster, dvs. for 1997 2,33 kr. pr. km for de første 12.000 km om året og 1,30 kr. pr. km for kørsel udover 12.000 km om året.

Reglen om skattefri befordringsgodtgørelse finder også anvendelse for den kørsel, som forældre eller pårørende foretager med idrætsudøvende børn til udekampe og stævner. Det er en betingelse, at kørslen sker på foreningens vegne og derved sparer denne for en transportudgift.

Det er væsentligt at mærke sig, at ulønnede trænere etc. efter ovennævnte særregel har mulighed for at få udbetalt skattefri befordringsgodtgørelse også for privatrelateret kørsel mellem hjem og træningsbane. Som tidligere omtalt har den lønnede træner ikke denne mulighed, idet der – bortset fra de første 60 dage af et trænerengagement – er skattepligt for eventuelt modtagne befordringsgodtgørelser for kørsel mellem hjem og træning. Særreglen har den betydning, at det ofte kan betale sig for såvel træneren som idrætsforeningen at lade træneren være ulønnet og alene yde befordringsgodtgørelse frem for løn.

Også godtgørelser til dækning af øvrige udgifter er skattefrie efter satser, som fastsættes af myndighederne. For flere udgiftskategorier anerkender skattemyndighederne, at godtgørelserne kan udbetales som standardbeløb uden dokumentation for udgifternes størrelse. Det er tilstrækkeligt, at det kan sandsynliggøres, at modtageren har afholdt udgifter af den pågældende karakter. Godtgørelse til dækning af telefonudgifter kan skattefrit udbetales med op til 800 kr. pr. år. Til administrative omkostninger, f.eks. kontorartikler, porto m.v., kan der udbetales indtil 600 kr. pr. år. Til køb, vask og vedligeholdelse af særlig beklædning (f.eks. sportstøj) kan der udbetales indtil 1000 kr. pr. år til trænere m.v. Godtgørelse til dækning af medlemsskontingent, dvs. frikontingent, er ligeledes skattefri. Endelig anerkender skattemyndighederne, at der – skattefrit – kan udbetales en godtgørelse på indtil 100 kr. pr. kamp (max. 200 kr. pr. stævne) samt rejse- og befordringsgodtgørelse til kampdommere. Vederlag herudover er skattepligtig indkomst for dommeren.

5. Beskatning af idrætsudøvere

Som allerede nævnt fremgår det af skattelovgivningen, at realiserede økonomiske fordele, som tilgår en idrætsudøver, er skattepligtige. Dette gælder, uanset om den økonomiske fordel består af kontante penge, naturalydelser eller godtgørelser. Heraf følger, at idrætsudøveres løn, honorarer, fri bil og vederlag m.v. er skattepligtige tillige med gaver, præmier, startpenge, bonus, betalte ferierejser m.v.

Uanset om en idrætsudøver må betegnes som professionel eller amatør, er der således skattepligt af modtaget vederlag for sportsudøvelsen, hvad enten vederlaget består i en månedlig løn, tabt arbejdsfortjeneste eller i startpenge. Tilsvarende skal idrætsudøvere beskattes af værdien af præmier og gavekort ved optjeningen heraf. Efter praksis foretages dog ingen beskatning af ganske beskedne præmier samt af pokaler og medaljer.

De almindelige regler for beskatning af lønmodtageres »frynsegoder« finder også anvendelse på idrætsfolk. Dette betyder, at »frynsegoderne« beskattes i forhold til deres indkøbspris.

Ikke sjældent har idrætsudøvere fået stillet fri bil til rådighed fra klubben eller en sponsor. Værdien heraf er skattepligtig for idrætsudøveren efter de sædvanlige regler, som gælder for lønmodtagere, herunder lønnede trænere m.v., jf. ovenfor side 134.

5.1. Professionelle idrætsudøvere

Som nævnt ovenfor side 126 kendetegnes professionelle idrætsudøvere ved, at idrætten indgår som de pågældendes hele eller delvise næringsvej.

5.1.1. Professionelle holdidrætsudøvere

Professionelle holdidrætsudøvere – f.eks. i fodbold, håndbold, ishockey, basketball m.v. – er typisk ansat i den professionelle klub med sædvanlig månedsløn med tillæg af bonus for vundne kampe m.v. Sådanne udbetalinger fra klubben udgør almindelige lønudbetalinger, således at klubben skal indeholde A-skat og arbejdsmarkedsbidrag m.v. Såfremt den professionelle holdidrætsudøver er udlænding og tilflytter til Danmark i forbindelse med ansættelsen, er der mulighed for, at han kan vælge den særlige 25% bruttobeskatning, hvis betingelserne herfor er opfyldt, jf. ovenfor p. 136.

Yderligere indtægter for idrætsudøveren i form af eksterne reklameindtægter, præmieindtægter m.v. er tillige skattepligtige, men henføres som B-indkomst. Dette betyder, at hverken idrætsudøveren eller udbetaleren er pligtig at indeholde A-skat eller arbejdsmarkedsbidrag. Det påhviler derimod idrætsudøveren at oplyse om B-indtægterne i selvangivelsen.

Som andre lønmodtagere har professionelle holdidrætsudøvere adgang til at foretage lønmodtagerfradrag for udgifter, der har været nødvendige for at bestride jobbet som professionelle idrætsudøvere. I almindelighed vil udgifter til sportstøj, idrætsrekvisitter m.v. formentlig blive afholdt af klubben, hvorfor den professionelle ikke påføres ekstraudgifter. I det omfang den professionelle idrætsudøver alligevel afholder udgifter til kurser, rekvisitter, træning etc., vil der således bestå en formodning for, at den pågældende udgift ikke har været en nødvendig lønmodtagerudgift og derfor ikke opfylder kravene til fradragsret. Det kan imidlertid være muligt for den professionelle at dokumentere, at den pågældende udgift er nødvendig, f.eks. fordi det er aftalt mellem klubben og spilleren, at spilleren selv skal afholde nødvendige udgifter. Fradrag kan herefter foretages i det omfang, udgifterne overstiger et reguleret grundbeløb på 3.000 kr. (for 1997: 3.900 kr.). Fradraget foretages ved opgørelse af den almindelige indkomst, således at fradraget sker til nedsat skatteværdi. Beregnet mellem- og topskat reduceres derfor ikke, jf. ovenfor side 135.

På samme måde som ansatte ledere og trænere har professionelle holdidrætsudøvere fradragsret for udgifter til befordring mellem hjem og træning, jf. ovenfor side 135. Reglerne for befodringsfradrag er de samme, som gælder for andre lønmodtageres fradrag for befordring mellem hjem og arbejde. Der kan efter de gældende regler alene foretages fradrag i det omfang, den daglige transportvej overstiger 24 km. Efter de gældende satser kan der for 1997 fratrækkes 1,30 kr. pr. kørt km for en transportvej i intervallet 25-100 km og 65 øre pr. km herudover. Det må haves for øje, at fradraget kan foretages, uanset hvilket transportmiddel der benyttes, og uanset om transporten rent faktisk har belastet idrætsudøveren med udgifter. Befodringsfradraget må imidlertid beregnes i forhold til det faktisk antal tilbagelagte km, således at idrætsudøveren ligesom andre lønmodtagere må foretage en opgørelse af den skete

transport. Modtager idrætsudøveren befordringsgodtgørelse for udgifter til transport mellem hjem og træning, er denne godtgørelse fuld skattepligtig for modtageren. Befordringsgodtgørelsen kan bestå i »kilometerpenge«, frikort til offentlige transportmidler, fri bil med alle udgifter betalt etc. Værdien af den fri befordring ansættes til et beløb, der svarer til ovennævnte kilometersatser. I det omfang den almindelige daglige transportvej overstiger den nævnte bundgrænse på 24 km, kan idrætsudøveren foretage befordringsfradrag efter de almindelige regler. Som ved andre lønmodtagerudgifter foretages fradrag til nedsat fradragsværdi, jf. ovenfor side 135.

Skattefrit kan alene modtages godtgørelse for dækning af befordringsudgifter efter reglerne om skiftende og flere samtidige arbejdspladser. Efter disse regler gælder, at der skattefrit kan modtages befordringsgodtgørelse for erhvervsrelateret kørsel, d.v.s. kørsel til udekampe, enkeltstående idrætsbetingede ture etc. Ligeledes kan der skattefrit modtages befordringsgodtgørelse for kørsel mellem hjem og træning i de første 60 dage af et kontraktsforhold og for kørsel mellem klubhus og udebane. Den skattefrie godtgørelse for kørsel i egen bil udgør for 1996 2,33 kr. for de første 12.000 km og 1,30 kr. for følgende antal kørte km. Godtgørelsen forudsætter, at den pågældende rent faktisk har afholdt udgifter til transport. Såfremt den professionelle klub har arrangeret og betalt fælles transport til udekampe i bus, tog eller med fly, har denne transport ingen skatteretlig relevans for spillerne. På tilsvarende måde gælder, at den professionelle klubs ydelse af personlig idrætsbeklædning, rekvisitter m.v. ikke udgør et personligt vederlag.

Modtager idrætsudøveren ingen godtgørelse for befordring til udekampe eller andre former for såkaldte »skiftende arbejdspladser«, er idrætsudøveren berettiget til at foretage fradrag for de af egen lomme afholdte udgifter. Det er her væsentligt at mærke sig, at fradraget alene kan foretages efter de lave satser for kørsel fra hjemmet til »sædvanlig arbejdsplads«, dvs. at der alene er fradrag for udgifter i det omfang, transportvejen har oversteget 25 km, således at der kan fratrækkes 1,30 kr. pr. kørt km for en transportvej i intervallet 25-100 km og 65 øre pr. km herudover.

Et særligt skattemæssigt problem udgør den såkaldte overgangssum (eller transfersum), som en holdidrætsudøver og dennes klub typisk modtager ved indgåelse af en ny kontrakt med en anden klub. Omend den skete udvikling inden for området, navnlig den såkaldte Bosmandom, har reduceret betydningen af overgangssummer, anvendes ordningen dog fortsat i nogen målestok, navnlig når spillerens nye klub køber den pågældende »fri« af en igangværende kontrakt.

En sådan overgangssum er skattepligtig for spillerens hidtidige klub, hvis denne er en professionel klub, der drives med erhvervsmæssigt sigte. Dette må forklares med, at »handel« med spillere er en integreret del af en professionel klubs erhvervsmæssige virke. Derimod er overgangssummen næppe skattepligtig for en amatøridrætsforening. Dette må begrundes med, at »salg« af spillere ikke er et led i foreningens erhvervsmæssige virke, sammenholdt med, at skattepligten for idrætsforeninger alene omfatter erhvervsmæssige indtægter.

Overgangssummen er skattepligtig for spilleren, såfremt han ved kontraktsunderskrivelsen havde bopæl i Danmark. Selvom det måske i skatteteoretisk henseende kan diskuteres, om en modtaget overgangssum er en skattepligtig indtægt eller et »salg« af et skattefrit formuegode, er der næppe tvivl om, at overgangssummen er et supplement til den almindelige periodiske løn i klubben. Derfor må overgangssummen betragtes som et skattepligtigt honorar.

5.1.2. Professionelle individuelle idrætsudøvere

Professionelle individuelle idrætsudøvere adskiller sig fra professionelle holdidrætsudøvere ved, at disse ikke er ansat i den klub, de repræsenterer. De individuelle idrætsudøvere kan således ikke anses for lønmodtagere i skattemæssig henseende. Da idrætsudøverne heller ikke kan anses for selvstændige erhvervsdrivende, tilhører de i skattemæssig henseende en mellemgruppe. Dette betyder, at den såkaldte virksomhedsskatteordning ikke kan anvendes af idrætsudøvere. Denne ordning indebærer bl.a., at der er fuldt fradrag for renter og driftsomkostninger, ligesom de indtægter, som forbliver i virksomheden og ikke udtages til privat anvendelse, alene beskattes med 34%. Det skal dog bemærkes, at der i 1997 er stillet et forslag i folketinget om, at eliteidrætsudøvere, som modtager Team Danmark-tilskud, skal kunne anvende virksomhedsskatteoven, jf. ovenfor side 126. Ej heller kan professionelle idrætsudøvere drive deres indtægtsgivende idræt gennem et af dem selv ejet aktie- eller anpartsselskab, således at honorarer, startpenge, præmier m.v. indgår i selskabet, og således at idrætsudøveren som ansat i selskabet modtager sædvanlig løn. Der er næppe hindringer i skattelovgivning imod, at idrætsudøverens øvrige aktiviteter af reklamemæssig og kommerciel karakter foregår i et aktie- eller anpartsselskab, som ejes af idrætsudøveren selv. Reklameindtægter, indtægter fra ophavsrettigheder og øvrige kommercielle indtægter, der ikke stammer direkte fra selve idrætsudøvelsen, kan derfor – formentlig – henføres til selskabet. Dette betyder bl.a., at der alene skal svares en selskabsskat på 34%. Hvis indtægterne senere udbetales til aktionæren som løn eller udbytte, udløses dog en yderligere beskatning hos idrætsudøveren.

Uanset at den professionelle individuelle idrætsudøver i skattemæssig henseende hverken kan anses som lønmodtager eller selvstændig erhvervsdrivende, skal idrætsudøveren dog beskattes af alle de indtægter, der stammer fra idrætsudøvelsen. Dette gælder, både når indtægterne modtages i kontanter, som fri bil eller som naturalgoder, og uanset om indtægterne optjenes i Danmark eller udlandet. Der er således fuld skattepligt for erhvervede startpenge, præmier, honorarer etc. samt tilknyttede reklame- og sponsorindtægter m.v. Indkomsten er B-indkomst, således at indberetning og skatteindbetaling påhviler idrætsudøveren. Tilsvarende foreligger fuld skattepligt for modtagne udgiftsgodtgørelser, dvs. rejse-, opholds- og bespisningsudgifter og udgifter til anskaffelse af idrætstøj, rekvisitter etc. Det gælder dog, at der – efter de sædvanlige regler – er mulighed for at udbetale skattefrie godtgørelser for befordrings-, rejse- og opholdsudgifter, hvis disse godtgøres i forhold til de faktisk afholdte udgifter eller i forhold til godkendte standardtakster. Udgifter til dækning af befordringsudgifter i forbindelse med deltagelse i stævner og arrangementer er således skattefrie. Ved kørsel i egen bil kan der for 1997 skattefrit udbetales 2,33 kr. pr. km for de første 12.000 km og 1,30 kr. pr. km herudover. Derimod kan der ikke – skattefrit – modtages befordringsgodtgørelse for kørsel mellem hjem og sædvanligt træningssted. Der kan i det hele henvises til gennemgangen ovenfor side 135.

Afholder en sponsor udgifter til en større og kostbar idrætsrekvisit – f.eks. en sejlbåd, cykel, robåd m.v. – vil idrætsudøveren være skattepligtig af værdien heraf, såfremt ejendomsretten til aktivet overgår til idrætsudøveren. Har idrætsudøveren alene en brugsret til aktivet, udløses ingen skattepligt.

Idrætsudøveren har fradrag for udgifter, der har været nødvendige eller i det mindste relevante for den indtægtsgivende idrætsudøvelse. Udgifter til idrætsrekvisitter, tøj, træningsophold, trænere, mesterskaber, transport og opholdsudgifter etc. er fradragsberettigede ved opgørelsen af den almindelige indkomst. I modsætning til selvstændige erhvervsdrivende,

men i lighed med lønmodtagere – herunder lønnede trænere, ledere m.v., jf. ovenfor side 135 – foreligger således alene en begrænset fradragsret, idet der ikke er adgang til fradrag ved opgørelsen af den personlige indkomst. Dette betyder, at fradraget alene reducerer de kommunale skatter (typisk på ca. 30%) og den såkaldte bundskat (10% for 1997), men ikke mellem-skatten (6% for 1997) og topskatten (15% for 1997). Med andre ord udgør den samlede skatteprocent for højere personlige indtægter 61% (30% + 10% + 6% + 15%), medens fradragsværdien for udgifter højst andrager 40% (30% + 10%), jf. ovenfor side 135.

Navnlig idrættens organisationer har protesteret mod denne skævhed, som resulterer i en skattebetaling, selvom indtægter og udgifter balancerer. Denne skævhed gælder dog også for øvrige skatteydere, der ikke er selvstændige erhvervsdrivende, f.eks. lønmodtagere. Indtil videre har idrættens indsigelser ikke gjort indtryk på regeringen, idet det er dennes politik, at der i skattelovgivningen bør eksistere så få bestemmelser som muligt, der alene omfatter en afgrænset personkreds' særinteresse. Idrættens mere eller mindre berettigede behov for økonomisk støtte bør efter den siddende regerings opfattelse opfyldes gennem ydelse af tilskud fra offentlige myndigheder, fonde etc.

Idrætsudøverens fradrag sker efter skattelovgivningens almindelige regler. Der er herefter fradrag for såkaldte driftsomkostninger, dvs. udgifter som anvendes til at sikre, erhverve og vedligeholde indtægterne fra den professionelle idrætsudøvelse. Der er herefter fradrag for afholdte udgifter til idrætstøj, rekvisitter, rejser, stævner etc. Ligeledes kan foretages fradrag efter de sædvanlige regler for kørsel mellem hjem og arbejdsplads, dvs. almindelig træningsbane, såfremt den daglige transport overstiger 24 km, jf. ovenfor side 135. Såfremt den professionelle idrætsudøver ikke er »ansat« som lønmodtager i en klub eller lignende, gælder der ingen særlige begrænsninger i fradragsretten for udgifter til erhvervsrelateret befordring til stævner, træningsophold på fremmede lokaliteter etc. Sådanne fradrag er ikke som for lønmodtagere begrænset til befordring, der overstiger en transportvej på 24 km. Fradraget kan ske med faktisk afholdte udgifter til offentlige transportmidler eller med 2,33 kr. pr. kørt kilometer i egen bil for de første 12.000 km og 1,30 kr. pr. km herudover. Fradraget sker dog med begrænset skatteværdi, idet fradraget foretages ved opgørelsen af den almindelige indkomst (jf. ovenfor).

Har idrætsudøveren afholdt egne udgifter til større idrætsrekvisitter – f.eks. sejlbåde, gear, cykler etc. – er der ikke direkte fradrag for udgiften. I stedet kan disse afskrives efter afskrivningsloven med 30% om året. Afskrivningerne foretages i forhold til en saldo for driftsmidler, hvori indgår anskaffelsessummen for samtlige afskrivningsberettigede rekvisitter, og hvoraf fragår foretagne afskrivninger og afståelsessummen ved salg af rekvisitter, der afskrives. Benyttes en bil både til privat kørsel og kørsel til stævner m.v., kan afskrivningen foretages efter reglerne om blandet benyttet driftsmiddel.

Udgiften til mindre rekvisitter – nærmere bestemt rekvisitter hvis anskaffelsessum ikke overstiger et årligt reguleret beløb på 6.700 kr. (1997: 8.700 kr.) – kan dog fratrækkes fuldt ud i anskaffelsesåret.

Udgifter, som overvejende er af privat karakter, kan ikke fratrækkes, selvom sådanne udgifter er nødvendige for indtægtserhvervelsen. Udgifter til almindelig beklædning, mad, børnepasning etc. er således ikke fradragsberettigede. Alene ekstraudgifter, som direkte skyldes den indtægtsgivende idrætsudøvelse, er fradragsberettigede, f.eks. merudgifter til mad ved rejser, merudgifter til særlig næringsrig mad etc.

Såfremt udgifterne overstiger indtægterne, vil underskuddet i princippet kunne overføres til fradrag i de fem følgende indkomstår. Det er en forudsætning, at den pågældende idrætsudøver kan anses som professionel og ikke amatør. Der er dog næppe tvivl om, at myndighederne vil være tilbageholdende med at anerkende retten til underskudsfremførsel. Dette skyldes, at den omstændighed, at der foreligger et underskud, i sig selv er et indicium for, at der alene er tale om en amatøridrætsudøver.

5.2. Amatøridrætsudøvere

Det er – i skattemæssig henseende – kendetegnende for amatøridrætsudøvere, at disse udøver deres idræt af ideelle og rent interesse-mæssige årsager og derfor ikke har idrætten som hel eller delvis næringsvej. Uanset dette er også amatører skattepligtige af de penge, præmier, gavekort og andre økonomiske goder, der modtages som følge af idrætsudøvelsen. Tilsvarende gælder, såfremt idrætsudøveren får stillet fri bil til rådighed eller får godtgjort befordringsudgifter for transport mellem hjem og almindelig træning. Værdien af fri bil opgøres efter tilsvarende regler som for lønnede trænere og professionelle idrætsudøvere (jf. ovenfor side 134). Som for øvrige skatteydere er det en betingelse, at de modtagne goder eller ydelser har en værdi, der rækker udover det bagatelagtige. Vundne medaljer, pokaler og helt beskedne præmier, f.eks. bøger, sportsrekvisitter, billetter til idrætsstævner m.v., er derfor skattefrie. Også foreningens ydelse af frikontingent er skattefri. Større præmier bestående i varige forbrugsgoder (radio, fjernsyn, video, cykler, edb-maskiner, fotoapparater etc.) er derimod skattepligtige. Ligeledes som for øvrige skatteyderes vedkommende er det en betingelse, at de modtagne goder eller ydelser udgør et personligt vederlag for den pågældende. Idrætsforeningens ydelse af fri fællestransport, kost og logi m.v. til idrætsarrangementer, nødvendige træningsophold etc. kan således modtages af idrætsudøverne uden beskatning. Forsyner idrætsforeningen idrætsudøverne med sportstøj og nødvendige rekvisitter, opstår ej heller skattepligt, når blot idrætsforeningen bevarer ejendomsretten hertil.

Bortset fra befordringsgodtgørelse vedrørende idrætsudøverens egen kørsel til træning, kampe, møder etc. er de optjente indtægter at regne som B-indkomst, hvorfor idrætsforeningen ikke skal indeholde A-skat eller arbejdsmarkedsbidrag. Det påhviler derfor idrætsudøveren selv i sin selvangivelse at give myndighederne oplysning om indtægterne. Som for andre indtægter er denne oplysningspligt forbundet med strafansvar, således at reglerne om skattesvig ved urigtige oplysninger til skattemyndighederne finder anvendelse. Efter disse regler kan en skatteunddrager pålægges bøde og i alvorlige tilfælde fængselsstraf, hvis det forsætligt eller ved grov uagtsomhed er fortiet over for myndighederne, at der er indtjent skattepligtig B-indkomst.

Ud fra en ren skatteteoretisk betragtning giver spørgsmålet om amatøridrætsudøverens fradrag for afholdte udgifter anledning til store problemer. Det er således ikke afklaret endeligt, om – og i givet fald i hvilken udstrækning – idrætsudøveren kan foretage fradrag for de udgifter, der har været afholdt i forbindelse med idrætsudøvelsen. Sådanne udgifter kan omfatte kontingent til idrætsforeningen, anskaffelse af sportstøj og rekvisitter, privatarrangerede eller betalte træningsophold, udgifter til befordring til træning og idrætsstævner etc.

Det er dog klart, at motionister eller »rene« amatøridrætsudøvere, som alene modtager – skattefrie – pokaler, medaljer og helt bagatelagtige præmier overhovedet ikke har fradrag. Dette skyldes, at udgifterne må betegnes som rene privatudgifter. For idrætsudøvere, der dog har visse – skattepligtige – indtægter, men ikke kan betegnes som professionelle, er spørgsmå-

let mere tvivlsomt. Det er dog fastlagt i praksis, at der højst kan foretages et fradrag ned til et nulresultat. Såfremt udgifterne overstiger indtægterne, kan det herved fremkaldte underskud ikke fremføres til de følgende års indkomstopgørelse efter de regler, der i øvrigt gælder for fremførselsberettigede underskud. Retsstillingen kan – formentlig – sammenfattes således, at der er fradrag for – i øvrigt fradragsberettigede – udgifter, såfremt udgifterne kan indeholdes i modsvarende indtægter fra idrætsudøvelsen. I princippet kan fradraget dog formentlig alene ske med begrænset fradragsværdi, idet de skattepligtige indtægter medregnes ved opgørelsen af den personlige indkomst (skatteværdi ca. 61%), medens udgifterne alene kan fradrages ved opgørelsen af den almindelige indkomst (skatteværdi 40%). Der henvises til ovenfor side 141, hvor professionelle idrætsudøvers fradragsadgang beskrives.

6. Beskatning af sponsorbidrag og gaver til almenvelgørende formål

Efter skattelovgivningen har erhvervsdrivende fradrag for udgifter til reklame, som er afholdt med henblik på at opnå salg af varer og tjenesteydelser. Selvstændige erhvervsdrivende, selskaber m.v. har derfor fradrag for sponsorbidrag, som ydes til idrætsforeninger, idrætsarrangementer eller idrætsudøvere. Det er naturligvis en forudsætning, at de afholdte sponsorudgifter efter en objektiv vurdering må påregnes at have den fornødne reklameværdi. »Hemmelige« sponsoreringer, der ikke giver sig til kende for omverdenen, og sponsoreringer af idrætsudøvere, idrætsarrangementer etc., som ikke er således kendte, at sponsoreringen har reklameværdi, opfylder således ikke kravene for fradragsret. Det må navnlig påses, at en erhvervsdrivendes personlige og private idrætsinteresse eller veneration for en bestemt idrætsforening ikke udøves gennem betaling af såkaldte sponsorbidrag. I så fald foreligger en – ikke-fradragsberettiget – privatudgift.

Modtageren af sponsorbidraget realiserer en indtægt, som i skattemæssig henseende må bedømmes efter de regler, der gælder for den pågældende. Idrætsudøvere, der modtager personlige sponsorbidrag, er således fuldt skattepligtige heraf. Det samme gælder professionelle idrætsklubber, hvor sponsorbidragene indgår som et integreret led i klubbens virksomhed. Amatøridrætsforeninger, som alene modtager beskudne sponsorbidrag, er derimod ikke skattepligtige af disse, såfremt bidragene ikke kan karakteriseres som optjent ved erhvervsmæssig virksomhed, jf. ovenfor side 128.

Efter skattelovgivningen er der endvidere fradragsret for gaver, som personer eller selskaber yder til almennyttige institutioner eller formål. Det er en forudsætning, at modtageren er godkendt af myndighederne som almennyttig. Navnlig de store idrætsforbund har opnået en sådan godkendelse, medens de enkelte idrætsforeninger ikke kan påregne en sådan godkendelse.

Det er en forudsætning for fradrag, at gaven for gaveyderen i det pågældende år har andraget mindst 500 kr. Fradrag kan endvidere kun indrømmes for det beløb, hvormed de gaver, som herefter kommer i betragtning, overstiger 500 kr. og det kan ikke udgøre mere end 5.000 kr.

7. Skatte- og afgiftslovgivningens pligter og ansvar

Det er en nødvendig – omend beklagelig – konsekvens af den stigende subsidiering og kommercialisering af idrætten, at idrættens aktører pålægges en række administrative forpligtelser. Dette er navnlig udtalt i henseende til skatte- og afgiftslovgivningen, hvor idrætsforeningerne pålægges pligt til regnskabsførelse, indeholdelse og indbetaling af A-skat og arbejdsmarkedsbidrag, momsregistrering, momsangivelse etc. Disse pligter stiller store krav til de personer, der varetager opgaverne og skattemyndighederne og idrætsforbundene har derfor udsendt pjecer, hvori de nærmere pligter er angivet. Der kan navnlig henvises til Danmarks Idræts-Forbunds pjece »*Skat og Moms*» og Skatteministeriets »*Vejledning om moms på sportsområdet*«. Herudover kan henvises til Told- og Skattestyrelsens cirkulære 1994 nr. 1 »*Skattefri godtgørelse til ulønnede medhjælpere for idrætsforeninger m.v.*« samt Told- og Skattestyrelsens cirkulære 1996 nr. 31 »*Skattefri rejse- og befordringsgodtgørelse*«, som indeholder en udførlig beskrivelse af disse vanskelige problemstillinger.

Det gælder herudover generelt, at alle offentlige myndigheder har en pligt til at vejlede borgere, herunder idrætsudøvere og idrætsforeninger, om deres rettigheder og pligter. En henvendelse til den stedlige kommunale skatteforvaltning eller den stedlige Told- og Skatteregion vil derfor være relevant ved opstået uklarhed om et skatte- eller afgiftsretligt tvivls-spørgsmål.

Uanset kompleksiteten i skatte- og afgiftslovgivningen er det omvendt klart, at en række pligter – navnlig pligterne til indeholdelse og indbetaling af A-skat og arbejdsmarkedsbidrag, pligterne til momsregistrering og korrekt momsangivelse, pligterne til korrekt selvangivelse af skattepligtige indtægter – er forbundet med strafansvar for idrætsforeningerne eller eventuelt den direkte ansvarlige for regnskab og økonomi. Den groft uagtsomme og den forsætlige tilsidesættelse af disse regler kan således i værste fald straffes med bøde og i meget alvorlige tilfælde med frihedsstraf. Heldigvis har myndighederne god forståelse for de vilkår, hvorunder navnlig den folkelige idræt udøves, og det er således et særsyn, at fejl og misforståelser i regnskabsførelsen giver anledning til strafansvar. Det må imidlertid betones, at navnlig skatte- og afgiftsunddragelser i alle tilfælde er alvorlige forseelser, hvorfor overholdelsen af de skatte- og afgiftsmæssige pligter må ske med stor agtpågivenhed.

1996-udgaven

Kopi til spiller ☐Kopi til DBU ☐Kopi til klub ☐

Dansk Boldspil-Union

SPILLERKONTRAKT

mellem

_____ (fulde vedtægtsmæssige navn)
 _____ (reg. nr.)
 _____ (adresse)
 _____ (postnr./by)

(i det følgende kaldet "klubben")

og

_____ (navn)
 _____ (cpr. nr.)
 _____ (adresse)
 _____ (postnr./by)

(i det følgende kaldet "spilleren")

for perioden

_____ til _____ (maksimalt 5 år)

Spilleren er statsborger i _____.

Spilleren har tidligere været spilleberettiget på følgende måde:

				Amatør	Kontraktspiller
19	/	for _____	som	☐	☐
19	/	for _____	som	☐	☐
19	/	for _____	som	☐	☐
19	/	for _____	som	☐	☐

AFSNIT 1

Arbejdstider - træning, træningslejre og kampe samt ferie

Parterne markerer ved afkrydsning, hvilket af nedenstående alternative beskæftigelsesforhold, der skal gælde imellem dem, og udfylder de åbne punkter:

☐ For spillere med fodbold som bibeskæftigelse.

Denne kontrakt medfører ingen indskrænkninger i spillerens adgang til at påtage sig andet arbejde, forudsat at spilleren i øvrigt kan opfylde nærværende kontrakt.

Klubben og spilleren betaler ATP - herunder afledede bidrag - i forhold til en beskæftigelse på over 39 timer, men under 78 timer pr. måned.

Spilleren har ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste ved deltagelse i kampe, der medfører, at han indenfor almindelig arbejdstid ikke fuldt ud kan passe sit hovederhverv.

Spilleren har pligt til at deltage i en eventuel træningslejr arrangeret af klubben i en uge (6 hverdage) pr. kalenderår uden ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Spilleren skal deltage i træning i det af klubben fastsatte omfang, dog højst _____ ugentlig. Træningstiderne skal normalt placeres uden for almindelig arbejdstid, dvs. efter kl. 17.00. I de tilfælde, hvor træningen placeres indenfor almindelig arbejdstid, har spilleren - medmindre andet er aftalt - ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Spilleren har ret til ferie efter ferielovens regler. Ferien skal lægges udenfor perioden hvori Danmarksturneringen for herrer (Herre-DM) afvikles, og i samråd med klubben. Klubben betaler feriegodtgørelse til spilleren efter ferielovens regler.

☐ For spillere med fodbold som deltidsbeskæftigelse.

Denne kontrakt medfører, at spilleren kun med klubbens forudgående godkendelse kan påtage sig andet arbejde i tidsrummet mellem kl. _____ - _____ på følgende hverdage _____.

Klubben og spilleren betaler ATP - herunder afledede bidrag - i forhold til de aftalte indskrænkninger i arbejdstiden.

Spilleren har ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste ved deltagelse i kampe, der medfører, at han indenfor ovennævnte tilladte arbejdstid ikke kan passe sit civile erhverv.

Spilleren har pligt til at deltage i en eventuel træningslejr arrangeret af klubben i en uge (6 hverdage) pr. kalenderår uden ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Spilleren skal deltage i træning i det af klubben fastsatte omfang. Træningstiderne skal normalt placeres udenfor ovennævnte arbejdstid. Hvis træningen placeres indenfor ovennævnte arbejdstid har spilleren - medmindre andet er aftalt - ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Spilleren har ret til ferie efter ferielovens regler. Ferien skal lægges i samråd med klubben og under hensyntagen til klubbens ønsker. Klubben betaler feriegodtgørelse til spilleren efter ferielovens regler.

☐ For spillere med fodbold som fuldtidsbeskæftigelse.

Denne kontrakt medfører, at spilleren ikke kan påtage sig andet arbejde uden klubbens forudgående godkendelse.

Klubben og spilleren betaler ATP - herunder afledede bidrag - efter gældende regler for fuldtidsansatte.

Spilleren skal deltage i træning, træningslejre og kampe efter klubbens bestemmelser. Træningstiderne vil normalt blive placeret indenfor tidsrummet mellem klokken _____ - _____.

Spilleren har ret til ferie efter ferielovens regler. Ferien skal lægges i samråd med klubben og under hensyntagen til klubbens ønsker. Klubben betaler feriegodtgørelse til spilleren efter ferielovens regler.

AFSNIT 2

Spillerens pligter

§ 1

- 1.1 Spilleren har pligt til at være aktivt medlem af moderklubben:

i hele kontraktperioden og til at optræde loyalt overfor klubben og moderklubben.

- 1.2 Spilleren kan ikke i medfør af denne kontrakt gøre krav gældende overfor moderklubben, medmindre kontrakten er indgået med moderklubben selv.

§ 2

- 2.1 Hvis spilleren har forfaldt til træning eller kamp, skal han uopholdeligt meddele dette til klubbens ledelse.
- 2.2 Spilleren har pligt til at spille på det hold, hvortil han udtages, uanset om kampen er led i officielle turneringer og uanset om kampen finder sted i Danmark.
- 2.3 Spilleren har pligt til at stille sig til rådighed for dopingkontrol i forbindelse med træning og kampe.
- 2.4 Spilleren må ikke uden forudgående skriftlig tilladelse fra klubben deltage i fodboldkampe indendørs eller udendørs, hvori klubben ikke deltager, medmindre kampen er arrangeret af DBU, Divisionsforeningen eller lokalunionerne.

§ 3

- 3.1 Klubben stiller trænings- og kampudstyr, dvs. beklædning og fodboldsko/-støvler, til rådighed for spilleren, der har pligt til udelukkende at anvende dette udstyr.
- 3.2 Hvis klubben tillige stiller anden beklædning til rådighed for spilleren, har han pligt til at anvende denne beklædning under transport til og fra kamp, ved deltagelse i pressemøder, under TV-interviews og lignende.
- 3.3 Spilleren må - selv om der ikke er udleveret anden beklædning - ved de nævnte lejligheder aldrig være iklædt beklædning, der fremtræder som fremstillet af et andet sportsbeklædningsfirma end det firma, klubben har truffet aftale med.

§ 4

- 4.1 Spilleren har pligt til i nærmere aftalt omfang at stille sig til rådighed for klubbens sponsor(er) alene mod dækning af dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.
- 4.2 Klubben har ret til - uden særskilt betaling til spilleren - at give klubbens sponsor(er) tilladelse til at benytte spillerens billede i reklameøjemed med eller uden navns nævnelse. Klubben har dog ikke ret til at lade spilleren eller hans billede anvende således, at det strider mod den loyalitetsforpligtelse, spilleren måtte have overfor sin hovedarbejdsgiver.

Klubbens pligter

§ 5

Klubben har pligt til at optræde loyalt overfor spilleren.

§ 6

Klubben har pligt til uden udgift for spilleren at drage omsorg for spillerens transport og eventuelle ophold i forbindelse med udekampe.

§ 7

Klubben har pligt til at give spilleren fri til deltagelse i eventuelle træningssamlinger, landskampe og lignende, hvortil spilleren udtages af DBU og/eller lokalunionen. Er spilleren ikke dansk statsborger, gælder FIFAs til enhver tid gældende regler om frigivelse af spillere i forbindelse med landskampe.

§ 8

- 8.1 Klubben yder spilleren gratis lægehjælp eller anden nødvendig eller hensigtsmæssig behandling ved skader pådraget under deltagelse i kampe og træning med fradrag af de beløb, der betales af den offentlige sygesikring.

- 8.2 Spilleren har pligt til at lade sig behandle af en af klubben anvist læge/fysioterapeut/kiropraktor på betingelse af, at klubben betaler samtlige udgifter ved behandling med fradrag af offentlige tilskud.
- 8.3 Spilleren har dog altid ret til at søge egen læge og afvise den behandling, klubben foreskriver, hvis han ved erklæring fra en speciallæge kan sandsynliggøre, at den foreslåede behandling ikke er korrekt eller hensigtsmæssig.

§ 9

Under sygdom betaler klubben grundløn til spilleren.

§ 10

- 10.1 Klubben tegner lovpligtig arbejdsskade-forsikring for spilleren.
- 10.2 Klubben tegner endvidere heltidsulykkesforsikring for spilleren, hvorefter der:
- a) Ved tab af arbejdsevnen som fodboldspiller skal udbetales mindst kr. _____
- samt
- b) ved 100% invaliditet eller død skal udbetales mindst kr. _____

§ 11

Klubben har pligt til snarest muligt at

give spilleren kopi af alle relevante regler fra DBU, Divisionsforeningen og klubben og af enhver form for forsikringspolice, som er af betydning for spilleren, og tilsende ham alle senere ændringer i de ovennævnte regler og forsikringer.

Personlige reklamekontrakter og aflønning

§ 12

- 12.1 Spilleren har - medmindre andet er aftalt - ret til at indgå personlige reklamekontrakter, jf. dog herved § 3 og § 4 ovenfor.
- 12.2 Klubben skal underrettes herom forud for sådanne kontrakters indgåelse. Spilleren må - medmindre andet er aftalt - ikke reklamere for firmaer, selskaber eller produkter og lignende, der er konkurrerende i forhold til klubbens hovedsponsor(er).
- 12.3 En sponsor, hvis økonomiske mellemværende med klubben er mindst kr. 100.000 årligt, anses som hovedsponsor. Dette beløb kan reguleres af DBUs kontraktfodboldudvalg under hensyntagen til den almindelige prisudvikling.
- 12.4 Klubben har pligt til før sæsonstart skriftligt at meddele spilleren, hvilke(n) sponsor(er) klubben har som hovedsponsor(er). Ligeledes har klubben pligt til skriftligt at meddele spilleren, når der sker tilgang/frafald af hovedsponsor(er).

§ 13 Parterne har aftalt følgende aflønning for spilleren:

(Her anføres spillerens grundløn samt eventuelle bonusmuligheder og øvrige goder. Eventuelle kollektive bonusordninger skal vedhæftes).

Grundløn:

Bonus:

Øvrige goder:

Andet:

Hvis nogen del af aflønningen er fastsat som andel i beløb, der tilfalder klubben, sker beregningen, efter at eventuel moms er fratrukket.

AFSNIT 3

Klubskifteregler

§ 1

Spilleren må tidligst indgå en spillerkontrakt med en ny klub 6 måneder før den kontrakts udløbsdato.

§ 2

2.1 Hvis spilleren efter kontraktens udløb påbegynder engagement som spiller i en ny klub gælder følgende:

- a) Hvis den nye klub er hjemmehørende i Danmark, kan klubben ikke kræve betaling af et beløb fra den nye klub i anledning af klubsiftet (herefter kaldet "transferbetaling").
- b) Hvis den nye klub er hjemmehørende i et af de øvrige EU-lande, Norge, Island eller Liechtenstein (eller af andre grunde er omfattet af de af EU-Traktatens artikel 48 flydende rettigheder), kan klubben ikke kræve transferbetaling fra den nye klub.
- c) I øvrige tilfælde kan klubben kræve transferbetaling fra den nye klub efter FIFAs og UEFAs til enhver tid gældende regler og procedurer, medmindre spilleren og klubben har truffet anden aftale. I sidstnævnte tilfælde indføres den pågældende særftale her:

2.2 Spilleren må ikke søge at omgå bestemmelsen i § 2.1, litra (c), ved at gennemføre et under normale omstændigheder transferudløsende klubsifte på en sådan måde, at klubben derved unddrages sin normale adgang til transferbetaling i henhold til § 2.1, litra (c). Som eksempel på omgåelse kan nævnes mellemklubsifte uden reelt fodboldmæssigt indhold. I tilfælde af omgåelse kan klubben indbringe sagen for DBUs kontraktfodboldudvalg som voldgift i første instans, jf. afsnit 4, § 5, og kontraktfodboldudvalget kan tilkende klubben en erstatning fra spilleren (og eventuelle andre parter, som har været indblandet og af klubben medinddrages under sagen) svarende til det tab, klubben har lidt som følge af omgåelsen.

§ 3

3.1 Uafhængigt af reglerne i § 2 kan klubben frit kræve et beløb for at acceptere, at kontrakten ophæves i kontraktperioden, medmindre spilleren og klubben har truffet anden aftale.

3.2 I sidstnævnte tilfælde indføres den pågældende særftale her:

AFSNIT 4

Afsluttende bestemmelser

§ 1

- 1.1 Denne kontrakt ophører uden ansvar for nogen af parterne, hvis klubbens 1. herreseniorhold af ordinære, sportslige grunde rykker ud af Herre-DM.
- 1.2 Ophøret sker med virkning fra udløbet af den måned, i hvilken klubbens 1. herreseniorhold spillede sin sidste kamp i Herre-DM.
- 1.3 Efter et sådant ophør står parterne frit i enhver henseende.

§ 2

- 2.1 Spilleren har ikke krav på at få udleveret sit spillercertifikat, før han har afviklet samtlige økonomiske mellemværender ifølge denne kontrakt med klubben, herunder kontingent til moderklubben.
- 2.2 Kontingentrestance udover 6 måneder kan dog ikke begrunde en tilbageholdelse af certifikatet.

§ 3

- 3.1 Hvis spilleren gør sig skyldig i dårlig opførsel eller overtræder nogen af klubbens træningsregler eller disciplinærbestemmelser eller nogen af bestemmelserne i denne kontrakt, kan klubben enten foretage et lønfradrag, der højst må svare til 2 ugers grundløn, eller bortvise spilleren fra klubben for et tidsrum af højst 14 dage. Klubben skal give spilleren en skriftlig begrundet meddelelse om afgørelsen.
- 3.2 Spilleren kan inden 2 uger efter, at han har modtaget den pågældende skriftlige meddelelse fra klubben, indbringe afgørelsen for DBUs kontraktfodboldudvalg som voldgiftsret i første instans, jf. § 5. En rettidig indbringelse har opsættende virkning.

§ 4

Hvis en af parterne gør sig skyldig i grov eller gentagen misligholdelse af denne kontrakt, er den anden part berettiget til straks at ophæve kontrakten og fremsætte krav om eventuel erstatning.

§ 5

- 5.1 Enhver civilretlig stridighed mellem spilleren og klubben, som har forbindelse med eller udspringer af forhold med tilknytning til fodbold, herunder tvister om opfyldelsen af denne kontrakt (inklusive påklager i henhold til § 3.2), afgøres ved voldgift af DBUs kontraktfodboldudvalg som 1. instans med ankemulighed til Fodboldens Voldgiftsret som 2. instans i overensstemmelse med de herom nærmere fastsatte regler i DBUs til enhver tid gældende love og bestemmelser.
- 5.2 Er der tale om en sag om lønfradrag, kan kontraktfodboldudvalgets afgørelse dog ikke ankes til Fodboldens Voldgiftsret, hvis afgørelsen er enstemmig.

§ 6

- 6.1 Denne kontrakts gyldighed og ikrafttræden er betinget af DBUs kontraktfodboldudvalgs godkendelse.
- 6.2 Det påhviler klubben at indsende kontrakten til godkendelse. Indsendelsen skal ske senest 7 dage efter kontraktens underskrivelse. Sker dette ikke, kan spilleren vælge at fragå kontrakten eller selv indsende den til godkendelse.
- 6.3 Fra underskrivelsen og indtil DBUs kontraktfodboldudvalgs godkendelse eller afvisning af kontrakten foreligger, er parterne bundet af deres underskrifter, dog maksimalt 4 uger fra underskrivelsen.
- 6.4 Når der er taget endelig stilling til godkendelse eller afvisning af kontrakten, giver DBUs kontraktfodboldudvalg klubben og spilleren skriftlig meddelelse om afgørelsen. Hvis kontrakten ikke kan godkendes, anføres årsagen hertil i meddelelsen.
- 6.5 Ændringer og tillæg til kontrakten er først bindende, når de er nedskrevet, indsendt til og godkendt af DBUs kontraktfodboldudvalg i overensstemmelse med ovenstående regler. Det samme gælder en aftalt ophævelse af kontrakten.

§ 7

- 7.1 Kontrakten kan ikke forventes godkendt, hvis de trykte bestemmelser er fraveget på andre punkter end dem, hvor det udtrykkeligt er angivet, at andet kan aftales.
- 7.2 Hvis spilleren er under 16 år ved underskrivelsen, vil kontrakten blive afvist.
- 7.3 Hvis spilleren ikke er fyldt 18 år ved underskrivelsen, skal kontrakten medunderskrives af forældremyndighedens indehaver.

Dato _____ Dato _____

_____ Klub _____ Spiller

Godkendt af DBUs kontraktfodboldudvalg

Brøndby, den _____ 19 _____

Den Internationale Olympiske Komité's dopingliste

Gruppeinddeling

I. Dopinggrupper

- A. Stimulantia (stimulerende stoffer)
- B. Narkotika
- C. Anabole stoffer
- D. Diuretika (vanddrivende stoffer)
- E. Peptidhormoner, glycoprotein hormoner og tilsvarende stoffer

II. Dopingmetoder

- A. Bloddoping
- B. Farmakologisk, kemisk og fysisk manipulation

III. Stofgrupper med visse restriktioner

- A. Alkohol
- B. Marihuana
- C. Lokalbedøvende stoffer
- D. Kortikosteroider
- E. Beta-blokkere

Ved doping forstås tilstedeværelsen i den menneskelige organisme af stoffer, der er forbudt i henhold til den Internationale Olympiske Komité's liste over forbudte stoffer.

Brug af sådanne stoffer, tilstedeværelse af sådanne stoffer i urin- eller blodprøve, samt anvendelse af metoder til at ændre analyseresultatet af en urinprøve eller blodprøve er forbudt.

- bromantan
- cocain
- efedrin
- fencamfamin
- koffein*
- mesocarbe
- pentylentetrazol
- pipradol
- salbutamol****
- salmeterol****
- terbutalin****
- ... og lignende stoffer***

B. Narkotiske stoffer

Forbudte stoffer i denne gruppe er eksempelvis:

- dextromoramid
- diamorfin (heroin)
- methadon
- morfin
- pentazocin
- pethidin
- ... og lignende stoffer***

C. Anabole stoffer

Forbudte stoffer i denne gruppe er eksempelvis:

- 1. Anabole androgene steroider
 - clostebol
 - dihydrotestosteron
 - fluoxymesteron
 - metandienon
 - metenolon
 - nandrolon
 - oxandrolon
 - stanozolol
 - testosteron**
 - ... og lignende stoffer***

I. Dopinggrupper

A. Stimulerende stoffer

Forbudte stoffer i denne gruppe er eksempelvis:

- amfetamin
- amifenazol
- amineptin

2. Andre anabole stoffer

B-2 agonister

- clenbuterol
- fenoterol
- salbutamol
- salmeterol
- terbutalin

... og lignende stoffer***

D. Diuretika

Forbudte stoffer i denne gruppe er eksempelvis:

- acetazolamid
- bumetanid
- chlortalidon
- etacrynsyre
- furosemid
- hydroclorthiazid
- mannitol*****
- mersalyl
- spironolacton
- triamteren

... og lignende stoffer***

Diuretika er fortrinsvis misbrugt af idrætsudøvere af to årsager:

1. Ønsket om hurtigt vægttab i idrætsgrene med vægtklasser.
2. For at reducere koncentrationen af forbudte stoffer i urinen gennem hurtigere udskillelse.

Hurtigt væsketab kan være livsfarligt. Der kan ved et stort tab af elektrolytter og væske fra kroppen forekomme alvorlige bivirkninger, f.eks. muskelkrampe, varmeudmattelse og hjertestop.

Det er klar manipulation at fortynde urinen eller at tabe sig i vægt på en unaturlig måde, så man kan komme til at konkurrere i en lavere vægtklasse – dette er tillige etisk uacceptabelt. I idrætsgrene med forskellige vægtklasser kan IOC forlange urinprøver indsamlet i forbindelse med vejningen.

E. Peptidhormoner, glycoprotein hormoner og tilsvarende stoffer

Forbudte stoffer i denne gruppe er eksempelvis:

1. humant choriogonadotropin (HCG)
2. corticotropin (ACTH)
3. væksthormon (HGH, somatropin)

... og alle udløsende faktorer for sådanne stoffer

4. erythropoietin (EPO)

Bemærk for alle grupper A til og med E!

Det er også forbudt at bruge medikamenter eller stoffer, som er beslægtede med de nævnte, men som ikke er opført.

* For koffein gælder, at prøven er positiv, hvis koncentrationen i urinen overskrider 12 mikrogram pr. ml.

** Er forholdet mellem testosteron (T) og epitestosteron (E) (T/E-ratio) ved urinanalysen hos en idrætsudøver mere end 6 til 1, er der tale om en overtrædelse af regulativet, med mindre der er bevis for, at der er tale om et fysiologisk eller patologisk tilfælde, f.eks. lav epitestosteronudskillelse (E).

Hvis T/E forholdet er større end 6, vil der blive foretaget yderligere efterforskning, før prøven erklæres positiv. En rapport udarbejdes med bl.a. resultater af flere efterfølgende tests, som idrætsudøveren er forpligtet til at deltage i. Mgl. samarbejde om efterforskningen vil betyde, at prøven erklæres positiv.

*** Ved »lignende stoffer« forstår stoffer med samme farmakologiske virkninger eller/og kemiske struktur.

**** Tilladt til inhalation men kræver »Medical certificate« (se afsnittet under astma).

***** Forbudt ved intravenøs injektion.

II. Dopingmetoder

A. Bloddoping

Bloddoping er blodtransfusioner, der foretages med henblik på at forbedre præstationsniveauet. Uanset om det er ens eget blod eller andres, der bruges ved transfusionen, kan det være livsfarligt eller medføre alvorlig allergi, øget viskositet og øget volumen af blodet. Dette kan igen medføre blodpropper og eventuelt hjertesvigt.

Yderligere bivirkninger kan være forsinkede transfusionsreaktioner, overførsel af smittesomme sygdomme som f.eks. hepatitis (leverbetændelse), AIDS eller metabolisk chok.

Bloddoping er i strid med etikken i idræt.

Det er heller ikke tilladt at manipulere med kroppens produktion af røde blodceller gennem indtagelse af hormonet *erythropoietin* (EPO). (Dopinggrupper afsn. E).

B. Farmakologisk, kemisk og fysisk manipulation – bl.a. probenecid, bromantan og epitestosteron

Det er forbudt at anvende midler eller metoder, som ændrer urinens beskaffenhed. Ved f.eks. at ændre surhedsgraden i den leverede urin, kan man gøre visse analysemetoder besværlige for analytikeren. Det er derfor ikke tilladt kunstigt at ændre urinens surhedsgrad. Det er heller ikke tilladt at indtage stoffer, som kan sløre visse analysemetoder, som f.eks. tilførsel af probenecid, bromantan og epitestosteron. Ej heller er fortynding tilladt. Konstateres for lav vægtfyldeværdi, kan ny prøve kræves.

III. Stofgrupper med visse restriktioner

A. Alkohol

Alkohol er ikke på DIF's forbudte liste, men alkoholbestemmelser fra udåndingsluft eller blodprøver kan foretages, hvis det ønskes af et internationalt specialforbund. Alkohol er

forbudt i visse idrætsgrene – og det kan medføre sanktioner.

B. Marihuana

Marihuana er ikke på den forbudte liste, men prøver for marihuana eller hash kan analyseres, hvis det ønskes af et internationalt specialforbund.

C. Lokalbedøvende stoffer

Lokalbedøvende stoffer via injektion er tilladt under følgende betingelser:

1. til lokale og intraartikulære indsprøjtninger.
2. kun på baggrund af lægelig indikation. Diagnose, mængde og administrationsform skal meddeles den ansvarlige lægelige komité skriftligt forud for stævnet.
3. adrenalin må bruges sammen med de godkendte lokalanæstetika.

D. Kortikosteroider

Kortikosteroider bliver for det meste brugt som betændelsesnedkæmpende stoffer, der også virker smerteafhjælpende. De kan have euforiske bivirkninger, hvorfor den medicinske brug kræver lægekontrol.

Brugen af kortikosteroider er forbudt – undtagen til:

1. lokal brug dermatologisk (creme), otologisk (øredråber) og oftalmologisk (øjendråber) – men ikke rektalt.
2. inhalation ved astma, allergiske lidelser (spray, turbuhaler m.v.)
3. indsprøjtning lokalt eller intraartikulært. Behandling systematisk med kortikosteroider f.eks. til astma samt rektal anvendelse er principielt forbudt uanset dosis. Ligeledes er intramuskulær indsprøjtning med kortikosteroider forbudt. Eksempelvis tillades depotbehandling af allergi med kortikosteroider ikke.

Brug af kortikosteroider lokalt eller som indsprøjtning intraartikulært skal meddeles

den ansvarlige lægelige komité skriftligt (Medical Certificate) *forud for stævnet*.

Skriftlig meddelelse (Medical Certificate) vedrørende brug af lokalbedøvende stoffer, kortikosteroider samt astmamidler *kræves ikke ved rent nationale stævner*. Brug af stofferne skal oplyses ved dopingkontrol.

Ved internationale stævner skal skriftlig meddelelse (Medical Certificate) – vedrørende brug af astmamidler (terbutalin, salbutamol, salmeterol), kortikosteroider samt lokalbedøvende midler – *foreligge forud for stævnedeltagelse*. Den ansvarlige medicinske komité/stævneledelse skal underrettes.

E. Beta-blokkere

Forbudte stoffer i denne gruppe er eksempelvis:

- acebutolol
- alprenolol
- atenolol
- labetalol
- metoprolol
- nadolol
- oxprenolol
- propranolol
- sotalol

... og lignende stoffer.

På grund af fortsat misbrug af beta-blokkere inden for visse idrætsgrene, hvor fysisk aktivitet kun har ringe betydning, kan der blive testet for beta-blokkere i bueskydning, skydning, biathlon, moderne femkamp, skihop, udspring, bobslede, kælk og synkron svømning.

Forbudte stoffer findes ikke kun i receptpligtig medicin. De kan også findes i håndkøbsmedicin, naturpræparater, kosttilskud eller lignende, som kan købes hos materialister, helsekostforretninger eller i supermarkedet.

Stol aldrig på handelsnavne på medicin, der er købt i udlandet.

Brug aldrig medicin købt i udlandet, uden at medicinen er godkendt af holdets læge, og denne har kontrolleret, at præparatet er til ladt.

Husk på, at tilstedeværelse af dopingstof i urinen er en overtrædelse af dopinkontrolregulativet – uanset hvad grunden er til, at stoffet er tilstede.

Du alene er ansvarlig for hvilke stoffer, der findes i din urin.

Hvis der er mindste tvivl:

Læge: GIV DET IKKE!

Idrætsudøver: TAG DET IKKE!

For yderligere information kontakt:

Dopingsekretariatet

TEAM DANMARK

Brøndby Stadion 20, 2605 Brøndby

tlf. 43 26 25 26 – fax 43 26 25 46

Dopinglinien 40 41 0 112

Domsregister

Ugeskrift for Retsvæsen (U)

HD: Højesterets dom

VLD: Vestre Landsrets dom

ØLD: Østre Landsrets dom

B: Byretsdom

1948

U 1948.181 HD: 60

1958

U 1958.557 HD: 61

1970

U 1979.70 HD: 72

1980

U 1980.205 HD: 63

1985

U 1985.207 HD: 61

1993

U 1993.551 HD: 98

1996

U 1996.4 VLD: 97

U 1996.178 ØLD: 97

Østre Landsretstidende (ØLT)

ØLT 1934.181: 64

Försäkringsjuridiska Föreningens rättsfallsamling (FFR)

FFR 1959.54: 62

FFR 1968.186: 63

Nytt Juridiskt Arkiv (NJA)

NJA 1950.280: 62

Stikordsregister

A

Accept af risiko 71
Afskrivninger, idrætsforeninger 128, 141
Afskrivninger, idrætsudøvere 141
Aktiesalg, idrætsforeninger 127, 129
Aktieudbytte 128
Almennyttige formål, beskatning 128, 143
Almindelig handlemåde, aftaler i strid med 106
Ankenævnet for Forsikring 65
Ankenævnet for Ulykkesforsikring 58
Amatøridrætsudøvere, beskatning 142
Amatør- og ordensudvalget (se under Danmarks Idræts-Forbund)
Annonceindtægter, beskatning 128
ANOC 20
Ansattes grundrettigheder 106-107
Ansættelsesaftaler, væsentlig misligholdelse 104
Ansættelsesbevis 102, 105
Ansættelsesforhold 80-85, 101-124
Arbejdsgiverens oplysningspligt 102
Arbejdskontrakter, stavnsbinding 109
Arbejdskraftens fri bevægelighed 107, 114, 118
Arbejdsskadeforsikring 57, 78-89, 104, 112
Arbejdsskadeforsikringsloven 78
Arbejdsskadestyrelsen 58, 79
Assembly of National Confederation of Sports 19
ATP 104

B

Befordringsfradrag 135, 138, 140
Befordringsgodtgørelse 135, 137, 138
Beskatning af idrætsklubber og idrætsforeninger 127-129
Bod 103, 106, 110
Bonus 137, 138
Bonus pater familias 58
Bosman-sagen 107-108, 113, 117, 139
Breddeidræt 1, 42
Bundgrænse, moms 130

C

Civilt erstatningssøgsmål 61
Culpareglen 57, 58
Cykelryttere, ansættelsesforhold 81

D

Dagpengeerstatning 76
Danmarks Cykle Union 84
Danmarks Idræts-Forbund 3, 6-10, 18, 20, 42, 75, 87
– Amatør- og ordensudvalget 9, 22, 42, 43-49
– advokatbistand 46
– eksklusionssager 47
– EU-udvalg 118
– habilitetskrav 43
– kompetence 44
– partsbeføjelse 46
– processen 45-47
– retsplejemæssige grundsætninger 48
– sagsbehandlingstiden 47
– sammensætningen af udvalget 43
– voldgiftssager 45
– øvrige sager 45
Dopingkontroludvalget 10
Dopingnævnet 9, 43, 49-55, 99
– kompetence 51
– processen 53
– sagsbehandlingstiden 53
– sammensætning 50
– sanktioner 54
– udelukkelse 54
Danmarks Olympiske Komité 5
Danmarks-Stafetten 14
Dansk Arbejder Idrætsforbund 6, 7
Dansk Boldspil Union 6, 105
Danske Elitesportsudøveres Forening 3
Dansk Firmaidrætsforbund 3, 5, 6, 12-14, 19
Dansk Handicap Idræts-Forbund 3, 7
Dansk Kano- og Kajak Forbund 7
Dansk Militært Idrætsforbund 7
Dansk Motor Union 82
Dansk Taxa Sport 13
Dansk Tiptjeneste A/S 17
Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger 3, 5, 10-12, 19, 42, 75, 87
Danske Skytteforeninger 10
De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger 5
De Danske Gymnastikforeninger 5
De Danske Skytte- og Gymnastikforeninger 5

De Danske Skytte- Gymnastik- og Idrætsforeninger 5

Disciplinærstraf 95, 114

Dommere 137

Domstol 55-56, 101, 105, 106

Doping 49-55

– bestemmelser 49, 54

– dopingnævnet (se under Danmarks Idræts-Forbund)

– dopingmidler (se bilag 2)

– kontrol 51, 94, 112

– lov mod doping 50

– misbrug 49, 93, 106

– prøve 52

Driftsomkostninger 128

DSB Fritid 13

Dårlig opførsel 115

Dækningsbegrænsning 76-78

Dødsfaldserstatning 76

E

EFCS 20

Efterfølgende »forbedrede« forklaringer 75

Egen bil, befordringsgodtgørelse 137

Eliteidræt 1, 42

Eliteidrætsloven 6

ENGSO 20

Entréindtægter 125, 127, 128, 131

EOC 20

ESC 19

Erhvervsevnetab 85

Erhvervsudøvelse, beskæring af 106

Erstatning 4, 57-89

Erstatningsansvar 58, 60-65

Erstatningsansvarsloven 59

EU-konkurrencereglerne 119

EU-regulering 118

European Federation for Company Sports (EFCS) 20

European Sport Conference 19

Europæiske non-governmentale sportsorganisationer 20

F

Familieulykkesforsikring 75

Farlig idræt 73, 76

Fast ejendom, salg 127, 129

Ferieophold, beskatning 136

FIFA 20, 107, 119

Firmabil 134

Firmaidræt 12-14, 86

Fodboldens Voldgiftsret 114, 115

Folkeoplysningsloven 18

Fondsbeskatning 127

Fondsbeskatningsloven 127

Forening 1, 4, 21-40

– aktieselskab 21

– anpartsselskab 21

– dagsordenens typiske indhold 24

– eksklusion af medlemmer 34

– foreningens ansvar og hæftelse over for omverdenen 38-39

– foreningens opbygning 36

– foreningsfrihed 36

– valg af selskabsform 37

– foreningsret 21

– generalforamlingen 23, 27-33

– ordinær og ekstraordinær generalforsamling 28

– generalforsamlingens forløb 28

– afstemning 30

– dirigentens opgaver 29

– godkendelse af regnskabet 30

– hovedforslag 32

– valg af dirigent 28

– valg af kandidater 31

– valg af revisor 31

– ændringsforslag 32

– optagelse af medlemmer 33, 44

Foreningslove 6

Forsikring 57

Forsikringspligt 79, 81, 86

Forsørgertab 85

Forældelsesfrist 59, 66

Forældremyndighed, spillerkontrakter 116

Freds- og æreskrænkelse 97

Fradrag, idrætsudøveren 141, 142

Fri avis 133

Fri bil 133, 136, 138, 139, 142

Frikontingent 137, 142

Frirejser 133, 137

Fri telefon 133

Fritidsulykkesforsikring 57, 75

»Frynsegoder« 134, 138

Færdselsloven 64

Funktionærloven 103, 105

G

GAISF 20

Gavekort 137

Gaver 128, 134, 136, 137, 143

General Assembly of International Sport Federation 20

Godtgørelser 134, 137

Grundrettigheder, ansattes 106-107

Grundsikrede rettigheder i EU-traktaten 107

Grønlands Idræts-Forbund 7

H

Helbredelsesudgifter, erstatning 76

Heltidsulykkesforsikring 75, 112
 Honorar 125
 Hovedsponsor 112
 Håndboldspillerforeningen 2

I

IANCS 19
 IANOS 20
 ICPEs 20
 Idealtilstand 71
 Idrætsforeningens skattemæssige status 127
 Idrætssamvirker 8, 14-15
 Idrætsudøvere, beskatning 136-143
 Idrættens Fællesråd 6
 Idrætsundervisning, moms 131
 Ikke-erhvervsmæssige indtægter 128
 Indboforsikring 76
 Indgående moms (købsmoms) 133
 Instruktionsmyndighed 78, 82, 84
 International Olympic Comit   (IOC) 20
 International Sport and Culture Association (ISCA) 20
 Invaliditetsforsikring 76
 IOC 20
 ISCA 20

J

Jiu-jitsu 74
 Jockey, ansættelsesforhold 80

K

Kampprogrammer 133
 Kapitalgevinster, beskatning 129
 Karate 74
 »Kilometerpenge« 135, 137
 Klubbens misligholdelse 115
 Klubblade 133
 Klubsifte 113
 Kollektiv arbejds-skadeforsikring 87
 Kollektiv overenskomst 104
 Kollektiv rejseforsikring 76
 Kollektiv retshjælpsforsikring 76
 Kollektiv ulykkesforsikring 66, 75
 Kontingenter 128, 131
 Kontorudgifter 134, 137
 Kontorpersonale 134
 Kontrakter 4, 101-123
 Kontraktfodboldudvalget 114-116
 Kontraktspillere (bibeskæftigelse) 111
 Kontraktspillere (deltidsbeskæftigelse) 111
 Kontraktspillere (fuldtidsbeskæftigede) 111
 Kontraktsretten inden for EU 113
 Kontraktsretten uden for EU 113
 Konkurrenceklausuler 103, 106
 Konventionalbod 104

Kriminel hensigt 94
 Kurbehandling 76
 Kursuseltagelse 133
 »K  beidr  t« 2
 Købsmoms 133
 Kørselsudgifter 128

L

Ledere, beskatning 133
 Legalitetsprincip 92
 Legater 128
 Leje af idrætsfaciliteter 129
 Lempelse af erstatningsansvaret 59
 Livsforsikringsdækning 76
 Lokale- og Anlægsfonden 19
 Lægebehandling, dækning af udgifter 76, 112
 L  beTouren 14

M

Mad og drikke, indkøb 128
 Medvirken 94
 Menneskerettigheder 119
 Misbrug af alkohol m.v. 93
 Misbrug af dominerende stilling 119
 Misligholdelse af ansættelsesforholdet 104, 114
 Motorløb 65, 74
 Moms 130-133
 Momsfritagelse 131, 132
 Momslovgivning 4, 132
 Momspligt 130
 Momspligtig omsætning 131, 133
 Momsregistrering 130

N

Nordisk F  lleskomit   20
 Normalpolice 66, 73, 78
 – »pludselig udefra kommende hændelse« 68, 73
 – professionel sport 74
 – »sportstøj og sportsrekvisitter« 76
 – »ulykkestilfælde«, begreb 66
 N  dret 93
 Nødværge 93

O

Officials, beskatning 133
 Ophævelse af kontraktsforholdet 104, 110, 113, 120
 Opsigelsesvarsel 104, 106, 110
 Organisation, idrættens 3, 5-20

P

Personskade 4, 57
 Planafdelingen 17
 Porto 137
 Postens Idræts- og Fritidsforbund 13

Professionelle holdidrætsudøvere 138-139
Professionelle individuelle idrætsudøvere 140-142
Professionelle sportsudøvere
– arbejds-skader 78
– beskatning 138
– forholdet til funktionærloven 105
– skatteretlig afgrænsning 132
Præmier 128, 137, 138, 140
Præmiekonto 126

R

Rejse- og opholdsudgifter 126, 134, 136, 140
Reklameindtægter 125, 127, 138, 140
Reklamekontrakter 112
Reklamerettigheder, salg 127
Reklameudgifter 143
Rekvisitter 126, 134
Renteindtægter 128
Retssagen ved de almindelige domstole 101
Retsstat 1
Retssikkerhed 119

S

Salgsmoms 131
Samfundstjeneste 94
Sammenslutningen af europæiske nationale olympiske komitéer (EOC) 20
Sammenslutningen af nationale olympiske komitéer (ANOC) 20
Sammenslutningen af nationale rigsforbund (IANOS) 20
Sammenslutningen af internationale specialforbund (GAISF) 20
Samtykke 93
Selskabers beskatning 129
Selvstændig erhvervsdrivende 81
Service- og tjenesteydelser, salg 131-132
Skadevolder 58, 60-65
Skadelidte 58, 60-65
– skader på idrætsudøvere m.v. 62, 63
– skader på officials 61
– skader på tilskuere 62, 63
– skader på udenforstående 65
Skadesrisiko 71
Skat 4, 125-144
Skiftende arbejdspladser 139
Skoleidræt 1
Souvenirsalg 127, 131
Specialforbund 1, 7, 44, 46, 49, 101
Speedway, ansættelsesforhold 83, 85
Spillerforeningen 2
Spillercertifikat, nægtelse udlevering af 109
Spillercertifikat, tilbageholdsret 116
Spillerkontrakt, godkendelse 114
Sponsorbidrag, fradrag 143

Sponsorindtægt 125, 127, 128, 140, 143-144
Sponsorkontrakt, ansættelsesforhold 85, 121-123
Standarkontrakt, DBU's (bilag 1) 108-116
Startpenge 137, 140
Straf 4, 91-99
Strafarter 94
Sportsudøverforeningen 2
Strafferetlig atypicitet 96
Strafansvar 95
– idrætsudøvere 95
– andre personer 97
Strafbarhedsbetingelser 92
Straffesager 99
Studenteridræt 1
Stævnedeltagelse 126, 141
»Supermarkedsidræt« 2
Sædvanlig arbejdsplads 139
Særlovsovertrædelser 91

T

Tabt arbejdsfortjeneste 59
Team Danmark 1, 3, 6, 15-17
Team Danmark-tilskud 140
Tekniske fejl og mangler 63-65
Telefonudgifter 137
Tidsbegrænsede kontrakter, tilsidesættelse 109
Tilbageholdsret i spillercertifikater 116-118
Tilsyns- og kontrolpligt 63
Tingsskade 4
Tingsforsikringsdækning 76-78
Tipsloven 18, 57
Tipsmidler 1, 17-19
Tour de Pedal 14
Transfer 108, 110, 113
Transferbetaling, spillerens tilbagebetaling af modtagende transfer 110
Transferbetaling i strid med EU-reglerne 110
Transferbetaling fra amatør til professionel 118
Transferfri 111
Transferregler 107-108
Trænerkontrakter 120
Træner, beskatning 129, 133, 134
Træningsophold 136, 141, 142
Træningstøj 134, 136, 142
TV-rettigheeder 2, 119, 131
Tvistbehandling 4, 41-56
Tværidrætslige forbund 7

U

Uagtsomhed ved tyveri 77
Uagtsom skadesforvoldelse 58
Udenlandske idrætsudøvere 138
Udenlandske trænere 136
Udgifter til entrégivende stævner 128
Udgående moms (salgsmoms) 131

Udlejning af fast ejendom, moms 132
Udlejning af spiller 113
Udlån af spiller 113
UEFA 2, 20, 107, 119
Ulykkesdefinition 67, 70
Ulykkesforsikring 57, 65, 112
Ulykkesforsikringsdækning 66-76
Ulykkestilfælde, begreb 78
Ulønnede ledere 136
Ulønnede officials 136
Ulønnede trænere 136
Underskud, fremførelsesberettigede 143
UNESCO 20

V

Varigt mén 85
Velfærdsstat 1
Velgørende arrangementer, momsfritagelse 132
Virksomhedsskatteloven 126, 140
Virksomhedsskatteordning 140
Voldgiftsklausuler 102
Voldgiftsret 101, 120
Værgemål, spillerkontrakter 116

Å

Åremålsansættelse 109